
Gregg Braden

MATRIX • BOŽSKÝ ZDROJ

**Most mezi časem, prostorem,
zázraky a vírou**

Přeložila

Irena Haasová

O AUTOROVÍ

Gregg Braden se věnuje otázkám propojení dávné moudrosti s vědou, uzdravováním a harmonií budoucnosti. Živil se jako vedoucí projektant počítačových systémů (Martin Marietta Aerospace), počítačový geolog (Phillips Petroleum) či manažer technických činností (Cisco Systems), poté přes dvacet let pátral ve vesnicích vysoko v horách, v odlehlých klášterech a ve starobylých chrámech a studoval pozapomenuté texty, aby odkryl jejich tajemství. V knize *The God Code* (2004) odhaluje starověké poselství zakódované do DNA. Knize *Secrets of the Lost Mode of Prayer* (2006) předcházely v letech 1998 až 2005 výpravy do klášterů středního Tibetu, kde Braden našel zapomenutý druh modlitby, ztracený při biblických úpravách prováděných raně křesťanskou církví – je to modlitba, jež nepoužívá slova ani jiné výrazové prostředky, a přesto umožňuje bezprostřední přístup ke kvantové síle, která vše spojuje.

Bradenovy knihy – jmenujme ještě alespoň *Awakening to Zero Point*, *Walking Between the Worlds* a *The Isaiah Effect* – probouzejí v člověku jeho nejlepší síly a vyzbrojují ho nástroji k budování lepšího světa.

OBSAH

<i>Úvod</i>	ix
ČÁST I: OBJEVENÍ BOŽSKÉHO ZDROJE: TAJEMSTVÍ, KTERÉ VŠE SPOJUJE	
Kapitola 1: Otázka: Co je v meziprostoru? <i>Odpověď: Božský zdroj</i>	3
Kapitola 2: Rozbití paradigmatu: Pokusy, které všechno mění	41
ČÁST II: MOST MEZI PŘEDSTAVOU A SKUTEČNOSTÍ: JAK BOŽSKÝ ZDROJ FUNGUJE	
Kapitola 3: Jsme pasivními pozorovateli nebo aktivními tvůrci?	67
Kapitola 4: Jednou spojení, navždy spojení: Život v holografickém světě	111
Kapitola 5: Když tady znamená tam a tehdy je nyní: Časoprostorové skoky ve zdroji	135
ČÁST III: VZKAZY Z BOŽSKÉHO ZDROJE: ŽIVOT, LÁSKA A UZDRAVENÍ V KVANTOVÉM VĚDOMÍ	
Kapitola 6: Vesmír k nám promlouvá: Vzkazy ze zdroje	153
Kapitola 7: Jak číst v zrcadlech vztahů: Vzkazy, které si posíláme	177
Kapitola 8: Přepsání kódu reality: 20 klíčů k vědomému tvoření	217
<i>Poděkování</i>	235
<i>Vysvětlivky</i>	239
<i>Reistřík</i>	249

„Vše vzniká a existuje pouze díky síle ...

Musíme předpokládat,

že za touto silou stojí vědomá a inteligentní Mysl.

Tato Mysl je zdrojem všeho.“

– Max Planck, 1944

Těmito slovy popsal Max Planck, otec kvantové teorie, univerzální pole energie, jež spojuje vše ve vesmíru: *Božský zdroj.*

Božský zdroj je náš svět.

Je také všechno v našem světě.

Jsme to my a vše, co milujeme, nenávidíme, vyvíjíme a prožíváme.

Žitím v Božském zdroji se z nás stávají umělci vyjadřující své nejniternější touhy, obavy, sny a přání prostřednictvím tajemného kvantového plátna.

To plátno jsme však *my*,

stejně jako výjevy na něm zachycené.

My jsme barvy a *my* jsme i štětce.

V Božském zdroji jsme schránkou, v níž se vše odehrává, jsme mostem mezi výtvoři našeho vnitřního a vnějšího světa a zrcadlem, jež nám ukazuje, co jsme stvořili.

Tato kniha byla napsána pro ty z vás, kteří dychtí uvědomit si sílu svých největších tužeb a nejhlubších přání. V Božském zdroji jste počátkem zázraku, stejně jako zázrakem samým.

V duši mám

jednu malou kapku vědění.

Nechť se rozpustí ve vašem oceánu.

– Rumi

ÚVOD

*Pojďte ke kraji.
Možná spadneme.
Pojďte ke kraji!
Je to moc vysoko!*
POJĎTE KE KRAJI.
*A oni šli.
A on je postrčil.
A oni letěli.*

Tato úvodní slova jsou nádherným příkladem schopností, jichž můžeme nabýt, pokud se odvážíme vydat za hranice toho, co jsme vždy považovali za pravdivé. Kratičký dialog z pera současného básníka Christophera Loguea zachycuje skupinku žáků, kteří se ocitnou v situaci značně odlišné od jejich původního očekávání.¹ Nestojí pouze *na* kraji, nýbrž se po učitelově pobuzování ocitají *za* ním, což je pro ně překvapivou a zároveň povzbuzující zkušeností. V tomto dosud nezmapovaném území prožívají všechno úplně jinak – a tento objev jim přináší novou svobodu.

Následující stránky v mnoha ohledech připomínají právě takovou cestu – Božského zdroje – jež je schránkou, mostem a zrcadlem všeho, co se odehrává mezi naším vnitřním a vnějším světem. Toto pole nalezneme všude, v nejmenších částech kvantově uspořá-

daného atomu i ve vzdálených galaxiích, jejichž světlo na nás právě dopadá, i ve všem, co je mezi tím – právě tato skutečnost mění náš dosavadní pohled na poslání, které na zemi máme.

Někomu z vás následující stránky ukáží nový, hodně odlišný způsob uvažování o tom, jak věci fungují. Dalším nabídnou uspokojivé shrnutí vědomostí jim již známých nebo takových, které považují za správné. Ať už však patříte k první, či druhé skupině, díky existenci prvotní energetické sítě spojující tělo, svět a vše ve vesmíru se každému z vás otevřou dveře, za nimiž čekají úžasné a netušené možnosti.

Můžeme se tak stát něčím víc než jen pouhými pozorovateli, prožívajícími kratičký časový okamžik v již existujícím světě. Podíváme-li se na „život“ – na naše duchovní i materiální bohatství, vztahy a životní dráhy, nejhlubší vášně a největší úspěchy a také na obavy a nedostatek toho všeho – zahlédneme v něm jako v zrcadle své nejpravdivější a někdy i velice nevědomé hodnoty, které vyznáváme. Vidíme je kolem sebe, protože tajemná podstata Božského zdroje je činí zjevnými, a pokud tomu tak je, pak *vědomí samo* musí hrát v existenci vesmíru klíčovou roli.

JSME UMĚLCI I UMĚNÍ ZÁROVEŇ

Ač může tato myšlenka připadat mnoha lidem přitažlivá za vlasy, vystihuje přesně podstatu některých velkých sporů mezi nejskvělejšími mysliteli moderních dějin. Albert Einstein například v jedné ze svých autobiografických poznámek vyjadřuje přesvědčení, že jsme v podstatě pasivními pozorovateli žijícími v již zaběhnutém vesmíru, v němž máme, jak se zdá, jen velmi malý vliv: „Tam v dálce nalézá se velký svět,“ uvádí, „který existuje

nezávisle na nás, lidských bytostech, a který před námi leží jako obrovská, věčná hádanka, jež je, byť jen částečně, přístupná našemu zkoumání a představám.“²

John Wheeler, fyzik z Princetonu a Einsteinův kolega, nabízí na naši roli ve vesmíru názor, jenž je ve srovnání s Einsteinovým, mnoha vědci dodnes uznávaným přístupem zcela odlišný. Wheeler odvážně, srozumitelně a názorně vysvětluje: „Převládal tu onen zastaralý názor, že *někde tam* [zduřazněno autorem] je vesmír a tady je člověk, pozorovatel, který je před ním bezpečně chráněn patnáctimetrovým plátem skla.“ Wheeler pak dále rozvíjí představu vycházející z pokusů z konce 20. století, které prokázaly, že i pouhé pozorování něčeho stačí, aby se ono něco *změnilo*: „Kvantový svět nám nyní ukázal, že pro to, abychom mohli být jen pozorovat předmět tak maličký, jako je kupříkladu elektron, musíme ten skleněný plát nejdříve rozbít; musíme tam dosáhnout. ... Původní výraz *pozorovatel* musí být prostě z knih vyškrtnut a nahrazen novým slovem *účastník*.“³

Jaký to posun! Wheeler má na vztah ke světu, v němž žijeme, zcela odlišný názor; v jeho pojetí je nemožné, abychom jen pozorovali, co se kolem nás děje. Pokusy kvantové fyziky v podstatě dokazují, že pouhým pozorováním něčeho tak malinkého, jako je elektron, měníme jeho vlastnosti jen tím, že na něj zaměříme svou pozornost, byť jen na kratičký okamžik. Pokusy ukazují, že sám akt pozorování je aktem tvoření a toto tvoření je vytvářeno naším vědomím. Zdá se, že tato zjištění podporují Wheelerovu teorii, podle níž se již nemůžeme považovat pouze za přihlížející diváky nemající žádný vliv na svět, jež pozorují.

Abychom se mohli stát aktivními účastníky dění kolem nás a nebyli jen někým, kdo se v krátkém čase vy-

hrozeném životu vesmírem pouze mihne, musíme se znovu zamyslet nad tím, co je vesmír a jak funguje. Výhodiska tohoto radikálního pohledu na svět se stala podkladem pro řadu knih a studií jiného princepského vědce a Einsteinova kolegy, Davida Bohma, jenž zemřel v roce 1992. Zanechal po sobě dvě průkopnické teorie přinášející velice odlišný – a v určitých směrech téměř holistický – pohled na svět a naši roli v něm.

V první se věnoval interpretaci kvantové fyziky, čímž si připravil půdu pro schůzku a následné přátelství s Einsteinem. Byla to právě tato teorie, co otevřelo, jak Bohm říkal, dveře „tvůrčímu působení základních ... úrovní reality“.⁴ Jinými slovy, Bohm věřil v existenci vyšších a nižších sfér vesmíru, poskytujících jakousi „šablону“ pro dění v našem světě. Věřil, že právě z těchto sotva patrných úrovní reality vzniká náš reálný svět.

Druhá teorie popisuje vesmír jako samostatný jednotný přírodní systém, propojený způsobem, který není vždy zřejmý. V průběhu raného působení v Lawrenceově radiační laboratoři (Lawrence Radiation Laboratory) na kalifornské univerzitě (dnes Národní laboratoř Lawrence Livermore – Lawrence Livermore National Laboratory) měl Bohm možnost pozorovat malé částice atomu ve zvláštním plynném skupenství zvaném *plazma*. Bohm zjistil, že pokud se částice ocitly v plazmatu, nechovaly se příliš jako samostatné jednotky, jak bychom očekávali, nýbrž spíše jako by byly vzájemně propojené v rámci nějaké vyšší existence. Tyto pokusy byly základem pro průkopnickou práci, jež Bohma pravděpodobně nejvíce proslavila – knihu z roku 1980 *Wholeness and the Implicate Order* (Celistvost a implikátní řád).

V tomto díle, znamenajícím posun v dosavadním zavedeném způsobu myšlení, přichází Bohm s názorem, že pokud bychom mohli z nějakého vysoko polo-

ženého místa s dobrou vyhlídkou pohlédnout na vesmír v celém jeho rozsahu, jevíly by se záležitosti našeho světa jako obraz věcí odehrávajících se v jiné sféře, kterou nedokážeme zaznamenat. Na viděné i neviděné nahlížel Bohm jako na vyjádření vyššího, obecnějšího řádu. Aby je mezi sebou rozlišil, nazval tyto dvě sféry „implikátní“ a „explikátní“.

Všechno, co vidíme, na co si můžeme sáhnout a co se jeví v našem světě jako oddělené, samostatné – např. skály, oceány, lesy, zvířata a lidé – je příkladem *explikátního řádu* vesmíru. I když se tyto řády mohou zdát vzájemně odlišné, Bohm tvrdí, že v hlubší realitě jsou propojeny způsoby, které ze svého místa ve vesmíru prostě nemůžeme rozpoznat. Na všechno, co nám připadá oddělené, pohlížel jako na součást vyššího celku, který nazval *implikátním řádem*.

Aby popsal rozdíl mezi implikátním a explikátním, připodobnil tyto pojmy k tekoucí řece; zdání oddělenosti popsal pomocí metaforického vyjádření různých druhů proudění, které můžeme spatřit v jedné a té samé vodě: „V této řece lze pozorovat neustále se měnící víry, bubláni, vlnky, šplíhance atd., které se evidentně nevyznačují nezávislou existencí.“⁵ Bohm je vnímá jako úzce propojené pohyby vody, které spolu vzájemně hluboce souvisejí, ač nám mohou připadat oddělené. „Pomáhá existenci, již můžeme charakterizovat tyto abstrahované podoby vody, *implikuje pouze relativní nezávislost* [zdůrazněno autorem], nikoli absolutně nezávislou existenci,“ uvedl.⁶ Jinak řečeno, všechny jsou součástí stejné vody.

Bohm použil tyto příklady, neboť tušil, že vesmír a vše uvnitř něj – včetně nás samých – může být součástí ohromného vesmírného schématu, jehož všechny části jsou rovnoměrně sdíleny všemi ostatními. Aby tento

sjednocující pohled na svět stručně shrnul, Bohm jednoduše prohlásil: „Tento nový druh vhledu se dá možná nejpřiznatelněji nazvat *absolutní jednotou v plynulém pohybu*.“⁷

V 70. letech 20. století přišel Bohm s ještě srozumitelnější metaforou, jež popisuje vesmír jako rozdělený, a přitom neporušený celek. Jelikož si uvědomoval přítomnou provázanost vesmíru, začal být stále více přesvědčen, že vesmír funguje jako obrovský kosmický hologram. V hologramu obsahuje každá část jakéhokoli předmětu tyž předmět v celém jeho rozsahu, pouze však v menším měřítku. (Ti, kdo nejsou s principem hologramu příliš obeznámeni, naleznou detailní vysvětlení v kapitole 4.) Bohm tvrdí, že to, co vnímáme jako náš svět, je ve skutečnosti obrazem něčeho dokonce mnohem reálnějšího, odehrávajícího se v hlubších úrovních vesmíru. Právě tato hlubší úroveň je to, co je původní – implikátní. Podle přístupu „jak na hladině, tak pod hladinou“ a „jak uvnitř, tak venku“ jsou uvnitř schémata obsažena další schémata, naprosto stejná, lišící se pouze svou velikostí.

Nádherný příklad již známého hologramu nalezneme v elegantní jednoduchoosti lidského těla. DNA téměř každé části těla v sobě nese náš genetický kód – celou strukturu DNA – který je stejný i v ostatních částech těla, bez ohledu na to, odkud byl odebrán. Je jedno, zda použijeme vzorek vlasů, nehtů či krve – genetická informace, která z nás dělá toho, kým jsme, tam bude vždy zakódována... a bude pokaždé stejná.

Podobně jako se vesmír neustále mění z implikátního v explikátní, je právě přechod z neviděného na viděné tím, co vytváří dynamický běh světa. Právě tuto neustále se měnící povahu světa měl John Wheeler na mysli, když popisoval vesmír jako „zúčastněný“ – tedy

jako něco neukončeného, co bez přestání reaguje na vědomí.

Jistě není bez zajímavosti, že stejným způsobem nahlížely v minulosti na fungování světa starověké texty. Z motivů, které se prolínají starověkými indickými védami, datujícími se dle některých učenců do pátého tisíciletí před našim letopočtem, stejně jako dva tisíce let starými svitky od Mrtvého moře, se lze domnívat, že svět je odrazem věcí odehrávajících se ve vyšších sférách či v hlubší realitě.

Při komentování nových překladů útržků svitků od Mrtvého moře, známých jako *Písň šabalové oběti*, shrnují překladatelé jejich obsah slovy: „Co se odehrává na zemi, není ničím jiným než slabým odrazem vyšší, konečné reality.“⁸

Z kvantové teorie, stejně jako ze starověkých textů, lze vyvodit, že ve skrytých, námi neviděných sférách vytváříme plán vztahů, životních drah, úspěchů a neúspěchů viditelného světa. Z tohoto úhlu pohledu funguje Božský zdroj jako obrovská kosmická obrazovka, na níž můžeme spatřit nehmotnou energii svých pocitů a vyznávaných hodnot (hněvu, nenávisti a zloby, stejně jako lásky, soucitu a porozumění) promítnutou do hmotného prostředí života.

Zdroj, jak se zdá, poskytuje nestranný prostor pro naše vnitřní prožitky a přesvědčení, jež mají ve světě vyplout na povrch; podobá se filmovému plátnu, které zachycuje obraz nafilmovaného člověka nebo věci, aniž cokoli hodnotí nebo se k něčemu vyjadřuje. Svě skutečné názory na všelicos, od vášně až po zradu, dáváme někdy vědomě, častokrát však nevědomě „najevo“ skrze kvalitu vztahů, kterými jsme obklopeni.

Jinými slovy, jsme jako umělci vyjadřující své nejniternější touhy, obavy, sny a přání prostřednictvím ži-

voucí podstaty tajemného kvantového plátna. Naše plátno je však oproti běžnému malířskému plátnu, které se v daný čas nachází na jednom místě, vytvořeno ze stejného materiálu, jako je vše kolem nás – je proto přítomno vždy a všude.

Udělejme v analogii umělce a plátna ještě další krok. V tradičním pojetí stojí výtvarník a jeho dílo zvlášť; umělec proto musí k vyjádření svých vnitřních, uměleckých představ použít nástroje. V Božském zdroji však toto rozdělení mizí: *My jsme plátno*, stejně jako výjevy na něm zachycené; *my jsme* náčiní a zároveň umělec, který je používá.

Sama myšlenka, že tvoříme ze sebe samých, vyvolává vzpomínku na jeden z kreslených seriálů Walta Disneyho, které byly tak často k vidění na obrazovkách černobílých televizorů v 50. a 60. letech 20. století. Nejprve spatříme ruku neznámého umělce, kterak do kreslicího bloku črtá dobře známou kreslenou postavičku, například Mickeyho Mouse. Jak obrázek postupně vzniká, Mickey Mouse najednou ožívne a začne se pohybovat. Pak začne Mickey *zevnitř* vlastního náčrtku sám vytvářet obrázky ostatních seriálových postavíček. Původní malíř už najednou není potřeba a mizí...

Ruku už tedy nevidíme a Mickey a jeho přátelé začínají žít vlastním životem a projevovat své vlastnosti. Zatímco v namalovaném domě všichni spí, v kuchyni se rozproudí čilý život. Cukřenka tancuje se slánkou, čarovný šálek to roztáčí s talířkem na máslo a postavíčky přestávají mít s malířem jakoukoli souvislost. Jedná se možná až o přílišné zjednodušení naší úlohy v Božském zdroji, nicméně nám pomáhá upevnit křehkou a abstraktní představu o nás jako o tvůrcích tvořících ze sebe samých.

Podobně jako umělci neustále vylepšují své dílo, do-

kud není v jejich očích naprosto dokonalé, i my, jak se zdá, děláme v mnoha ohledech se svými životními zkušenostmi prostřednictvím Božského zdroje to samé. Díky široké škále našich postojů, úsudků, pocitů a modliteb se ocitáme ve vztazích, úkolech a situacích, jež nám pomáhají, nebo nás naopak zrazují, a které se odehrávají na různých místech s různými lidmi, přičemž tito lidé i situace nám často připadají znepokojivě povědomé.

Společně i jednotlivě si sdělujeme projevy svého niterného života v nikdy nekončícím koloběhu, v němž se jeden okamžik vrší na druhý, jeden den na další a tak stále dál. Jak krásná, podivná a zároveň působivá představa! Stejně jako malíř používá stále znovu a znovu totéž plátno a snaží se přijít na to, jak svou představu dokonale vyjádřit, můžeme se i my považovat za věčné umělce vytvářející neustále se měnící dílo, jež nikdy nekončí.

Skutečnost, že jsme obklopeni tvárným světem našich vlastních děl, má pro nás obrovský, nesmírně významný dopad; pro někoho možná i trochu hrozivý. Schopnost užívat Božský zdroj záměrně a tvůrčím způsobem nám najednou dává moc změnit veškeré své vnímání naší úlohy ve vesmíru. Minimálně však naznačuje, že jde o víc než jen o náhodné události a občasně časové souhry, s nimiž se potýkáme, jak nejlépe umíme.

Koneckonců, naše spojitost s kvantovou podstatou, jež nás propojuje se vším ostatním, nám připomíná, že my sami jsme tvůrci, a jako takoví můžeme proto vyjádřit své nejnitermější touhy po zdraví, hojnosti, radosti a míru, ať se již týkají těla, života nebo vztahů. A můžeme tak činit vědomě, v čase a způsobem, které si sami zvolíme.

Všechny tyto možnosti však vyžadují nepatrnou, přesto však významnou změnu ve způsobu našeho nahlí-

žení na svět a na sebe samy, podobně jako potřebovali žáci v básni Christophera Loguea z úvodu knihy nepatrně „postrčit“, aby začali lézat. Naše tajná přání, vysoké cíle a velkolepé sny nám budou díky této změně najednou připadat na dosah. I když to zní téměř zračně, vše – a ještě více – je v království Božského zdroje možné. Klíčem k úspěchu není jen porozumět, jak toto vše funguje; abychom mohli vyjádřit svá přání, potřebujeme se rovněž naučit mluvit řečí, která bude pro tuto starověkou pavučinu energie srozumitelná.

Nejstarší dochované moudré texty nám připomínají, že již existuje jazyk, kterým lze hovořit k Božskému zdroji, jazyk beze slov, jenž neuvádá ani obvyklé vnější dorozumívací znaky řeči těla. Je tak jednoduchý, že už nyní jím všichni dokážeme plynně „mluvit“. V podstatě jej používáme dennodenně – jedná se o jazyk lidských emocí.

Moderní věda objevila, že během každé emoce, již zažíváme, dochází v těle k chemickým změnám, například ke změně pH nebo hormonů, které jsou odrazem těchto pocitů.⁹ „Pozitivní“ prožitky lásky, soucitu a odpuštění a „negativní“ emoce nenávisi, osočování a závisť dávají každému z nás moc potvrdit či popřít v každém okamžiku každého dne svou existenci. Navíc táž emoce, která nám poskytuje takovou moc *uvnitř* našich těl, posouvá tuto sílu do kvantového světa *mimo* naše těla.

Božský zdroj si také můžeme představit jako kosmický plášt, který začíná a končí ve sféře neznáma a splývá přes všechno mezi tím. Tato pokrývka se skládá z mnoha vrstev a najdeme ji vždy a všude, neustále přichysta-

nou. Naše tělo, život a vše, co známe, se odehrává a existuje v rámci tkaniny tohoto pláště. Všechno, co prožíváme, od početí ve vlhkém líně matky po snátky, rozvody, přátelství a kariéry, to vše lze přirovnat k „záhybům“ pláště.

Z kvantového pohledu můžeme na všechno – od atomů hmoty a stébla trávy až po naše těla, planetu a vše mimo ni – pohlížet jako na „narušené“ hladkosti tkaniny této časoprostorové pokrývky. Možná tedy není ani náhoda, že starověké duchovní a básnické texty popisují život veskrze podobně. Kupříkladu ve vědách se hovoří o jednotném poli „ryzího vědomí“, jež zalévá a prostupuje veškeré tvorstvo.¹⁰ V souladu s těmito texty jsou naše prožitky týkající se myšlení, sympatií, emocí a přesvědčení – a veškeré soudy, které se na základě nich vytvářejí – vnímány jako *narušení* či vzruchy v jinak klidné a nehybné oblasti.

V podobném duchu popisují vlastnosti podstaty, jež je plánem pro vše ve vesmíru, i *Verše důvěřující mysli* (Sin Sin ming), pocházející ze šestého století. Tao, jak tuto podstatu nazývají, se naprosto vymyká možnostem popisu, stejně jako je tomu i u védských posvátných knih. Je vším – schránkou všech prožitků a zároveň prožitkem samým. Tao je popisováno jako dokonalost, jako „širý prostor, kde nic nechybí ani nepřebývá“.¹¹

Pouze tehdy, narušíme-li poklid tao svými úsudky, začne nám podle *Veršů důvěřující mysli* unikat jeho řád. Až se opět zapleteme do předeva pocitů zloby a odloučení – a tomu se nikdy nevyhneme – poskytneme nám text vodítko, jak se z něj dostat: „Chcete-li upřímně obnovit harmonii s vnější realitou, ve chvíli pochybnosti prostě řekněte: ‚Nic dvojitě.‘ V tomto ‚nic dvojitě‘ není nic odděleno, nic vyloučeno.“¹²

Připouštím, že pokud o sobě budeme přemýšlet jako

o narušení Zdroje, může se nám ze života vytratit kus romantiky, zároveň se nám tak ale naskytá významná možnost, jak uchopit svět a samy sebe. Pokud si chceme například vybudovat nové, zdravé a životně nezbytné vztahy či chceme do svého života vnést trochu léčivé romantiky nebo přijít s mírovým řešením problému na Blízkém východě, musíme znovu narušit část pole, v němž se bude naše touha odrážet. Musíme vyrobit další „záhyb“ na látce, z níž jsou prostor, čas, naše těla a svět stvořeny.

Toto je vztah, který máme s Božským zdrojem. Jsme obdařeni mocí představit si, vysnit a poznat možnosti, jež nám život skýtá, zevnitř vlastního Zdroje, který k nám tak může zpětně odrazit to, co jsme stvořili. Princip tohoto vesmírného zrcadla popsaly starověké knihy i současná věda. Na pokusech uvedených v pozdějších kapitolách dokonce poznáme, jak tyto odrazy fungují v jazyce vědy. I když tyto studie možná řeší některé záhady světa, v němž žijeme, jistě otvírají prostor dalším, ještě složitějším otázkám ohledně naší existence.

Je zcela zřejmé, že o Božském zdroji nevíme všechno. Věda na všechno odpověď nemá – upřímně řečeno, vědci si nejsou dokonce ani jisti, odkud se Božský zdroj vzal. Rovněž tak víme, že bychom jej mohli zkoumat ještě stovky let a stejně bychom všechny odpovědi nenashli. Jisté však je, že Božský zdroj existuje. Je zde a skrze řeč svých emocí z něj můžeme čerpat jeho tvůrčí sílu.

Toto poznání můžeme užitečně a smysluplně využít. Uděláme-li to, nebude pak už možné naše spojení mezi sebou navzájem a vším ostatním popřít. Teprve pak si možná díky tomuto spojení uvědomíme, jakou moc máme. Síla, kterou nám toto poznání nabízí, nám skýtá příležitost stát se mírumilovnějšími a soucitnějšími lidmi, aktivně přispívajícími k utváření světa vy-

značujícího se podobnými vlastnostmi – a nejen to. Pro střednictvím Božského zdroje máme příležitost se na tyto vlastnosti zaměřit a používat je pro utváření vlastních pocitů, představ a snů. Podaří se nám pak najít pravou podstatu síly, díky níž můžeme změnit svůj život i svět.

O TĚTO KNIZE

Naše zkušenost s Božským zdrojem se dá v mnoha směrech přirovnat k počítačovému softwaru. Oba musí používat pokyny v jazyce, kterému systém rozumí. U počítače se používají číselné kódy 0 a 1. Vědomí vyžaduje použití jiného jazyka, bez čísel, písmen či dokonce slov. Jelikož jsme už nyní součástí Božského zdroje, je zřejmé, že bychom pro komunikaci s ním měli mít již vše potřebné, aniž bychom k tomu potřebovali návod či zvláštní školení. A také to máme.

Vše naznačuje, že řečí vědomí jsou obecné emoční prožitky. Umíme milovat, nenávidět, mít strach a odpoúšet. Víme-li, že právě tyto pocity slouží k naprogramování Božského zdroje, můžeme své schopnosti zdokonalovat, a tak pochopit, jak vnést do života radost, uzdravení a mír.

Tato kniha neaspiruje na to stát se stěžejním dílem v oblasti dějin vědy a moderní fyziky. Existuje řada jiných publikací, které se staly nesmírně přínosnými právě díky tomu, že tento druh informací dostaly do dnešního povědomí. O jedné – Bohmově *Jednotě a im-
plikátním řádu* – jsem se již zmínil a jako další lze uvést *Hyperspace* (Hyperprostor) Michia Kakua. Obě přiná-

šejí nové, významné možnosti, jak pohlížet na náš svět, a já je mohu jen doporučit.

Záměrem této knihy je stát se užitečným nástrojem – průvodcem, jenž nás bude provázet tajemstvími každodenního života. Proto zde také najdete pasáže, v nichž jsem se raději více zaměřil na zásadní a nečekané výsledky kvantových pokusů, než abych příliš zabředl do jejich technických podrobností. Abychom porozuměli síle přinašející uzdravení, mír, radost, romantiku a partnerství a zároveň zdárně prožili čas, který je nám vyměřen, jsou pro nás spíše než jemné detaily průběhu těchto pokusů důležité jejich výsledky a to, co vypovídají o nás samých. Zájemcům o technické podrobnosti jsou určeny poznámky na konci knihy, v nichž jsou uvedeny příslušné zdroje. Spoustu lidí přelomové objevy ze světa kvantové fyziky nijak zvlášť nezajímají; jsou to pro ně záležitosti, které patří na konferenci a semináře nebo o nichž lze ještě tak prohodit pár slov nad šálkem kávy s mlékem. Tyto objevy mají pro každodenní život zdánlivě minimální důležitost, navzdory zásadním důsledkům, které pro nás mají, a vyšším, do jakých nás může jejich filozofický obsah vynést. Vždyť přece k čemu je dobré třeba vědět, že částice hmoty může být ve stejném okamžiku na dvou místech najednou nebo že se elektrony pohybují rychleji, než si myslí Einstein, když tuto znalost žádným způsobem nevyužijeme? Teprve když dokážeme dát tyto objevy, nad nimiž zůstává rozum stát, do souvislosti se svým uzdravením nebo s prožitky v nákupním středisku, obývacím pokoji, na letišti či ve třídě, kde trávíme svůj čas, teprve pak se pro nás stanou důležitými.

Zdánlivou propast mezi záhadami kvantového světa a naší každodenní zkušeností překlenuje právě *Božský zdroj*. Kniha nepopisuje pouze výsledky bádání, nýbrž

jde dál: přináší nám poselství o způsobu, jak nám tyto objevy mohou pomoci stát se lepšími lidmi a jak společně vytvářet lepší svět.

Napsal jsem ji z jediného důvodu: abych poskytl pocit naděje, příležitosti a povzbuzení ve světě, který nám dává najevo, jak jsme malí, neužiteční a bezmocní. Chci přitom použít neformální styl, jímž popíši všechny ty užasně poznatky moderní vědy srozumitelným a zajímavým způsobem.

Poznatky z živých přednášek mi ukázaly, že chci-li upoutat publikum tak, aby to přineslo užitek, musím respektovat způsob, jakým se posluchači učí. K pochopení světa, v němž žijeme, používáme obě mozkové hemisféry, i když si třeba myslíme, že zapojujeme jen levou (nebo někdo zase jen pravou). Je pravda, že někteří lidé více spoléhají na jednu či na druhou hemisféru, avšak vyzveme-li je, ať učiní velký skok ve vnímání světa, je důležité respektovat obě dvě strany, tedy jak pravou – intuitivní, tak i levou – logickou.

Z tohoto důvodu je *Božský zdroj* napsán obdobným způsobem, jako se vytváří vzor na gobelínu. Na následujících stránkách jsem vetkal „pravostranné“ popisy osobních příběhů a bezprostřední zkušenosti do osbny „levostranných“ výzkumů a zpráv o objevech, díky nimž se dozvíme, proč jsou tyto příběhy důležité. Vzhledem k tomuto způsobu podávání informací nemají předložené údaje tolik učebnicový charakter, zároveň však obsahují dostatek špičkových vědeckých poznatků, aby se daly považovat za smysluplné.

Obdobně jako je veškerý život vybudován na čtyřech chemických bázích, které tvoří naši DNA, je vesmír pravděpodobně založen na čtyřech základních vlastnostech Božského zdroje, díky nimž vše funguje obvyklým způsobem. Abychom mohli energii Zdroje čerpat, je důle-

žité dokázat přijmout čtyři zlomové objevy, které ji jedinečným způsobem spojují se životem.

Objev 1: Existuje energetické pole, které propojuje celý vesmír.

Objev 2: Toto pole slouží jako schránka, most a zrcadlo hodnot, které vnitřně uznáváme.

Objev 3: Toto pole je nelokální a holografické. Každá jeho část je propojena s další a každý kousek odráží celek v menším měřítku.

Objev 4: S tímto polem komunikujeme prostřednictvím řeči emocí.

V naší moci je tyto skutečnosti, které vše určují – od uzdravení po úspěch vztahů a povolání – rozpoznat a využívat. Koneckonců, přežití lidského druhu může mít přímou souvislost s naší schopností a vůlí sdílet životně důležité postupy, pocházející z jednotného kvantového pohledu na svět.

Vzhledem k široce pojatému přístupu k *Božskému zdroji* jsem knihu rozdělil do tří částí, z nichž každá pokrývá jeden z klíčových důsledků tohoto pole. Místo formálního závěrečného shrnutí na konci každé části jsem důležité pojmy zvýraznil v průběhu textu, přičemž každou takovou myšlenku jsem nazval „klíčem“ a označil ji číslem (tedy klíč 1, klíč 2 atd.). Všechny dvacet klíčů jsem vyjmenoval na konci osmé kapitoly, aby bylo možno do nich rychle nahlédnout.

Nyní vás stručně seznámím s obsahem každé části, což vám pomůže lépe se orientovat v předložených

materiálech a nalézt všeobecně užitečné informace, které buď obsahují důležité odkazy, nebo pro vás mohou být zdrojem inspirace.

Část I, „Objevení Božského zdroje: Tajemství, které vše spojuje“, prozkoumává stálý pocit člověka, že jsme propojeni energetickým polem, jež vše spojuje. V kapitole 1 popisuji jednoduchý pokus, který před sto lety přiměl vědce začít po tomto jednotném poli pátrat. V téže kapitole vás rovněž seznámím s výzkumem z 20. století, jenž znamenal na poli kvantové fyziky obrovský krok vpřed a na jehož základě se vědci znovu vrátili k původnímu pokusu, jehož výsledky naznačovaly, že je vše oddělené. Tento výzkum zahrnuje tři typické ukázky experimentů, jež nás seznamují s nejnovějšími vědeckými poznatky o dříve nepoznaném energetickém poli. Tato zjištění říkají ve stručnosti následující:

1. Lidská DNA má bezprostřední vliv na látku, z níž je náš svět stvořen.
2. Lidské emoce mají bezprostřední vliv na DNA, která působí na látku, z níž je náš svět stvořen.
3. Vztah mezi emocemi a DNA přesahuje hranice času a prostoru. Výsledky jsou vždy stejné, bez ohledu na vzdálenost.

Ke konci Části I mohou nastat jisté pochybnosti o existenci Božského zdroje jako takového. Ať jej však popíšeme z duchovního, či vědeckého pohledu, je zřejmé, že někde něco opravdu je – je to energetické pole, které propojuje vše, co děláme, stejně jako čím jsme a co prožíváme. Logicky pak vyvstávají otázky, „Jak s touto informací naložíme?“ a „Jak využijeme Božský zdroj?“.

Část II, „Most mezi představou a skutečností: Jak Božský zdroj funguje“, zkoumá, co znamená žít ve vesmíru, kde kromě toho, že je vše propojeno (nikoli v lokálním slova smyslu), je vše ještě spojeno *holograficky*. Jemná síla těchto principů patří možná mezi největší objevy 20. století na poli fyziky, na druhou stranu je však docela možné, že patří k objevům nejméně pochopeným a nejvíce přehlíženým. Tato část je záměrně ponechána bez odborných pojmů a je uspořádána tak, aby se stala užitečným průvodcem záhadami naší zkušenosti, již všichni prožíváme, nicméně jen zřídka ji pochopíme natolik, abychom se z ní mohli poučit.

Pokud se na život díváme tak, že vše je neustále všude, jsou důsledky takového poznání natolik dalekosáhlé, že spouště lidí činí potíže je pochopit. Právě díky všestrannému propojení je v naší moci pomáhat, sdílet a účastnit se radostí i neštěstí života, a to kdykoli a kdekoli. Jak tuto sílu využijeme?

Odpověď na tuto otázku začíná pochopením, že žádné „tady“ a „tam“ nebo „tehdy“ a „nyní“ ve skutečnosti neexistuje. Díváme-li se na život jako na celkově propojený hologram, platí, že *tady už je tam a tehdy je vždycky nyní*. Starověké texty nám připomínají, že v každém okamžiku činíme rozhodnutí, jež buď potvrzuje, nebo popírá náš život. Každou vteřinu se rozhodujeme, zda se o sebe budeme starat způsobem, který nám dodává odvahu, či nás vyčerpává; zda budeme dýchat hlubokými, životodárnými nádechy, nebo nádechy mělkými, kterými budeme život popírat; a zda budeme o ostatních lidech přemýšlet a hovořit s respektem, či nikoli.

Každé z těchto zdánlivě nevýznamných rozhodnutí se skrze naše nelokální holografické vědomí pojí s důsledky, které zdaleka přesahují místa a dobu našeho života. Naše individuální rozhodnutí se spojují do ko-

lektivní reality, a to je důvod, proč jsou tyto objevy na jednu stranu vzrušující, na druhou však i znepokojivé. Na základě těchto poznání pochopíme:

- proč jsou naše pozdravy, myšlenky a modlitby již tam, kam byly směřovány
- že nás neomezuje ani tělo, ani fyzikální „zákony“
- jak dodávat svým blízkým odvahu – ať se nacházejí na bojišti, nebo v zasedací místnosti správní rady
- že *máme* schopnost okamžitě léčit
- že je možno vidět napříč časem a prostorem, aniž bychom museli otevřít oči.

Část III, „Vzkazy z Božského zdroje: Život, láska a uzdravení v kvantovém vědomí“, se přímo ponořuje do praktických stránek života v jednotném energetickém poli a zároveň seznamuje s jeho vlivem na události, k nimž dochází. Na základě příkladů nevysvětlitelných událostí a zvláštních shod okolností, podivuhodných případů cíleného vyléčení a objasnění významu našich nejdůvěrnějších vztahů se stane pomůckou k pochopení, co mohou podobné zkušenosti znamenat pro nás samy.

Na řadě skutečných příběhů vám jasně a zřetelně předvedu, jak zdánlivě bezvýznamné události života jsou ve skutečnosti odrazem „nás samých“ a ukazují nám naše nejvěrnější a nejniřetnější postoje. Naleznete mezi nimi i příběh o tom, jak nás naši domácí maz-

líci mohou svou řečí těla upozornit na tělesné omezení, které bud již odeznělo, nebo se v nás stále rozvíjí.

Božský zdroj je výsledkem více než dvacetiletého výzkumu, stejně jako mé osobní cesty mající za cíl porozumět obrovskému tajemství uchovávanému nejstaršími, nejmystičtějšími a nejuctívajícími duchovními texty. Pokud jste se vždy snažili dopátrat odpovědi na otázky „Jste skutečně propojeni, a pokud ano, do jaké hloubky toto propojení sahá?“ a „Kolik moci opravdu máme, abychom změnilí svět?“, pak se vám bude tato knížka líbit.

Božský zdroj je napsán pro ty, jejichž život spojuje realitu minulosti s nadějí budoucnosti. Jste to vy, od koho se žádá najít slitování ve světě zjizveném bolestí, předsudky a strachem. Protože stále žijeme v podmínkách, jež nám ohrožují život, je nezbytné vytvořit nový způsob myšlení, abychom zdárně prožili dobu, která nám byla dějinami vymezena.

Nakonec možná zjistíme, že právě schopnost porozumět Božskému zdroji a uplatnit jeho „pravidla“ je klíčem k vnitřnímu klidu a míru, k největší radosti a také k přežití jako druhu.

— Gregg Braden
Santa Fe, Nové Mexiko

ČÁST I

OBJEVENÍ BOŽSKÉHO ZDROJE: TAJEMSTVÍ, KTERÉ VŠE SPOJUJE

KAPITOLA JEDNA

OTÁZKA: CO JE V MEZIPROSTORU? ODPOVĚĎ: BOŽSKÝ ZDROJ

*„Věda nedokáže vyřešit
největší tajemství přírody.
Je to proto, že, vzato do důsledků,
my sami jsme... součástí tajemství,
které chceme vyřešit.“*

– Max Planck (1858–1947), fyzik

*„Pokud pochopíme sami sebe,
své vědomí,
pak porozumíme vesmíru
a odloučení se vytratí.“*
– Amit Goswami, fyzik

Existuje místo, kde vše začíná, místo čisté energie, která jednoduše „je“. V tomto kvantovém inkubátoru reaktivity je všechno možné. Osobní úspěch, hojnost a uzdravení, ale také selhání, nedostatek a nemoc... všechno, od našich nejhorších obav po největší touhy, má svůj počátek v této „směsíci“ možností.

Každou z těchto možností podněcujeme k životu představivostí, očekáváním, úsudky, vášněmi a modlitbami, které vytvářejí realitu. Prostřednictvím představ

o tom, kdo jsme, co máme a co ne a co by se mělo či nemělo stát, vdechujeme život svým největším radostem a zároveň i nejčernějším okamžikům.

Abychom toto místo čisté energie mohli ovládnout, musíme o jeho existenci vědět, pochopit, jak funguje, a konečně hovořit jazykem, kterému rozumí. Je to místo, kde začíná svět – čistý prostor Božského zdroje, kde se pro nás jako tvůrce reality stává vše dostupným.

Klíč 1: Božský zdroj je *schránkou* obsahující vesmír, *mostem* mezi veškerými věcmi a *zrcadlem*, jež nám ukazuje, co jsme stvořili.

Moudrý indiánský stařešina, kterého jsem spatřil během výpravy do odlehlého kaňonu v oblasti Four Corners v severozápadním Mexiku, byl poslední, koho bych čekal, že ono pozdní říjnové odpoledne potkám. A najednou byl tu – stál na vršku mírného úbočí, které nás od sebe na naší společné cestě ještě dělilo.

Nebyl jsem si jist, jak dlouho už tam tak stál. Když jsem ho zahlédl, jen čekal a sledoval, jak se na cestě opatrně vyhýbám uvolněným kamenům. Zapadající slunce vytvořilo záři, jež na mužovo tělo vrhala tmavý stín. Když jsem si rukou zastínil oči, viděl jsem, jak mužovu tvář ovívá několik pramenů vlasů, sahajících mu až po ramena.

Vypadal stejně překvapeně jako já. Přiložil dlaně k ústům a jeho hlas se ke mně nesl spolu s větrem: „Ahoj!“

„Ahoj,“ opětoval jsem pozdrav. „Nenapadlo mě, že tady v tuhle dobu někoho potkám.“ Popošel jsem blíž a zeptal se: „Jak dlouho mě pozoruješ?“

„Moc dlouho ne,“ odvětil. „Chodím sem do tamhle těch jeskyní naslouchat hlasům předků,“ řekl a napřáhl ruku směrem k druhé straně kaňonu.

Stezka, po níž jsme oba šli, se vine skrze shluk archeologických nalezišť, jejichž objekty postavil před téměř jedenácti stoletími tajuplný kmen. Nikdo neví, odkud jeho členové přišli a co byli zač. Tito lidé, kterým současní obyvatele jednoduše říkají „lidé starých civilizací“ a o jejichž vývoji dovedností a zručnosti neexistují žádné záznamy, se jednoho dne najednou objevili a přinesli s sebou nejvyspělejší technologické poznatky, které nebyly v Severní Americe překonány ještě dalších tisíc let.

Vypadalo to, jako by se zde toto místo jednoho dne zničehonic zjevilo – a s ním i čtyřpatrové vysoké budovy, dokonale vypracované kamenné kivy (kulaté obřadní místnosti) vybudované pod zemí, rozsáhlé zavlažovací systémy a kultivované plodiny, z nichž byli tito lidé živi. A pak ti, kdo toto vše vybudovali, najednou zmizeli – prostě se vypařili.

Lidé starých civilizací po sobě zanechali několik vzácných stop, z nichž lze usuzovat, kdo vlastně byli. Nikdy se o nich nenašly žádné písemné záznamy, s výjimkou skalního umění na stěnách kaňonu. Nebyla objevena hromadná pohřebiště ani válečné zbraně. Přesto důkazy o jejich životě existují: jsou jimi stovky starověkých příbytků na ploše téměř osmnáct kilometrů dlouhého a půldruhého kilometru širokého kaňonu v odlehlém koutě severozápadního Nového Mexika.

Často jsem sem chodil, abych se prošel, ponořil se do podivuhodné krásy otevřené pustiny a vnímal dotek

minulosti. Onoho pozdního říjnového odpoledne jsme oba dva, moudrý stařec i já, přišli do této vysoko položené pustiny ze stejného důvodu. Když jsme zjistili, že oba věříme, že tato krajina stále skrývá mnoho tajemství, podělil se můj nový přítel se mnou o následující příběh.

PŘED DÁVNÝMI ČASY...

„Před dávnými časy byl náš svět hodně jiný než ten dnešní,“ začal moudrý stařec. „Žilo zde méně lidí a byli mnohem více spojeni se zemí. Rozuměli řeči deště, plodin a Velkého stvořitele. Dokonce uměli hovořit ke hvězdám a nebeským lidem. Byli si vědomi posvátnosti života, pocházejícího ze svazku Matky Země s Nebeským otcem. Za těch časů vládla rovnováha a lidé byli šťastní.“

Jak jsem poslouchal starcův mírumilovný hlas, jenž se odrážel o pískovcové stěny tyčící se kolem nás, cítil jsem, jak ve mně vytrskává připomínka něčeho velmi starodávného. Najednou však jeho hlas zesmutněl.

„Pak se cosi přihodilo,“ pokračoval. „Nikdo vlastně neví proč, ale lidé najednou začali zapomínat, kdo jsou. A jejich zapominání vedlo k tomu, že se začali cítit oddělení – oddělení od země, od ostatních, dokonce i od toho, kdo je stvořil. Byli ztraceni a bloumali životem bez cíle a jakéhokoli spojení. Takto odloučení se domnívali, že mohou přežít, jen když budou bojovat a bránit se před týmiž silami, jež jim daly život a s nimiž se naučili žít v souladu a důvěře. Brzy veškerou energii vypotřebovali na obranu před okolním světem, místo aby se usmířili se světem v sobě.“

Mužův příběh na mě okamžitě zapůsobil. Když jsem jej poslouchal, měl jsem dojem, že popisuje lidi dnešních dnů. Pomineme-li několik izolovaných kultur

a vzdálených oblastí, v nichž ještě přezívají tradice, pak rozhodně platí, že naše civilizace je více orientována na svět *kolem* nás než *uvnitř* nás.

Každoročně utrácíme stamiliony dolarů, abychom se ochránili před nemocemi a pokusili se ovládnout přírodu. Tímto konáním jsme se zřejmě vychýlili z rovnováhy s vlastním světem více kdy předtím. Starcovo vyprávění vzbudilo mou pozornost – jenže kam svým přiběhem vlastně mířil?

„I když zapomněli, kdo jsou, někde v hloubi duše jim dar předků zůstal,“ pokračoval. „V jejich nitru stále přezívaly vzpomínky. V noci se jim zdálo, že kdysi uměli uzdravit tělo, přivolat déšť, když bylo potřeba, a hovořit s předky. Věděli, že jednou své místo ve světě přírody znovu najdou.“

Jak se snažili upomenout na to, kým byli, začali budovat *vně* svých těl věci, jež jim připomínaly, kým jsou *uvnitř*. Čas plynul, a oni sestrojili léčící přístroje, vymysleli preparáty pro růst plodin a natáhli dráty, aby se mohli dorozumívat na dálku. Čím více se vzdalovali vlastní vnitřní síle, tím více se jejich vnější život zaplňoval věcmi v naději, že je učiní šťastnými.“

Když jsem naslouchal jeho slovům, uvědomil jsem si podobnost mezi lidmi, o nichž vyprávěl, a dnešní civilizací již zcela zřetelně. Naše společnost propadla pocitu, že nedokáže pomoci sama sobě ani učinit svět lepším. Jak *bezmocní* se dokážeme cítit při pohledu na své blízké, kteří se nám vzdalují v bolesti anebo v závislosti na drogách. Domníváme se, že nemáme *moc*, abychom ulehčili urpení, jež s sebou přinášejí ony strašné nemoci, které by neměly nikdy žádného živého tvora potkat. Můžeme jen *doufat* v mír, díky němuž se budou moci naši blízcí bezpečně vrátit z bojště domů. A jak se svět rozděluje do skupin podle náboženské víry, ro-

dových linií a hranic, máme pocit, že tváří v tvář rostoucí jaderné hrozbě vůbec nic neznamenáme.

Zdá se, že čím více se vzdalujeme od našeho přírodního spojení se zemí, s tělem, se sebou navzájem a s Bohem, tím prázdnějšími se stáváme. Tuto prázdnotu se pak všemožně snažíme vyplnit „věcmi“. Když o tom hovořím, vybaví se mi podobné dilema vylíčené ve vědeckofantastickém filmu *Kontakt*. Prezidentův poradce pro otázky vědy (v podání Matthewa McConaugheye) v něm zkoumá zásadní otázku, jíž čelí každá technologická společnost. Během televizního interview se otáže, zda se v důsledku technického pokroku stala naše společnost lepší a jestli lidi spojuje, nebo si kvůli němu připadáme izolovanější. Odpovědi se ve filmu nedočkáme, je však nicméně jisté, že dané téma by vystačilo na celou knihu. Dobrým námětem k zamýšlení je i další poradcův dotaz – kolik energie vynakládáme na různá rozptýlení.

Jestliže získáme pocit, že videohry, filmy, virtuální on-line vztahy a bezhlasová komunikace jsou životní nutností, a všechny tyto a podobné záležitosti se stanou náhražkou skutečného života a osobních kontaktů, může to být signál, že se společností není něco v pořádku. Není pochyb, že díky elektronice a zábavním médiím nám může život připadat zajímavější; zároveň by nám však tato skutečnost měla sloužit jako varovné připomenutí, že ztrácíme schopnost žít bohatý, zdravý a smysluplný život.

A pokud se navíc zaměříme na to, jak se *vyhnout nemocí*, a ne jak zdravě žít, jak se *vyhnout válce*, a ne jak spolupracovat v míru, a jak raději *vymýšlet nové zbraně* než žít ve světě, v němž se stal ozbrojený konflikt již minulostí, je jasné, že cesta, po níž kráčíme, není ničím jiným než snahou o pouhé přežití. Takový způsob

života však nikoho šťastným neučiní, nikdo se nestane skutečným „vítězem“. Jakmile poznáme, že takto žijeme, je nasnadě, že bychom se měli poohlédnout po jiné cestě. A právě o tom je tato kniha a kvůli tomu vám tento příběh vyprávím.

„Jak ten příběh končí?“ zeptal jsem se starce. „Podářílo se těm lidem znovu nalézt sílu a rozpomenout se, kým jsou?“

Tou dobou již slunce zmizelo za stěnami kaňonu a já jsem konečně uviděl, s kým vlastně mluvím. Sluncem zastíněný muž přede mnou se mé otázky zešíroka usmál. Chvilku byl zticha a pak zašeptal: „To nikdo neví, protože ten příběh ještě neskončil. Ti lidé, co se ztratili, jsou naši předci a my jsme ti, kdo píší jeho konec. Co si myslíš ty...?“

Po tomto setkání jsem onoho muže viděl už jen párkrát, na různých místech po celé zemi a v komunitách lidí, jež jsme oba milovali. Často na něj však myslím. Když pozoruji vývoj událostí ve světě, vzpomenu si na jeho příběh a přemyslím, zda jej dokončíme ještě během tohoto života. Budete vy a já těmi, kdo se rozpomenou?

Poučení z mužova příběhu, který jsem v kaňonu vyslechl, má zásadní význam. V naší společnosti převládá historicky vžitý názor, že prostředky, jež používaly dávné civilizace, ať jsou jakkoli staré, jsou vždy méně pokročilé než moderní technologie. Tito lidé nejspíš opravdu nepoužívali k řešení svých problémů „moderní“ vědu; měli totiž možná něco mnohem lepšího.

V debatach historiků a archeologů, žijících se interpretováním minulosti, se toto téma obvykle stává zdrojem prudkých a vášnivých diskusí. „Jestliže byli tak pokrokoví, kde jsou důkazy o jejich technologiích?“ táží se odborníci. „Kde mají všechny ty topinkovače, mik-

rovninné trouby a videa?“ Osobně mi přijde velice zajímavé, že při hodnocení rozvoje civilizace může tolik záležet na *věcech* vytvořených lidmi. A co ono myšlení, které předcházelo všemu, co stvořili? Pokud je mi známo, v archeologických záznamech z oblasti jihozápadní Ameriky (a vlastně ani odnikud jinud) vskutku žádná zmínka o nalezené televizi nebo digitální kameře není – otázka zní proč?

Je možné, že když zkoumáme pozůstatky vyspělých civilizací, kupříkladu Egypta, Peru či pouštních oblastí amerického jihozápadu, jsme svědky pozůstatků *nato-lik moderní* technologie, že žádná topinkovače ani videa nepotřebovala? Možná, že tito lidé přestali toužit po složitějším světě plném nepotřebných věcí. Možná v sobě objevili něco, co jim poskytlo *vnitřní mechanismus*, umožňující žít odlišným způsobem – prostě znalosti, které jsme my už dávno zapomněli. Ta moudrost jim mohla poskytnout vše, co potřebovali k zachování života a k umění léčit způsobem, který my teprve nyní začínáme chápat.

Pokud je to pravda, pak nám možná jen stačí podívat se do přírody, abychom pochopili, kdo jsme a jaké je naše životní poslání. Možná jsou nám už některé z nejvýznamnějších a nejužitečnějších poznatků k dispozici v rámci tajemných objevů kvantového světa. Fyzikové v minulém století objevili, že látka, z níž jsou naše těla a vesmír stvořeny, se vždy nutně neřídí přesenými a logickými fyzikálními zákony, o nichž se po tři staletí nikdo neodvážil pochybovat. Pravda je taková, že v tom nejmenším možném měřítku našeho světa právě částice, z nichž jsme složeni, porušují zákony, podle kterých jsme jeden od druhého odděleni a naše bytí je omezeno. Na úrovni malých částic se zdá, že vše je propojené a neomezené.

Tyto objevy naznačují, že uvnitř každého z nás je něco, co není ohraničeno časem ani prostorem, dokonce ani smrtí. Výsledkem těchto zjištění je fakt, že zřejmě žijeme v „nelokálním“ vesmíru, kde je vše propojeno.

Dean Radin z Institutu gnozeologických nauk byl mezi prvními, kdo začali zkoumat, co pro nás znamená ná žít v takovém světě. „Nelokalita“, vysvětluje, „značí, že existují postupy, při nichž věci, jež se jeví jako oddělené, ve skutečnosti oddělené nejsou.“¹ Radin tvrdí, že v sobě neseme určité rysy, které přesahují současnost a umožňují nám rozptýlit se v prostoru a čase. Jinými slovy, ono „my“, žijící uvnitř našeho fyzického bytí, není ohraničeno ani kůží, ani vlasy, kterými je naše tělo definováno.

Ať už však ono tajemné „něco“ nazýváme jakkoli, máme je všichni: to naše se prolíná se všemi ostatními jako součást všezahrnujícího energetického pole. Toto pole je považováno za kvantovou síť propojující vesmír a zároveň za nesmírně podrobný, aktivní program všeho, co potřebujeme – od uzdravení těla až po prosazení světového míru. Abychom objevili svou skutečnou sílu, musíme toto pole pochopit a poznat, na jakém principu funguje.

Pokud lidé starých civilizací z kaňonu severního Nového Mexika – anebo odkudkoli – pochopili, jak tato zapomenutá část našeho já funguje, je pro nás velice důležité znalosti a moudrost předků respektovat a hledat prostor, jak je uplatnit i dnes.

JSME SPOJENI – OPRAVDU SPOJENI?

Moderní věda je na stopě rozluštění jedné z největších záhad všech dob. Ve večerních zprávách se o ní zřejmě nic nedozvíte ani ji nenajdete na první straně

USA Today nebo *Wall Street Journalu*. Téměř sedmdesát let výzkumů v oblasti vědy známé jako „nová fyzika“ však naznačuje, že se tomuto poznání nevyhneme.

Klíč 2: V našem světě je všechno propojeno se vším.

A o tom je řeč – opravdu! To je ta zpráva, která vše mění a zcela otřásá základy vědy, jak ji dosud známe.

„Dobrá,“ řeknete si, „o tom už jsme slyšeli. Proč by mělo být zrovna *toto* zjištění něčím zvláštní? Co ve skutečnosti znamená být propojen?“ Ptáte se velmi dobře a odpovědi vás mohou překvapit. Rozdíl mezi novými objevy a našimi předchozími názory spočívá v tom, že v minulosti nám bylo prostě *řeceno*, že tu nějaké spojení existuje. Prostřednictvím odborných výrazů jako „citlivá závislost na počátečních podmínkách“ (něboli „motýlí efekt“) a teorií naznačujících, že co uděláme „tady“, projeví se „jinde“, jsme mohli, byť jen matně, pozorovat spojení odehrávající se v našem životě. Díky novým experimentům se však dostáváme o krok dál.

Kromě důkazu, že jsme se vším spojeni, teď výzkumy navíc prokázaly, že *divodem* tohoto propojení jsme my sami. Díky němu jsme schopni zařídit si život podle svých představ. Jsme nedílnou součástí všech svých dennodenních prožitků, od hledání milostného vztahu a uzdravování nejbližších až po naplnění největších snů.

Skutečnost, kterou tyto objevy prokázaly, tedy že jsme schopni vědomě využívat své spojení, nám umožňuje čerpat tutéž sílu, která řídí celý vesmír – a to už je pořádná příležitost. Díky souladu, který je v každém z vás,

ve mně, ve všech lidech kráčejících po této planetě, jsme přímo napojeni na sílu, jež vše stvořila – od atomů a hvězd až po DNA!

Má to však jeden háček: Tato síla je nečinná, dokud ji sami neprobudíme. Klíč k probuzení této úžasné síly spočívá v malé změně způsobu, jakým na sebe pohlížíme. Podobně jako Logueovi žáci, kteří po překročení hrany útesu poznali, že vlastně umějí létat (viz báseň na straně ix), můžeme pouhou nepatrnou změnou vnímání začít čerpat nejmocnější sílu na světě, abychom se vypořádali i se zdánlivě nemožnými událostmi. To se stane, jakmile sami sobě dovolíme pohlízet na svou roli ve světě jinak než dosud.

Jelikož se vesmír jeví jako vskutku obrovské místo – možná až příliš rozsáhlé, abychom jej dokázali vůbec pochopit – můžeme začít tím, že na sebe budeme v každodenním životě nahlížet novým způsobem. Ona „malá změna“ spočívá v tom, že se budeme vnímat jako *součást* světa, nikoli jako izolovaného jedince. Abychom sami sebe přesvědčili, že jsme skutečně propojeni se vším, co vidíme a prožíváme, musíme pochopit, *jak* jsme připojeni a *co* toto spojení znamená.

Klíč 3: Abychom mohli čerpat sílu přímo z vesmíru, musíme sami sebe vidět jako součást světa, a ne jako jedince, který je od něj oddělen.

Skrze spojení, jež vše propojuje, se zdá, že „látka“, ze které je vesmír stvořen (vlny a částice energie), porušuje zákony o čase a prostoru, jak jsme se je kdysi učili.

Přestože mohou podrobnosti tohoto tvrzení připomínat science-fiction, jsou naprosto reálné. Kupříkladu u částic světla (fotonů) bylo vypořádováno, že bilokují – tj. jsou ve stejném okamžiku na dvou různých místech, vzdálených od sebe řadu kilometrů.

Pokud jde o naši DNA i o atomy čehokoli jiného, vypadá to, že věci v přírodě si navzájem sdělují informace rychlostí vyšší, než je rychlost světla, což by podle předpokladů Alberta Einsteina nemělo nikdy nastat. Během některých pokusů se dokonce stalo, že informace dorazily do místa určení *ještě dříve*, než opustily výchozí místo! Dříve se podobné úkazy považovaly za nemožné, jenže podle všeho nejenže možné jsou, nýbrž nám dokonce u malých jednotek příslušné látky ukazují mnohem víc než jen zajímavé anomálie. Pokud dokážeme nahlédnout za hranice toho, co známe pod pojmem fyzika, možná nám volnost pohybu, již se kvantové částice vyznačují, pomůže odhalit, jak funguje zbytek světa.

Jakkoli mohou tyto výsledky připomínat futuristický scénář některého dílu *Star Trek*, vědci je dnes pečlivě sledují. Jednotlivé pokusy přinášející výše uvedené výsledky jsou zajiště fascinující a zaslouží si být prozkoumány podrobněji. Vezmeme-li je však v úvahu jako celek, naznačují, že možná nejsme tolik omezení fyzikálními zákony, jak jsme dosud věřili. Třeba věci opravdu *dokáž* cestovat rychleji než světlo a *mohou* být ve stejný okamžik na dvou místech najednou. A jestliže mají tuto schopnost *věci*, jak jsme na tom my?

Právě toto jsou možnosti, které provokují fantazii a nedají dnes badatelům spát. Jde o to propojit představu něčeho, co by mohlo existovat, s emocí, jež určitou možnost uvede v život; tak vznikne realita. K tomu dojde, jakmile budeme ochotni poskytnout ve svých

názorech prostor něčemu, co údajně neexistuje. Ono „něco“ pak vytvoříme silou vědomí a uvědomění.

Básník William Blake považoval sílu představivosti za základ naší existence, nikoli za něco, co jen tu a tam prožijeme ve volném čase. „Člověk je představivost sama,“ řekl a dále upřesnil: „Věčné tělo člověka je Představivost, to jest sám Bůh.“⁴² Filozof a básník John MacKenzie zašel v objasnění našeho vztahu k představivosti ještě dál, když řekl: „Rozlišit, co je skutečné a co jen zdání, není dost dobře možné... vše, co existuje, je... jen zdání.“⁴³ Oba výroky tvrdí, že konkrétní události skutečně nastanou teprve tehdy, když v mysli připustíme, že mohou nastat.

Aby se však imaginární představa, jež se vyskytne v jednom okamžiku, stala skutečností v okamžiku následujícím, musí existovat něco, co obojí spojí. Někde v oné tkaničce, ze které je utkán vesmír, se musí nacházet spojení mezi minulými představami a současnými a budoucími skutečnostmi. Einstein byl skálopevně přesvědčen, že minulost a budoucnost jsou těsně propojeny jakožto základ čtvrté dimenze, kterou nazýval *časoprostorem*. „Rozdíl mezi minulostí, přítomností a budoucností,“ řekl, „je pouze utkvělou, neodbytnou iluzí.“⁴⁴

Pomocí postupů, kterým teprve nyní začínáme rozumět, zjišťujeme, že nejenže jsme spojeni se vším, co vidíme v nynějším životě, nýbrž také se vším, co kdy existovalo, stejně jako s událostmi, které ještě nenastaly. To, čím procházíme *nyni* , je výsledkem událostí, které se odehrály (alespoň zčásti) v oblasti vesmíru, kam ani nedohlédneme.

Dopad těchto vztahů je obrovský. Ve světě, v němž vše – od světového míru až po osobní uzdravení – spojuje inteligentní energetické pole, se vše, co bylo v minu-

losti považováno za iluze a zázraky, stává náhle dosažitelným.

Budeme-li mít tato propojení stále na mysli, začneme přemýšlet o způsobu, jakým přistupujeme k životu, k rodině či dokonce k náhodným známým. Nic již nelze považovat za náhodu, ani věci dobré či zlé, správné nebo špatné, nic, počínaje nejradostnějšími a nejkrásnějšími životními zkušenostmi a konče nejstrašnějším lidským utrpením. Je jasné, že klíčem k uzdravení, míru, hojnosti, stejně jako k získávání zkušeností a budování kariéry a vztahů, které nám přinášejí radost, je pochopení, do jaké míry jsme se vším v naší realitě propojeni.

HLAVNÍ ZDROJE

Vybavuji si okamžik, kdy jsem svému indiánskému příteli z kaňonu poprvé sdělil novinky o našem propojení. Při náhodném setkání v místním obchodě jsem mu s velkým zanicením začal tlumočit informace z tiskového prohlášení, jež jsem právě dočetl. Týkalo se „nového“, právě objeveného energetického pole, pole, které vše sjednocuje a odlišuje se od ostatních známých energií.

„Tohle energetické pole,“ vyhrkl jsem, „to je to, co všechno spojuje. Spojuje nás se světem, s druhými lidmi, dokonce i s vesmírem mimo Zemi, právě tak, jak jsme o tom tehdy mluvili.“

Přítel byl chvíli zticha, aby svým typickým způsobem ukázal, kterak respektuje mé nadšení. Po několika vteřinách se nadechl a – tak jako mnohokrát předtím – přímočaře odpověděl.

Mluvil otevřeně a k věci. „Dobrá,“ začal, „vy jste zjistili, že je všechno propojeno. To naši lidé tvrdí celou dobu. Je dobré, že na to vaše věda už také přišla!“

Pokud inteligentní energetické pole vskutku hraje tak významnou roli ve fungování vesmíru, proč jsme se o tom dozvěděli teprve nedávno?

Právě jsme se přehoupali přes 20. století, období, na něž budou možná historikové pohlížet jako na nejpозорuhodnější epochu v dějinách lidsva. Jedné generaci stačilo, aby přišla na to, jak uvolnit energii atomu, uchovat obsah knihovny o velikosti městského bloku na počítačovém čipu a pochopit a rozluštit DNA. Jak jsme mohli dosáhnout všech těchto vědeckých zářezků, a přitom nepřijít na ten jediný, nejdůležitější objev, tedy poznání, jež nám umožňuje využívat sílu svého vesmíru? Odpověď vás možná překvapí.

Není to tak dávno, co se vědci skutečně pokoušeli rozluštit tajuplnou otázku, zda jsme, či nejsme propojeni skrze inteligentní energetické pole. Chtěli jednou provždy dokázat, zda toto pole existuje, či nikoli. Nápad vše prozkoumat byl dozajista dobrý, nicméně ještě sto let poté se stále vzpamatováváme ze způsobu, jakým byl tento slavný experiment interpretován. A jaký to mělo důsledek? Téměř po celé 20. století byli vědci, kteří se odvážili být jen zmínit o jednotném energetickém poli, jež vše spojuje skrze jinak prázdný prostor, v posluchárně vysmíváni nebo museli rovnou opustit univerzitní scénu. Až na několik výjimek nebyla tato myšlenka akceptována, a dokonce se ani nesměla stát předmětem seriózních vědeckých diskusí. Vždy tomu tak ale nebylo.

Jakkoli pro nás stále zůstává záhadou, čím je vlastně vesmír propojen, byla učiněna celá řada pokusů ono „cosi“ pojmenovat, a tak potvrdit jeho existenci. Ku-

příkladu v buddhistických sútrách je říše krále bohů Indry popisována jako místo, kde vzniká pavučina popojující celý vesmír: „Daleko v nebeském obydlí mocného boha Indry se nachází nádherná síť zavěšená obratným umělcem tak, že se rozprostírá donekonečna všemi směry.“⁴⁵

Příběh o stvoření světa v podání Indiánů kmene Hopi zase líčí, jak současný koloběh našeho světa začal kdysi dávno, když se Pavoučí babička vnořila do prázdnoty tohoto světa. Nejdříve ze všeho upředla obrovskou pavučinu, jež všechno spojila, a s její pomocí pak vytvořila místo pro život svých dětí.

Všichni, kdo věřili v univerzální, vše propojující energetické pole, o něm od dob starých Řeků jednoduše mluvili jako o *éteru*. V řecké mytologii byl éter považován za základ vesmíru a popisován jako „vzduch, který dýchají bohové“. Jak Pythagoras, tak Aristotelés jej označovali za tajemný pátý element světa, který doplňuje čtyři již poznané – oheň, vzduch, vodu a zemi. Tento výraz, jež později využívali i alchymisté k popisu světa, se zachoval až do počátků zrodu moderní vědy.

Někteří velcí historičtí myslitelé však v rozporu s tradičními názory většiny dnešních vědců nejen věřili v existenci éteru, nýbrž zašli v tomto směru ještě dál. Tvrdili, že éter je *nezbytný* k tomu, aby fyzikální zákony fungovaly tak, jak fungují. Sir Isaac Newton, „otec“ moderní vědy, použil v 17. století slovo *éter* k popisu neviditelné látky prostupující celý vesmír, která, jak věřil, zodpovídá za gravitaci a umožňuje vnímat tělesné property. Považoval ji za živoucí duševno, i když si uvědomoval, že ve své době nemá vybavení, jež by její existenci potvrdilo.

Z oficiálního vědeckého hlediska přišel s popisem éteru jako látky, jež všechno spojuje, až James Clerk

Maxwell, muž, který postuloval teorii elektromagnetického pole. Éter popsal jako „hmotnou látku mnohem jemnějšího charakteru než viditelná skupenství, vyskytující se pravděpodobně v těch částech vesmíru, jež se jeví jako zdánlivě prázdná“.⁶

Někteří uznávaní vědciť myslitelé tuto starodávnou terminologii, sloužící k popsání podstaty vyplňující prázdný prostor, používali ještě na počátku 20. století. Považovali éter za skutečnou látku, jejíž konzistence se nachází někde mezi hmotnou substancí a čistou energií. Právě éter, říkali, je to, co umožňuje světelným vlnám cestovat z jednoho místa do druhého v prázdném prostoru, které se jinak jeví jako prázdný prostor.

„Nezbývá mi, než mít za to, že éter, který může být „nositel“ elektromagnetického pole s jeho energií a vlněním, je obdařen určitým stupněm materiálnosti, jakkoli odlišné od všech běžných látek,“ uvedl držitel Nobelovy ceny za fyziku Hendrik Lorentz v roce 1906.⁷ Právě Lorentzovy rovnice se nakonec staly Einsteinovi prostředkem k formulování jeho převratné teorie relativity.

I když jeho teorie nepřikládala vesmírnému éteru velký význam, Einstein sám věřil, že musí dojít k objevu, kterým se vysvětlí, co se v prázdnotě vesmíru vlastně nachází. Říkal: „Vesmír bez éteru je nemyslitelný.“ Podobně jako Lorentz a staří Řekové, kteří považovali tuto látku za jakýsi kanál, jímž proudí vlny, i Einstein uvedl, že éter je nezbytný pro existenci fyzikálních zákonů: „V takovém prostoru [bez éteru] by se nejen nešířilo světlo, ale nebyla by ani možná existence měřítek prostoru a času.“⁸

Einstein zřejmě na jednu stranu možnost existence éteru uznává, na druhou stranu však varuje, aby nebyl považován za energii v běžném slova smyslu. „Éteru by

se neměly přisuzovat vlastnosti typické pro měřitelná média, tedy například že je tvořen částmi [„částicemi“] sledovatelnými v čase.⁴⁹ Einstein tak popsal, jak je existence éteru vzhledem k jeho neobvyklým základním vlastnostem stále slučitelná s jeho vlastní teorií.

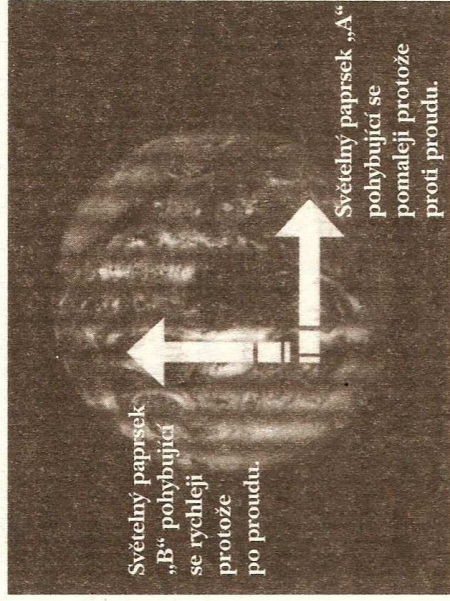
Pouhá zmínka o éterovém poli i dnes rozdmýchává diskuse o tom, zda éter existuje, či nikoli. Takřka současně vyvolává vzpomínku na známý experiment, jenž měl jednou provždy prokázat existenci či neexistenci tohoto pole. Jak už to u podobných výzkumů bývá, výsledky přinesly mnohem více otázek – a sporných bodů – než měly vyřešit.

NEJSLAVNĚJŠÍ „NEÚSPĚŠNÝ“ POKUS V DĚJINÁCH

Experiment s éterem, jenž proběhl před více než sto lety, je pojmenován po dvou vědcích, kteří jej navrhli – Albertu Michelsonovi a Edwardu Morley. Michelson-Morleyho pokus měl jediný cíl – určit, zda záhadný vesmírný éter vskutku existuje, či nikoli. Dlouho očekávaný pokus – navržený k prověření výsledků podobného pokusu z roku 1881 – vyvolal ve vědecké sešlosti, která se v roce 1887 shromáždila v laboratoři, dnes známé jako Case Western Reserve University, velké vzrušení.¹⁰ Pokus nakonec přinesl takové výsledky, které nemohli předvídat ani ti největší myslitelé konce 19. století.

Úvahy předcházející experimentu byly nade vsí pochybnost naprosto novátorské. Pokud éter opravdu existuje, usuzovali Michelson a Morley, pak se musí jednat o energii všude kolem nás, klidnou a nehybnou. Pokud tomu tak je, pak by průchod zeměkoule tímto polem měl vytvořit ve vesmíru určitý pohyb, který by měl být měřitelný. Stejně jako dokážeme postřehnout vánek vlnící se nekonečnými poli zlatavé pšenice

na kansaských pláních, měli bychom být schopni znamenat i „vanutí“ éteru. Michelson a Morley nazvali tento hypotetický jev *éterový vítr*.

Vyobrazení 1. Michelson a Morley se domnívali, že pokud je éter přítomen, bude paprsek světla cestovat protití éterovým proudům (A) pomaleji, zatímco po proudu (B) rychleji. Tento pokus, uskutečněný v roce 1887, žádné éterové proudy nezjistil. Závěr zněl: éter neexistuje. Výsledky tohoto výkladu se však honily vědcům hlavou ještě více než sto let. V roce 1986 uveřejnil časopis *Nature* výsledky pokusů provedených s citlivějšími přístroji: bylo objeveno pole s vlastnostmi éteru, které se chová právě tak, jak naznačovaly předpovědi o století dříve.

Každý pilot vám potvrdí, že letí-li letadlo *souběžně* se vzdušnými proudy, čas potřebný k přesunu z jednoho místa na druhé se díky tomu o hodně zkrátí. Když naopak letadlo letí *proti* vzdušnému proudu, cesta je obtížná a odpor větru přidá k celkovému letovému času hodiny navíc. Michelson a Morley z toho vyvodili, že když se vystřelí paprsek světla dvěma směry současně,

měl by rozdíl v čase, za který dosáhnou cíle, umožnit odhalení přítomnosti a toku éterového větru. I když uspořádat tento pokus byl dobrý nápad, jeho výsledky všechny překvapily.

Stalo se, že přístroje používané Michelsonem a Morleyem žádný éterový vítr nezaznamenaly. Po nalezení, dalo by se říci, absence větru, vedly pokusy z let 1881 a 1887 zdánlivě ke stejnému závěru: éter neexistuje. Michelson interpretoval výsledky „nejúspěšnějšího neúspěšného pokusu“ v historii v prestižním časopise *American Journal of Science* následovně: „Výsledek ověření hypotézy o stacionárním éterovém poli je tedy negativní, což vede k nevyhnutelnému závěru, že hypotéza je chybná.“¹¹

Zatímco z hlediska prokázání existence éteru může být tento experiment pokládán za „neúspěch“, ve skutečnosti názorně dokázal, že se éterové pole prostě nemusí chovat způsobem, který vědci očekávali. Nezámenání pohybu ještě neznamená, že éter nebyl přítomen. Obdobně bychom mohli vystrčit prst nad hlavu, abychom zjistili, zda existuje vítr: Pokud bychom došli k závěru, že vítr není, jen proto, že jsme během testu zrovna žádný vánek necítili, jednalo by se zhruba o obdobné myšlení, jaké vedlo k závěrům vyvozeným z pokusu v roce 1887.

Dnešní vědci, kteří tento pokus přijali jako důkaz neexistence éteru, pracují tedy s předpokladem, že vše, co se v našem světě děje, probíhá nezávisle na sobě. Akceptovali fakt, že co udělá jednotlivec v jedné části světa, nemá naprosto žádnou souvislost s ostatními oblastmi a nepůsobí ani na jiného člověka na druhém straně planety. Tento experiment se však nejspíš stal základem pro světový názor, který má pro náš život a zemi nesmírný dopad. V důsledku tohoto způsobu myšlení vládneme národům, zásobujeme města energií, zkou-

šíme atomové bomby a čerpáme zdroje a myslíme si přitom, že co uděláme na jednom místě, nebude mít vliv na místo nacházející se někde jinde. Počínaje rokem 1887 je rozvoj naší civilizace založen na přesvědčení o vzájemné izolovanosti všeho, co nás obklopuje. Pokusy z nedávné doby však prokázaly, že tento předpoklad je prostě chybný.

Nové výzkumy, provedené po více než sto letech od původního pokusu, naznačují, že éter nebo něco éteru podobného opravdu existuje – jen se zřejmě nevyskytuje v podobě, v jaké jej Michelson a Morley očekávali. Jelikož věřili, že toto pole musí být nehybné a vytvořené z elektřiny a magnetizmu, stejně jako ostatní formy energie objevené v polovině 19. století, snažili se nalézt éter tak, jako by se jednalo o běžný druh energie. Jenže éter má k průměrnosti hodně daleko.

V roce 1986 uveřejnil časopis *Nature* skromnou reportáž se stručným názvem „Speciální relativita“.¹² Byl v ní popsán pokus provedený vědcem E. W. Silvertoothem a sponzorovaný americkým vojenským letectvem. Výsledky pokusu zcela otráslly základy Michelson-Morleyho experimentu, stejně jako vším, v co jsme ohledně našeho spojení se světem věřili. Silvertooth zopakoval pokus z roku 1887 – ale za použití mnohem citlivějších přístrojů – a uvedl, že přístroje pohyb v éterovém poli *zachytily*. A co víc, tento pohyb přesně souvisel s pohybem zeměkoule vesmírem, jak se původně předpokládalo! Pokus, a po něm i další, ukázal, že éter vskutku existuje, tak, jak v roce 1944 tvrdil Planck.

Ačkoli novodobé pokusy na existenci tohoto pole neustále poukazují, můžeme si být jisti, že už o něm nikdy nevyššíme jako o „éteru“. O tom totiž stačí pouhá zmínka, aby ve vědeckých kruzích začala padat slova jako „pseudověda“ a „blaboly“. V kapitole 2 poznáme, že pro

existenci univerzálního energetického pole, prostupujícího celý náš svět, se zatím používají různé pojmy. Pokusy, dokazující jeho existenci, jsou totiž tak nové, že konkrétní název musí být teprve zvolen. Ať už však budeme toto pole nazývat jakkoli, je jisté, že „něco“ existuje. To „něco“ propojuje vše v našem světě i mimo něj a ovlivňuje nás způsobem, jemuž se teprve snažíme porozumět.

Jak se to mohlo stát? Jak jsme mohli přehlédnout tak významný klíč k pochopení vesmíru? Odpověď na tuto otázku sahá až k samému jádru bádání, které mezi mysliteli posledních dvou století vyvolávalo ostrou polemiku a vášnivou diskusi – a tento spor trvá dodnes. Vše totiž závisí na způsobu, jakým ve světě vnímáme sami sebe, a na interpretaci takového vnímání.

Klíčovým faktem je, že energie spojující vše ve vesmíru je rovněž součástí toho, co spojuje. Pokusy ukazují, že toto pole není odděleno od každodenní reality, nýbrž že naopak běžný viditelný svět vzniká jako pole: jako by byl plášt Božského zdroje hladce rozprostřen po celém vesmíru a tu a tam se „zkrabatil“ do skály, stromu, planety či našeho známého. Vždyť toto vše jsou jen drobná zčeření pole, a klíčovým předpokladem, abychom mohli z Božského zdroje čerpat sílu, je drobná, leč nesmírně důležitá změna ve způsobu našeho myšlení. Aby k ní vůbec mohlo dojít, musíme pochopit, proč vědci nahlížejí na svět právě tak, jak je dnes obvyklé.

STRAUČNÉ DĚJINY FYZIKY: RŮZNÁ PRAVIDLA PRO RŮZNÉ SVĚTY

Věda je, jednoduše řečeno, jazyk k popsání světa přírody a našeho vztahu k němu a ke světu mimo něj. Jedná se pouze o jediný jazyk; existovaly i jiné (napří-

klad *alchymie a náboženství*), používané dlouho předtím, než se objevila současná věda. I když nebyly tak sofistikované, rozhodně fungovaly. Vždy mě udivuje, když se lidé ptají: „Co jsme dělali předtím, než vznikla věda? Věděli jsme něco o světě?“ Odpovědí je hlasitě „ano“. Věděli jsme toho o světě hodně.

Naše znalosti byly natolik dobré, že poskytl základ pro pochopení všeho, od vzniku života a příčiny i léčby nemoci po výpočet fáze slunce, měsíce a hvězd. Tento druh vědění sice evidentně nebyl popsán odborným jazykem, tak, jak jsme dnes zvyklí, přesto však byl užitečný, neboť ukazoval, jak věci fungují a proč jsou právě takové, jaké jsou. Ve skutečnosti byl natolik dobrý, že s ním civilizace vystačila po více než pět tisíc let, aniž by musela spoléhat na vědu, jakou známe dnes.

Začátek vědy a vědecké éry je spojován s počátkem 17. století. V červenci 1687 uveřejnil Isaac Newton své klasické dílo *Philosophiae naturalis principia mathematica* (Matematické principy přírodovědy), v němž ukázal, že matematikou lze popsat běžný svět kolem nás.

Po více než dvě stiletí tvořila Newtonova pozorování přírody základ vědeckého oboru, který se dnes nazývá „klasická fyzika“. Newtonova fyzika spolu s Maxwellovou teorií elektřiny a magnetizmu z konce 19. století a Einsteinovou teorií relativity z počátku 20. století dokázala velice úspěšně vysvětlit chování velkých, pozorovatelných objektů – např. pohyb planet nebo jablka padajícího ze stromu. Sloužila nám natolik dobře, že jsme byli schopni vypočítat oběžnou dráhu satelitů a dokonce vyslat člověka na Měsíc.

Na začátku 20. století však vědecké výzkumy prokázaly, že v přírodě existuje místo, v němž Newtonovy zákony prostě nefungují; tím místem je miniaturní svět atomu. Dříve jsme neměli technické prostředky, aby-

chom mohli nahlédnout do subatomárního světa nebo sledovat chování částic atomu během zrodu hvězdy ve vzdálené galaxii. V obou oblastech – té nejmenší i té největší – začali vědci pozorovat jevy, které klasická fyzika nedokáže vysvětlit. Musel být proto vytvořen nový druh fyziky, založený na zákonech, jež objasňují výjimky vyskytující se v našem každodenním životě: to, co se děje ve sféře kvantové fyziky.

Definici kvantové fyziky nalezneme již v jejím názvu. *Kvantum* znamená „oddělené množství elektromagnetické energie“ – jedná se tedy o látku, z níž je náš svět vytvořen, zredukujeme-li jej až na samou podstatu. Kvantová fyzikové brzy zjistili, že to, co nám připadá jako jednoznačné, ve skutečnosti jednoznačné není. Následující analogie nám možná pomůže pochopit, proč tomu tak je.

Když se v kině promítají na plátno pohyblivé obrázky, víme, že příběh, na který se díváme, je jen klam. Mílostná dobrodružství a tragédie, které nás tak berou za srdce, jsou ve skutečnosti výsledkem spousty nehybných obrázků promítaných v rychlém sledu za sebou, aby vzniklo *zdání* nepřerušovaného příběhu. Zatímco naše oči skutečně vidí jednotlivé obrázky rámeček po rámečku, mozek nám je spojuje dohromady a my je pak vnímáme jako jeden souvislý pohyb.

Kvantová fyzikové věří, že náš svět funguje víceméně podobným způsobem. Když se kupříkladu v neděli odpoledne díváme na sportovní program a sledujeme gól ve fotbale nebo trojitý axelpausen v krasobruslení, díváme se z kvantového pohledu na sled jednotlivých událostí odehrávajících se velice rychle a těsně za sebou. Stejně tak, jak se nám díky velkému počtu za sebou seřazených obrázků zdá dění na filmovém plátně reálné, i život se odehrává v krátkých, malých světelných

ných dávkách nazývaných „kvanta“. Kvantá života se odehrávají natolik rychle, že pokud nemáte mozek vycvičen pro jinou hladinu vnímání (jako je tomu u některých druhů meditaace), jednoduše tyto impulzy zprůměruje, aby vytvořil nepřerušované dění, jež pak sledujeme v podobě nedělní sportovního přenosu.

Kvantová fyzika tedy zkoumá jevy, které se odehrávají ve velmi malém měřítku sil tvořících základ našeho reálného světa. Rozdílnost způsobů, jakými kvantový a všední svět fungují, vedla ke vzniku dvou myšlenkových směrů vyznávaných současnými vědci: klasickému a kvantovému. Jeden jako druhý přichází s vlastní teorií, která jej podporuje.

Sklobit tyto dva rozdílné způsoby myšlení do jediného pohledu na svět – jednotné teorie – představuje obrovskou výzvu. K formulování takové teorie však musí existovat něco, co vyplňuje prostor, který považujeme za prázdny. Co to však může být?

SHRNUTÍ DLOUHÉ CESTY VEDOUcí K JEDNOTNÉ TEORII

1687 – **Newtonovská fyzika:** Isaac Newton zveřejňuje své pohybové zákony; začíná období moderní vědy. Newton pohlíží na svět jako na obrovský mechanický systém, v němž jsou prostor a čas absolutní.

1867 – **Fyzika teorie polí:** James Clerk Maxwell přichází s existencí sil, které Newtonova fyzika nedokáže vysvětlit. Jeho bádání, spolu s výzkumem Michaela Faradaye, vede ke zjištění, že vesmír je tvořen energetickými poli, jež na sebe vzájemně působí.

1900 – **Kvantová fyzika:** Max Planck publikuje teorii o uspořádání světa, v níž hrají zásadní roli dávky energie zvané „kvanta“. Pokusy prováděné na kvantové úrovni naznačují, že hmota existuje spíše jako výsledek pravděpodobnostních jevů a tendencí než jako něco absolutního; podle kvantové fyziky nemusí být „skutečnost“ nakonec tak skutečná či jednoznačná.

1905 – **Fyzika relativity:** Einsteinův pohled na svět newtonovské fyziky rozčlňuje. Albert Einstein tvrdí, že čas není absolutní, nýbrž relativní. Klíčovým aspektem relativity je skutečnost, že čas a prostor nemohou být odděleny a existují společně jako čtvrtá dimenze.

1970 – **Teorie strun:** Fyzikové objevují, že poznatky z kvantového a obvyčejného prostředí lze vysvětlit pomocí teorie popisující vesmír jako malícké vibrující struny energie. Hlavní proud fyziků ji v roce 1984 přijímá jako možné pojitko pro sjednocení všech dosavadní teorií.

20?? – **Nová a vylepšená jednotná fyzikální teorie:** Někdy v budoucnosti přijdou fyzikové na způsob, jak vysvětlit holografickou podstatu pozorování kvantového světa a našeho každodenního života. Sestaví rovnice, jimiž sjednotí svá vysvětlení pozorovaných jevů v jeden logický příběh.

CO JE V MEZIPROSTORU?

Někdy na začátku filmu *Kontakt* položí hlavní postava Dr. Arrowayová (v podání Jodie Fosterové) svému otci otázku, která se pak celým filmem táhne jako červená nit: *Jsmete ve vesmíru sami?* Otcovy názory se pro ni stávají

kritériem toho, co považuje za správné. Dostane-li se do situace, v níž je zranitelná – například se otevře milostnému vztahu nebo ve vzdálených končinách vesmíru, do nichž byla dopravena, dá na své zkušenosti – stávají se pro ni otcova slova vodítkem pro to, čemu může věřit. A jak odpověděl na její otázku? Jednoduše. „Pokud jsme ve vesmíru sami, je to strašně mrhání místem.“

Máme-li za to, že prostor mezi libovolnými dvěma věcmi je prázdný, pak se tedy tak jako v uvedeném příkladu jedná o hrozné plýtvání. Vědci soudí, že více než devadesát procent vesmíru „chybí“ a jeví se nám jako prázdný prostor. To znamená, že z celého vesmíru, jak jej známe, pouhých deset procent v sobě „něco“ obsahuje. Opravdu si myslíte, že těch deset procent světa, který obýváme, představuje všechno, co tu je? Co je v prostoru, který je podle nás „prázdný“?

Pokud je vskutku prázdný, pak je třeba zodpovědět důležitou otázku: Jak se mohou energetické vlny, jež všechno přenášejí – počínaje voláním z mobilního telefonu a konče světlem, které odráží slova z této stránky – šířit z jednoho místa na druhé? Podobně jako voda odnese vlnky vzniklé vhozením kamene do rybníka, i zde musí existovat něco, co přenáší vibrace života z jednoho bodu do druhého. Aby to však platilo, musíme vyvrátit jedno z klíčových dogmat moderní vědy: názor, že vesmír je prázdný.

Jakmile konečně vyřešíme záhadu, z čeho je vesmír stvořen, učiníme obrovský krok vpřed v pochopení sebe samých a vztahu, který máme k okolnímu světu. Tato otázka, jak uvidíme později, je stará jako lidstvo samo. A odpověď, jak rovněž zjistíme, nám pravděpodobně ležela celou dobu u nohou.

Pocit, že jsme určitým způsobem spojení s vesmírem, se světem a jeden s druhým, nás doprovází odjakživa –

počínaje dějinami původních obyvatel vytesanými do stěn útesu v Austrálii (o nichž dnes soudí, že jsou staré přes dvacet tisíc let) a konče chrámy starověkého Egypta a skalním uměním amerického jihuozápadu. Co přesně nás spojuje, zůstává předmětem sporů a debat i přesto, že výše uvedený názor je silnější než kdy předtím. Abychom mohli být spojeni, musí existovat něco, co nás spojuje. Lidé – ať už šlo o básníky, filozofy, vědce nebo ty, kdo se při hledání odpovědi vydali za hranice v té době vžitých názorů – měli odnepaměti pocit, že uvnitř prázdnoty, kterou nazýváme „vesmír“, něco opravdu je.

Fyzik Konrad Finagle (1858–1936) vynesl předvídatelnou otázku týkající se významu vesmíru jako takového: „Považte, co by se stalo, kdybyste dali prostor mezi věcmi pryč. Všechno ve vesmíru by se spojilo do objemu zrnka prachu. ... Právě prostor zajišťuje, aby se vše neodehrávalo na stejném místě.“¹³ Průkopnický antropolog Louis Leakey kdysi prohlásil: „Dokud nepochopíme, kdo jsme, nemůžeme nikdy doopravdy postoupit kupředu.“ Domnívám se, že v tomto výroku je hodně pravdy. Způsob, jakým jsme na sebe pohlíželi v minulosti, fungoval dost dobře k tomu, abychom se dostali tam, kde jsme dnes. Nyní nastal čas otevřít dveře novému pohledu, pohledu, s nímž jsou spojeny ještě větší možnosti. Možná, že největší překážkou v pochopení, kdo jsme a jak vesmír ve skutečnosti funguje, byla naše neochota se prostě zamyslet, co to vlastně znamená, že prostor je obýván nějakou inteligentní silou a že my jsme jeho součástí.

Ve 20. století moderní věda pravděpodobně odhalila, co je uvnitř prázdného prostoru: je to energetické pole lišící se od všech ostatních forem energie. Tato energie nejspíš existuje všude a stále již od samého počátku světa, podobně, jako je tomu se stří boha Ind-

ry a Newtonovým éterem. Albert Einstein při své přednášce v roce 1928 řekl: „Podle všeobecné teorie relativity je vesmír bez éteru nemyslitelný; v takovém prostoru by se nejen nešířilo světlo, ale nebyla by ani možná existence měřítek prostoru a času.“¹⁴

Max Planck prohlásil, že existence takového pole ukazuje, že náš reálný svět se opírá o inteligenci. „Musíme připustit, že za touto silou [která se nám jeví jako hmota] stojí *vědomá a inteligentní Mysl*.“ A uzavřel to slovy: „Tato Mysl je zdrojem všeho [hranaté závorky a kurzívu doplnil autor].“¹⁵

OCAS EINSTEINOVA LVA

Prostor mezi věcmi vnímáme zpravidla jako prázdný, ať již hovoříme o vesmírné propasti mezi vzdálenými hvězdami a galaxiemi, či o mikroprostoru mezi energetickými pásmy, která tvoří atom. Když říkáme, že je něco „prázdné“, obvykle tím myslíme, že uvnitř nic není – absolutně nic.

Necvičenému oku se může to, co nazýváme „prostorem“, skutečně jevit prázdné. Jak však může být prostor prázdný? Když se nad tím zamyslíme, co by znamenalo žít ve světě, kde v prostoru mezi věcmi opravdu nic není? Předně víme, že nalézt takové místo ve vesmíru je zřejmě nemožné, a to z jediného důvodu: Jak říká jedno rčení, příroda se děsí prázdnoty. Kdybychom se ale přesto dokázali nějakým zázrakem do takového místa dostat, jak by tam vypadal život?

Za prvé, jednalo by se o hodně ponuré místo. I kdybychom rozsvítili baterku, její světlo by se nikam nedostalo, protože by neexistovalo nic, čím by mohly světelné vlny procházet. Bylo by to jako hodit kámen do vysušeného rybníka a čekat, až se začne čerit hladina.

Ze stejného důvodu by byl také náš hypotetický svět naprosto tichý. I zvuk totiž musí projít nějakým druhem média, aby byl zachován. Většina druhů energie, jak je známe dnes – od pohybu větru až po sluneční žár – by nemohla existovat, neboť elektrické, magnetické a radiální pole – a dokonce ani gravitační pole – by ve světě, kde by byl prostor skutečně prázdný, nemělo stejný význam.

Naštěstí však o tom, jak by takový svět vypadal, přemýšlet nemusíme, neboť prostor, jenž nás obklopuje, určitě prázdný není. Ať už mu však my sami či věda a náboženství dáváme jakékoli pojmenování, je zřejmé, že existuje pole či „obrovská síť“, jež vše na světě spojuje a vede nás k vyšší síle lepšího světa.

Počátkem 20. století se Einstein zmínil o záhadné síle, která, jak si byl jist, existuje v prostoru, jež vnímáme jako okolní svět. „Příroda nám jen ukazuje ocas lva,“ prohlásil. Naznačil tak, že existuje něco nad rámcem našeho vnímání reality, i když to ze svého konkrétního místa ve vesmíru nevidíme. Einstein svou analogii s vesmírem krásně a výmluvně dále rozvedl, jak pro něj bylo typické: „Nezpochybnuji, že lev k němu [ocas] patří, jen se pro svou obrovitost nemůže ukázat celý najednou.“¹⁶ Ve svých pozdějších pracích se Einstein k tomuto námětu vrátil a uvedl, že bez ohledu na to, kdo jsme či jaká je naše role ve vesmíru, jsme všichni podřízeni vyšší síle: „Lidské bytosti, rostliny i kosmický prach – všichni tancujeme na tajuplnou melodii vyluzovanou kdesi v dálce neviditelným pišťcem.“¹⁷

Energii Einsteinova lva popsal i Planck, když prohlásil, že základem světa je inteligence. Tím rozdmýchal kontroverzní debaty, jejichž plamen hoří dodnes, a dokonce silněji než kdy dřívě. Dřívější názory na to, z čeho je svět vytvořen (a když jsme u toho, tedy i rea-

lita vesmíru), tak upadly v zapomnění. Před více než půl stoletím nám otec kvantové teorie sdělil, že vše je spojeno velmi reálnou, i když neobvyklou energií.

SPOJENÍ U ZDROJE: KVANTOVÁ PROVÁZANOST

Od počátku 20. století, kdy Planck přišel se svými rovnícemi kvantové fyziky, vzniklo hodně teorií a provedla se spousta pokusů, které je potvrdily.

Atomy a subatomární částice nacházející se na nejmenší úrovni vesmíru se ve skutečnosti chovají, jako by byly spojeny. Problém je, že vědci nevědí, jak a zda vůbec má toto chování sledované v tak miniaturním měřítku nějaký význam v měřítku našeho každodenního života. Pokud ano, pak výsledky zkoumání naznačují, že všechny ty úžasné technické vymoženosti známé ze science-fiction by se pro nás mohly brzy stát skutečností.

V roce 2004 publikovali vědci z Německa, Číny a Rakouska studie, které vypadaly spíše jako fikce než jako popis vědeckého experimentu. V časopise *Nature* zveřejnili první zdokumentované pokusy s teleportací ve volném prostoru – tj. vyslání kvantové informace o určité částici (jejím energetickým plánu) na různá místa ve stejném čase.¹⁸ Jinými slovy, bylo to jako „faxovat dokument a v průběhu faxování zničit originál“.¹⁹

Další pokusy dokázaly podobně „nemožné“ kousky, kupříkladu „vyslání“ částic z jednoho místa do druhého a jejich bilokaci, tedy umístění na dvou různých místech současně. Ač se mohou jednotlivé výzkumy značně lišit, všechny mají společného jmenovatele, který je činit ještě zajímavějšími. Aby totiž fungovaly tak, jak fungují, musí zde existovat nějaké médium – jinak řečeno, musí

tu být něco, čím mohou částice projít. A teď se dostáváme k možná největší záhadě současnosti, neboť klasická fyzika tvrdí, že takové médium neexistuje.

V roce 1997 uveřejnily vědecké časopisy po celém světě výsledky něčeho, co podle klasických fyziků nemělo vůbec nastat. Pokus, o němž bylo informováno tři tisíce čtyři sta novinářů, pedagogů, vědců a techniků z více než čtyřiceti zemí, byl proveden ve Švýcarsku na Ženevské univerzitě. Týkal se látek, z nichž je utvořen náš svět – částic světla nazývaných *fotony* – a jeho výsledky nepřestávají otrásat základy dosud obecně vztého názoru.²⁰

O co konkrétně šlo? Vědci rozdělili jeden foton na dvě samostatné částice, a tak vytvořili „dvojčata“ s identickými vlastnostmi. Poté zařízením vyrobeným pro účely tohoto pokusu vystřelili obě částice opačnými směry. Dvojčata byla umístěna ve speciálně navržené komoře se dvěma dráhami z optických vláken, jaká se používají pro přenos telefonických hovorů, které byly nataženy opačnými směry do vzdálenosti zhruba jednácti kilometrů od komory. V okamžiku, kdy dvojčata dosáhla cíle, je od sebe dělilo dvaadvacet kilometrů. Na konci dráhy byla dvojčata nucena „vybrat si“ mezi dvěma libovolnými, ve všech ohledech identickými cestami.

Co činí tento pokus tak zajímavým, je skutečnost, že v okamžiku, kdy obě částice dosáhly místa, odkud se musely vydat jedním nebo druhým směrem, vždy si vybraly naprosto stejně a pokaždé se pohybovaly stejnou cestou. Výsledky byly při každém opakování pokusu bez výjimky naprosto totožné.

I když by podle zavedených představ měla dvojčata zůstat oddělená a nekomunikovat mezi sebou, *chovají se*, jako by byla stále spojena. Fyzikové tomuto záhad-

nému spojení říkají „kvantová provázanost“. Vedoucí projektu Nicholas Gisin to vysvětluje takto: „Fascinující je, že provázané fotony tvoří jeden a týž předmět. I kdybychom třeba fotonová dvojčata oddělili geograficky, pokud se jedno změní, nastane stejná změna automaticky i u druhého.“²¹

V celých dějinách klasické fyziky neexistuje naprosto nic, co by dokázalo výsledky tohoto pokusu vysvětlit. Přesto se s nimi stále znovu setkáváme u pokusů podobných tomu Gisinovu. Dr. Raymond Chiao z Kalifornské univerzity v Berkeley popsal výsledky ženevských experimentů jako „jednu z velkých záhad kvantové mechaniky. Tato spojení jsou realitou přírody prokázanou experimentálně, avšak pokoušet se ji vysvětlit z filozofického hlediska je velmi obtížné“.²²

Důvodem, proč jsou pro nás tyto výzkumy tak důležité, je, že podle obecně vžitého názoru bychom měli věřit, že neexistuje způsob, jímž by spolu fotony mohly komunikovat – jejich volby by tedy na sobě měly být vzájemně nezávislé. Dosud jsme věřili, že pokud jsou hmotné předměty na tomto světě oddělené, pak jsou skutečně *oddělené* v každém slova smyslu. Fotony nám však dokazují něco zcela jiného.

Dávno před rokem 1997, kdy byly pokusy s fotony provedeny, se o tomto úkazu zmínil i Albert Einstein. Možnost vzniku takových výsledků nazval „tajemnou akcí na dálku“. Dnes se vědci domnívají, že tyto neobvyklé výsledky představují jevy, jež mohou nastat pouze v kvantové sféře, a označují je výrazem „kvantová podivnost“.

Spojení mezi fotony bylo natolik dokonalé, že probíhalo okamžitě. Jakmile byl tento jev zjištěn na malém vzorku fotonů, byl následně nalezen i na jiných místech přírody, dokonce i v galaxiích vzdálených od

sebe několik světelných let. „V zásadě by mělo být jedno, zda ke korelaci mezi fotonovými dvojčaty dochází, když jsou od sebe vzdálena jen několik metrů, nebo když mezi nimi leží celý vesmír,“ říká Gisin. Proč? Co spojuje dvě světelné částice či dvě galaxie do takové míry, že změna v jedné současně vyvolá změnu ve druhé? Dozvídáme se tak o fungování světa něco, čeho jsme si při pokusech provedených v minulosti nevěštili?

Abychom na tuto otázku našli odpověď, musíme nejdříve pochopit, odkud Božský zdroj pochází. A z toho důvodu musíme udělat krok zpátky – hodně zpátky – až do doby, o níž mají západní vědci za to, že je počátkem všeho... nebo alespoň počátkem vesmíru, jak jej známe.

PŮVOD ZDROJE

Hlavní názorový proud dnešní vědy tvrdí, že náš svět vznikl před třinácti až dvaceti miliardami let v důsledku obrovské exploze, jež se zcela lišila ode všeho, co tu kdy předtím i potom existovalo. Ačkoli se teorie o době výbuchu a o tom, zda se jednalo o jednu či více explozí, různí, shodují se v tezi, že náš svět započal kdysi dávno obrovským uvolněním energie. Roku 1951 použil astronom Fred Hoyle pro tuto nesmírnou explozi poprvé výraz, který se používá dodnes – nazval ji „velkým třeskem“.

Badatelé vypočítali, že pouhé zlomky vteřiny předtím, než k velkému třesku došlo, byl celý vesmír mnohem, mnohem menší než dnes. Počítačové modely ukazují, že byl tak malý, že byl pevně stlačen do velikosti miniaturní kuličky. I dnes kdyby se z vesmíru odstranil všechno „prázdný“ prostor, měl by velikost zhruba zeleného hrášku.

Jakkoli však byl vesmír nepatrný, rozhodně nebyl chladný. Modely naznačují, že teplota uvnitř pevného místa dosahovala nepředstavitelných osmnáct miliard milionů milionů milionů stupňů Fahrenheitita – mnohem více, než je současná teplota slunce. Počítačové simulace ukazují, že během zlomku vteřiny následujícím po velkém třesku teplota poklesla na „mírných“ asi osmnáct miliard stupňů – a začal se rodit náš nový svět.

Když výbušná síla velkého třesku roztrhla existující prázdnotu, přinesla s sebou nejen žár a světlo, jak bychom čekali. Vřítla se do prostoru jako energetická forma, která se stala předlohou všeho, co je nyní a co kdy může nastat. Tato forma se stala středem zájmu starodávných mýtů, nadčasové lidové tradice a mystické moudrosti. Ozvěnu této energetické formy, ať už ji budhistické sůtry nazývají Indrovou „síť“, anebo tradice kmene Hopi „pavučinou“ Pavoučí babičky, vnímáme dodnes.

Tato síť či energetická pavučina se bez přestání šíří vesmírem jako kvantová podstata úplně všeho, tedy i nás a našeho okolí. A právě to je energie, která spojuje naše životy v podobě Božského zdroje, podstata, jež plní funkci vícerozměrného zrcadla, které odráží, co jsme ve svých postojích a názorech vytvořili, a ukazuje nám to v podobě našeho světa (viz Část III).

Jak si můžeme být tak jisti, že ve vesmíru je opravdu *všechno* spojeno? Pro odpověď na tuto otázku se musíme vrátit k velkému třesku a k pokusu provedenému na Ženevské univerzitě, jak je popsán v předchozí části. Jakkoli se mohou zdát odlišné, přece jen je mezi nimi jistá, byť malá podobnost: U obou platí, že mezi dvěma věcmi, které byly jednou fyzicky spojeny, toto spojení nadále existuje. A právě toto spojení je před-

mětem výzkumu. Při pokusu se jeden foton rozdělil na dvě identické částice, na dvojčata. Bylo to provedeno no způsobem, který měl zajistit, že obě částice budou ve všech ohledech stejné. Klíčem k jejich spojitosti je skutečnost, že fotony a částice z velkého třesku byly kdysi fyzickou součástí jeden druhého. Vypadá to, že jakmile je jednou něco spojeno, je to spojeno jednou provždy, ať to fyzicky zůstane připojeno, či nikoli.

Klíč 4: Jakmile je jednou něco spojeno, je to spojeno jednou provždy, ať to fyzicky zůstane připojeno či nikoli.

Tento bod je v naší diskusi klíčový, a to z důležitého, byť často přehlíženého důvodu. I když nám dnešní svět může připadat obrovský (nehledě na miliardy světelných let, kterých je třeba, aby k nám dolétl třpyt nejvzdálenějších hvězd), bylo kdysi vše ve vesmíru stěsnáno do nepatrného prostoru. Během tohoto nepředstavitelného stěsnání bylo vše fyzicky spojeno. Poté, co energie velkého třesku způsobila expanzi vesmíru, začal mezi částicemi hmoty vznikat větší a větší prostor.

Pokusy ukazují, že pokud byly určité dvě věci někdy spojeny, pak bez ohledu na to, jak velká je mezi nimi vzdálenost, zůstanou spojeny navždy. Máme všechny důvody se domnívat, že tento stav propojenosti, který existuje mezi dnes již oddělenými částicemi, se rovněž vztahuje i na veškerou vesmírnou hmotu, která byla před velkým třeskem spojena. Principiálně vzato, vše, co bylo před třinácti až dvaceti miliardami let spojeno ve vesmíru velikostí hrášku, je spojeno stále. A ener-

gie, která toto spojení zajišťuje, je podle Plancka „zdrojem“ všeho.

Dnešní věda zlepšila naše chápání Planckova zdroje, neboť jej popsala jako druh energie, která je všudypřítomná a která tu byla vždy od chvíle, kdy po velkém třesku začal ubíhat čas. Existence takového pole s sebou přináší tři základní principy mající přímý vliv na způsob našeho života, na vše, co děláme, čemu věříme, a dokonce i na náš pocit z každého dne života. Tato myšlenka je bezpochyby v příkrém rozporu se zavedenými názory ve vědecké i duchovní oblasti. Současné jsou to však právě tyto principy, které otevírají dveře povzbuzujícímu a životu prospěšnému pohledu na svět a na naše žití v něm:

1. První princip připomíná skutečnost, že vše je propojeno, neboť vše existuje *v rámci* Božského zdroje. Pokud tomu tak je, platí, že cokoli uděláme v jedné oblasti, musí mít vliv i na oblasti jiné.
2. Druhý princip říká, že Božský zdroj je *holografický* – tedy že kterákoli část pole v sobě obsahuje vše, co se v poli nachází. Jelikož se má za to, že samo vědomí je holografické, znamená to, že například modlitba, kterou vyslovíme v obývacím pokoji, *již existuje* a je již u našich drahých tam, kam byla namířena. Jinými slovy, nemusíme své modlitby nikam posílat, protože již všude jsou.
3. Z třetího principu vyplývá, že minulost, přítomnost a budoucnost jsou úzce propojeny. Zdroj se zdá být schránkou, jež

uchovává čas, a zajišťuje tak spojitost mezi přítomnými volbami a budoucími prožitky.

Nezáleží na tom, jak to nazýváme nebo jak to definovali vědecké či náboženské kruhy, je však jasné, že něco tam venku existuje – síla, pole, přítomnost – ona obrovská „síť“, která nás spojuje jednoho s druhým, s naším světem a s vyšší silou.

Jestliže opravdu pochopíme, co nám tyto tři principy říkají o našich vztazích s ostatními lidmi, o světě a o nás samých, pak události našeho života získají naprosto nový význam. Stanou se z nás účastníci, nikoli oběti sil, které nevidíme a jimž nerozumíme. Teprve potom dokážeme z božského zdroje čerpat energii.

KAPITOLA DVĚ

ROZBITÍ PARADIGMATU: POHUSY, KTERÉ VŠECHNO MĚNÍ

*„Všechno musí být založeno
na jednoduché myšlence.
Jakmile na ni jednou přijdeme,
bude to tak podmanivé, tak krásné,
že jeden druhému řekneme Ano,
jak to mohlo být vůbec jinak.“*
– John Wheeler (*1911), fyzik

*„Jsou dva způsobů,
jak být oklamán. Jedním je
věřit tomu, co není pravda;
druhým je odmítnout věřit tomu,
co pravda je.“*

– Søren Kierkegaard
(1813–1855), filozof

První paprsky ranního slunce vrhaly z hory Sangre de Cristo (hora Kristovy krve), tyčící se za námi směrem na východ, dlouhé stíny. Byl jsem dohodnutý s přítelem Josefem (jeho pravé jméno změněno), že se sejdem v údolí, projdeme se, popovídáme si a užijeme si rána. Když jsme došli na okraj nesmírné plochy země spojující severní Nové Mexiko s jižním Coloradem, vi-

děli jsme kilometry daleko přes pole, jež nás oddělovala od obrovského zemského příkopu, soutěsky Rio Grande, formující břehy řeky Rio Grande. Pelyněk, který tu vysoko v poušti rostl, toho rána voněl zvlášť výrazně, a tak Josef, jakmile jsme se vydali na cestu, začal hovořit o vegetaci pokrývající zemi.

„Tohle celé pole,“ spustil, „kam až dohlédneme, funguje jako jedna rostlina.“ Jeho teplý dech se mísil s mrazivým ranním vzduchem a každé slovo vytvořilo na chvíli jemný obláček páry.

„Tady v údolí roste hodně keřů,“ pokračoval, „a každá rostlina je spojena s ostatními sítí kořenů, které jsou našemu pohledu skryty. I když ale jsou kořeny schovány pod zemí, pořád tam jsou – celé pole je jedna velká rodina pelyňku. Podobně jako u každé jiné rodiny,“ vysvětloval, „také zde zkušenosti jednoho člena do určitě míry sdílejí i ostatní členové.“

Přemýšlel jsem nad tím, co Josef řekl. Metafora, kterou použil, aby vyjádřil, jak jsme jeden s druhým a se světem spojeni, byla opravdu nádherná. Učili jsme se, že jsme jeden od druhého odděleni, oddělení od světa a ode všeho, co se v něm děje. Tato víra způsobuje, že se cítíme izolovaní, osamělí a někdy bezmocní změnit to, co nám působí bolest a druhým utrpení. Ironií je, že jsme zahlceni knihami plnými rad a seminářů, kde nám říkají, jak jsme propojeni, jak mocné je naše vědomí, a zároveň že je lidstvo vlastně samostatným, vzácným druhem.

Jak jsem tak Josefa poslouchal, bezděčně jsem si vzpomněl na slova velkého básníka Rumiho o situaci nás, lidí. „Jak zvláštní jsme to bytosti!“ napsal. „Sedíme v pekle na dně temnoty a bojíme se vlastní nesmrtnosti.“¹

Přesně tak, pomyslel jsem si. Nejenže jsou rostliny na

tomto poli spojeny, ale dohromady toho zmůžou mnohem víc, než by dokázala každá sama o sobě. Keřík v údolí ovlivňuje pouze malý kousek země, jež ho obklopuje. Dejte jich však dohromady statisíce a hned tu máte sílu, se kterou je třeba jakseptatří počítat! Společně dokáží změnit krajinné prvky, například pH země, tak, aby jim to zajistilo přežití. Vedlejší produkt této jejich činnosti – nadbytečný kyslík – je potom základem našeho bytí. Tyto rostliny mohou jako jedna sjednocená rodina změnit svůj svět.

Přitom vlastně máme s pelyňkem z údolí Nového Mexika společného mnohem víc, než si dokážeme představit. Máme totiž stejně jako tyto rostliny individuální i kolektivní moc změnit svět.

Přibývá výzkumů, jež ukazují, že jsme víc než jen kosmickými opozdílci, kteří prostě procházejí vesmírem, jenž byl kdysi dávno stvořen. Záznamy těchto pokusů vedou k závěru, že ve skutečnosti tím, jak žijeme, vytváříme vesmír a dotváříme, co již existuje. Jinými slovy, jsme energií, která utváří vesmír, stejně jako bytostmi, které zažívají, co vytváříme. Je to proto, že *jsme vědomí*, a vědomí je nejspíš onou „látkou“, z níž je stvořen vesmír.

Toto je pravá podstata kvantové teorie, která se tolik natrápila Einsteina. Ten až do konce života věřil, že vesmír existuje nezávisle na nás. V odpovědi na analo-gie o našem působení na svět a na pokusy dokazující, že věc se mění, když ji pozorujeme, Einstein jednoduše prohlásil: „Baví mě vědět, že tam nahoře je Měsíc, i když se na něj nedívám.“²

I když stále přesně nerozumíme své roli ve vesmíru, pokusy v kvantové sféře jasně ukazují, že vědomí má přímý vliv na nezákladnější částice vesmíru. A my jsme pramenem vědomí. Naši nově pochopenou roli mož-

ná shrnul nejlépe Einsteinův kolega a emeritní profesor na Princetonské univerzitě John Wheeler.

Wheeler dovedlo jeho bádání k názoru, že možná žijeme ve světě, který je vytvářen vědomím – tento proces nazval *zúčastněný vesmír*. „Podle pravidla účasti,“ uvádí Wheeler, „si ani nelze představit vesmír, který by někde na určitý čas nezahrmoval pozorovatele, neboť vlastním vesmírným stavebním materiálem jsou právě ony úkony pozorovatele-účastníka.“³ A vyjadřuje ústřední bod kvantové teorie, když říká: „Žádný elementární jev není jevem, dokud není jevem zpozorovaným (nebo zaznamenaným).“⁴

VESMÍR JE ZDROJ

Pokud je „vesmírný stavební materiál“ vytvořen z pozorování a účasti – *našeho* pozorování a *naší* účasti – co to tedy vlastně vytváříme? Abychom mohli něco vytvořit, musíme mít nejdřív to, z čeho budeme tvořit, tvárný základní materiál, něco jako plastelínu pro vesmír. Z čeho je vesmír, planeta, naše tělo? Jak to do sebe všechno zapadá? Opravdu máme kontrolu vůbec nad něčím?

Abychom na takové otázky dokázali odpovědět, je třeba překročit hranice tradičně používaných pramenů vědomostí – vědy, náboženství a spirituality – a sjednotit je ve vyšší moudro. Tehdy vstupuje do hry Božský zdroj. Neznamená to však, že má ve vesmíru nevýznamnou roli vedlejšího produktu nebo že je prostou součástí stvoření; *Zdroj je stvořen*. Je všezahrnujícím materiálem a zároveň schránkou pro všechno, co bylo stvořeno.

Když o Zdroji tímto způsobem uvažuji, připomínám si to slova, kterými popsal okamžik vzniku světa kosmolog působící na Kalifornské univerzitě v Santa Cruz Joel Primack. Primack polemizuje s názorem, že k vel-

kému třesku došlo na jednom místě, jak je u explozí obvyklé: „K velkému třesku nedošlo jen tak někde ve vesmíru; zabral celý vesmír.“⁵ Velký třesk, to byl *sám vesmír*, co vzbudilo do nové formy energie, byl *touto* energií. Tak jako je původcem vesmíru sám vesmír, jenž rázně projevil sám sebe, je i Zdroj *realitou jako takovou* – jsou to všechny neustále se rozvíjející možnosti, představující trvalý základ, který všechno spojuje.

SÍLA PŘED POČÁTKEM

Mezi nejstarší posvátné knihy patří starověká sbírka indických textů zvaných *védy*. Někteří odborníci se domnívají, že jsou staré až sedm tisíc let. Věda zřejmě nejznámější, Rgvéda, popisuje sílu, jež stála u zrodu všeho, co bylo ve vesmíru vytvořeno – sílu, která tu byla před „počátkem“. Nazývá se *brahma* a je považována za „nezrozenou... v níž setrvává vše přítomné.“⁶ Ději z textu vyplývá, že existence všech věcí je možná proto, že „se Jediné projeví jako mnohé a beztvorost nabude tvarů.“⁷

Také v jiném jazyce bychom mohli o Božském zdroji uvažovat naprosto stejným způsobem – jako o síle, která předcházela jiným silám. Je to schránka obsahující svět, stejně jako plán všeho, co se v reálném životě odehrává. Protože je Božský zdroj látkou, z níž je vesmír stvořen, je zřejmé, že existuje od počátku světa. Pokud tomu tak skutečně je, naskytá se logická otázka: Proč vědci dosud neobjevili o existenci Zdroje žádný důkaz?

Tuto otázku pokládám vědcům a badatelům, již se zabývají touto oblastí, kdykoli k tomu mám příležitost. Pokaždé, když se zeptám, dostanu odpověď natolik podobnou, že můžu skoro předvídat, co nastane. Nejdříve se setkám s nevěřícím pohledem, že si vůbec do-

voluji naznačit, že věda jaksi přehlédla tak významný objev, jakým je vše propojující vesmírné energetické pole. Poté se debata stočí k vybavení a technologii. „Předtím jsme prostě neměli příslušnou technologii, aby tak nepatrné pole zachytila,“ zní obvyklá odpověď.

I když je to možná v určitém smyslu pravda, posledních přinejmenším sto let *dokážeme* sestavit detektory, které by nám dokázaly říci, zda Božský zdroj (nebo éter, pavučina stvoření či jak se jej rozhodneme nazývat) existuje. Možná by bylo přesnější říci, že největší překážkou pro objev Božského zdroje byla neochota hlavního vědeckého proudu uznat, že něco takového existuje.

Tato prvopočáteční síla energie je základem všeho, co prožíváme a vytváříme. Je klíčem k objasnění největších záhad týkajících se toho, kdo jsme, stejně jako k odpovědím na nejstarší otázky o tom, jak všechno v našem světě funguje.

TŘI POKUSY. KTERÉ VŠE MĚNÍ

Dějiny budou na minulé století pohlížet jako na století objevů a vědecké revoluce. Přelomové objevy, k nimž došlo v průběhu posledního století, se totiž prokazatelně staly základem celých vědních disciplín. Dvacáté století je stoletím, jež nemá z hlediska vědeckého pokroku obdoby. Začalo to v roce 1947 objevením svítků od Mrtvého moře, následoval Watson-Crickův model dvojité šroubovice DNA a miniaturizace mikročipů. Mnohé tyto poznatky však byly učiněny natolik rychle, až nám tak trochu zamotaly hlavu. Otevřely sice dveře novým možnostem, jenže my sami jsme si ještě nedokázali odpovědět na otázku, co vlastně budou pro náš život znamenat.

Možná zjistíme, že podobně, jako bylo 20. století stoletím objevů, se 21. století stane érou pochopení smyslu těchto objevů. Dnes již na tom pracuje spousta vědců, učitelů a badatelů hlavního proudu. Ačkoli existence univerzálního energetického pole je již dlouho teoreticky podložena, popsána a předpokládána – a dokážeme si je představit – teprve nedávno byly provedeny pokusy, které existenci Zdroje dokázaly jednou provždy.

V letech 1993–2000 prokázala existenci základního energetického pole, jež prostupuje vesmír, série dosud nevídaných pokusů. Pro účely této knihy jsem vybral tři, které názorně objasňují typ bádání měnícího naší definici reality. Zdůrazňuji, že jde pouze o typické příklady pokusů, neboť bezmála den co den přicházejí nové zprávy o dalších pokusech, přinášejících podobné výsledky.

Jistě, toto bádání je samo o sobě fascinující, mě však především zajímá způsob myšlení, který je v pozadí těchto výzkumů. Když vědci kupříkladu navrhnou pokus, který má určit vztah mezi lidskou DNA a tělesnou hmotou, můžeme si být jisti, že nepotrvá dlouho a dojde k významnému posunu našich vžitých představ. Říkáám to proto, že dokud nás experimenty nepřesvědčily o opačném, mělo se za to, že ve světě je všechno odděleno.

Od vědců „staré školy“ jsme slychávali, že nedá-li se něco změřit, neexistuje to. V podobném duchu – ještě před zveřejněním pokusů, jež uvádím dále – se nesl i názor, že pokud jsou dvě „cosi“ od sebe fyzicky oddělena, nemá jedno na druhé vliv – neexistuje mezi nimi žádné spojení. Poslední roky minulého století to však změnilo.

Tehdy informoval kvantový biolog Vladimir Poponin o výzkumu, který spolu se svými kolegy, mj. s Petrem Garjajevem, prováděl na ruské Akademii věd. Ve

studii, jež roku 1995 vyšla ve Spojených státech, popsali sérii pokusů, dokazujících, že lidská DNA přímo ovlivňuje reálný svět prostřednictvím nového – jak věřili – energetického pole, které je vzájemně spojuje.⁸ Osobně se domnívám, že pole, s nímž pracovali, není „nové“ v pravém slova smyslu. Pravděpodobnější scénář zní, že toto pole tu vždy bylo, jen jsme je jednoduše neznali, neboť je tvořeno druhem energie, pro jejíž měření jsme neměli vybavení.

Právě v době, kdy byla tato série experimentů zopakována a publikována, byl Dr. Poponin byl právě na návštěvě v jedné americké instituci. Důležitost studie nazvané „Fantomový efekt DNA“ vystihují možná nejlepší slova samého Poponina. V úvodu své zprávy říká: „Domníváme se, že tento objev má obrovský význam pro vysvětlení a hlubší pochopení mechanismů zásadního, přitom sotva patrného energetického jevu včetně spousty pozorovaných alternativních léčivých jevů.“⁹

Jak máme Poponinovým slovům rozumět? Pokus I popisuje fantomový efekt a to, co z něj plyne pro náš vztah ke světu, k sobě navzájem a k vesmíru mimo nás... Vše se přitom týká naší DNA a nás.

POKUS I

Poponin a Garjajev navrhli svůj průkopnický pokus, aby otestovali chování DNA vůči částicím světla (fotonům), tedy kvantovému „materiálu“, z nějž je náš svět utvořen. Nejprve ze speciálně navrženého válce odstranili veškerý vzduch a vytvořili v něm vakuum. Pojem *vakuum* v tradičním pojetí znamená, že nádoba je prázdná, avšak vědci věděli, že i když je všechn vzduch pryč, uvnitř přece jen něco zůstalo – fotony. Díky přes-

ně sestrojenému zařízení, které částice dokázalo rozpoznat, mohli zjišťovat jejich polohu ve válci.

Chtěli zjistit, zda budou roztroušeny po celém válci, nebo se shromáždí u skleněných stěn, anebo seskupí na dně nádoby. Výsledek je zpočátku vůbec nepřekvapil: fotony byly rozmístěny zcela neuspořádaně. Jinými slovy, částice byly po celé nádobě – právě to Poponin a jeho tým čekali.

V další části experimentu byly do uzavřeného válce spolu s fotony umístěny vzorky lidské DNA. A v přítomnosti DNA udělaly světelné částice něco, co nikdo nečekal. Přítomnost živého materiálu způsobila, že již nezůstaly roztroušeny jako předtím, nýbrž *se uspořádaly jinak*. Bylo jasné, že DNA fotony přímo ovlivňuje, jako by je neviditelnou silou seskupovala do pravidelných formací. Jedná se o důležitou skutečnost, neboť principy klasické fyziky nenabízejí nic, na základě čeho by k tomuto jevu mohlo dojít. A přesto se v takto kontrovaném prostředí podařilo pozorovat a zdokumentovat, že DNA – látka, z níž je stvořeno lidské tělo – má přímý vliv na kvantový materiál, z nějž je vytvořen náš svět.

Další překvapení přišlo, když DNA vyňali z nádoby. Vědci měli všechny důvody se domnívat, že se částice světla znovu vrátí do původního stavu, tzn. opět se roztrousí po celém válci. Na základě tradiční vědecké literatury vycházející z Michelson-Morleyho pokusu (popsaného v kapitole 1) nebylo možno předpokládat, že by se mělo stát něco jiného. Místo toho však byli vědci svědky velice zvláštní události: fotony zůstaly uspořádány, jako by DNA byla stále ještě ve válci. Sám Poponin popsal chování světla jako „překvapivé a odporující naší intuici“.¹⁰

Poté, co překontrolovali zařízení a výsledky, byli Poponin a jeho kolegové postaveni před úkol najít pro

to, co právě viděli, vysvětlení. Co ovlivňovalo částice světa, když byla DNA z válce odstraněna? Zanechala DNA něco ve válci, nějakou reziduální sílu, která se tam stále držela, i když byl fyzický materiál vyjmut? Nebo zde došlo k ještě záhadnějšímu jevu? Byly DNA a světelné částice na úrovni, kterou neznáme, stále spojeny, ačkoli byly fyzicky odděleny a nenacházely se ve stejném válci?

Ve shrnutí Poponin napsal, že byl spolu se svým týmem badatelů „přinucen přijmout pracovní hypotézu, že dochází k vybuzení nějaké nové struktury pole.“¹¹ Protože vše nasvědčovalo, že má úkaz přímou souvislost s přítomností živé látky, byl tento jev pojmenován „fantomovým efektem DNA“. Poponinova nová struktura pole se překvapivě velmi podobá „zdroji“, který Max Planck objevil o více než padesát let dříve, a také jevům, o nichž se zmiňují starověké texty.

– **Shrnutí Pokusu I:** Pokus je důležitý z mnoha důvodů. Tím nejzřejmějším asi je, že nám jasně ukazuje přímý vztah mezi DNA a energií, z níž je stvořen náš svět. Z tohoto působivého důkazu můžeme vyvodit mnoho závěrů, dva jsou však jisté:

1. Existuje druh energie, o níž jsme předtím nevěděli.
2. Buňky / DNA ovlivňují látku právě touto energií.

Pokus byl proveden v přísně kontrolovaných laboratorních podmínkách (zřejmě poprvé) a přinesl důkaz významného vztahu, o jehož existenci se zmiňují posvátné texty vzniklé před mnoha staletími. DNA změnila chování světelných částic – podstaty našeho

světa. Pokus tak potvrdil, že máme přímý vliv na svět kolem nás, právě tak, jak nám už dlouho sdělovaly posvátné staré knihy a duchovní texty.

Dopad tohoto pokusu je zcela reálný; nespadá ani do oblasti zbožných přání, ani do směru New Age. Fantomový efekt DNA ukazuje, že při správných podmínkách a s náležitým zařízením lze tento vztah zdokumentovat. (K pokusu se ještě vrátíme v další části knihy.) Jakkoli je zmíněný pokus sám o sobě převratný a názorně dokazuje propojení života a hmoty, z kontextu následujících dvou pokusů vyplývá, že význam fantomového efektu DNA je daleko větší.

POKUS II

Výzkum nad jakoukoli pochybnost prokázal, že emoce mají přímý vliv na způsob fungování buněk v těle.¹² V průběhu 90. let 20. století zkoumali vědci pracující pro americkou armádu, zda vliv našich pocitů na živé buňky, zejména na DNA, přetrvává, i když již nejsou součástí těla. Jinak řečeno, chtěli přijít na to, zda po odebrání vzorku tkání na ně mají emoce stále vliv – at už pozitivní, či negativní.

Podle obecně vžitého názoru by jej mít neměly. Proč bychom měli něco podobného očekávat? Vraťme se znovu k Michelson-Morleyho pokusu z roku 1887, jehož výsledky, jak se věřilo, prokázaly, že „někde tam“ není nic, co by „něco“ na světě spojovalo s „něčím“ jiným. V souladu s tradičním uvažováním platí, že jakmile se jednou z člověka odebere tkáň, kůže, orgány či kosti, neměla by již mezi těmito částmi těla existovat žádná spojitost. Tento pokus nám však ukazuje, že se ve skutečnosti děje něco zcela jiného.

Časopis *Advances* uveřejnil roku 1993 studii informující o pokusech provedených americkou armádou kvůli zjištění, zda spojení mezi emocemi a DNA pokračuje i poté, co byly odděleny, a pokud ano, tak na jak velkou vzdálenost.¹³ Badatelé začali shromážděním vzorku tkáně a DNA z ústní dutiny dobrovolníka. Vzorek byl oddělen a přenesen do jiné místnosti v téže budově. Tam začali zkoumat jev, o němž moderní věda soudí, že by neměl nastat. Ve speciálně navržené komoře byla DNA elektricky změřena, aby se zjistilo, zda reaguje na emoce osoby, z níž pochází, nacházející se v místnosti vzdálené několik desítek metrů.

V této místnosti byl zatím dárce – subjektu pozorování – pouštěn z videa sled obrazů. Vybrány byly tak, aby v něm vyvolaly skutečné, nefalšované emoce. Jednalo se o živé záznamy z války, erotické fotografie i komické obrázky. Cílem bylo, aby dárce během krátkého časového úseku zažil celou škálu skutečných emocí. Zatímco dárce sledoval video, v jiné místnosti měřili odezvu DNA.

Když dárce prožíval emoční „vrcholy“ a „propady“, jeho buňky a DNA vykazovaly ve stejném okamžiku značnou elektrickou odezvu. Přestože dárce a jeho vzorky dělila vzdálenost několika desítek metrů, DNA se chovala, jako by byla s dárcovým tělem stále fyzicky spojena. Otázka zní: „Proč?“

K tomuto pokusu mám jednu poznámku. Byl jsem právě na přednáškovém turné po Austrálii, když 11. září došlo k útokům na americký Pentagon a Světové obchodní centrum. Když jsem přicestoval zpět do Los Angeles, bylo okamžitě patrné, že jsem se vrátil do jiné země, než jakou jsem pouhých deset dní předtím opustil. Nikdo nikam necestoval – letiště a parkoviště zela prázdnotou. Svět se strašně změnil.

Krátce po návratu jsem měl hovořit na konferenci

v Los Angeles. I když bylo zřejmé, že dorazí jen málo lidí, pořadatelé se rozhodli v programu pokračovat. Jakmile začaly přednášky, jejich obavy se naplnily – přišla jen hrstka účastníků. Když vědci a autoři začali diskutovat, bylo to, jako bychom si přednášeli navzájem.

Sám jsem hovořil na téma vzájemné propojenosti všech věcí a zmínil jsem se také o armádním pokusu, jež jsem právě popsal. Ten večer ke mně při večěři přišel jiný přednášející, poděkoval mi za vystoupení a sdělil mi, že byl součástí výzkumu, o němž jsem hovořil. Abych byl přesnější, jednalo se o Dr. Clevea Backstera, který onen experiment pro armádu navrhl jako součást jiného, tehdy probíhajícího projektu. Právě jeho průkopnická práce o způsobu, jakým lidská vůle ovlivňuje rostliny, přiměla armádu, aby se podobnými experimenty zabývala. A právě kvůli informacím, které jsem ten večer od Dr. Backstera získal, vám tento příběh vyprávím.

Při armádních pokusech nebyla vzdálenost mezi dárce a jeho DNA (oba pokusné subjekty byly umístěny v téže budově) nikdy větší než pouhých několik desítek metrů. Dr. Backster a jeho tým však pokračovali dál a prováděli výzkum na větší a větší vzdálenost. Dostali se až do fáze, kdy vzdálenost mezi dárce a jeho buňkami činila téměř šest set kilometrů.

Čas mezi dárcovým prožitkem a reakcí buňky byl měřen atomovými hodinami umístěnými v Coloradu. Při každém pokusu se interval naměřený mezi emocí a reakcí buňky rovnal nule – *jednalo se o simultánní efekt*. At už byly buňky ve stejné místnosti, nebo je od sebe dělily stovky kilometrů, výsledek byl vždy stejný. Jakmile prožil dárce nějakou emoci, DNA reagovala, jako by stále byla s jeho tělem spojena.

I když nám to na první pohled může připadat tro-

chu strašidelné, uvažte následující: Pokud existuje kvantové pole, které vše propojuje, pak musí být – a musí zůstat – všechno spojeno. Jak v této souvislosti výmluvně říká Backsterův kolega Dr. Jeffrey Thompson: „Nemá existuje místo, kde tělo končí, ani místo, kde začíná.“¹⁴

– **Shrnutí Pokusu II:** Dopad tohoto pokusu je nesmírný a pro někoho může být doslova ohromující. Jestliže nelze oddělit člověka od části jeho těla, znamená to, že když se úspěšně transplantuje žijící orgán do jiné osoby, budou tito dva jednotlivci určitým způsobem spojeni?

Během obvyklého dne přichází většina z nás do styku s desítkami, někdy i stovkami lidí – přičemž se zpravidla jedná o fyzický kontakt. Pokaždé, když se někoho dotkneme, byť by se jednalo o pouhé podání ruky, ulpí na nás stopa jeho DNA v podobě kožních buněk. Současně se naše kožní buňky přenesou na druhou osobu. Znamená to, že jsme s těmi, jichž se dotkneme, spojeni po dobu, kdy žije DNA v buňkách, které jsme jim předali? A pokud ano, jak hluboké je toto spojení? Odpověď na tyto otázky zní ano – zdá se, že takové spojení existuje. Kvalitu tohoto spojení však určuje míra, do níž si jeho existenci uvědomujeme.

Všechny tyto možnosti názorně ilustrují důležitost výsledků takového pokusu. Jsou však i východiskem pro něco ještě důležitějšího. Pokud v dárcově těle probíhají emoce a DNA na tyto emoce reaguje, pak se mezi nimi musí pohybovat něco, co emocím umožní dostat se z jednoho místa na druhé, nemám pravdu?

Možná... a možná taky ne. Třeba tento pokus poukazuje na něco docela jiného – na důležitou myšlenku, která je tak jednoduchá, že je snadné ji pominout: *dost možná, že dárcovy emoce nemusely vlastně cestovat vůbec nikam.* Možná, že pro uražení vzdálenosti od dárce

ke vzdálenému vzorku DNA, tedy k zajištění popsaného účinku, není zapotřebí vůbec žádná energie. Je možné, že emoce dané osoby jsou v DNA – a vlastně i všude jinde – už přítomny v okamžiku jejich vzniku. Uvádím zde tuto myšlenku, abych nasínil možnost, kterou s náležitou pozorností prozkoumáme v kapitole 3.

Důvod, proč jsem se s vámi o tento pokus podělil, je prostý: aby mezi dárce a DNA nastalo vůbec nějaké spojení, musí existovat něco, co je propojí. Zmíněný pokus naznačuje čtyři nové informace:

1. Mezi živými tkáněmi existuje dosud nepoznaná forma energie.
2. Buňky a DNA spolu prostřednictvím tohoto energetického pole komunikují.
3. Lidská emoce má přímý vliv na živou DNA.
4. Vzdálenost nemá na výsledek žádný vliv.

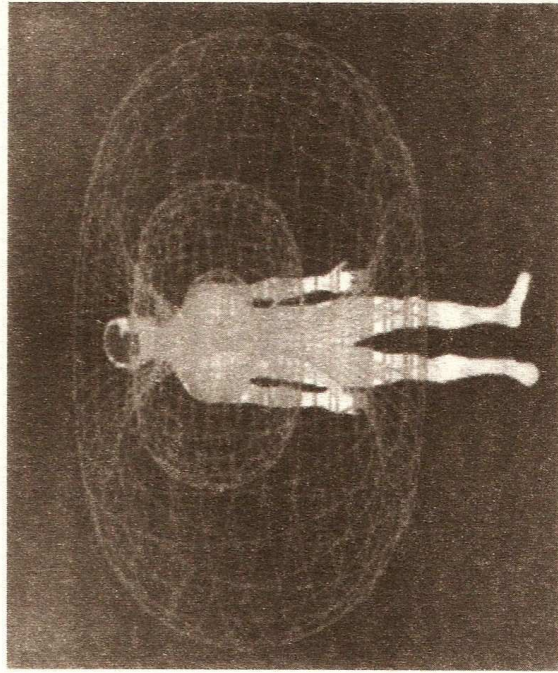
POKUS III

Ačkoli vliv emocí na zdraví člověka a na imunitní systém uznávají duchovní tradice po celém světě, byl jen zřídka zachycen způsobem, z nějž by měl běžný člověk užitek.

V roce 1991 vznikla organizace Institute of HeartMath, která má specifický cíl: prozkoumat vliv pocitů na naše tělo a roli, již mohou tyto emoce hrát. HeartMath se rozhodla zaměřit výzkum na místo, kde v těle postoje a emoce vznikají – na lidské srdce. Průkopnická práce jejích badatelů byla hojně publikována v prestižních časopisech a citována ve vědeckých studiích.¹⁵

Jedním z nejvýznamnějších výsledků oznámených HeartMath bylo prokázání energetického pole prstenovitěho tvaru, které obklopuje srdce a sahá až mimo tělo. Toto pole elektromagnetické energie se nachází v takzvaném toroidním uspořádání a jeho průměr dosahuje jeden a půl až dva a půl metru (viz obrázek 2). Ačkoli pole kolem srdce není tělní aura či *prána* popsaná ve starodávných sanskrtských textech, může přesto projevovat energii, jež v této oblasti začíná.

Jakmile badatelé z HeartMath toto pole objevili, položili si otázku, zda uvnitř něj může docházet k přenosu ještě jiné, dosud neobjevené energie. Aby svou teorii vyzkoušeli, rozhodli se podrobit testu vliv lidských emocí na DNA, představující samu podstatu života.

Vyobrazení 2. Ilustrace znázorňuje tvar a poměrnou velikost energetického pole obklopujícího lidské srdce. (Otištěno s laskavým svolením Institute of HeartMath.)

Při pokusech, prováděných v letech 1992–1995, byla nejprve do skleněné kádinky oddělena lidská DNA¹⁶ a následně vystavena intenzivnímu typu pocitu, známému jako *koherentní emoce*. Tento psychologický stav může být podle vedoucích výzkumu Glena Reina a Rolina McCratyho záměrně vyvolán „použitím speciálně navržených duševních a emočních sebeovládacích technik, zahrnujících záměrné zklidnění mysli, přenesení vědomí do oblasti srdce a zaměření se na pozitivní emoce“.¹⁷ Vědci provedli sérii zkoušek, do nichž zahrnuli pět lidí výskolených v používání koherentní emoce. K dispozici měli speciální technologie, které analyzovaly DNA jak po chemické, tak po vizuální stránce, a byli tedy schopni odhalit veškeré proběhnuší změny.

Výsledky pokusu byly nevyvratitelné a o jejich důsledcích nešlo pochybovat. Závěr zněl: Lidská emoce změnila tvar DNA. Účastníci pokusu byli schopni ovlivnit molekuly DNA v kádince, aniž by se vzorku DNA fyzicky dotkli nebo učinili cokoli jiného kromě toho, že si v těle vyvolali konkrétní pocity.

V prvním pokusu, v němž figurovala pouze jedna osoba, bylo výsledků dosaženo kombinací „soustředěné vůle, bezpodmínečné lásky a specifické představy molekuly DNA“. Jak řekl jeden z badatelů, „pokusy odhalily, že rozdílné prostředky mají na molekuly DNA odlišný vliv a jsou příčinou jejich stažení či naopak roztažení“.¹⁸ Je jasné, že důsledky těchto zjištění přesahují hranice všeho, co tradiční věda dosud dovolovala přimnout.

Byli jsme zvyklí věřit, že stav DNA v našem těle je daný. V souladu se současným názorem se okamžikem narození jedná o pevně stanovený „příděl“ – „co jednou dostaneme, to máme“. Naše DNA se v reakci na

cokoli, co děláme, nemění (výjimkou je působení drog, chemikálií a elektrických polí). Tento pokus nám však ukazuje, že pravda je tomuto tvrzení na hony vzdálená.

UNITÁRNÍ TECHNOLOGIE. KTERÁ NÁM ZMĚNÍ ŽIVOT

Co nám tedy tyto pokusy sdělují o našem vztahu k světu? Společným jmenovatelem všech tří pokusů je, že pracují s lidskou DNA. Obecně vžitý názor o živých látkách v lidském těle nepřipouští, že by mohly mít na vnější svět sebemenší vliv. Rovněž nám dosud nic nenaznačilo, že by lidská emoce mohla ovlivňovat DNA *uvnitř* těla jejího nositele, nemluvě o případy, že by od něj byla vzdálena stovky kilometrů. Právě to však výsledky uvedených pokusů dokazují.

Už když hodnotíme každý jednotlivě, aniž bychom brali v úvahu ostatní, jsou interesantní – vždy poukazují na anomálii za hranicemi běžného myšlení. Kdybychom neznali širší kontext, mohli bychom být v pokušení k nim v seznamu „věcí k vyřízení“ napsat poznámku „nepěchá“. Zamyslíme-li se však nad těmito třemi pokusy současně, dojdeme k závěru, že v nich nejde o nic menšího než o prolomení paradigmatu, neboť před námi začínají odkrývat dosud neznámý příběh. Představíme-li si každý jako součást velké hádanky, příběh na nás vyskočí jako skrytá vyobrazení na Escherových grafikách. Pojdme se na ně tedy podívat podrobněji...

V prvním pokusu nám Poponin dokázal, že lidská DNA má přímý vliv na světelné vlnění. V druhém, ar-mádním pokusu jsme poznali, že ať jsme se svou DNA ve stejné místnosti, nebo je od nás vzdálena stovky kilometrů, jsme s jejími molekulami stále spojeni a působení je vždy stejné. Ve třetím pokusu badatelé z He-

artMath prokázali, že lidská emoce má přímý vliv na DNA a ta zase přímo ovlivňuje látku, z níž je vytvořen svět. Jedná se o počátek technologie – *unitární* technologie – která *ukazuje* víc než jen to, že můžeme ovlivňovat tělo a svět... ukazuje, že takový vliv vskutku existuje, a naznačuje, jak funguje.

Všechny tyto pokusy docházejí ke dvěma podobným závěrům – k závěrům, jež jsou také jádrem této knihy:

1. Něco „tam venku“ je: zdroj energie, která spojuje cokoli se vším ostatním na světě. Právě toto spojovací pole je příčinou nečekaných výsledků uvedených pokusů.
2. DNA našeho těla nám umožňuje přístup k energii spojující svět; emoce je pak klíčem k napojení na toto pole.

Uvedené pokusy nám rovněž ukazují, že spojení s tímto polem představuje základ naší existence. Pokud porozumíme tomu, jak funguje, a způsobu, jak jsme na ně napojeni, máme vše potřebné k tomu, abychom mohli znalosti o tomto poli využít.

Zamyslete se, co tyto výsledky a závěry pro vás znamenají. Existuje tak vůbec problém, který nedokážeme vyřešit, nemoc, již nedokážeme vyléčit, anebo situace, již nedokážeme zlepšit, budeme-li schopni se na tuto sílu napojit a změnit kvantový plán, z něž to vše pramení? Tímto plánem je dříve neznámé pole energie, které Max Planck nazval „vědomou a inteligentní Myšl“.

BOŽSKÝ ZDROJ

Pokusy ukázaly, že Zdroj je tvořen druhem energie, s níž jsme se v minulosti neseekali; to je také důvod, proč ji vědci nemohli tak dlouho nalézt. Říká se jí „jemná energie“, protože se nechová tak, jak se chová běžné, typické elektrické pole. Spíše připomíná pevně utkanou síť, vytvářející strukturu světa. Tu právě nazýváme Božský zdroj.

Vyobrazení 3. Pokusy ukázaly, že energie spojující svět existuje jako pevně utkaná síť tvořící jeho základní strukturu.

Božský zdroj lze definovat mnoha způsoby. Nejjednodušší asi je uvažovat o něm ve třech základních pojmech: (1) jako o schránce, v níž existuje svět, (2) jako o mostu mezi naším vnitřním a vnějším světem a (3) jako o zrcadle, jež odráží naše každodenní myšlenky, postoje, emoce a názory.

Existují ještě tři další rysy, které Božský zdroj odlišují od každé jiné energie tohoto druhu. Prvním je jeho neustálá všudypřítomnost, tedy skutečnost, že zde stále existuje. Na rozdíl od televizního či rozhlasového vysílání, které musí nejdříve na jednom místě vzniknout, aby mohlo být vysíláno a přijato někde jinde, je toto pole všudypřítomné.

Za druhé, toto pole vzniklo v okamžiku stvoření světa – spolu s velkým třeskem, či jak se rozhodneme ten to „počátek“ nazývat. Nikdo u toho samozřejmě nebyl, aby nám pověděl, co tu bylo předtím, avšak fyzikové se domnívají, že právě uvolnění obrovské energie, které vznik našeho světa zapříčinilo, znamenalo počátek vesmíru jako takového.

Jak se praví v Písni stvoření ze starodávné Rigvédy, před počátkem „neexistovalo ani to nic, ani vzduch, ani nebe“. Jakmile existence „ničeho“ explodovala do „něčeho“ ve vesmíru, zrodila se v nicotě hmota. Na Božský zdroj proto můžeme pohlížet jako na upomínku onoho okamžiku, kdy začal čas, stejně jako na časoprostorové pojítko, které nás spojuje se stvořením všeho. Právě podstata tohoto všudypřítomného spojení umožňuje nelokalitu věcí v rámci Zdroje.

Třetí charakteristickou vlastností tohoto pole, pro nás možná nejužitečnější, je, že disponuje „inteligencí“. Jinak řečeno, pole *reaguje* na sílu lidské emoce. Starověké texty se nám toto velké tajemství pokoušely jazykem své doby sdělit. Dávní lidé vytesali pokyny, jak komunikovat s energií, která vše propojuje, do zdí svatyní, napsali je na dnes již stářím sešlé pergameny a začlenili je do svého života. Předkové se nám snažili předat vědomosti o tom, jak uzdravit tělo a vdechnout život nejtajnějším přáním a nejdůležitějším snům. Teprve nyní, takřka pět tisíc let poté, co byly první rady zaznamenány, objevil tento vztah mezi světem a námi znovu jazyk vědy.

Energie, kterou vědci díky těmto pokusům našli (a o níž jiní teoretizovali), je natolik novým jevem, že se vědecký svět musí teprve shodnout na jednotlivých pojmech, kterými ji popíše. V současnosti se pro pole, jež vše spojuje, používá spousta rozličných názvů. Kuriozitu představuje některý astronaut z *Apollo* Edgar Mitchell

o něm mluví jako o „mysli přírody“. Fyzik a spoluautor teorie superstruny Michio Kaku je popsal jako „kvantový hologram“. Jsou to současné označení kosmické síly, o níž se soudí, že zodpovídá za svět, avšak podobné myšlenky, dokonce i podobná slova nalezneme v textech vytvořených tisíce let před vznikem kvantové fyziky.

Například gnostická evangelia, datovaná do 4. století, rovněž používají slovo *mysl*, aby popsala tuto sílu a to, jak se „z moci Ticha zjevila, obrovská síla, Mysl Světa, která vše řídí...“¹⁹ I když se tato označení zdají být vzdálená, popisují totiž – živoucí podstatu, jež tvoří strukturu našeho světa.

Právě na uvedenou mysl odkazoval Planck ve Florencii krátce před polovinou 20. století. Roku 1944 ve své přednášce prohlásil něco, co nejspíš tehdejší vědci plně nepochopili. V prorockých slovech, jež jsou v 21. století stejně průkopnická jako tehdy, řekl:

Jako člověk, který zasvětil celý život nejinteligentnější vědě, totiž studiu hmoty, vám mohu o výsledku svého výzkumu atomů sdělit toto: Hmota jako taková neexistuje. Vše vzniká a existuje pouze díky síle, jež rozkmitává částice atomu a drží tu nejmenší sluneční soustavu atomu pohromadě. ... Musíme předpokládat, že za touto silou stojí vědomá a inteligentní Mysl. Tato Mysl je zdrojem všeho.²⁰

To, že Planckův zdroj existuje, je nade vše pochybnost, jak ukázaly i pokusy pojednané v této kapitole. Pole, jež vše spojuje, je skutečné, bez ohledu na to, jak je budeme nazývat či jakými fyzikálními zákony se řídí nebo neřídí. Je tady, právě v tomto okamžiku – existuje stejně jako vy nebo já. Je to svět uvnitř nás i ten, co nás obklopuje, kvantový most mezi vším, co je možné v našich myslích a co se stane reálnou skutečností. Tento

energetický zdroj, který vysvětluje, proč ony tři pokusy vykázaly své výsledky, nám rovněž ukazuje, jaký účinek mohou mít pozitivní pocity a modlitby *uvnitř* nás na svět *kolem* nás.

Naše spojení se zdrojem všeho tím však nekončí... pokračuje dál, tam, kam už nejsme schopni dohlédnout. Božský zdroj je všechno a je všude. Vše existuje v rámci téže schránky reality – Božského zdroje, ať se již jedná o ptáčka letícího vysoko nad námi, či o kosmické částice procházející naším tělem, jako bychom nebyli nic než prázdný prostor. Je to to, co vyplňuje prázdnotu mezi vámi a slovy na této stránce, to, z čeho je stvořen *sám vesmír*. Když přemýšlíte o Zdroji a přemítáte, kde jej nalézt, můžete si být jisti, že tuto jemnou energii naleznete všude tam, kde existuje prostor.

CO TO TEDY VŠECHNO ZNAMENÁ?

Božský zdroj, jehož prostřednictvím jsme tím nejužším možným způsobem spojeni, se podobá velkému tajemství – každý o něm cosi tuší, ale zřídka se o něm mluví. Co však toto spojení opravdu znamená? Co s sebou nese tak hluboké propojení se světem a životy druhých lidí, s nimiž sdílíme onen čistý kvantový prostor, kde žijí představy a rodí se skutečnost? A pokud jsme vsukuku *víc* než pouhými náhodnými diváky, již sledující život a svět, který se kolem nás „děje“, co znamená ono „více“?

Předchozí pokusy názorně ukazují, že každý máme v sobě sílu, která je naprosto jiná než síly, jež kdy byly vytvořeny laboratorními přístroji. Tato síla není vázána fyzikálními zákony – alespoň ne těmi, které známe. A nepotřebujeme žádný laboratorní pokus, abychom poznali, že toto spojení existuje.

Kolikrát jste šli někomu zatelefonovat a dotyčný už

byl „na drátě“, když jste zvedli sluchátko... anebo jste vytočili číslo a linka byla obsazená, protože kamarád vám v ten samý okamžik také volal?

Kolikrát jste byli s přáteli na rušné ulici, v nákupním středisku nebo na letišti a najednou jste měli zvláštní pocit, že už jste na tom místě či s těmi lidmi byli a dělali to, co právě v onom okamžiku?

I když jsou tyto jednoduché příklady zábavným tématem k povídání, jedná se o víc než o pouhou shodu náhod. Jakkoli nejsme s to vědecky prokázat, *proč se tyto věci dějí*, víme, že se dějí. V okamžicích propojení a stavů dějá-vu se najednou mimovolně *ocitáme* za hranicemi, jež jsou stanoveny fyzikálními zákony. Tyto krátké okamžiky nám připomínají, že vesmír i my sami skrýváme víc, než vědomě připouštíme.

Táž síla nám říká, že jsme na tomto světě víc než pozorovateli. Abychom s takovými prožitky dokázali žít, musíme je vytvářet úmyslně – musíme tyto transcendentální vhledy umět zažívat, kdykoli budeme chtít, a ne když se zrovna „naskytne“. S výjimkou několika nadaných lidí, kteří mezi námi žijí, zřejmě existuje velmi dobrý důvod, proč neumíme být na dvou místech najednou, cestovat v čase či komunikovat rychleji, než dovolují fyzikální zákony: vše vychází z toho, v co věříme a jak vnímáme svou roli ve světě. A právě toho se bude týkat následující kapitola.

My jsme tvůrci – a jsme dokonce ještě víc: jsme projojení tvůrci. Prostřednictvím Božského zdroje jsme účastníky nepřetržité změny, která dává našemu životu smysl. Nyní již otázka nezní, zda jsme či nejsme pasivními pozorovateli, nýbrž jak můžeme vědomě tvořit.

ČÁST II

MOST MEZI PŘEDSTAVOU A SKUTEČNOSTÍ: JAK BOŽSKÝ ZDROJ FUNGUJE

KAPITOLA TŘI

JSME PASIVNÍMI POZOROVATELI NEBO AKTIVNÍMI TVŮRCI?

*„Proč je vesmír tak velký?
Protože jsme jeho součástí.“*

– John Wheeler (*1911), fyzik

„Představy tvoří skutečnost...“

*A člověk není ničím jiným,
než výsledkem představivosti.“*

– Neville (1905–1972),
jasnovidec a mystik

V roce 1854 varoval indiánský náčelník Chief Seattle washingtonské zákonodárce před následky destrukce severoamerické divočiny, které se budou projevovat ještě dlouho po nás a ohrozí přežití budoucích generací. S hlubokou moudrostí, pravdivou dnes stejně jako v polovině 19. století, podle svědků prohlásil: „Člověk neutkal pavučinu života – je pouhým jejím vláknem. Cokoli této pavučině provádí, provádí sám sobě.“¹

Podobnost toho, jak naše místo v „pavučině života“ popsal Chief Seattle, a naším spojením s Božským zdrojem, je zcela zřejmá. Jako součást všeho, co vidíme, jsme účastníky pokračující konverzace – *kvantového dialogu* –

se sebou samými, s naším světem a tím, co je za ním. V rámci této kosmické výměny jsou naše postoje, emoce, modlitby a vyznávané hodnoty slovy, kterými v každém okamžiku hovoříme s vesmírem. A všechno, od životaschopnosti lidského těla po světový mír, je odpověď, již nám vesmír dává.

CO ZNAMENÁ „ÚČASTNIT SE“ VE VESMÍRU?

Jak jsme již řekli v minulé kapitole, fyzik John Wheeler tvrdí, že naše role není pouze rolí v „zúčastněném vesmíru“, jak jej nazývá, nýbrž je rolí *nejdůležitější*. Klíčovým slovem Wheelerova tvrzení je „zúčastněný“. V tomto typu vesmíru jsme vy i já součástí rovnice. Jsme katalyzátory životních událostí i „proživateli“ toho, co stvoříme... přičemž obojí se děje současně. Jsme „součástí vesmíru, který stále není dokončen“. V tomto neukončeném vesmíru „jsme droboučnými vesmírnými skvrnkami, které se na sebe dívají – a vytvářejí se“.²

Wheelerovo tvrzení otevírá dveře radikální možnosti: Pokud je vědomí to, co tvoří, pak sám vesmír může být výsledkem tohoto uvědomění. Názory, které Wheeler předložil koncem 20. století, nás vybízejí vrátit se zpět k výroku Maxe Plancka z roku 1944, že vše existuje díky „inteligentní Mysli“, kterou nazval „zdrojem všeho“. Otázka, která se zde přímo nabízí, zní: *Jaké Mysli?*

V zúčastněném vesmíru znamená akt zaměření pozornosti – *to, že se někam díváme a zkoumáme svět* – akt tvoření jako takového. My jsme ti, kdo pozorují a stvoří svět. My jsme tou myslí (nebo alespoň součástí nějaké větší mysli), jak ji popsal Planck. Všude, kam se podíváme, nám vědomí pokaždé vytvoří něco, *na co se můžeme dívat*.

Klíč 5: Akt zaměření naší pozornosti je aktem tvoření. Vědomí tvoří!

Tento vzťah znamená, že při hledání nejmenších částic hmoty a pátrání po definici hranice vesmíru nemusíme ani v jednom uspět. Jakkoli hluboko nahlédneme do kvantového světa atomu a jakkoli daleko dosáhneme v rozlehlejších světech, může být sám akt očekávání, že *něco* existuje, právě tou silou, která pro nás ono *něco* vytváří.

Zúčastněný vesmír... co to vlastně znamená? Pokud vědomí skutečně tvoří, kolik máme síly, abychom změnili svět? Odpověď vás možná překvapí.

Naši schopnost vysnívat si skutečnost a vnášet do života představivost zřejmě nejlépe popsal jasnovidec z Barbadosu, žijící v minulém století a známý jednoduše jako Neville. Ve svých četných knihách a přednáškách se jednoduše, avšak přímočarou řečí podělil o tajemství, jak si poradit se všemi možnostmi, jež nám Božský zdroj skýtá. Z Nevilleova pohledu je vše, co prožíváme – doslova všechno, co se *nám* děje či co *sami* děláme – pouze výsledkem našeho vědomí a něčeho jiného. Věřil, že to, co stojí mezi námi a zárazy života, je naše schopnost použít toto poznání prostřednictvím síly představivosti. Stejně jako je Božský zdroj schránkou vesmíru, nemůže se podle Nevillea ani nic přihodit mimo schránku vědomí.

Jak jednoduché je ale myslet si něco jiného! Bezprostředně po teroristických útocích z 11. září na New York a Washington se lidé ptali: „Proč *nám* to udělali?“ A: „Co jsme *jim* udělali?“ Žijeme v době, kdy je velice snadné uvažovat o světě v pojmech „*jiné*“ a „*nám*“ a divit se, jak se mohou dobrým lidem dít zlé věci. Pokud vskutku

existuje jediné energetické pole, které vše v našem světě spojuje, a pokud Božský zdroj opravdu funguje způsobem, jak ukazují důkazy, potom neexistuje žádná „jím“ a „nám“, nýbrž pouze „my“.

Ať se již jedná o vůdce národů, kterých jsme se naučili bát a které jsme začali nenávidět, či o lidi z cizích zemí, kteří se dotkli našeho srdce a vzbudili v něm lásku, všichni jsme spojeni tím nejdůvěrnějším způsobem: oblastí vědomí, v němž se rodí naše realita. Společně jsme příčinou uzdravení i utrpení, míru i války. Tento fakt představuje svým způsobem ten nejproblematičtější výsledek, který nám moderní věda předkládá. Mohl by však být i zdrojem našeho nejdůležitějšího uzdravení a přezítí.

Nevilleova práce nám připomíná, že hledáme-li pro krušné či šťastné chvíle vnější důvody, je to chyba našeho pohledu na svět. Je zřejmé, že všechny každodenní události mají své příčiny a následky, zdá se však, že vznikají v čase a místě, které nemají s daným okamžikem vůbec žádnou souvislost. Neville se s námi dělí o podstatu obrovské záhady týkající se našeho vztahu ke světu kolem nás: „Hlavním klamem člověka je jeho přesvědčení, že existují jiné příčiny než jeho vlastní stav vědomí.“³ Co to znamená? Jedná se o praktickou otázku, které se při debatě o životě v zúčastněném vesmíru samozřejmě nevyhneme. Odpověď na ni bude snadná, jakmile vypátráme, kolik síly potřebujeme, abychom dokázali změnit život a svět.

Klíč 6: Máme veškerou sílu, kterou potřebujeme, abychom učinili změny, pro něž se rozhodneme.

Tato schopnost je nám dána způsobem, jímž používáme sílu vědomí, a zvolením cíle naší pozornosti. V knize *The Power of Awareness* (Síla vědomí) uvádí Neville řadu příběhů, které se skutečně staly a které jasně ukazují, jak tento postup funguje.

Jeden z nejdojemnějších si pamatuji celá léta. Šlo o mladého muže kolem pětadvaceti let, kterému lékaři diagnostikovali vzácné srdeční onemocnění, v jeho případě smrtelné. Muž byl ženatý, měl dvě malé děti a všichni, kdo ho znali, ho měli nesmírně rádi. Měl všechny důvody věřit, že si ve zdraví užije dlouhého života. V době, kdy s ním Neville mluvil, byl již nesmírně pohublý, doslova kost a kůže. Byl natolik zesláblý, že i mluvit s ným mu dělalo potíže, nicméně souhlasil s rozhovorem, s tím, že bude pouze naslouchat a vždy přikývne na znamení, že porozuměl, co mu Neville říká o síle jeho víry.

V dynamickém a vyvíjejícím se světě existuje pouze jediný způsob, jak řešit problémy: je to změna postoje a přístupu. S tímto vědomím Neville muže požádal, ať si sám sebe představí jako *již uzdraveného*. Jak řekl básník William Blake, mezi představivostí a realitou existuje velice jemná hranice: „Člověk je pouhou představou.“ Zatímco fyzik David Bohm předkládá názor, že svět je obrazem událostí v hlubší sféře reality, Blake říká, že vše, co se nám jeví jako vnější, je uvnitř, v naší vlastní představivosti, přičemž smrtelný svět kolem nás je jejím pouhým stínem.⁴ Když svou sílu vědomě zaměříme na věci, jež ve své představivosti vytváříme, „postrčíme“ je za hranici oddělující svět imaginární od reálného.

Neville stručně vysvětluje, co novému příteli řekl, aby u něj došlo ke změně myšlení: „Navrhl jsem mu, ať si představí lékařovu tvář a na ní výraz nevěřícího úžasu nad tím, že se v posledním stadiu nevyléčitelné nemo-

ci navzdory všem předpokladům uzdravil; ať si ho představit, jak při prohlídce ještě jednou všechno ověřuje, a jak ho slyší znovu a znovu říkat: Je to zárazk – je to zárazk.“⁴⁵ Asi uhodnete, proč vám ten příběh vyprávím: Onen chlapík se začal cítit lépe. O několik měsíců později obdržel jasnovidec dopis, v němž stálo, že se mladý muž vskutku zárazně uzdravil. Když se s ním Neville později setkal, muž se těšil ze své rodiny a života a byl naprosto zdrav.

Pak nám prozradil své tajemství. Spočívalo v tom, že od setkání s Nevillem už nemyslel na to, že si *přeje* být zdrav, nýbrž si představoval, že „mu je dobře a zdravý už opravdu je“. Právě v tom spočívá tajemství, které přenese naše touhy ze stadia představ do reality každodenního života – v naší schopnosti cítit se tak, jako by naše sny ožily, přání se vyplnila a modlitby byly vyslyšeny. Tak se aktivně podílíme na tom, co Wheeler nazval „zúčastněným vesmírem“.

ŽÍT Z ODPOVĚDI

Mezi směřováním k výsledku a myšlením a vnímáním *in souladu* s ním existuje nepatrný, leč významný rozdíl. Když k něčemu směřujeme, vydáváme se na cestu s otevřeným koncem. I když si třeba určíme mezníky a stanovíme cíle, které nám pomohou dostat se blíž k jejich uskutečnění, v myslí jsme stále „na cestě“ k cíli, místo abychom jej „prožívali“ jako již dosažený. Proto je tak důležité Nevilleovo upozornění, že je třeba „vstoupit do představ“ svých tužeb a „myslet podle nich“.

V starodávném učení bojového umění lze nalézt nádherný příklad, který přesně vystihuje způsob, na jehož základě tento princip ve vědomí funguje. Určitě jste již někdy viděli sportovce vycvičené v těchto disci-

plínách, jak spojili koncentraci a sílu do jediného okamžiku intenzivní pozornosti a dokázali něco – například přerazit vrstvu cihel či dřevěných desek – čeho by za jiných okolností nebyli schopni. Princip, který tyto výkony umožňuje, je týž jako v Nevilleově příběhu o uzdravení mladého muže.

Jistěže existují „triky“, které lze k provedení těchto ohromujících činů občas využít, aniž by bylo nutno zaměřit se na duchovní stránku věci. Pokud však má být provedení nefalšované, je klíčovým faktorem jeho úspěšnosti místo, kam zápasník bojových umění soustředí svou pozornost. Rozhodne-li se například přerazit cihlu, bude jeho poslední myšlenka patřit bodu, kde se ruka dotkne jejího povrchu. Právě tak, jak Neville doporučil umírajícímu muži, je klíčem zaměřit pozornost na místo *již* dokonaného činu: to znamená na *již* dosažené uzdravení či *již* přeraženou cihlu.

Zápasníci bojových umění toho dosáhli tak, že se soustředí na bod, který je *na spodní straně* cihly. Potom je jedinou možností, jak se k němu může ruka dostat, překonat prostor nad ním. Skutečnost, že se v tomto prostoru zrovna nachází pevná látka, například hmota cihly, je vlastně podružná. Přemýšlejí tedy z pohledu *již dokončeného* úkolu a nepřipouštějí si těžkosti spojené s jeho *provedením*. Zažívají radost z dovršeného díla a nemyslí na všechno, co ještě musí proběhnout, než budou úspěšní. Tato jednoduchá analogie dobře vyjadřuje způsob, jakým naše vědomí funguje.

Sám jsem účinnost tohoto principu zažil, když mi bylo kolem dvaceti let. V té době přestala být středem mého života práce ve válcovně mědi a hraní v rockové kapele a duchovně jsem se zaměřil na vnitřní sílu. Ráno v den mých jednadvacátých narozenin jsem náhle a naprosto nečekaně zjistil, že mě přitahují běh na dlou-

hou trať, jóga, meditace a bojová umění. Začal jsem se tímto čtyřem činnostem intenzivně věnovat; staly se pro mě jakýmsi záchytným bodem ve chvílích, kdy se zdálo, že se mi hrouťí svět. Jednoho dne jsem ve škole bojových umění, ještě než začal trénink karate, byl svědkem něčeho, co jsem dosud nikdy v takové míře neviděl: šlo o sílu soustředěné pozornosti.

Toho dne vešel instruktor do tělocvičny a chtěl po nás, ať uděláme něco, co se naprosto lišilo od dosud známých figur a pohybových cvičení. Vysvětlil nám, že si sedne doprostřed široké žíněnky, na níž cvičíme, zavře oči a začne meditovat. Během tohoto cvičení roztáhne ruce do stran, dlaně bude mít rozevřené a otočené dolů. Požádal nás, ať mu dáme pár minut, aby se mohl v T-pozici „ukotvit“, a pak nás vyzval, ať jím jakýmkoli způsobem zkusíme pohnout.

Mužů bylo v našem kurzu zhruba dvakrát více než žen a mezi oběma pohlavími po celou dobu panovala přátelská soutěživost. Toho dne však rivalita nevypukla. Susedli jsme se u instruktora, ztichli jsme a nehybali se. Pozorovali jsme, jak klidně vstoupil na střed žíněnky, posadil se s nohama zkříženými, zavřel oči, roztáhl ruce a změnil způsob dýchání. Fascinované jsem zblízka sledoval, jak se mu hrud' roztahuje a stahuje, s každým nádechem pomaleji a pomaleji, až šlo stěží poznat, zda vůbec dýchá.

Nepatrným pokývnutím nás vyzval, ať se přiblížíme a odsuneme ho. Zpočátku jsme si mysleli, že to bude legrace, a zkusilo nás to jen několik. Chytli jsme ho za ruce a za nohy – a tlačili a tahali na všechny strany, ale bez sebemenšího úspěchu. Celn' užasli jsme změnilu strukturu a stoupli si všichni na jednu stranu, abychom ho posunuli společnou vahou. Ani teď se nám však nepodařilo pohnout byť jen jeho paži či prsty na ruce!

Za chvíli se zhluboka nadechl, otevřel oči a s jasným humorem, který jsme se naučili respektovat, se zeptal: „Co se stalo? Jak to, že tu pořád sedím?“ Pak se hlasitě zasmál, aby uvolnil napětí, a s důvěrně známým leskem v očích nám vysvětlil, čeho jsme byli právě svědky.

„Když jsem zavřel oči,“ začal, „měl jsem vidění podobné snu a ten sen se stal realitou. Představil jsem si dvě hory, každou z jedné strany těla, a sebe, jak stojím mezi jejich vrcholy.“ Okamžitě jsem si ten obraz představil a ucítil jsem, jak do mě proniká prožitky jeho představy.

Instruktor pokračoval: „Na pažích jsem viděl přípevněný řetěz, který mě poutal k vrcholům těch hor. Dokud tam byly řetězy, byl jsem k horám připoután tak, že s tím nešlo nic dělat.“ Rozhlédl se – viseli jsme užasle na každém jeho slově – pak se zeširoka zazubil a pronesl: „Ani třída nejlepších žáků nedokázala můj sen změnit.“

Touto krátkou ukázkou nám dal ten obdivuhodný muž možnost přímo pocítit sílu, s jejíž pomocí můžeme předefinovat svůj vztah ke světu. Nešlo ani tak o naši reakci na to, co nám předvedl, jako spíše o vytvoření vlastních pravidel pro prožitky, jež si zvolíme.

Instruktorovo tajemství spočívalo ve schopnosti vžít se do představy, že je již k žíněnce připoután. V rozhořujících okamžicích žil z výsledku své meditace. Dokud se v představě nerozhodl řetězy zpřetrhat, nic jím nemohlo pohnout. A právě na to jsme přišli i my.

Jediným způsobem, jak dosáhnout takového výkonu, je – Nevilleovými slovy – učinit „ze snu o budoucnosti realitu současnosti“.⁶ Tento výrok neobsahuje odbornou terminologii, a tak může vyzníat až příliš jednoduše; přitom přesně popisuje, jak věci fungují: vše, co potřebuje-

me k přeměně představy ve skutečnost, spočívá ve schopnosti „vžít se do pocitu, že je naše přání vyplněno“.⁷ Byl bych nerad, kdybyste se jednoduchoostí jasnovidcových slov cítili podvedeni. Proč bychom si ale měli myslet, že je složitě získat tvořivou sílu, když žijeme v zúčastněném vesmíru, který sami vytváříme?

MAHOHO MOŽNOSTÍ / JEDNA REALITA

Proč by měl způsob přemýšlení a vztah, který chováme ke světu, ovlivňovat průběh událostí? Jak může fakt, že „sen o budoucnosti proměníme v realitu současnosti“, změnit běh událostí, které se již dějí? Jestliže se zdá, že svět se neodvratně řítí k další světové válce, musí k takovému konfliktu opravdu dojít? Když vidíme, že je naše manželství těsně před rozpadem nebo že jsme odsouzeni žít s chatrným zdravím, musí vše dopadnout tak, jak tušíme?

Nebo zde působí faktor – mnohdy nevnímáný – který hraje významnou roli ve způsobu, jímž prožíváme věci, které se již daly do pohybu? Řídí se osud našimi předpověďmi, splňuje naše očekávání? Abychom mohli prožívat život, v němž se naplňují naše představy a sny, musíme nejdříve pochopit způsob existence možností. K tomu je zapotřebí se ve stručnosti znovu vrátit k hlavnímu objevu kvantové fyziky.

Kvantová fyzika je úspěšná v popisu chování věcí menších než atom. Dokonce natolik úspěšná, že byl vytvořen soubor „pravidel“, jejichž účelem je popsat, jaké události můžeme v tomto nepatrném, neviditelném světě očekávat. Těch pravidel je pouze několik a na první pohled vypadají jednoduše, nicméně mohou nám připadat podivné, neboť popisují činnost částic na subatomární úrovni. Například v nich najdeme, že:

- Fyzikální „zákon“ neplatí univerzálně, neboť v malém měřítku se věci chovají jinak než v běžném životě.
- Energie může mít buď vlnový, nebo částicový charakter, někdy však také obojí.
- Vědomí pozorovatele určuje, jak se bude energie chovat.

Nicméně jakkoli tato pravidla platí, je důležité si pamatovat, že rovnice kvantové fyziky nepopisují *skutečnou existenci* částic. Jinak řečeno, nemožou nám říci, kde částice jsou a jak se chovají, jakmile se někam dostanou. Udávají nám pouze *souborní možnosti* týkajících se jejich existence – tedy kde *mohou* být, jak se *mohou* chovat a jaké *mohou* mít vlastnosti. A všechny tyto znaky se v průběhu času vyvíjejí a mění. To, co zde říkám, je důležité, neboť jsme stvořeni ze stejných částic, jaké tato pravidla popisují. Pokud dokážeme porozumět způsobu *jejich* fungování, uvědomíme si také vyšší možnosti *našeho* fungování.

Zde leží klíč k pochopení toho, co kvantová fyzika skutečně říká o naší síle ve vesmíru. Naš svět, život a tělo jsou takové, jaké jsou, neboť byly vybrány (zvoleny představou) ze světa kvantových možností. Pokud na nich chceme cokoli změnit, musíme si je nejdříve představit novým způsobem – to znamená vybrat je z „mixu“ mnoha možností. V reálném světě se pak může zdát, že z oněch kvantových možností přicházejících v úvahu může nastat pouze jediná, kterou pak prožijeme jako *vlastní* realitu. Kupříkladu můj instruktor karate viděl v představě sám sebe připoutaného časově i prostorově ke koberci na zemi – a skutečně připoutaný byl; nikdo jím ani nehnul.

Která možnost se stane skutečností, určuje vědomí a akt pozorování. Jinými slovy, na co zaměříme pozornost, to se pro nás stane skutečností. Jedná se o oblast poznání, v níž se sám Einstein dostal do potíží s kvantovou teorií. Uvedl: „Domnívám se, že částice musí mít svou vlastní, oddělenou realitu, nezávislou na měření.“⁴⁸ V tomto kontextu je „měření“ ekvivalentem pozorovatele – tedy nás.

Klíč 7: Předmět zájmu našeho vědomí se stane realitou života.

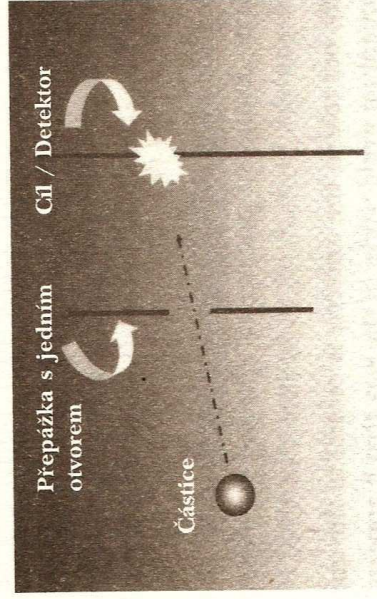
Je jasné, že naše role ve vesmíru souvisí s otázkou, proč se kvantový svět chová tak, jak se chová. A to je právě ten důvod, proč musíme pochopit všechny okolnosti a souvislosti spojené s vědeckým pozorováním, abychom je dokázali promítnout do vlastního života.

Záhadu, proč k popsání světa potřebujeme dva soubory pravidel, lze vystopovat až k pokusu, který v roce 1909 jako první provedl britský fyzik Geoffrey Ingram Taylor. Ačkoli je tento pokus téměř sto let starý, jeho výsledky jsou dodnes předmětem sporů a nejasností. Od původního pokusu byl již mnohokrát zopakován a výsledky byly vždy identické – a stejně ohromující jako poprvé.

Pokus, nazývaný „dvoústěrbinový“ experiment, spočívá ve vyslání objektů, například kvantových částic, skrze překážku, v níž jsou dva malé otvory, a v zaznamenání formy, v jaké jsou detekovány poté, co jimi projdou. Zdravý rozum nám říká, že pokud se něco někam vyšle jako částice, bude se v této podobě během pokusu také

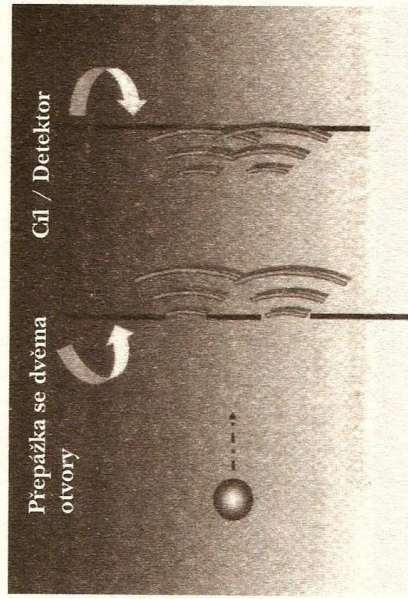
šířit a skončí opět jako částice. Výsledky však dokazují, že se mezi místem, z něž se částice vyšlou, a místem, kde skončí, děje v určitém bodě něco naprosto neobvyklého.

Vědci zjistili, že když překážkou s pouze jedním otvorem projde dějme tomu elektron, chová se právě tak, jak bychom očekávali: začne a skončí svou cestu jako částice. Tady nás žádné překvapení nečeká.

Vyobrazení 4: Pokud má překážka pouze jeden otvor, chová se částice přesně podle očekávání.

Jsou-li naproti tomu použity dva otvory, učiní tíž elektron něco, co vypadá jako nemožné. Ačkoli vystartuje jednoznačně jako částice, stane se během jeho cesty zvláštní věc: elektron projde oběma otvory *současně*, což dokáže pouze energetická vlna, přičemž v cíli vytvoří obraz, který opět dokáže vytvořit pouze energetická vlna.

Vyobrazení 5: Pokud má překážka dva otvory, chová se částice jako vlna a prochází oběma otvory současně.

To je jeden z příkladů chování, které vědci označují termínem „kvantová podivnost“. Jediné vysvětlení, které se zde nabízí, je to, že druhý otvor přimutil elektron pohybovat se, *jako by byl vlnou*, a přitom do místa určení dorazit stejně jako na začátku – tedy jako částice. Aby to bylo možné, musí elektron nějakým způsobem zaznamenat, že má k dispozici i druhý otvor. A to je okamžik, kdy do hry vstupuje vědomí. Protože se předpokládá, že elektron nemůže v pravém slova smyslu nic „vědět“, je jediným dalším zdrojem tohoto vědomí člověk, který pokus sleduje. Z toho lze vyvodit, že znalost, že má elektron dvě cesty, kudy se může vydat, je zakotvena v myslí pozorovatele, a jeho vědomí tedy určuje, jak se bude elektron pohybovat.

Hlavní závěr, který můžeme na základě tohoto pokusu učinit, je následující: Někdy se elektrony chovají právě tak, jak očekáváme. Pokud tomu tak je, pak fungují právě vidla každodenního života, v němž jsou věci jasně oddělené a oddělené. Jindy nás však elektrony dokáží překvapit a chovají se jako vlny. Když nastane tento případ, musí-

me pro objasnění tohoto chování použít kvantová pravidla. Pak se nám naskytá příležitost vidět náš svět i samy sebe v novém světle, neboť to znamená, že jsme součástí všeho a že vědomí hraje ve světě klíčovou roli.

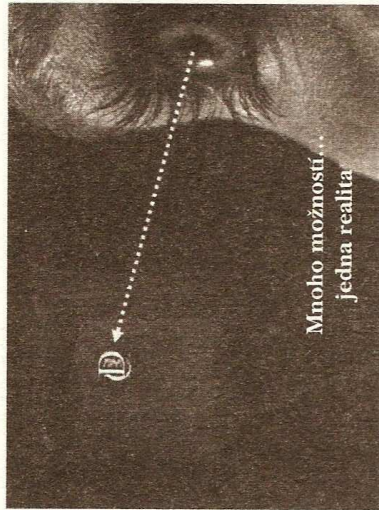
Z historického pohledu používají vědci pro vysvětlení výsledků dvouštěřbinového experimentu jednu ze dvou hlavních teorií. Každá má své silné stránky a zahrnuje určité aspekty, které dávají větší smysl, než je tomu v druhém vysvětlení. V době psaní této knihy se obě stá- le řadí mezi teorie, přičemž nedávno byla předložena ještě třetí možnost. Pojďme se nyní ve stručnosti podívat na všechny tři výklady.

KODAŇSKÁ INTERPRETACE

V roce 1927 se fyzikové Niels Bohr a Werner Heisenberg z Ústavu teoretické fyziky v Kodani pokusili porozumět kvantové podivnosti, kterou odhalovaly nové teorie. Výsledek jejich výzkumu je znám jako kodaňská interpretace. Jedná se o dosud nejrozšířenější přijaté vysvětlení, proč se kvantové částice chovají oním záhadným způsobem.

Podle Bohra a Heisenberga je vesmír tvořen nekonečným množstvím překrývajících se možností. Všechny se nacházejí v jakési kvantové směsici bez přesného místa určení či stavu bytí, dokud *něco* neurčí jednu z těchto možností.

To „něco“ je vědomí člověka – jednoduchý akt pozorování. Bylo experimentálně prokázáno, že když se na něco díváme, třeba na elektron procházející otvorem v překážce, je tento akt pozorování tím, co mění jednu z kvantových možností v realitu. Vše, co v daný okamžik vidíme, je varianta, na niž jsme se zaměřili.

Vyobrazení 6: Tím, co podle kodaňské interpretace kvantové reality určí, která z možností (A, B, C, D a tak dále) se stane skutečností, je zaměření našeho vědomí.

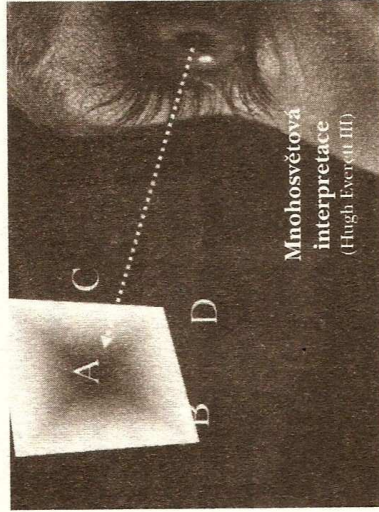
Pro: Tato teorie byla nesmírně úspěšná z hlediska vysvětlení chování kvantových částic pozorovaných během pokusů.

Protí: Zásadní kritika této teorie (pokud ji za ní lze považovat) se týká jejího tvrzení, že svět kolem nás se může projevit pouze v přítomnosti někoho nebo něčeho, co jej pozoruje. Kodaňská interpretace navíc nebere v úvahu faktor gravitace.

MNOHOSVĚTOVÁ INTERPRETACE

Druhým nejrozšířenějším vysvětlením záhadného chování kvantových částic je po kodaňské interpretaci takzvaná mnohosvětová interpretace paralelních vesmírů. Tato teorie, s níž v roce 1957 přišel fyzik z Princetonské univerzity Hugh Everett III., se těší značné oblibě, ne-

boť se vypořádává s mnoha záhadami kvantového světa. Podobně jako kodaňská interpretace, i ona tvrdí, že se v kterémkoli okamžiku odehrává nespočet možností a že všechny již existují a dějí se současně.

Vyobrazení 7: Mnohosvětová interpretace, vysvětlující kvantovou realitu, pracuje s neohrazeným množstvím možností (A, B, C, D a tak dále), které již existují. Každá z těchto možností se vyskytuje ve svém vlastním světě, který ostatní možnosti nemohou vidět. Stejně jako kodaňská interpretace i tato teorie tvrdí, že tím, co určuje, která z možností se stane skutečností, je zaměření našeho vědomí.

Rozdíl mezi touto a kodaňskou interpretací je ten, že podle mnohosvětové interpretace se každá možnost odehrává ve svém vlastním prostoru a nemůže být spatřena ostatními. Tato jedinečná místa se nazývají alternativní světy. My se potom pohybujeme podél časové přímky jedné možnosti v jednom světě a jednou za čas učiníme kvantový skok do další možnosti v jiném světě. Z tohoto pohledu je možné, že člověk plný neduhů a chorob se změnou zaměření pozornosti najednou „zázračně“ uzdraví, zatímco svět kolem něj zůstává stejný jako předtím.

Everett ve své interpretaci tvrdí, že již žijeme v každém z těchto alternativních světů. Přihlédneme-li ke všem současně, můžeme uskutečnit každý sen a každou představu, na které jsme kdy připadli. Někteří zastánci této teorie mají dokonce za to, že sny, jež se nám v noci zdají, jsou výsledkem odpočinku pozornosti, která nás drží zde, v naší realitě, a umožňují nám proplout dalšími světy paralelních možností. Podobně jako pozorovatelé z kodaňské interpretace, i my však vidíme pouze možnost, na niž se zaměříme. A právě to je klíčem k tomu, jak fixovat konkrétní možnost jako „realitu“ daného místa.

Pro: Tato teorie vysvětluje, proč nevidíme onu spoustu možností, o nichž mluví kodaňská interpretace.

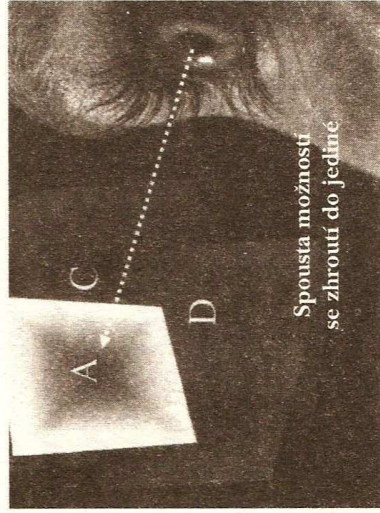
Protí: Podobně jako kterákoli jiná myšlenka založená na kvantové teorii, ani tato teorie nedokáže vzít v potaz gravitační sílu. Něco z toho, co vidíme v kvantovém světě, vysvětlit dokáže, jenže dokud nebude schopna zdůvodnit *všechny* přírodní síly, bude považována za neúplnou.

V posledních letech byla předložena ještě třetí teorie, která se zabývá nedostatky jak kodaňské, tak mnohosvětové interpretace. Tato teorie, pojmenovaná po svém autorovi, siru Rogeru Penroseovi, profesoru matematiky na Oxfordské univerzitě, hlásá, že gravitační síla, kterou kvantová fyzikové neberou v úvahu, je právě tím, co drží vesmír pohromadě.

PENROSEOVA INTERPRETACE

Stejně jako zastánci ostatních pojetí, i Penrose věří, že na kvantové úrovni existuje spousta možností či pravděpodobností. Jeho teorie se však odlišuje v určení příčiny, jež danou konkrétní možnost „fixuje“ do naší reality.

Podle jeho názoru jsou kvantové možnosti jiných sfér určitou formou hmoty. Protože hmota vytváří gravitaci, má každá možnost své vlastní gravitační pole. K jeho udržení je však zapotřebí energie, a čím více energie určitá pravděpodobnost vyžaduje, tím je nestálější. Protože je nemožné zachovat takové množství energie, aby veškeré pravděpodobnosti fungovaly nepřetržitě, zhroutí se nakonec všechny do jediného stavu – toho nejstabilnějšího, který vnímáme jako svou „realitu“.

Vyobrazení 8. V Penroseově interpretaci existuje spousta možností (A, B, C, D a tak dále), které se nakonec zhroutí do jediné reality – jednoduše proto, že k jejich trvalému udržení je zapotřebí příliš mnoho energie. Všechny tyto možnosti existují v určitém časovém okamžiku, a nejstabilnější je stav, který vyžaduje nejmenší množství energie; ten také vnímáme jako svou realitu.

Pro: Největší předností této teorie je, že se vůbec poprvé zabývá problémem gravitace – která představovala sporný faktor mezi Einsteinovým přístupem a kvantovou teorií – a činí tuto sílu ústředním bodem existence reality.

Protí: Podle některých kritiků Penroseovy teorie (pokud ji za ni můžeme považovat) je její největší nevýhodou, že může být zbytečná. Jakkoli kvantová teorie zůstává stále jen teorií, byla dosud v předvádění výsledků kvantových pokusů stoprocentně úspěšná. Pro vysvětlení reality tedy již životaschopnou teorii máme. Jenže Penroseova interpretace ji vysvětluje také a na rozdíl od ostatních teorií zahrnuje i faktor gravitace.

HTERÁ Z NICH TO TEDY BUDE?

Teoretický fyzik Michio Kaku, spoluautor sjednocující superstrunové teorie, popsal dilema kvantové fyziky možná nejlépe. Řekl: „Uvádí se, že ze všech teorií, které byly v tomto století předloženy, je kvantová teorie tou nejloupější. A jediným důvodem, proč si kvantová teorie takové označení vysloužila, je prý skutečnost, že je bez nejmenších pochybností správná.“⁴⁹

Vysvětluje některá z uvedených hlavních teorií jak „anomální“ dění v drobnohledné subatomární sféře, tak i fungování světa, jak jej známe? Ač je každé pojetí sebesprávnější a lze jím vysvětlit laboratorní pozorování, je tu faktor, který může představovat onen „chybějící článek“. Tím faktorem je úloha, již Božský zdroj

hraje z hlediska našeho spojení se schránkou obsahující vše pozorované.

Jistě, zdá se, že záhadným faktorem vyvolávajícím při pokusech nečekané výsledky je divák, jenže co když ony „anomálie“ nejsou vůbec anomálie? Co když „podivnost“ kvantových částic představuje ve skutečnosti standardní způsob chování látek? Je možné, že toto všechno – počínaje informací pohybující se rychleji než světlo a konče dvěma objekty nacházejícími se ve stejném okamžiku na dvou různých místech – nám má vlastně ukázat naše schopnosti, a nikoli naše omezení? Pokud tomu tak opravdu je, musíme si položit otázku: „Co je oním prvkem, který všechno spojuje dohromady a zabraňuje nám prožívat stejnou svobodu, jaké se očividně těší kvantové částice?“

To *my* jsme tím prvkem, který v současných teoriích chybí! Konkrétněji: je to naše schopnost vědomě vytvářet podmínky vědomí (myšlenky, postoje, emoce a hodnoty), které jednu námi vybranou možnost zasadí do reality života. A právě tím věda navazuje na starověké duchovní texty. Jak věda, tak mysticismus popisují sílu, která spojuje vše dohromady a umožňuje nám způsobem, jakým vnímáme okolní svět, ovlivnit chování věci i reality jako takové.

Rozdíl je v tom, jak na tuto sílu nahlížíj, jednak starověké duchovní texty a jednak hlavní vědecký proud na základě objevů v kvantovém světě. Z důvodů, jež jsem již popsal, fyzikové věří, že způsob, jakým se elektrony a fotony chovají, má jen málo společného se způsobem našeho každodenního života. Na druhou stranu starověké texty naznačují, že právě kvůli tomu, jak věci fungují na své prazákladní úrovni, dokážeme měnit stav těla a světa. Pokud je to pravda, pak mají události z kvantové sféry s každodenním životem společné naprosto *všechno*.

Jak naznačil můj indánský přítel Josef při setkání v kaňonu, k dosažení záračných výsledků, kterých jsme svědky u kvantových částic, nepotřebujeme žádné přístroje. Mocí naší zapomenuté vnitřní technologie můžeme uzdravovat, být na dvou místech současně, být všude ve stejný okamžik, vidět na dálku, navazovat telepatické spojení, ustavit mír a dělat vše, co je mezi tím. Vše spočívá v naší moci zaměřit vědomí – a to je zároveň velkým tajemstvím prastaré, dodnes uchovávané tradice.

VYTVAŘENÍ SHUTEČNOSTI

Mahájánový buddhizmus učí, že realita existuje pouze tehdy, když je mysl bdělá. Existuje dokonce názor, že svět ve své ryzí podobě i svět neuspořádaný je výsledkem režimu vědomí zvaného „subjektivní představitost“. ¹⁰ I když se nám může každý prožitek jevit dostatečně reálný, teprve když na daný objekt zaměříme pozornost a vnímáme jej, stane se potenciální realita „opravdovým“ prožitkem. Odhlédneme-li od mírné odlišnosti v jazykových pojmech, je toto starověké učení velmi podobné kvantové teorii z 20. století.

Pokud jsou všechna *ano* a *ne* týkající se kvantových možností pravdivá a klíčem ke zvolení reality je emoce, můžeme si položit následující otázku: „Jak se cítíme, když víme, že se něco stalo, a osoba stojící vedle nás se nám podívá přímo do očí a prohlásí, že to není pravda?“ Lžeme sami sobě, když například tvrdíme, že je člověk, jehož milujeme, již zdravý, a přitom se skláníme nad jeho nemocničním lůžkem na jednotce intenzivní péče?

Ironií této otázky je, že už svou povahou nepřipouští pouze jednu odpověď. Ve světě mnoha možných

realit existuje totiž nespočet potenciálních odpovědí. Mezi těmito alterujícími realitami se někde vyskytuje scénář, v němž již je náš blízký uzdraven. Nachází se tam i realita, v níž nemoc dosud nevypukla. Jenže tato realita není – z důvodů, které možná nikdy nepoznáme a nepochopíme – realitou skutečnou, tedy realitou ležící před námi na nemocničním lůžku.

Odpověď na položenou otázku vlastně vypovídá o tom, čemu věříme a jsme-li schopni volby. Pak ovšem můžeme otázku formulovat takto: „Kterou možnost zvolíme? Pro kterou realitu se rozhodne náš blízký anebo lékař?“ Abychom mohli odpovědět, musíme nejprve připustit, že je v naší moci takovou volbu učinit.

Jak ukázal Nevilleův příběh o nemocném muži na hranici života a smrti, není současná realita dána jednou provždy. Spíše se zdá být poddajná a tvárná; změna může dokonce nastat, i když se zdá, že pro ni není žádný důvod. Lékaři, kteří mladého muže ošetřovali, stanovili diagnózu s očekávaným výsledkem (zvolili realitu). Mladý muž, aniž tušil, že má možnost volby, jim nejprve uvěřil a ztotožnil se s jejich verzí reality. Teprve když mu byla nabídnuta jiná možnost *a on ji přijal*, zareagovalo na toto nové přesvědčení i jeho tělo – a opravdu rychle. (Další působivou ukázkou takové možnosti naleznete v kapitole 4.)

Einstein v jednom ze svých slavných výroků uvedl, že není v našich silách vyřešit problém, pokud máme myšlení na stejné úrovni jako to, které jej vytvořilo. A tak také nemůžeme změnit realitu, pokud je naše vědomí totožné s tím, jež ji stvořilo. Abychom mohli ukotvit jednu z mnoha možností popsaných kodaňskou, mnohohvětovou a Penroseovou teorií reality, musíme ji přesně vymezit. A to učiníme způsobem, jakým ji „pozorujeme“ – to jest jak o ní smýšlíme.

Jakmile zjistíme, že si můžeme vybrat, co vidíme jako svou realitu, znějící zpravidla další otázkou následovně: „Jak to uděláme? Jak máme na někoho pohlížet jako na uzdraveného, když se jeho tělo zdá nemocné?“ Abychom našli odpověď, musíme být nejprve ochotni podívat se za hranice iluze, kterou nám svět nabízí. V případě nemoci blízkého člověka musíme být schopni dohlédnout dál, než je sama nemoc, kterou trpí, a myslet na něj jako na již uzdraveného a vnímat, jaké je být s ním v této nové realitě.

Abychom však jinou možnost zvolili, musíme udělat víc, než jen o novém způsobu bytí přemýšlet či si přát, aby se dočasný uzdravil. Zde právě narážíme na největší riziko spojené s takovým nazíráním na svět. V důsledku strachu ze ztráty blízkého člověka anebo míst či věcí, jež milujeme, jsme v pokušení vyrovnat se s danou situací popřením reality, které bezprostředně čelíme; prohlásit, že jí prostě nevěříme. Pokud zároveň neučiníme kroky k tomu, abychom hrozivou skutečnost nahradili hojivou realitou, přinese nám naše odmítnutí jenom zklamání.

I já jsem ztratil přátele, kteří se dostali do svízelné situace a dnes již nežijí. Samozřejmě, to, co se jim odehrávalo v srdci a mysli, než zemřeli, vědí pouze oni, já jsem však měl možnost být svědkem jejich zápasu s vírou. „Pokud jsem tak mocná bytost,“ ptali se, „proč je mi pořád takhle? Změnil jsem své přesvědčení... tak proč jsem se neuzdravil?“

Jedná se o hodně složitou, citlivou osobní oblast. A odpověď vnáší silné emoce do diskuse o tom, co „je“ fungování vesmíru a jak do toho všeho spadá Bůh. Z toho vyplývá přinejmenším následující závěr: mezi výběrem nové možnosti a její následnou realizací myšlenkami, pocity a přesvědčením, které vyvolají novou realitu, existuje pouze křehká rovnováha.

Klíč 8: Jenom říci, že volíme novou realitu, prostě nestačí!

Zvolit si určitou kvantovou možnost znamená *stát se* bytostí žijící v souladu s ní. Jak připomíná Neville, pro onu novou možnost musíme „opustit“ sami sebe a ve své „lásce k tomuto stavu... žít v tomto novém stavu a nikdy již ve starém.“¹¹ Právě k tomu nás vyzývají některé starověké texty. Metoda takového propojení člověka s Bohem se nazývá modlitba.

POCITY: KLÍČOVÝ FAKTOR KVANTOVÉHO SVĚTA

Na začátku této kapitoly jsme se seznámili s rozličnými výklady, proč se kvantová podivnost děje právě způsobem, jakým se děje. Zaměřují se zejména na to, proč pouhý akt pozorování danou věc mění. Vysvětlení se liší ve výkladu, *proč* se určitý jev děje, nicméně všechna mají společného jmenovatele: nás a naši roli pozorovatelů světa.

Když něco pozorujeme – to znamená, když v určitém okamžiku vědomě soustředíme pozornost do určitého bodu – fixujeme do tohoto bodu jednu z mnoha kvantových možností. To, co přitom vnímáme jako Realitu (s velkým *R*) – a je podružné, zda pochází z „paralelní reality“, nebo ze směsice mihotajících se kvantových pravděpodobností – vnímáme v důsledku naší přítomnosti.

Pro současnou vědu jsou to převratné zprávy, nicméně starověké texty a mnohé domorodé kultury je již po staletí přijímají jako něco, co prostě tak je. Pří-

semné záznamy z minulých dob dokládají, že písaři, mystikové, léčitelé a učenci se ze všech sil snažili uchovat tajemství našeho vztahu s vesmírem a předat nám je. Někdy k nám tato moudrost přichází z míst, kde bychom ji nikdy nečekali.

Slova, která ožívají naši představivost, sny a modlitby, jsou stále s námi – na stěnách chrámů a hrobek v egyptské poušti, v gnostických textech ze starověké knihovny v Nag Hammádí i v tradiční medicíně, používané dodnes na americkém jihuzápadě. Možná nejzřetelnější příklad mi poskytl muž z kláštera na tibetské náhorní plošině téměř čtyři a půl tisíce metrů nad mořem.

Na jaře roku 1998 se mi dostalo příležitosti napomáhat s výletem do horské oblasti středního Tibetu, jenž trval dvaadvacet dnů a spojoval jak výzkumné, tak i poutní prvky. Tehdy jsem se skupinou došel do jedné z nejkvotnějších, nejdrsnějších a nejméně dotčených oblastí, které ještě zůstaly na této planetě. V průběhu putování jsme navštívili dvanáct mužských a dva ženské kláštery a setkali se s nejkrásnějšími lidmi, jaké si vůbec lze představit, včetně mnichů, jeptušek, kočovníků a poutníků. Jednoho dne jsem v mužském klášteře stanul tvář v tvář lámovi a mohl mu položit otázku, kvůli níž jsme sem cestovali.

Bylo mrazivé ráno a my jsme se mačkali v malé modlitbě plné buddhistických oltářů a starodávných *thangk* (thangka je lámaistický nezarámovaný plátěný obraz s výjevy božstev). Soustředil jsem se na oči muže, který přede mnou seděl v pozici lotosového květu a hleděl do věčnosti. Prostřednictvím tlumočnicka jsem mu položil otázku, již jsem kladl každému mnichovi a každé jeptušce, které jsme cestou potkali. „Když se modlíte,“ začal jsem, „co to děláte? Když zpíváte a čtrnáct šestnáct ho-

dim denně bez ustání přeríkáváte stále stejná slova; když slyšíte zvony, misky, gongy, zvonkohry a mantry, co se s vámi děje uvnitř?“

Jeho odpověď mi projela tělem jako mocný pocit. „Nikdy jsi naše modlitby neviděl,“ řekl, „protože modlitbu nelze spatřit.“ Upravil si pod nohama těžké vlněné roucho a pokračoval: „To, co vidíš, děláme, abychom v těle vytvořili pocit. *Pocit je tou modlitbou!*“

Jak nádherné, pomyslel jsem si. A jak jednoduché! Právě tak, jak ukázaly pokusy z konce 20. století, jsou to lidské emoce a postoje, co ovlivňuje věci, z nichž je naše realita vytvořena; je to náš vnitřní jazyk, co mění atomy, elektrony a fotony okolního světa. Nejde však o sama slova, nýbrž o pocit, který v nás vytvářejí. Právě řeč emocí promlouvá ke kvantovým silám vesmíru... a pocít je to, co Božský zdroj vnímá.

Klíč 9: Pocit je řeč, která „promlouvá“ k Božskému zdroji. Budte v takovém citovém stavu, jako byste již svého cíle dosáhli a vaše modlitby byly vyslyšeny.

Láma říkal totéž co významní vědci 20. století. Nepředával nám však jen stejné myšlenky, jaké zaznamenali badatelé; zašel dál: podělil se s námi o radu, která hovoří jazykem kvantových možností metodou, již známe jako modlitbu. Žádný div, že modlitba činí záznaky! Spojuje nás s čistým prostorem, ve kterém se záznaky myslí stávají realitou světa.

SOUČIT: SÍLA PŘÍRODY A LIDSKÝ PROŽÍTEK

Jasnost lámovy odpovědi mě rozrušila. Jeho slova připomínala myšlenky starobylých gnostických a křesťanských textů starých dva tisíce let. Aby byly naše modlitby vyslyšeny, musíme se přenést přes pochybnosti, jež mnohdy doprovázejí pozitivní povahu našeho přání. Když se naučíme takové pochybnosti překonávat, porozumíme Ježíšovým slovům o síle našich vyslovených přání, uchovávaným v knihovně v Nag Hammádt. Jejich moc nám připomene známý výrok: „Řeknu-li, Ho-ro, pohni se!“, hora se pohne.“¹²

Láma mi tak vysvětlil záhadu, co vlastně mniši a jep-tišky při modlitbách dělají: mluví kvantovou řečí postojů a emocí, řečí beze slov a vnějšího výrazu.

V roce 2005 jsem tibetské mužské kláštery navštívil znovu, opět se skupinou vyletníků a tentokrát na třicet sedm dní. Dozvěděl jsem se, že láma, který se s námi v roce 1998 podělil o tajemství pocitu, zemřel. Nepát-rali jsme po okolnostech jeho smrti, prostě jsme vědě-li, že již s námi na tomto světě není. S mužem, který nastoupil na jeho místo, jsme se nikdy předtím nese-tkali, přesto nás přivítal a přichystal se navázat na roz-hovor započatý v roce 1998.

Druhý den jsme v chladném tibetském ránu stanuli tvář v tvář novému lámovi kláštera. Bylo to v jiné mod-litebně než tehdy před lety; do této malé, studené a spoře osvětlené místnosti nás vedli klikatou spojova-cí chodbou s kamennou dlažbou. V naprosté tmě jsme opatrně, krok za krokem našlapovali na kluzkou pod-lahu, na níž mniši po staletí vylévají jačí máslo a to na ní vytvořilo tvrdou vrstvu. Když jsme došlo do prastaré místnosti naplněné studeným, řídkým vzduchem, jež se nacházela v samém srdci kláštera, položil jsem no-vému lámovi otázku, jimiž jsem navázal na rozhovor

s jeho zesnulým předchůdcem: „Co nás spojuje s ostat-ními, se světem a s vesmírem? Co přenáší modlitby mimo naše tělo a drží svět pohromadě?“ Zatímco tlu-močník opakoval otázku v tibetštině, láma na mě zpří-ma hleděl.

Instinktivně jsem se zadíval na průvodce, který nám během rozhovoru dělal prostředníka. Na to, co jsem uslyšel, jsem nebyl připraven. „Soucit,“ řekl láma. „Geše [velký učitel; tibetský titul geše zhruba odpovídá zá-padnímu doktorátu] říká, že to, co nás spojuje, je sou-cit.“

„Jak je to možné?“ zeptal jsem se a snažil se to po-chopit. „Myslíte soucit jako sílu přírody, nebo emocio-nálního prožitku?“ Tlumočník lámovi otázku přeložil a vzápětí vypukla vzrušená výměna názorů.

„Soucit je to, co všechno spojuje,“ zněla konečná odpověď. A bylo to! Po téměř desetiminutovém inten-zivním dialogu, zahrnujícím nejhlubší prvky tibetské-ho buddhizmu, se výsledkem stalo pouhých šest slov.

O několik dní později jsem absolvoval stejný rozho-vor a kladl stejné otázky vysoce postavenému mnicho-vi z jiného mužského kláštera. Tentokrát byla tatam-formálnost, kterou se vyznačoval láma. Ocitli jsme se v mnichově cele – místnůstce, kde jí, spí, modlí se a studuje, když zrovna není ve velké modlitební hale.

V té době byl již tlumočník lépe obeznámen s mými otázkami a s tím, čemu se snažím porozumět. Ve spoře osvětlené místnůstce, v níž jsme seděli natěsnání ko-lem lamp z jačfího másla, jsem se zadíval nahoru na nízký strop. Byl celý černý od sazí, jež po staletí vylétají z lamp, poskytl světlo a teplo.

Položil jsem mnichovi stejnou otázku jako pár dní předtím lámovi: „Je soucit vesmírnou silou, nebo pro-žitkem?“ Mnich zvedl oči a zadíval se do stejného mís-

ta, kam jsem před chvílí hleděl i já. Zhluboka se nadechl a na okamžik se zamyslel. Snad tak shromažďoval moudrost, již získal od doby, kdy jako osmiletý chlapec vstoupil do kláštera. (Nyní vypadal zhruba na pětadvacet let.) Náhle sklopil oči ke mně a odpověděl. Jeho řeč byla krátká a působivá a dávala smysl. „Je to obojí“, pronesl. „Soucit je obojí – vesmírná síla i lidský prožitek.“

Toho dne jsem v mnichově cele na druhém konci světa, téměř čtyři a půl tisíce metrů nad mořem a hodiny od nejbližšího města, slyšel slova moudrosti, která jsou tak prostá, že je dosud mnohé západní texty přehlížejí. Láma se s námi podělil o tajemství, že to, co nás spojuje s celým vesmírem a co dává moc postojům a emocím, je jedno a totéž.

JEN POCIT NESTAČÍ

Moderní překlady starých modliteb zaznamenaných v aramejštině, jazyce essejců (tvůrců svítek od Mrtvého moře), potvrzují, co nám o tajemství vytváření reality řekl tibetský mnich. Tyto nové výklady rovněž vysvětlují, proč jsou některá sdělení tak mlhavá. Z nového překladu původních novozákonních textů vysvítá, že ke slovům a záměrům jejich autorů se přistupovalo po celá staletí nesmírně volně.

Jak se říká, mnohé bylo „ztraceno v překladu“. (Ten to a další příklady, o něž se zde s vámi podělím, jsem popsal ve své poslední knize *Secrets of the Lost Mode of Prayer*, Tajemství původních modliteb. Jsou natolik závažné, že jsem se je rozhodl zařadit i sem).

Pro představu, kolik se toho může ztratit, srovnáme současnou biblickou verzi výroku „Proste a dostanete“, týkajícího se naší účasti na záležitostech života,

zdraví a rodiny, a originální text! V moderní, zestručněné verzi stojí:

„Budete-li o něco prosit Otce ve jménu mém, dá vám to. Až dosud jste o nic neprosili v mém jménu. Proste a dostanete, aby vaše radost byla plná.“¹³

Když srovnáme tento text s původním, nalezneme podstatnou část, jež byla vynechána. V následujícím odstavci jsem chybějící část zvýraznil podtržením.

„Vše, o co upřímně a otevřeně prosíte...

mým jménem – dostanete.

Dosud jste tak neučinili. ...

Proste bez skrytých pohnutek

a nechte se obklopit odpovědí, o níž stojíte –

nechte se prostoupit svou touhou

a vaše radost dojde naplnění.“¹⁴

Ta slova nám připomínají kvantový princip, podle něž je cit řeči řízení a usměrňování našeho vědomí. Nejde ani tak o to, co *děláme* v konkrétním okamžiku, jako spíše o stav, kdy jsme „*při tom*“.

Když už je jasné, že emoce je řeč, již Božský zdroj rozumí, je také zřejmé, že nestačí jakýkoli pocit. Kdyby tomu tak bylo, byl by svět velmi matoucím místem, v němž by se myšlenky jednoho člověka překrývaly se zcela odlišnou představou druhého. Mnich řekl, že soucit je vesmírnou silou i prožitekem, který ji umožňuje. Nejhlubší moudrost tohoto učení praví, že pro dosažení soucitu se musíme k situaci postavit, aniž bychom očekávali správný či špatný výsledek. Jinými slovy, musíme ji vnímat bez hodnocení a aniž bychom zapojili

své ego. Právě tato emoční vlastnost je tím, co smysluplně a účinně promlouvá k Božskému zdroji.

Podle fyzika Amita Goswamiho je k tomu, aby se určitá kvantová možnost stala stávající realitou, zapotřebí víc než jen běžný stav vědomí – musí se dojít do „změněného stavu vědomí“.¹⁵

Dostat se do tohoto bodu znamená, jak uvádí aramejský překlad, že je nutno „žádat bez skrytých pohnutí“. Tuto zásadní součást návodu můžeme objasnit i současným jazykem; v něm se říká, že rozhodnutí musí vycházet z touhy, *jež není založena na našem egu*. Ono velké tajemství, kterak proměnit vědomí soustředěné na představy, přesvědčení, uzdravení nebo mír v realitu, spočívá v tom, že tak musíme činit bez vnitřní závislosti na výsledku. Jinak řečeno, jsme nabádáni, abychom se modlili, aniž bychom zaujíмали stanovisko k tomu, co se má či nemá stát.

Klíč 10: Jen pocit nestačí. Ten, kdo tvoří, tak musí činit nezávisle na svém egu a bez posuzování.

Možná nejlepší popis, jak zažít tuto „nezúčastněnost“, nalezneme v díle velkého súfijského básníka Rúmího. Jednoduchými, a přitom působivými slovy říká: „Kromě prostoru, v němž neustále hodnotíme, co je špatné a co dobré, existuje i jiný prostor. Tam se s vámi setkám.“¹⁶ Kolikrát můžeme upřímně říci, že se nacházíme v Rúmího prostoru nesouzení – zejména je-li osud našich blízkých nejistý? Přesto se ukazuje, že právě toto je nejpodstatnější poučení, kterého se nám dostalo

o našich možnostech a schopnostech; největší životní výzva a obrovská podpora naší způsobilosti tvořit v zúčastněném vesmíru.

Zdá se, že čím *silnější je naše touha* změnit život, tím *prchavější se stává naše schopnost* tak učinit. Je to proto, že přání se zakládá na egu. V opačném případě by pro nás taková změna nebyla tak důležitá. Platí tedy, že jakmile si uvědomíme svou schopnost změnit realitu, stává se pro nás tato změna méně důležitou.

Podobně, jako z nás pozvolna vyprchává touha řídit auto, když s řízením skutečně začneme, zmizí i naléhavá potřeba činit záranky uzdravení a míru, jakmile tuto schopnost získáme. Snad to souvisí se skutečností, že s poznáním schopnosti věci měnit začneme přijímat svět takový, jaký je.

Právě svoboda pramenící z vědomí síly – aniž bychom jí přikládali přílišnou důležitost – umožní, abychom svým modlitbám dali ještě větší účinnost. A zde se skrývá odpověď na otázku, jež vytane těm, kdo meditují, zpívají, vyslovují *óm*, tančí a modlí se za uzdravení svých nejbližších.

I když jde o dobře míněnou snahu, bývá v ní až příliš patrna závislost na výsledku – aby se naši nejbližší už konečně uzdravili. Lidé prostě jsou přesvědčeni, že k záračnému uzdravení musí dojít. Jenže má-li k uzdravení teprve dojít, znamená to, že dosud nenastalo, protože v opačném případě bychom o ně neprosili v modlitbách. Vynaložené úsilí tak vlastně kvůli přílišnému upoutání na výsledek posiluje realitu, v níž je nemoc stále přítomna. Dostáváme se tak k druhé části onoho starého poučení, jehož význam ve snaze činit záranky mnohdy přehlízíme.

Další část překladu nás vyzývá, ať se necháme „obklopit“ svou odpovědí a „prostoupit“ touhou, aby naše

radost došla naplnění. Tento úryvek dokonale odpovídá poznání z experimentů a obsaženému ve starověkých textech. Uzdravení, hojnost, mír a odpovědi na naše modlitby, v nichž prosíme, abychom se měli dobře – to vše musíme vnímat v srdci tak, *jako by již vše nastalo*; teprve potom se naše touhy stanou realitou.

V citovaném úryvku Ježíš říká, že ti, s nimiž hovoří, tak dosud ne učinili. Stejně poznání učinili i mí přátelé, vyzbrojení mocným lékem zvaným modlitba a dobrými úmysly. Možná i byli *přesvědčeni*, že prosí o vyslyšení svých modliteb, jenže když tak činili pouze slovy *Prosím, ať se uzdraví*, pak podle Ježíše nemluvili jazykem, jemuž Božský zdroj rozumí. Ježíš připomíná svým učedníkům, že vnitřní hlas jejich modliteb musí být srozumitelný. Teprve když ucítíme, že jsme obklopeni zdravím svých blízkých a prostoupení mírem světa kolem nás, nalezi jsme ten správný jazyk a klíč, který nám otevře dveře ke všem možnostem.

Dokážeme-li to takto vnímat, posuneme se z očekávání pouhého prožívání událostí, jež nás potkávají na cestě k budoucnosti, do stavu, kdy víme, že jsme součástí všeho dění kolem nás.

Dochází tak ke změně energie, kterou lze popsat jako klasický „kvantový skok“. Jde o obdobu elektronu, který přechází z jedné energetické úrovně do druhé, aniž by se pohyboval v prostoru mezi nimi. Když víme, že skutečně mluvíme kvantovým jazykem možností a že si to jen nemyslíme, ocitáme se v jiném stavu vědomí. A právě ten se stává *čistým prostorem*, v němž začínají naše sny, modlitby a zázraky.

JSME PŘEDURČENI K TVOŘENÍ

V rozhovoru s bengálským básníkem a filozofem Rabin-dranáthem Thákurem roku 1930 shrnul Albert Einstein dva postoje, zaujímané na počátku 20. století k naší roli ve vesmíru. „Existují dvě rozdílné představy o charakteru vesmíru,“ řekl. První vidí svět „jako něco, co je *závislé* na lidech“, druhá svět chápe „jako realitu na lidském faktoru *nezávislou*“ [do kurzívy převedl autor].¹⁷ Pokusy popsané v kapitole 2 bezpochyby dokazují, že vědomé pozorování všeho, z čeho je náš svět stvořen, včetně atomů a elektronů, má přímý vliv na chování těchto věcí. Možná ale zjistíme, že existuje i třetí možnost – taková, která spadá mezi oba Einsteinovy extrémy.

Mohla by ukázat, že vesmír vznikl v procesu, do něž jsme zpočátku nebyli zapojeni. Přestože vesmír tak vznikl bez naší přítomnosti, nyní jsme už jeho součástí; a vesmír dál pokračuje ve svém vývoji a růstu. Změna je univerzální konstantou, na niž se můžeme spolehnout, ať se jedná o hvězdy, od nás tak vzdálené, že přestanou existovat dřív, než k nám dorazí jejich světlo, nebo o energii mizící v záhadných vírech, kterým říkáme „černé díry“. Je součástí všeho, co vidíme, a probíhá i ve sférách, které jsou našemu zraku skryty.

Nyní by již mělo být jasné, že v našem světě nemůžeme být pouhými diváky. Jako vědomí pozorovatelé jsme součástí všeho, co vidíme. Navíc všichni vědci tvrdí, že se svět naší přítomností mění, přestože se ještě musí shodnout na teorii vysvětlující *způsob*, jakým to děláme. Vypadá to, že stav bdělého vědomí je vlastně aktem tvoření. Jak prohlásil fyzik John Wheeler, žijeme v „zúčastněném“ vesmíru – nikoli ve světě, jemuž vládneme, vnucujeme mu svou vůli či jej máme naprosto pod kontrolou.

Jelikož tvoříme součást dnešního světa, můžeme jej

do určité míry pozměnit způsobem, jakým žijeme. Ve sféře kvantových možností jsme stvořeni k tomu, abychom se podíleli na jeho vytváření. Jsme předurčeni k tvoření! Protože jsme na kvantové úrovni všichni se vším propojeni, mohou mít i zdánlivě nepatrné životní změny obrovský vliv na svět a na celý vesmír. Naní kvantové propojení s vesmírem je natolik silné, že vědce přimělo vytvořit terminologii vysvětlující jeho skutečný význam. Například „motýlí efekt“, uvedený v kapitole 1, popisuje, jak i nepatrná změna může mít dalekosáhlé důsledky.

Tento jev, odborně zvaný *citlivá závislost na počátečních podmínkách*, spočívá v tom, že i jediná malá změna, k níž dojde na jednom konci světa, může způsobit na jiném místě a v jiném čase obrovské změny. Pochopení tohoto jevu napomáhá příměr o motýlu, který mávne v Tokiu křídlem a o měsíc později způsobí v Brazílii hurikán.¹⁸ Oblíbeným příkladem tohoto efektu je nesprávné odbočení řidiče arcivévodý Ferdinanda v roce 1914. Tím, že zajel do špatné ulice, způsobil, že následník rakouského trůnu stanul tváří v tvář atentátníkovi, a jak víme z historie, Ferdinandova smrt se stala katalyzátorem první světové války. Vše přitom začalo náhodnou, obyčejnou chybou, kterou už někdy udělal každý z nás. Tentokrát však špatné odbočení mělo důsledky pro celý svět.

V kapitole 2 jsme zkoumali tři pokusy popisující náš vztah k okolnímu světu. Dozvěděli jsme se, že DNA ovlivňuje částice, z nichž je svět vytvořen, a že sama DNA může být změněna emocemi. Vojenské experimenty a pokusy Clevea Backstera prokázaly, že tento mechanismus není nikterak limitován časem ani vzdáleností. Z toho vyplývá, že my všichni ovládáme vnitřní sílu působící v oblasti, jež není omezena známými fyzikálními zákony.

Výzkumy naznačují, že nejsme vázáni vědeckými zákony, tak, jak je dnes chápeme. Snad se jedná o tutéž sílu, na niž narážel před téměř šesti sty lety svatý František z Pauly, když říkal: „Existují v nás krásné a divoké síly.“

Máme-li v sobě sílu změnit podstatu vesmíru způsobem, jenž léčí a vytváří mír, je logické, že musí existovat jazyk, který nám to umožní dělat vědomě a podle libosti. Ten jazyk skutečně existuje – a je to týž jazyk emocí, představ a modliteb, o němž se Západ nedozvěděl kvůli úpravám Bible, k nimž ve 4. století přistoupila křesťanská církev.

HOVĚŽ ZÁZRAKY PŘESTAŇOU FUNGOVAT

Účinky propojení mysli-těla s určitým druhem modliteb jsou nálezitě dokumentuje dostupná literatura. Také studie významných univerzit a terénní výzkum v zemích poničených válkou dokládají, že pocity zasahující tělo neovlivňují jenom nás, nýbrž i okolní svět.¹⁹ Právě vztah mezi vnitřními a vnějšími prožitky je zřejmě důvodem, proč nás některé modlitby tolik posilují. Nemusíme plně chápat jejich mechanismus; tyto modlitby prostě fungují a existují pro to důkazy. Stále tu však přetrvává jedna záhada. Ukázalo se, že pozitivní účinek modlitby trvá pouze po dobu, po kterou probíhá. Jakmile skončí, její vliv zmizí.

Například pokusy s modlitbami za mír prokázaly statisticky významný pokles sledovaných klíčových ukazatelů. Snížil se počet dopravních nehod, příjmů v nemocničních pohotovostních odděleních, a dokonce klesl počet násilných činů. Mír v duši mohl vyvolat zase pouze ze míru. Tyto výsledky jsou bezpochyby zajímavé, avšak to, co následovalo, zůstává i nadále záhadou.²⁰

Jakmile pokusy skončily, násilí se vrátilo, v některých případech dokonce ve vyšší míře, než byla před jejich zahájením. Co se stalo? Proč účinek meditací a modliteb ustal? Odpověď může znamenat klíč k pochopení kvality vědomí, jež dokáže tvořit. Co se vlastně stalo? Účastníci *ukončili* svou činnost – zanechali meditaci a modliteb. A to je vysvětlení naší záhady.

Pokud volíme realitu pouze krátkodobě, je logické, že když s ní přestaneme být v souladu, skončí i účinek volby. Představuje-li pocit vyléčení, míru či hojnosti pouze několikaminutový prožitek, znamená to, že vytváření naší reality je jen krátkodobou volbou. Z novodobých experimentů i ze starověkých textů vyplývá, že vytváření reality znamená víc než jen to, co *děláme*, je to to, čím *jsme!*

Klíč 11: Musíme se stát tím, co si zvolíme k *prožítí* jako svůj život.

Jestliže je pocit pomocníkem v rozhodování, znamená to, že se rozhodujeme stále, protože pocity v nás neustávají. Můžeme být vděční za životní harmonii, neboť ji lze vždycky někde nalézt. Můžeme vděčit za zdraví svých blízkých i své, neboť se do určité míry uzdravujeme a regenerujeme každý den.

Možná právě toto chtěla před téměř dvěma tisíci let sdělit lidem příštích věků aramejská verze evangelíí. Může jít o týž jev, který je popsán v gnostickém textu apokryfního Tomášova evangelia: „Jestliže zplodíte, co je ve vás, to, co máte, vás zachrání. Jestliže to v sobě nemáte, to, co v sobě nemáte, vás zahubí.“²¹

Toto stručné varování má hluboký důsledek. Slovy připisovanými Ježíšovi nám připomíná, že moc ovlivňovat život a svět máme všichni.

ŽIVOT SE UŽDY NEŘÍDÍ FYZIKÁLNÍMI ZÁHODY

Co se stane, začneme-li žít způsobem porušujícím uznané fyzikální zákony? Nebo co když ani nebudeme vědět, že taková pravidla existují? Můžeme následovat příklad kvantových částic, které se právě tak chovají?

Zdravý selský rozum říká, že pokud se něco nachází na jednom místě, nemůže to samozřejmě být ve stejném okamžiku někde jinde, ať už se jedná o cokoli. Jenže právě tento jev byl experimentálně prokázán.

Takový objev vyvolává otázku: Jestliže stavební materiál, z něž je svět vytvořen, může být na dvou místech zároveň a my jsme součástí tohoto světa, proč to také nedokážeme? Proč nemůžeme plnit pracovní či školní povinnosti a zároveň si užívat slunce na pláži nebo se toulat na výletě v horském kaňonu? I když každého čas od času napadne, zda k něčemu takovému vůbec může dojít, zůstává tato možnost pouhou představou... nebo snad ne?

Když slyšíme o něčem neobvyklém, co se čas od času někomu přihodí, obvykle je na tom kus pravdy. Takové události se mohou lišit v detailech, avšak jejich základní motiv lze vystopovat v čase. Skvělým příkladem je potopa světa. Ta se stala univerzálním tématem legend, jež v historii vytvořila řada kultur. Přestože se o ní vypráví na různých kontinentech a různými jazyky, příběh a jeho závěr zůstávají téměř identické.

Podobně jsou dějiny prostoupeny zprávami – lišícími se pouze v detailech – o lidech, kteří bilokovali, to jest fyzicky ve stejném okamžiku existovali na dvou

různých místech. Tyto činy se připisují jogínům, mystikům a ostatním lidem, kteří ovládli skryté schopnosti (ne však vždy). Jejich společným jmenovatelem je fakt, že se jedná o mistry ovládající sílu lidských emocí, jakými jsou láska a soucit. Jakožto *skutky svatých* je zaznamenávali misionáři, kterým o nich vyprávěli domorodí lidé a další hodnověrní svědkové těchto zážitků.

Jedním z nejlépe doložených případů bilokace, popisovaných svatému Františkovi z Pauly, patří událost z roku 1507. Když za ním tehdy přišli lidé, našli svatého muže u oltáře, a jelikož byl v jakémsi hlubokém stadiu rozjímání, rozhodli se ho nevyrušovat. Když však vyšli ven, ke svému údivu spatřili Františka před kostelem. A nestál tam sám – povídal si se sousedy a oslovoval kolemjdoucí. Vrátili se do kaple, avšak zjistili, že ji vůbec neopustil – byl stále na svém místě, „ztracený v modlitbě“. František z Pauly se v záhadném stavu vědomí spojeném s hlubokou meditací ocil před zraky tisíců lidí ve stejné chvíli na dvou různých místech.

Jeptiška Marie, jež žila čtyřicet šest let v ženském klášteře ve španělské Agredě, uvedla, že v letech 1620–1631 podnikla více než pět set výprav přes oceán do vzdálené země. Její spoluvěřící, které ji znaly a žily s ní, věděly, že klášter ani jednou neopustila. Marie z Agredy (1602–1665) však „létala“ do vzdálených míst a potom o nich ve „stavu vytržení“ – jak tomu říkála – vyprávěla.

Dnes bychom tento úkaz označili jako vidění na dálku (schopnost být přítomen událostem na dálku a vnímat je vědomím soustředěným na konkrétní místo), jenže tu je jedna zvláštnost: Marie z Agredy před více než třemi sty lety nejenže navštívila země, které popsal, ale také tam domorodé obyvatele seznamovala s Ježíšovým životem. Přestože mluvíla pouze rodnou španělštinou, Indiáni jejímu výkladu o učení Páně rozuměli.

Jakmile se o jejích zážitcích dozvěděl mexický arcibiskup Don Francisco Manzo y Zuniga, dal její pozorování zdokumentovat. Když na místo došli misionáři, které tam arcibiskup poslal, aby záležitost prozkoumali, užasli, kolik toho Indiáni o Ježíšově životě znají. Díky tomu mohli na místě pokřtít celý kmen.

O necelých deset let později byly záhadné výpravy s konečnou platností potvrzeny. Církev vzala Marii z Agredy pod přísahu a ta podrobně popsala země, které fyzicky nikdy nenavštívila. Její vyčerpávající popis zahrnoval i podnebí v různých ročních obdobích, stejně jako jemné rozdíly v kultuře a náboženství lidí, jež učila. Po „přísném církevním šetření“ byly tajuplné cesty Marie z Agredy prohlášeny za věrohodné a jí bylo přičteno „nejvyšší postavení mezi mystiky minulosti“.²²

Ne všechny zprávy o bilokaci však pocházejí z temných let 16. a 17. století. Jsou tu případy z druhé světové války, kdy se na více místech zjevovali ve stejný okamžik svatí muži. Jedním z nejlépe doložených příkladů je příběh italského mystika otce Pia. Kněz slíbil, že městečko San Giovanni Rotondo, obsazené Němci, bude ušetřeno spojeneckého bombardování, a zjevil se za blého dne způsobem, který je nezvyklý dokonce i pro bilokaci.

Když přilétly nad město bombardéry, aby zaměřily německé opevnění, objevila se před nimi podoba otce Pia v hnědém rouchu vznášející se ve vzduchu! Na rozdíl od chvilkových zjevení, která byla občas hlášena spíše v souvislosti se stresem z bojových podmínek, obraz otce Pia trval a všichni letci jej viděli. V době, kdy se vznášel ve vzduchu, selhaly všechny pokusy svrhnout na město bomby.

Rozčilení a zmatení piloti změnili kurz a přistáli na nedalekém letišti. V letadlech zůstal stejný počet bomb

jako na začátku mise. Vzápětí se jeden z pilotů odebral do nedaleké kaple. Ke svému údivu v ní našel mnicha, kterého předtím viděl, jak se vznášá ve vzduchu před letadlem... byl to otec Pio!

Otec nebyl duch, ba ani duch dávno zesnulého svatého, jak se pilot domníval. Byl skutečný, živý. Toho dne se mu zkrátka podařilo být ve stejném okamžiku na dvou místech: na zemi v kapli a ve vzduchu před letadly. Když Spojenci osvobodovali Itálii, zůstalo městečko San Giovanni Rotondo ušetřeno bojů, tak, jak otec Pio slíbil.²³

Když prožijeme něco, co překračuje hranice oblasti, již považujeme za skutečnou, vnímáme to jako zázrak. Jak tedy naložit s doloženými případy bilokace a jinými zdánlivě záračnými skutky, zasahujícími až šest set let do minulosti? Můžeme je odepsat jako čirou fantazii či zbožné přání... Snad. Také je mohli „vykouzlit“ lidé, jimž se náhle naskytl nadbytek času anebo kteří si upřímně přáli, ať se něco takového stane.

Jenže co když v tom je něco víc? Přijmeme-li důkazy, že nejsme limitováni fyzikálními zákony, budeme se vnímat v novém, intenzivním světle, což se může stát základem nových hodnot.

Jestliže zjistíme, že můžeme jít ve „šlépějích“ kvantových částic, jež působí za hranicemi časoprostoru, dokážeme tyto schopnosti jistě využít k uzdravení těla a k získání radosti ze života, podobně jako žáci z básně v úvodu této knihy, kteří v nečekaných prožitcích našli novou svobodu. Jak na to? Abychom mohli učinit něco, co se *zdá* být nemožné, musí někdo jako první posunout hranice možností, jež byly do té doby považovány za nepřekročitelné. Stejně jako žáci po překonání strachu z „kraje“ objevili, že jsou něčím víc, než v co dříve věřili, musíme se i my nejprve přenést přese

přesvědčení, že je takový jev nemožný. Teprve potom budeme prožívat zázraky.

Klíč 12: Fyzikální zákony dneška nás nelimitují.

Abychom je sami mohli činit, musí někdo takový zázrak udělat jako první, a ukázat, že je opravdu možný. Může to být člověk se zvláštním nadáním pro určitou životní oblast, například léčení, anebo jedinec, který se zkrátka dokáže dívat na svět jinýma očima. Ať už se to stane jakkoli, jakmile někdo učiní ono zvláštní „coś“ – a může to být Ježíš nebo váš soused – stává se ten zázrak dostupným pro všechny.

Toto pravidlo báječně ilustruje případ původních obyvatel Severní Ameriky, kteří nebyli s to rozpoznat lodě prvních Evropanů, kotvící na moři přímo u jejich břehů. Představa obrovské dřevěné lodě s vysokými stěžni a mohutnými plachtami jim byla natolik cizí, že neměli sebemenší záchytný bod, aby poznali, nač se to dívají. Podobně, jako je náš zrak schopen zachytit jednotlivá okénka filmu, mohli jistě i domorodí obyvatelé rozpoznat obrysy lodí na horizontu. Tak jako mozek pro porozumění viděnému sloučí všechna okénka do jednoho celku, mohli i domorodci učinit něco podobného. Potíž spočívala v tom, že se před nimi zjevilo něco zcela nového. V jejich kolektivní zkušenosti neexistovalo nic, co by jim řeklo, jak mají rozpoznat evropskou plachtěnici.

Teprve kmenový šaman – když přimhouřil oči a použil zrak trochu jiným způsobem – dokázal v neznámých předmětech postupně rozpoznat tvar lodě. Netri-

valo dlouho a také všichni ostatní byli schopni vidět to, co pro ně ještě před několika hodinami bylo „neviditelné“. Celé prožření spočívalo v jejich ochotě změnit způsob vnímání. Tím, že vyzkoušeli něco nového, otevřel se před nimi zcela nový svět. Třeba se od domorodců z pobřeží, žijících před více než pěti sty lety, zase tak moc nelišíme. Můžeme se jen domýšlet, co se stane, začneme-li o světě, o vesmíru a o nás samých přemýšlet jinak.

Na začátku této kapitoly jsme si položili otázku, proč nedokážeme být stejně jako elektron na dvou místech najednou. Odpověď možná nalezneme, budeme-li otázku formulovat trochu jinak. Než abychom jenom věřili, že částice dokáže něco, co my neumíme, zeptejme se, co musí elektron udělat, aby bilokoval. Poznáme-li podmínky, při nichž se s látkou, z níž jsme stvořeni, stane zážrak, dokážeme možná podobné předpoklady nalézt i ve svém životě. Abychom pochopili, jak takové zážraky fungují, musíme prozkoumat aspekt lidské existence, který umožňuje změnit život změnou nás samých – a tím je síla hologramu.

KAPITOLA ČTYŘI

JEDNOU SPOJENÍ. NAVŽDY SPOJENÍ: ŽIVOT V HOLOGRAFICKÉM SVĚTĚ

*„Jsme tady – všichni součástí onoho
velkého hologramu zvaného Svět,
který je všech ostatních JÁ. ...*

*Vše je vesměrnou hrou,
v níž není nic než vy.“*

– Jicchak Bentov (1923–1979),
vědec, spisovatel, mystik

Vidět svět v zrnku písku

A nebe v polní květině

*Držet nekonečno ve své dlani
A věčnost v jedné hodině.*

– William Blake (1757–1827),
básník a vizionářský mystik

U pokusů popsaných v minulé kapitole jsme narazili na záhadu, která dosud nebyla vyřešena. Součástí důkazu existence Božského zdroje byly i pokusy, během nichž se dvě předtím spojené „věci“ (dva fotony, DNA a fotony nebo dárce a jeho DNA) *chovaly*, jako by spolu byly stále spojeny, ačkoli je od sebe dělily metry či dokonce stovky kilometrů. Otázka zní: *Proč?*

JE TO SHUTEČNÉ. NEBO JE TO HOLOGRAM?

Jistě jste již slyšeli, že obrázek vydá za tisíc slov. Pro mě jako vizuálně orientovaného člověka to platí určitě. Je pro mě například mnohem užitečnější, když se mi jednou ukáže, jak mám nastartovat motor kamionu, než abych četl spoustu stran v příručce, jež popisuje, proč se písty po otočení klíčku ve startéru začnou pohybovat a zajiskří zapalovací svíčky. Jakmile jednou získám celkový obraz, mohu se k podrobnostem vždycky vrátit, pokud tedy budou ještě důležité; někdy mi prostě jen stačí nastartovat auto.

Myslím, že spousta vás je na tom stejně. I když žijeme v supermoderním světě příruček „jak na to“ a počítačových seminářů pojednávajících o tom, proč je něco tak, jak je, nejlepším způsobem, jak jasně vysvětlit novou myšlenku, stále zůstává bezprostřední zážitek. Působivým příkladem takové zkušenosti je seznámení se s ideou hologramu. Hologramy se v oblasti výzkumu používají od jejich vynálezu na konci 40. let 20. století.¹ Průměrného, technicky neorientovaného člověka však nijak zvlášť nezajímalo, co hologram je a jak funguje. K obratu došlo až v roce 1977, kdy byl uveden film *Hvězdné války*. V klíčové scéně na začátku filmu vidíme představitelku planety princeznu Leiu, jak žádá o pomoc při záchraně svých lidí. Poselství zakóduje do digitálního hologramu uloženo v paměti R2-D2, androida, který uchvátil srdce i představivost diváků po celém světě.

Zatímco princezna Leia zůstává v jedné části vesmíru, R2-D2 převezme její holografický obraz do světa ve vzdálené galaxii. Poselství zůstane tajemstvím až do chvíle, kdy je objeven mladý válečník Luke Skywalker. V ohromující ukázce nejmodernější filmové grafiky doručí R2-D2 princeznu žádost tak, že promítne její

zmenšenou podobu do místnosti, až se zdá, jako by v místnosti skutečně byla.

Její realistický obraz se zničehonic objeví v prostoru a začne mluvit. Protože na plátně kina vypadá jako trojrozměrná, máme pocit, že být tam, mohli bychom natáhnout ruku a dotknout se jí úplně stejně jako člověka, jenž sedí na vedlejším sedadle. Kdybychom to však udělali, prošla by ruka skrze prázdný vzduch. Princezna je pouhým hologramem.

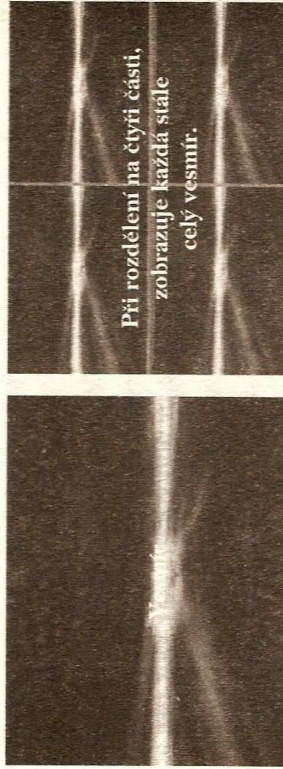
V 70. letech 20. století představovala tato scéna pro spoustu lidí první zkušenost s holografickou projekcí a jejím realistickým zobrazením. Rovněž nabídla představa, jak by mohl v nepříliš vzdálené budoucnosti vypadat telefonický hovor. Ještě dnes, o desítky let později, vyvolává pouhé slovo *hologram* představu princezny Lei.

Z praktického hlediska se na hologram pohlíží jako na obraz – jako na trojrozměrné vyobrazení, jež vypadá jako živé; musí být ovšem promítnut určitým způsobem nebo se na něj musíme dívat za určitého osvětlení. Použití ve filmu je jedním z příkladů, co dokáže; přitom však je hologram mnohem víc než pouhá fotografie.

Holografický princip je jedním z nejjednodušších, současně však nejméně pochopitelných přírodních jevů. Skrývá v sobě obrovský potenciál k vytváření změn v nejšířím měřítku, a to v takovém čase, že se nám z něj zatočí hlava. Chceme-li využít sílu hologramu v osobním životě, musíme nejprve pochopit, co je a jak funguje. A tak pěkně jedno po druhém: Co je to hologram?

POCHOPENÍ HOLOGRAMU

Kdybyste od vědců žádali vysvětlení hologramu, nejspíš by jej popsali jako zvláštní druh fotografie, jež se po osvětlení přímým světlem náhle stane trojrozměrnou. Takový obraz vytvoří laserové světlo, které jej rozloží po celé ploše filmu. Právě tato „rozloženost“ činí holografický film jedinečným. Každá část povrchu tak obsahuje celý obraz, naprosto stejný jako ten, který jsme spatřili původně, avšak zmenšený. Jinak řečeno, každý kousek je hologram. Kdyby se původní obraz rozdělil na libovolný počet částí, každá by – bez ohledu na to, jak malá by byla – ukazovala celý původní obraz stále v plném rozsahu.

Při rozdělení na čtyři části, zobrazuje každá stále celý vesmír.

Vyobrazení 9. Hologram zobrazuje celý předmět v každé své části, bez ohledu na jejich počet. Vyobrazení ukazuje, že ať vesmír, galaxii, člověka nebo atom rozdělíme na sebemenší části (zde je rozdělen do čtyř), odráží každá část stále celý vesmír (galaxii, člověka, atom), pouze v menším měřítku.

Stejně jako platí, že proces startování automobilu nejlépe pochopíme, když auto prostě nastartujeme, bude i při vysvětlování hologramu nejlepší použít ná-
zorný příklad.

V 80. letech minulého století se na trhu objevila sada knižních záložek (které jsou dnes předmětem zájmu sběratelů), na nichž byla použita technika holografie. Šlo o třpytivý proužek stříbrného papíru, který na první pohled vypadal jako lesklá hliníková fólie. Když jste však papír podrželi pod přímým světlem a nakláněli jej vpřed a vzad, stalo se něco, co tyto záložky odlišilo od obvyklých. Najednou jako by obrázky na fólii ožily a visely ve vzduchu nad papírem. A i když se záložkou pohybovalo na jednu či druhou stranu, trojrozměrný obrázek, který vypadal jako živý, zůstal. Vzpomínám si, že ty obrázky měly spoustu podob: Ježíšovu tvář, Pannu Marii, delfína skákajícího přes pyramidu, rozkvetlou růži...

Pokud ještě takovou záložku máte, můžete udělat pokus, abyste viděli, jak hologram funguje. Musím vás ale varovat: má to tu nevýhodu, že záložku zničíte. Jestliže jste s tím smířeni, vezměte ostré nůžky a rozstříhejte svou nádhernou, třpytivou záložku na stovky kousků libovolného tvaru. Pak rozstříhejte nejmenší kousek na ještě menší části. Pokud šlo skutečně o hologram, uvidíte i v tomto miniaturním kousičku celý obraz, pouze v miniaturním měřítku. Obraz je totiž všude, v celé záložce.

Klíč 13: V každé části holografického objektu je zobrazen celý objekt.

ROZLUŠTĚNÍ TAJEMSTVÍ DVOJČITÝCH FOTONŮ

Nyní, když už o fungování a složení hologramu něco víme, se znovu vrátíme k pokusu z Ženevské univerzity, popsanému v kapitole 1. Pro připomenutí jej stručně shrnu: dvojčité fotony od sebe dělilo dvaadvacet kilometrů. Když byl jeden donucen vybrat si na konci trasy mezi dvěma cestami, druhý foton vždy učinil přesně to samé rozhodnutí, jako by „věděl“, co dělá jeho dvojče. Stejný pokus byl při různých příležitostech znovu a znovu opakován a výsledky byly pokaždé identické. Obě částice se chovaly, jako by byly stále spojeny, ač se nacházely kilometry od sebe.

Podle vítěz představy je nutnou podmínkou takového propojení signál, který fotony mezi sebou vysílají. A zde nastává fyzikální problém: aby mezi fotony mohl proběhnout vzkaz, musel by se pohybovat *rychleji* než světlo. Podle Einsteinovy teorie relativity však něco takového nepřipadá v úvahu.

Je tedy možné, že tyto částice porušují fyzikální zákony – anebo se nám tu dokazuje něco jiného? Možná jde jen o něco velmi vzdáleného našemu způsobu uvažování o světě, na jehož základě se stále pokoušíme vměstnat záhady, které nás obklopují, do vžitých představ o způsobu přenosu energie z jednoho místa na druhé.

Co když k druhému fotonu nebyl vyslán žádný signál? Je možné, že žijeme ve světě, v němž se informace mezi fotony, modlitba za naše blízké či touha po míru kdesi na druhém konci světa zeměkoule vůbec nemusejí přenášet, a přesto se dostanou na určené místo?

Odpověď zní ano! Právě v takovém světě žijeme. Russell Targ, spoluzakladatel programu kognitivních věd ve Stanfordské mezinárodním výzkumném institutu (SRI – Stanford Research Institute International)

v kalifornském Menlo Parku, popsal toto spojení výmluvně: „Žijeme v nelokálním světě, v němž mezi sebou mohou okamžitě komunikovat i věci fyzicky oddělené.“⁴² Když objasňuje, co takové spojení znamená, říká: „Nejde o to, že zavřu oči a pošlu vzkaz člověku vzdálenému tisíce kilometrů. Jde o to, že jeho a moje vědomí není v určitém smyslu odděleno.“⁴³ Důvod, proč si fotony neposílají signály, spočívá v tom, že už tam byly – nikdy nebyly *odnikud* v obvyklém slova smyslu vyslány ani nikdy *nikam* nedorazily.

Podle definice je každé místo v hologramu odrazem všech dalších. Rovněž tak vlastnost uložená kdekoli v něm se nachází všude jinde. Základní energie, která v nelokálním hologramu našeho vesmíru spojuje všechny věci, je též okamžitě navzájem propojuje. S tímto vědeckým pohledem na realitu v podstatě souhlasí i duchovní učitelé. Zakladatel systémové filozofie Ervin Laszlo říká: „Život se vyvíjí stejně jako svět sám v posvátném tanci“ s všudy přítomným polem.“⁴⁴

Jedná se tedy zřejmě o totéž, co mahájánová Avatamsaka-sútra popisuje jako „úžasnou síť“ energie spojující vše, co kosmos obsahuje. Pokud je vesmír nelokální a holografický, pak tato síť propojuje všechno navzájem a zároveň každý její bod odráží všechny další. Na začátku sútry stojí, že kdysi v dávné minulosti byla tato síť „zavěšena“ a „rozpínala se donekonečna všemi směry“, stejně jako sám vesmír.

Síť je vesmírem, ale také jej v sobě zahrnuje a propojuje mu holografické vlastnosti. Text sútry popisuje nekonečné množství drahokamů, jež jsou v síti rozmístěny a slouží jako vesmírné oči – tímto způsobem je pak všechno pro všechny viditelné. Dále odhaluje schopnost každého drahokamu vyvolat změnu v celé síti. Jedná se o nejstarší popis hologramu, který byl

dosud objeven: „Každý drahokam odražený v tomto jednom drahokamu odráží všechny ostatní drahokamy, a tak vzniká nikdy nekončící proces vzniku dalších a dalších odrazů.“⁴⁵ Tato síť symbolizuje „kosmos, v němž se donekonečna opakuje vzájemný vztah mezi všemi jeho částmi.“⁴⁶

Je to skvělý popis sotva patrného, leč účinného principu, který příroda používá ke svému přežití, růstu a vývoji. V holografickém světě, v němž každý kousek zrcadlí v menším měřítku celý svět, platí, že „všechno je již všude“. Holografický princip znamená příslib, že vše, co potřebujeme pro přežití a růst, je s námi všude a neustále... ať jde o jednoduchoost stébla trávy, nebo o komplikovanost lidského těla.

Jakmile pochopíme sílu nekonečně propojeného hologramu, nebude již nic skryto a nebude existovat žádné tajemství – obojí je vedlejším produktem našeho pocitu oddělení. Jakkoli se může zdát, že jsme oddělení jeden od druhého i od zbytku světa, v oblasti, kde hologram vzniká – to jest uvnitř Božského zdroje – takové oddělení neexistuje. Na této úrovni jednoty se zkrátka nemůže vyskytovat pojem „tady“ nebo „tam“.

Nyní tedy můžeme odpovédět na ono „proč“, týkající se záhadnosti pokusů popsaných v první části této knihy. Když americká armáda prováděla pokusy s dárce a jeho buňkami, chovala se DNA, jako by byla s osobou prožívající emoce stále spojena. A i když dárcce a jeho DNA dělila vzdálenost téměř šesti set kilometrů, byly výsledky vždy stejné. Záhada však rozluštěna nebyla, a to z toho důvodu, že obvyklá vysvětlení, proč DNA reaguje na emoce člověka, jehož je součástí, prostě neplatí.

Dalo by se soudit, že během pokusu dochází ke sdílení určité energie. Pojem energie si obvykle spojujeme

me s představou, že energie vznikne na jednom místě a pak je přenesena či dopravena jinam. Stejně jako je televizní obraz či hudba v rádiu výsledkem energie vysílané z bodu A do bodu B, mohli bychom logicky očekávat, že se určitá síla bude pohybovat i od dárce k jeho DNA. Jenže přenos z jednoho místa do druhého o pouhé nanosekundy – je to přece jenom určitá doba, nutná k tomu, aby energie, jak ji známe, vzdálenost mezi oběma místy překonala.

Klíčovým bodem pokusu se stala skutečnost, že atomové hodiny (s nepřesností jedné vteřiny za milion let) žádnou takovou dobu nezměřily. Výsledek byl si multánní, neboť k žádné výměně nemuselo dojít. Na kvantové úrovni byli dárce i jeho DNA oba součástí stejného obrazu a informace od jednoho byla již přítomná u druhého – byli již spojeni. Energie emoci prožívaných dárce se nikdy *nikam* nepřemístila, neboť už byla *všude*.

Přání uskutečnit jakoukoli změnu – od uzdravení a bezpečí našich nejbližších po mír na Blízkém východě či v některém z více než šedesáti států zapojených dnes do ozbrojeného konfliktu – nemusíme do příslušného místa ze svého srdce a mysli „vysílat“. Jakmile máme modlitbu v srdci, je všude.

Klíč 14: Celosvětově propojený hologram vědomí je pro nás příslibem, že v okamžiku, kdy mysl zaplníme svým upřímně míněným přáním a vyslovíme modlitbu, budou okamžitě přijaty tam, kam byly určeny.

Důsledky tohoto principu jsou dalekosáhlé a hluboké. Pro poznání, jaký je jeho skutečný význam, musíme prozkoumat poslední kousek v mozaice fungování hologramu: sílu, jež dokáže jeho prostřednictvím vyvolat změnu. A jestliže platí, že všechno je propojeno a všechno je neustále všude, co se stane, když v jedné části hologramu něco pozměníme? Odpověď vás možná opět překvapí.

ZMĚNA PROVEDENÁ V JEDNOM MÍSTĚ VYVOLÁ ZMĚNU VŠUDE

Ve filmu Roberta Zemeckise *Kontakty* jsou scény, v nichž se hlavní postava vrací ve vzpomínkách do dětství. Je z nich patrný vliv, jaký měl na život hrdinky její otec, ještě než nečekaně zemřel. Podporoval dceřinu tížá-dost, s níž přistupovala k dosahování svých cílů, a přitomínal, že velkých věcí, které jí v budoucnu čekají, dosáhne po malých krůčcích.

Je to moudrost, o níž by se měli s dětmi podělit všichni rodiče, a odráží se v ní způsob, jakým funguje hologram vědomí a života. Občas, když uděláme malou změnu, najednou cítíme, že se mění *všechno*. Je pravda, že i drobná změna v jednom místě může vést kervalému posunu zavedeného způsobu myšlení.

Vizionář a filozof Ervin Laszlo vysvětluje, proč tomu tak je: „Vše, co se odehrává v jednom místě, probíhá i ve všech dalších; vše, co se odehrálo v určitém okamžiku, se děje i poté. Nic není ‚lokální‘, nic není vymezeno místem a časem děje.“⁷ Jak výmluvně dokázali velcí duchovní učitelé, jako byli Mahátma Gándhí a Matka Tereza, ukázat, že nelokální holografický princip ztělesňuje nesmírnou sílu – „Davida“ měnícího se v „Goliáše“ kvantového světa.

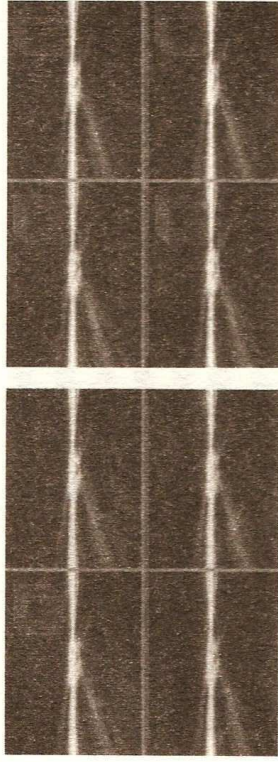
Stejně jako všechny části hologramu obsahují původní obraz, odrazí se v celém obrazci každá změna v jediné z těchto částí. Jde o skutečně silný vztah – jediná změna jednoho místa se promítne do všech částí celku. Možná nejlepším příkladem, jak může nepatrná změna ovlivnit celý systém, je DNA lidského těla, s níž jsme všichni dobře obeznámeni.

Stačí zhlédnout kriminální film, v němž hrají roli modelní vyšetřovací postupy, a poznáme, že identitu lze vyčíst i ze zcela nepatrných stop, které po sobě pachatel zanechal. Vyšetřovatel potřebuje ke zjištění totožnosti nalézt jen část lidského těla – kapku krve, vytržený vlas, skvrnu od spermatu nebo třeba jen kousíček nehtu.

Podle holografického principu nezáleží na tom, ze které části těla DNA pochází – všechny části jsou totiž zrcadlem celku. Každý kousek DNA přesně odpovídá ostatním (s výjimkou mutací).

Odhaduje se, že průměrný člověk má v těle padesát až sto bilionů buněk. Každá tato buňka se skládá z třia-dvaceti párů chromozomů obsahujících jeho DNA (kód života). Znamená to, že člověk v těle nosí dva tisíce tři sta až čtyři tisíce šest set bilionů kopií DNA. Zkuste si jen představit, jak dlouho by trvalo změnit něčí DNA, kdybychom se pokoušeli aktualizovat každou kopii, každou buňku zvlášť. Když však změnu provede sama DNA, nemusí tak činit lineárním způsobem, jedno vlákno po druhém. Jakmile je DNA změněna, promítne se tato změna podle holografického principu všude.

Klíč 15: Nepatrná změna se prostřednictvím holografického vědomí odrazí v celém životě.

Vyobrazení 10. V hologramu každá část „něčeho“ odraží všechny ostatní části a změna jedné části se promítne do všech. I kdybychom kupříkladu rozdělili vesmír na čtyři menší kusy, bude každý kus zrcadlit celý vesmír. Změna provedená na jednom místě (označeném světlejší plochou) je zobrazena v každé části.

Možná se teď ptáte: *Proč je právě toto pro mě důležité?* Je to sice otázka předvídatelná, ale s odpovědí už je to horší. Jemná síla hologramu spočívá v tom, že umožňuje provádět obrovské změny ve velkém měřítku, a to pomocí úpravou obrazu v jednom místě. Pochopit holografický princip je důležité, protože přesně popisuje způsob, jakým fungujeme. Vše, od DNA našeho těla přes atomovou strukturu okolního světa po fungování paměti a vědomí, totiž nasvědčuje, že jsme hologramy vyšší existence, kterou teprve pozvolna začínáme chápat.

HOLOGRAFICKÝ MOZEK V HOLOGRAFICKÉM SVĚTĚ

Pamatuji si, jak jsem někdy v 70. letech viděl dokument o lidském mozku, který se chirurgové chystali operovat. Cílem operace bylo zbavit pacienta tlaku hluboko v mozkové tkáni vyvolaného úrazem při nehodě. Muž byl vzhůru a zcela při vědomí; části jeho obnaženého mozku byly stimulovány elektrickými sondami, aby se zjistilo, s kterou částí těla souvisí. Když se elektroda

dotkla určitého místa a pacient například „viděl“ nával barev, bylo zřejmé, že se jedná o zrakové centrum.

Film byl zajímavý zejména tím – pominu-li zvláštní zážitky plynoucí ze skutečnosti vidět živoucí mozek vystavený reflektorům operačního sálu – jakým způsobem mužův mozek pracoval. Při elektrické stimulaci určitých míst, jež u pacienta vyvolala například pocit, že vidí barvy, se totiž zjistilo, že neodpovídají místům, jež jsou se zrakovým vnímáním spojována. Vypadalo to, jako by se některé části jeho mozku naučily „vidět“ způsobem, který bychom normálně očekávali u jeho jiných částí.

Převratný výzkum neurofyzikologa Karla Pribrama rovněž prokázal, že mozkové funkce jsou komplexnější, než se dosud předpokládalo. Před Pribramovým výzkumem se věřilo, že mozek funguje jako úžasný biologický počítač, uchovávající konkrétní druhy informací na přesně daných místech. V tomto mechanickém paměťovém modelu existoval vzájemný vztah mezi určitým typem vzpomínek a místy, kde se uchovávaly. Potíž byla v tom, že to, co objevily laboratorní pokusy, nebyla lokalizovaná paměť.

Pokusy se zvířaty ukázaly, že zvířata si dokáží zachovat paměť a žít jako předtím i po odstranění té části mozku, která tuto funkci měla plnit. Podobnost s případem pacienta v dokumentárním filmu, o němž jsem se zmínil, je zřejmá. Řečeno jinak: mezi vzpomínkami a fyzickým místem v mozku žádný přímý vztah neexistuje. Bylo jasné, že mechanický pohled na mozek a vzpomínky nepředstavuje hledanou odpověď – musí se zde dít něco jiného, něco podivného a zároveň úžasného.

Začátkem 70. let 20. století přišel Pribram s výkonným novým modelem, který vysvětloval experimentálně získané poznatky: na fungování mozku a vzpomínky, jež obsahuje, začal pohlížet jako na hologramy. Jedním

z klíčových bodů, potvrzujících, že se vydal správnou cestou, se stalo laboratorní vysvětlení způsobu, jakým v mysli zpracováváme informace. Při testování své hypotézy se Pribram inspiroval dřívějším výzkumem Dennise Gabora. Tento vědec použil ve 40. letech 20. století komplexní soubor rovnic známých jako Fourierova transformace (pojmenovaná po jejím objeviteli Josephu Fourierovi) k vytvoření prvních hologramů, za což mu byla v roce 1971 udělena Nobelova cena. Pribram usoudil, že pokud mozek opravdu funguje jako hologram a distribuuje informace skrze své měkké spoje, měl by informace zpracovávat stejným způsobem jako Fourierovy rovnice.

Protože věděl, že mozkové buňky vytvářejí elektrické vlny, mohl otestovat výstupy ze spojů s použitím Fourierovy transformace. Nikoho nepřekvapí, že jeho teorie byla správná – pokusy prokázaly, že lidský mozek zpracovává informace způsobem odpovídajícím rovnicím hologramu.

Pribram svůj model mozku vysvětlil pomocí jednoduché metafory hologramů uvnitř hologramů. V jednom rozhovoru uvedl: „Hologramy uvnitř zrakového ústrojí jsou... části hologramů.“⁴⁸ Jsou to menší kousky většího obrazu. Celkový obraz je složen podobně jako oko hmyzu, které se skládá ze stovek malých čoček místo jedné velké. ... Celý obraz se vám pospojuje dohromady jako jeden kus v okamžiku, kdy jej prožijete.⁴⁹

Zajímavé je, že ač Pribram i David Bohm (jehož myšlenky jsme probrali v úvodní části) začali svůj výzkum nezávisle, oba použili k popisu výsledků svých pokusů stejné vysvětlení. Oba totiž využívali holografický model k pochopení smyslu života. Bohm pohlížel na svět jako na hologram jakožto kvantový fyzik. Pribram zkoumal mozek jako holografický procesor

a mysl jako vykonavatele holografických procesů jakožto neurofyzikolog. Výsledek sloučení těchto dvou teorií je natolik závažný, že může zcela zpochybnit zažitě představy.

Naznačuje také, že jsme součástí mnohem vyššího systému mnoha realit uvnitř realit nacházejících se uvnitř dalších realit... V tomto systému lze na náš svět pohlížet jako na stín či promítnutí událostí, odehrávajících se v hlubší, spodní úrovni reality. To, co vidíme jako svět, jsme ve skutečnosti my sami – naše individuální a kolektivní mysl, přeměňující možnosti hlubších sfér do fyzické reality. Tento nový radikální pohled na nás samy a okolní svět nepřináší nic menšího než bezprostřední přístup ke každé možnosti, kterou si kdy můžeme přát (či se za ni modlit), o níž můžeme snít nebo si ji můžeme představovat.

Pribram ve svých pracích právě takové možnosti zdůvodňuje. Říká, že holografické uspořádání mozku, jenž je v kontaktu s vesmírem, nám umožňuje existenci prožitků přesahujících čas a prostor. V kontextu holografického modelu může nastat cokoli. Klíčem k využití takové možnosti je, že o sobě musíme přemýšlet jiným způsobem. Když to uděláme, začne se dít něco úžasného: změníme se.

Není však možné, abychom na sebe pohlíželi jen jako na „zpolu“ či „částečně“ silně bytosti žijící ve světě možností. Buď jimi jsme, anebo nejsme. A právě na to se tato kniha zaměřuje. Přemýšlet o sobě jinak než dosud můžeme pouze tehdy, když pro to máme důvod. Koncept Božského zdroje jako celosvětově propojeného hologramu nás ujišťuje, že jsme limitováni pouze svou vírou.

Jak lze vyčíst ze starověkých duchovních textů, mohou být naším nejtěžším vězením neviditelné zdi nej-

základnějších postojů a názorů, které zastáváme. Zároveň nám však připomínají, že právě naše vnitřní předsvědčení se může stát nejmocnějším zdrojem svobody. A jakkoli se může tradiční moudrost ve světě lišit, každá nakonec dochází ke stejnému závěru: *Člověk může žít svobodně či nesvobodně – rozhodnutí je pouze na něm.*

MOC HORČIČNÉHO SEMÍNA

Průkopnická práce Karla Pribrama a výzkumy badatelů, kteří ho následovali, ukazují, že lidský mozek funguje jako holografický informační procesor. Platí-li to i o nás jako jednotlivcích, pak je logické, že naše kolektivní mysl a vědomí fungují stejným způsobem. V současnosti obývá planetu více než šest miliard lidí (a lidských myslí). V rámci schránky Božského zdroje je pak každá mysl jednotlivce součástí většího, jediného vědomí.

Bez ohledu na odlišnosti obsahuje každá mysl obraz celého vědomí. A prostřednictvím tohoto propojení máme všichni přímý přístup k úplnému obrazci. Jinými slovy, změnit hologram světa je v moci kohokoli z nás. Zatímco někomu může podobný způsob nazíraní na sebe sama připadat neobyčejný, jinému dokonale zapadá do přesvědčení a zkušenosti.

Vědecké výzkumy tyto principy potvrzují. Zjistilo se, že když se lidé ve skupině podělí o prožitky vědomí, mohou být jeho účinky zaznamenány *vně* skupiny, a dokonce i mimo budovu, v níž se sešli. Vnitřní prožitky jsou přenášeny jakýmsi jemným kanálem, aniž by tento přenos limitovaly takzvané fyzikální zákony či nejbližší okolí. Tento jev je zřejmý na příkladu transcendentální meditace (TM) a jejího vlivu na obrovské množství lidí.

Roku 1972 došlo ve čtyřiaadvaceti amerických městech s více než deseti tisíci obyvatel k významným změnám, když se pouhé jedno procento (sto lidí) stalo dobrovolnými účastníky vědeckého výzkumu. Tito lidé používali zvláštní meditační techniku, aby vytvořili vnitřní prožitky míru a harmonie, jež se mají odrazit ve světě kolem nich. Tento jev se nazývá „Maharišio efekt“ na počest Maharišio Maheše Jógího, který prohlásil, že pokud bude jedno procento obyvatelstva praktikovat meditační metodu, již nabízí, poklesne v dané populaci násilí a trestná činnost.

Tato a podobné studie vedly k historickému „Mezinárodnímu mírovému projektu pro Blízký východ“, uveřejněnému roku 1988 v *Journal of Conflict Resolution* (Časopis o řešení konfliktů).¹⁰ Během izraelsko-libanonské války na počátku 80. let minulého století byli lékaři technikami transcendentální meditace vyškoleni tak, aby v sobě dokázali vytvořit mír – nestačilo na něj pouze myslet nebo se modlit, aby nastal.

V dohodnutou hodinu se tito lidé každý den rozmísili do válek zničených blízkovýchodních oblastí. V časových intervalech, kdy byli mírumilovně naladěni, se snížil počet teroristických událostí, násilných činů, příjmů v pohotovostních odděleních nemocnic i dopravních nehod. Jakmile účastníci projektu ustali s praktikováním meditační techniky, statistiky se opět zvrátily. Výzkumy tak potvrdily předchozí zjištění: když i malé procento obyvatel dosáhne vnitřního míru a harmonie, odrazí se to ve světě kolem nich.

Výsledky braly v úvahu počet dní v týdnu, svátky, dokonce i lunární cykly – a byly natolik shodné, že z nich badatelé dokázali určit minimální počet lidí potřebných k vytvoření vnitřního míru, aby se mohl odrazit v okolním světě: rovnal se druhé odmocnině

z jednoho procenta populace. Jedná se pouze o základní číslo nutné pro spuštění účinku – čím více lidí se zúčastní, tím výraznější je výsledek. I když třeba plně nerozumíme všem důvodům, proč tyto jevy nastávají, korelace a výsledky dokazují, že opravdu existují. Tento princip lze použít se kteroukoli skupinou lidí, bez ohledu na to, jde-li o malou komunitu, církevní kongregaci, velkoměsto či celou planetu. Pro zjištění, kolik lidí je v dané skupině zapotřebí pro společné vytváření míru a uzdravování, platí následující postup:

1. Určete celkový počet lidí, které chcete ovlivnit.
2. Z tohoto počtu vypočítejte jedno procento.
3. Vypočítejte druhou odmocninu z tohoto jednoho procenta.

Na základě tohoto vzorce vycházejí mnohem menší čísla, než bychom očekávali. Například ve městě s milionem obyvatel je celkový výsledek sto. Ve světě se šesti miliardami lidí je to pouhých zhruba osm tisíc. A to mluvíme jen o minimálním počtu lidí nutných k zahájení akce. Čím více lidí se zapojí, tím rychleji se daný efekt vytvoří.

Přestože tato a podobné studie nepochybně vyžadují hlubší prozkoumání, je z nich zřejmé, že účinek není náhodný.

Klíč 16: Minimální počet lidí nezbytných k „nastartování“ změny ve vědomí je $\sqrt{1}$ % z populace.

To je možná důvod, proč tradiční moudrost tolik zdůrazňuje význam každého jednotlivce pro celek. V jednom z nejznámějších podobenství o síle víry použil Ježíš princip holografie, aby názorně ukázal, že pro otevření dveří vedoucích k větším možnostem stačí pouze nepatrně věřit. Řekl: „Pro vaši malověrnost! Amen, pravím vám, budete-li mít víru jako zrnko hořčice, řeknete této hoře: ‚Přejdi odtud tam!‘, a přejde; a nic vám nebude nemožné.“¹¹ Smysl těchto slov prozkoumáme v následující kapitole. Než tak však učiníme, hodí se zde stručně objasnit, co se rozumí pojmem „víra“.

Slovo *víra* obsahuje emocionální náboj, protože víra je spojována s názory, jež nemají potvrzení. O takové víře se mluví jako o „slepé“. Osobně se domnívám, že ve skutečnosti žádná absolutně slepá víra neexistuje. Každé přesvědčení vzniká hluboko v nás z pocitu hlubšího propojení mezi tím, co „je“, a tím, co může být. A i když neumíme určit, *proč* si myslíme, že něco je takové, jaké je, považujeme své přesvědčení za pravdivé. Tato pravda je potom základem víry.

Nicméně existuje víra, která se opírá o pevný základ špičkové vědy, podpořené objevy kvantové fyziky. V kapitole 3 jsme stručně probrali důvody, proč se reálný svět mění pouhým pozorováním. Veškerá následná vysvětlení připouštěla současnou koexistenci mnoha reálnit v rámci vesmírné směsice možností. Z pokusů vyplynulo, že to, co fixuje některou možnost jako realitu, je akt sledování – to jest *vědomé pozorování*. Jinými slovy, *očekávání* či *víra, které během pozorování pocitujeme, je přísadou, jež v této směsici „určuje“*, která z možností se stane naším „opravdovým“ prožitkem.

Jestliže si toto uvědomíme, stane se víra v Ježíšův výrok něčím víc než pouhými slovy o pohnutí horou.

Téměř dva tisíce let staré podobnosti nás tak učí síle jazyka, pomocí kterého z nekonečného počtu existujících možností zvolíme realitu. Neville ve svém popisu víry jasně říká, že když budete „trvat na předpokladu, že je vaše přání již vyplněno... váš život se tomuto předpokladu nevyhnutelně přizpůsobí“.¹² Vraťme se zpět k příkladu hory – když opravdu víme, že se již pohoula, stává se naše víra/přesvědčení/předpoklad, že se tak stalo, energií, jež tuto možnost postrčí do naší reality. V kvantové sféře všech možností pak hora nemá na vybranou – musí se pohnout.

Příběh, který nyní uvedu, dokládá, jak jednoduchý a přirozený může být tento druh víry a přesvědčení, otevírající dveře nesčetným změnám, neboť ukazuje, jak velkých životních změn můžeme dosáhnout docela malou změnou svých postojů.

Před několika lety jsem měl příležitost být svědkem biologického ekvivalentu „pohnutí horou“. Horu v tomto případě představoval pro ženu středního věku životu nebezpečný nádor v močovém měchýři. Západní lékaři jej diagnostikovali jako zhoubný a byli přesvědčeni, že jej nelze operovat. Skupina, k níž jsem patřil, pak v hotelovém tanečním sále, z něž jsme si udělali provizorní učebnu, zhlédla film natočený naším učitelem, který byl přítomen záračnému vyléčení tohoto nádoru v pekingské nemocnici, kde se nepoužívají žádné medikamenty.¹³

Klinika je v té oblasti jednou z mnoha, jež úspěšně uplatňují netradiční léčebné metody. Po uvítacích formalitách jsme se usadili, abychom zhlédli video. Učitel zdůraznil účel filmu, totiž ukázat, že sílu uzdravit se má v sobě každý z nás. V *zádném* případě se nejednalo o propagaci kliniky nebo o způsob, jak nalákat smrtelně nemocné, aby všeho nechali a co nejrychleji se vy-

pravili do Peking. Toho, co jsme za okamžik viděli, bylo možno dosáhnout přímo zde, v naší učebně, anebo třeba doma v obývacím pokoji. Klíčem k uzdravení, řekl učitel, je schopnost soustředit pocity a energii vlastního těla nebo člověka, který je nám blízký (po jeho svolení), neagresivním a účastným způsobem.

Žena ve filmu vyhledala kliniku, kde se nepoužívá klasická medicína, jako svou poslední naději, když všechny předchozí pokusy o vyléčení nádoru selhaly. Zde se mísí to toho, aby lidi jednoduše „spravili“ a poslali domů, klade důraz na osobní odpovědnost za vlastní zdraví a seznamuje se s novým, prospěšným životním stylem. Pravidla, kterým se tu nemocní učí, zahrnují nové stravovací návyky, jemné formy pohybu sloužící ke stimulaci životní síly (čchi) v těle a nestandardní způsob dýchání. Díky zavedení těchto jednoduchých změn do životního stylu pacientovo tělo zesílí a připraví se na možnost vyléčení. Při dodržování popsaných postupů najednou nadejde okamžik, kdy již má smysl, aby pacient podstoupil léčbu, jež byla zaznamenána na video.

Když film natáčený ruční kamerou začal, objevila se žena s nádorem, ležící na nemocničním lůžku. Byla vzhůru, plně při vědomí, bez sedativ a anestetik. Za ní stáli tři lékaři v bílých pláštích a před ní seděl technik se snímačem, jímž si vytvářet ultrazvukový snímek nádoru. Bylo nám řečeno, že obraz není časově upraven, jak bývá běžné u přírodních dokumentů, v nichž se celodenní proces otevírání poupěte ruže zhuští do několika vteřin. Film bude probíhat v reálném čase a my uvidíme skutečné výsledky léčení.

Nebyl dlouhý, trval necelé čtyři minuty. Během té doby jsme viděli něco, co podle kritérií západní medicíny lze považovat za zázrak, co však v holografickém kontextu Božského zdroje dává dokonalejší smysl. Léka-

ři se dohodli na slově, jež jim v těle každému ještě více posílí specifický pocit. Připomínalo to Nevilleův pokyn „učinit ze snu o budoucnosti realitu skutečnosti... vcítáním se do pocitu, že je naše přání vyplněno“. Pocity lékařů vyjadřovaly přesvědčení, že žena je již uzdravena.¹⁴ Věděli sice, že nádor až do zahájení jejich léčebné procedury existoval, rovněž si však uvědomovali, že jeho přítomnost je pouze jednou z mnoha existujících možností. Toho dne nastavili kód pro jinou možnost, a učinili tak v jazyce, který Zdroj rozpozná a na nějž reaguje – v jazyce lidských emocí řídicích energii (viz kapitola 3).

Sledujeme-li počínání lékařů, všimneme si, že stále opakují slova podobná mantře, která by se dala volně přeložit jako „již hotovo, již hotovo“. Nejdříve to vypadalo, že se nic neděje. Najednou se však nádor začal chvět, mizel z obrazu a zase se objevoval, jako by se zmiňal mezi dvěma realitami. V místnosti bylo naproti té ticho, jak jsme bez dechu sledovali obrazovku. Během několika vteřin nádor vybledl a pak se z obrazovky ztratil úplně... prostě byl pryč. Všechno ostatní zůstalo stejné jako okamžik předtím – všechno kromě nádoru, který ohrožoval ženin život. Místnost vypadala stejně. Lékaři a technik byli stále v místnosti a podle všeho se nikde jinde nic „strašidelného“ nestalo; pouze to, co předtím ohrožovalo ženin život, zmizelo.

Tehdy se mi vybavilo ono prastaré ubezpečení, že i s nepatrnou vírou lze pohnout horou. Před touto událostí jsem věřil, že pohnutí horou je pouhá metafora – teď jsem věděl, že může být naprosto skutečné. Podle vzorce s druhou odmocninou z jednoho procenta dokázali lidé z kliniky, že vědomí přímo ovlivňuje realitu.

Když došlo k uzdravení, bylo v místnosti šest lidí (tři lékaři, technik, kameraman a pacientka). Druhá od-

mocnina z jednoho procenta z celkového počtu lidí v místnosti se tedy rovnala pouhým 0,244 člověka! Jeli-li byla splněna podmínka, že alespoň jedna osoba musela absolutně věřit, že uzdravení již nastalo, fyzická realita ženina těla se změnila.

Přestože v tomto případě vyšlo nízké číslo, vzorec stále platí. Jak jsme si již řekli, celkový počet představuje *minimum* potřebné k nastartování nové reality. Pocit ženina uzdravení prožilo s největší pravděpodobností všech sto procent lidí v místnosti a trvalo dvě minuty a čtyřicet sekund, než se jí do těla promítlá realita obsažená v jejich vědomí.

Získal jsem svolení tento film promítat, a předvedl jsem jej spoustě diváků po celém světě – lékařský personál nevyjímaje. Jejich reakce se obměňují a jsou předvídatelné. Jakmile dojde k uzdravení, zpravila nastane chvilka ticha, během níž diváci v srdci a myslí vstřebávají, co právě na vlastní oči viděli. Potom ticho prolomí úlevné vydechnutí, smích, dokonce i potlesk. Někomu film potvrdí, že to, čemu již dávno věřil, je správné. A ověření, že je něco takového možné, jeho víru dále posiluje.

Ti skeptičtější se zpravidla ptají: „Pokud je to skutečně pravda, proč o tom nevíme?“ Moje odpověď zní: „Teď už o tom víte!“ „Jak dlouho přetrvává léčebný efekt?“ zní další dotaz. Výzkum prokázal pětadevadesátiprocentní úspěšnost po pěti letech u klientů, kteří i nadále dodržují životodárné změny pravidel v oblasti výživy, dýchání a pohybu, jimž se naučili na klinice.

Po těžkém povzdechnutí, vycházejícím odkudsi z pomězí touhy uvěřit a pocitu marnosti, že tolika lidem nedokázaly moderní metody pomoci, potom slyším: „Je to moc jednoduché... přece tohle nemůže být takhle snadné!“

Na to říkám: „A proč by se to nemohlo stát?“ V holo-
grafickém světě Božského zdroje je možné všechno
a my jsme ti, kdo volí mezi možnostmi.

Pokud jsme však přesvědčeni, že my jsme „zde“, za-
tímco naše možnosti „tam venku“, můžeme mít někdy
pocit, že jsou tyto možnosti nedosažitelné. Pravidla,
popisující *jak* Božský zdroj funguje, nám však říkají, že
v hlubší realitě to, co nám připadá být „někde jinde“,
je už „tady“ a opačně. Jde pouze o způsob, jakým se vidí-
me v poli možnosti.

Když víme, že již existuje všechno, od nejhroznější-
ho utrpení po nejradostnější opojení a veškeré mož-
nosti mezi tím, připadne nám naprosto samozřejmé,
že máme sílu do takového prostoru vstoupit a vnést
tyto možnosti do svého života. A my tak činíme... ti-
chou řečí představitosti, snů a víry.

KAPITOLA PĚT

KDYŽ TADY ZNAMENÁ TAM A TENDY JE NYNÍ: ČASOPROSTOROVÉ SKOKY VE ZDROJI

„Čas není vůbec takový,
jaký se zdá.

*Neplyne pouze jedním směrem,
a budoucnost existuje
současně s minulostí.“*

– Albert Einstein (1879–1955),
fyzik

„Je to čas, co zabraňuje,
aby se dělo vše naráz.“

– John Wheeler (*1911), fyzik

„Čas je / Příliš pomalý pro ty, kdo čekají / Příliš rychlý
pro ty, kdo se obávají / Příliš dlouhý pro ty, kdo truch-
lí / Příliš krátký pro ty, kdo se radují / Ale pro ty, kdo
milují / Čas neexistuje.“ Těmito slovy nám básník Hen-
ry Van Dyke připomíná ironii našeho vztahu s časem.

Čas je snad nejprchavější ze všech lidských prožitků.
Nejde zachytit ani vyfotografovat. Nelze jej shromáž-
dit na jednom místě a použít později někde jinde, jak
by mohl například značkovat přechod na letní čas.
Pokusíme-li se popsat, jaký význam má pro nás čas, jsme
odkázáni na slova, která jej posuzují v relativním smys-

lu. Říkáme, že se něco stalo *tehdy* v minulosti, děje se *nyní* v přítomnosti nebo se stane *někdy* v budoucnosti. Čas můžeme popsat jediné událostmi, které se *v jeho rámci* odehrávají.

Čas, jakkoli tajemný, zůstává ve středu lidské pozornosti již tisíce let. Po neschůdné staletí se snažíme vymyslet a vylepšit způsob jeho sledování a čas zasazujeme do cyklů a cyklů v rámci cyklů. Máme pro to ostatně dobrý důvod. Abychom například věděli, kdy máme sázet určité plodiny, které mají uživit celou populaci, je důležité znát, kolik dní, lunárních cyklů a zatmění uběhlo od posledního sázení. Ve starověkých systémech časomíry jsou tyto údaje přesně zaznamenány. Kupříkladu mayský kalendář počítá doby cyklu od roku 3113 před naším letopočtem (tedy od doby před více než pět tisíc lety) a hinduistický systém *jug* sleduje vývoj cyklů, které začaly před více než čtyřmi miliony let.

V západním světě se až do konce 20. století na čas hledělo v poetickém smyslu jakožto na artefakt lidské zkušenosti. Filozof Jean-Paul Sartre popsal náš vztah k času jako „zvláštní druh odloučení; rozdělení, které spojuje“. V roce 1905, kdy Einstein postuloval svou teorii relativity, se však tento poetický pohled změnil. Před vznikem teorie relativity byl čas považován za samotný jev, zřetelně odlišený od tří dimenzí – výšky, délky a šířky – jimiž je definován prostor. Einstein však ve své teorii předložil myšlenku, že prostor a čas jsou úzce propojeny a nelze je od sebe oddělit. Prohlásil, že jde o soustavu přesahující vžitě třídimenziální vnímání, o kombinaci prostoru a času: čtvrtou dimenzí. Čas se najednou stal víc než jen filozofickým pojmem; stal se silou, s níž je třeba počítat.

Jeho tajuplnou povahu popsal Einstein slovy, která dala našemu vnímání času nový význam. Stručně tak

vyjádřil to, co bylo již zřejmé: „Odlíšnost minulosti, přítomnosti a budoucnosti je pouze tvrdošíjná, vytrvalá iluze.“¹ Tímto zásadním prohlášením navždy změnil způsob, jímž vnímáme svůj vztah k času. Zamysleme se nad jeho důsledky... Pokud jsou minulost i budoucnost přítomny v tomto okamžiku, můžeme se s nimi spojit? Můžeme cestovat v čase?

Možnosti, které tyto otázky přinášejí, zaujaly vědce, mystiky i spisovatele ještě před Einsteinovým prohlášením. Schopnost vstoupit do proudu času ovládala lidskou představivost a sny již od dob tajných egyptských chrámů zasvěcených prožitkům času; stejné vzrušení prožívali i čtenáři klasického románu H. G. Wellse *Stroj času* z roku 1895. Okouzlení časem je staré jako lidstvo samo a otázky, jež s ním souvisejí, neberou konce.

Je čas reálný? Existuje i bez nás? Dává mu smysl naše vědomí? A pokud ano, máme moc a právo přerušit jeho tok vpřed na takovou dobu, abychom byli schopni nahlédnout do budoucnosti nebo navštívit lidi v minulosti a hovořit s nimi? Můžeme se spojit s dalšími sférami či dokonce s jinými světy, s nimiž sdílíme přítomnost?

Hranice mezi „tady“ a „tam“ se stává méně zřetelnou, a to nás nutí znovu se zamýšlet nad významem času v našem životě.

VZHAZ Z DRUHÉ STRANY ČASU

V knize *Small Miracles: Extraordinary Coincidences from Everyday Life* (Malé zázraky: Podivuhodné náhody všedního života) uvádějí její autorky Yitta Halberstamová a Judith Leventhalová podivuhodný příběh o síle odpuštění.² I když jsem učinil vše, abych zachytil podstatu tohoto úžasného vyprávění, doporučuji vám vychut-

nat si je naplno v původním textu. Příběh předkládám, protože se týká odpuštění, jež přesahuje hranice času.

Zpráva o otcově smrti zasáhla Joeyho jako blesk z čísteho nebe. Nemluvili spolu od jeho devatenácti let, kdy začal zpochybňovat tradiční židovskou víru své rodiny. Pro Joeyho otce neexistovala větší haněbnost, než pochybovat o této starobylé moudrosti. Pohrozil, že pokud se syn nevrátí ke svým kořenům a nepřestane pochybovat, jejich vztah skončí. Když Joey zjistil, že otcovy požadavky splnit nemůže, opustil domov a vydal se poznávat svět. S otcem od té doby nepromluvil.

Po letech se v indické kavárně potkal s přítelem a ten mu pověděl o otcově smrti. Joey se okamžitě vrátil domů a začal zkoumat svůj židovský odkaz. Postupně pochopil svůj původ i otcovy názory a hluboce dojatý se začal připravovat na pouť do země svých předků – do Izraele.

Právě v tomto bodě začíná mít příběh hlubší, mystický nádech a dává nám poznat sílu Božského zdroje.

Joey se ocitl v Jeruzalémě u Zdi nářků, jež byla kdysi součástí Šalomounova chrámu. Sem se chodí ortodoxní židé modlit a oplakávat zničení chrámu, k němuž došlo před více než dvěma a půl tisíci lety, a umísťují do zdi papírky s napsanými přáními.

Joey napsal otci vzkaz, v němž vyjádřil, jak ho má rád, a prosil ho za odpuštění bolesti, kterou rodině způsobil. Potom začal hledat ve zdi vhodnou ššerbinu po vydrolené maltě mezi kameny. V okamžiku, kdy ji našel, se stalo něco úžasného – něco, co z pohledu západní vědy postrádá jakékoli racionální vysvětlení.

Když Joey zasouval svůj vzkaz do zdi, vypadl z ní na-

jednou svinutý papírek a přistál mu u nohou. Joey se pro něj sehnul, a v tu chvíli se ho zmocnil zvláštní pocit.

Jakmile otevřel zprávu a začal číst její obsah, poznal rukopis – rukopis svého otce! Zprávu, kterou měl Joey v ruce, napsal jeho otec a zanechal ji ve zdi před svou smrtí. Na papírku stálo, že syna miluje a prosí Boha o odpuštění. Otec sem přijel poměrně nedávno a náhoda tomu chtěla, že jej umístil právě tam, kam chtěl nyní svůj vzkaz vložit Joey.

Působivý příběh! Jak může dojít k něčemu tak neobvyklému? Patrně musí existovat komunikace mezi realitami a světy. Joey žije ve sféře přítomnosti, které říkáme „naš svět“. Ačkoli již jeho otec nežije, podle judaizmu nadále přebývá v *ha-šamajim*, v jiné sféře čili nebi, jež se nachází mimo náš svět. Obě tyto sféry existují v přítomnosti a jedna s druhou komunikují.

Dost možná, že konkrétní způsob, jak se vzkaz od Joeyho otce dostal k Joeymu, zůstane záhadou, nicméně jedno je jisté: aby se Joey mohl dozvědět, že otec je s ním stále v kontaktu, musí zde být něco, co je oba spojuje; médium, jež schraňuje prožitky z obou oblastí. Tím médiem je Božský zdroj – odpovídá popisu místa, které starověké civilizace nazývaly nebem; je to domov duše, jež je schránkou pro minulost, přítomnost a budoucnost.

Mezi Joeym a jeho otcem se prostřednictvím Božského zdroje, který je propojil, událo něco nádherného. Proběhla mezi nimi komunikace, jež zahojila rány a ukončila spor otce a syna, přesahující čas, prostor a dokonce (v tomto případě) i život a smrt. Abychom pochopili, jak se to stalo a proč, musíme ještě hlouběji prozkoumat náš vztah k prostoru, který vytváří *tady a tam*, a času, jenž připouští *tehdy a nyní*.

KDYŽ TADY ZNAMENÁ TAM

Jestliže platí výsledky experimentů a schránka Božského zdroje skutečně obsahuje svět a vše, co se v něm nachází, pak možná brzy začneme znovu definovat své představy o prostoru a čase. Třeba zjistíme, že vzdálenosti, které nás zdánlivě dělí jednoho od druhého, oddělují pouze naše těla. Jak jsme poznali z příběhu Joeyho a jeho otce, někde uvnitř nás existuje něco, co není omezeno vzdáleností ani limitováno tradičními fyzikálními zákony.

I když to vypadá jako science-fiction, jsou tyto možnosti předmětem vážného vědeckého výzkumu – tak důležitého, že v posledních letech studené války vynaložily jak Spojené státy, tak bývalý Sovětský svaz obrovské částky peněz a podnikly rozsáhlé výzkumy, aby zjistily, nakolik reálný je Zdroj, který vše spojuje. Jednou z oblastí, jimiž se jejich vědci zabývali, bylo cestování. Zdrojem na velké vzdálenosti prostřednictvím vnitřního vidění, což je určitý druh telepatie, známý jako *vidění na dálku*. Výsledky, jež by beze všeho mohly sloužit jako předloha pro některé oblíbené filmy z posledních let, zapřičinily, že se již tak nejasná hranice mezi skutečností a fikcí stala ještě neurčitější.

Roku 1970 začaly Spojené státy oficiálně zkoumat „surfování“ Zdrojem, jež by umožnilo vidět nepřátelské cíle ve vzdálených zemích. Právě tehdy začala CIA financovat první pokusy, v nichž se psychicky citliví jezdinci, například lidé s vysokou mírou empatie (schopnost vnímat prožitky druhých bez potřeby slovních či zrakových podnětů), zaměřovali myslí na utajovaná místa.³ Jakmile se jim to podařilo, byli vedeni k podrobnějšímu a podrobnějšímu popisu výsledků svého hledání. Tento program, který dostal akronym SCANATE (scan by coordinate – souřadnicové pozorování),

byl jedním z předchůdců dnes již známých výzkumů Stanfordského výzkumného institutu, jež se týkaly vidění na dálku.

Ač se vidění na dálku může v některých ohledech jevit jako „vytržené z reality“, je ve skutečnosti založeno na spolehlivých kvantových principech, jež jsme již v této knize zčásti probrali. Nicméně i odborníci přiznávají, že nikdo přesně neví, jak vidění na dálku funguje. Jeho úspěch je z velké části připisován myšlence kvantové fyziky, podle níž jsou všechny zdánlivě pevné a oddělené věci vzájemně propojeny univerzálním energetickým polem. Zvedneme-li například nádhernou lasturu, existuje její energetická část z kvantového pohledu všude. A protože tato lastura existuje i mimo *másto*, kde ji držíme v ruce, říkáme o ní, že je „nelokální“.

Stále větší počet vědců uznává experimentální důkazy, že svět, planeta a dokonce i lidské tělo jsou nelokální. Jsme všude – nyní a napořád. Jak řekl Russell Targ (viz kapitola 4), i když jsme od sebe fyzicky odděleni, stále můžeme udržovat trvalé spojení – a právě toho se týká vidění na dálku.

Účastníci programu SCANATE byli školeni ve snění v bdělém stavu, tedy „se zapojenými smysly“. Změněné vědomí se jim uvolnilo a dokázalo se soustředit na zvolená místa, ať se nacházela ve vedlejší místnosti, nebo na opačném konci světa. Když Targ objasňoval propojenost našeho světa v kvantovém prostoru, uvedl: „Popsat, co se děje v dalekých končinách Sovětského svazu, není o nic těžší, než popsat, co se děje naproti přes ulici.“⁴ Než mohli být účastníci programu SCANATE nasazeni na tajné mise, absolvovali minimálně tříletou výuku.

Podrobnosti o amerických vojenských projektech vidění na dálku byly zpřístupněných široké veřejnosti

teprve nedávno a zahrnují přinejmenším dvě metody. První, nazvaná *souřadnicové vidění na dálku*, spočívá v účastnickově popisujícího toho, co naleznou na konkrétních zeměpisných souřadnicích, určených šířkou a délkou. Druhá, pojmenovaná *rozšířené vidění na dálku*, je založena na řadě relaxačních a meditačních technik.

Jakkoli se obě metody liší v detailech, začíná vidění na dálku zpravidla tím, že se pozorovatel dostane do příjemně uvolněného stavu, v němž se smyslovým vjemům ze vzdálených míst více otevře. Sezení se účastní průvodce, který pozorovatelovu pozornost navádí na konkrétní podrobnosti. Pokusná osoba je pak podle přesně stanoveného postupu, jenž jí umožní odlišit vjemy pro danou „misi“ důležité od nepodstatných, schopna popisovat své vidění stále podrobněji. Právě průvodcova nápověda odlišuje řízené vidění na dálku od běžných živých snů ve spánku.

V důsledku utajení tohoto výzkumu mohla začít nová éra získávání špiónážních údajů, při němž byli lidé v terénu vystaveni menšímu riziku. To však platilo jen do poloviny 90. let, kdy byly programy vidění na dálku – nesoucí krycí jména jako Projekt Stargate (Projekt Hvězdná brána) – zastaveny. Poslední „oficiálně“ skončil roku 1995. Ačkoli řada lidí považuje uvedenou metodu za „periferii vědy“ a skeptici z řad armády jí nepřikládají žádný význam, nelze úspěchy značného počtu experimentů s viděním na dálku považovat za pouhé dílo náhody. Některé možná dokonce zachránily život.

Pozorovatelé „na dálku“ dokázali během první války v Perském zálivu roku 1991 přesně určit rozmístění nepřátelských raket v pouštích západního Iráku,⁵ a tak vyloučili další uvažované oblasti. Výhody takového pátrání jsou zřejmé. Zúžením počtu míst, kde mohly být zbraně uschovány, se dosáhlo značných úspor času, pa-

liva i financí. Největším přínosem však byly zachráněné životy. Metoda vidění na dálku výrazně snížila riziko, jež vojáci při pátrání po smrtících raketách podstupují.

O těchto projektech se zmiňuji, protože dokládají dvě skutečnosti, které jsou pro porozumění Božskému zdroji klíčové. Za prvé, je tu další signál, že Zdroj existuje. Aby mohla část našeho já cestovat do vzdálených míst a pozorovat reálné detaily, aniž vstaneme ze židle, musí existovat médium, skrze něž naše vědomí putuje. Tím chci říct, že pozorovatel má přístup k cílovému místu, ať je kdekoli. Za druhé, sama podstata energie umožňující vidění na dálku dokazuje holografickou propojenost, jež je součástí naší identity. Dřívější představy o tom, kdo jsme a jaká je naše úloha v časoprostoru, se tak na základě důkazů o Božském zdroji začínají hroutit.

JAZYK, KTERÝ ODRÁŽÍ SKUTEČNOST

Zatímco západní věda teprve začíná chápat, co znamená náš vztah vůči času a prostoru v kontextu propojenosti, naši předkové si těchto souvislostí byli velice dobře vědomi. Například když jazykovědec Benjamin Lee Whorf prozkoumal jazyk Hopiů, zjistil, že jeho slova přímo odrážejí způsob, jakým příslušníci tohoto kmeny vnímají svět. Jejich představa, kdo jako lidé jsme, se výrazně liší od našeho typického nahlížení na sebe sama. V jejich očích svět představuje jedinou entitu, v níž je vše spojeno u zdroje.

Ve své průkopnické práci *Language, Thought, and Reality* (Jazyk, myšlení a realita) Whorf stručně shrnul přístup tohoto indiánského kmene ke světu: „V pohledu Hopiů čas mizí a prostor je pozměněn, takže se již nejedná o homogenní a okamžitý věcný prostor odpo-

vídající naší intuici nebo klasické newtonovské mechanice.⁴⁶ Jinak řečeno, Hopiové nepřemýšlejí o čase, prostoru, vzdálenosti a realitě stejně jako my. Myslíte si, že žijeme ve světě, kde je vše v chodu, propojené a děje se „nyní“. A jejich jazyk tento pohled odráží.

Uvidíme-li třeba na moři vlnu, můžeme říci: „Podívej se na tu vlnu.“ Přitom víme, že ve skutečnosti vlna sama o sobě neexistuje – je tam díky ostatním vlnám. „Bez promítnutí do jazyka,“ říká Whorf, „by osamocenu vlnu nikdo nikdy neviděl.“⁴⁷ To, co vidíme, je „hladina neustále se měnících vlnivých pohybů“. V jazyce Hopiů se však řekne, že se oceán „vlní“, čímž se popíše stávající činnost vody. Abychom byli ještě přesnější, podle Whorfa „Hopiové řeknou *walalata*, tedy, děje se víc vlnění“, čímž upozorní na jedno místo vlnění, právě jako my.⁴⁸ Jejich popis světa je velice přesný, jakkoli nám může připadat zvláštní.

Také pojmu „čas“ přisuzuje tradiční myšlení Hopiů zcela jiný význam, než jak na něj pohlížíme my. Whorf zjistil, že „projevené v sobě zahrnuje vše, co je nebo bylo smyslům dostupné, historický reálný svět... bez snahy rozlišit mezi přítomným a minulým a zároveň s vyloučením všeho, co nazýváme budoucností.“⁴⁹ Jinak řečeno, Hopiové používají stejná slova pro to, co je, i pro to, co se již stalo. Takový pohled na čas a jazyk dává ve světle dřívějších diskusí o kvantových možnostech jasný smysl. Hopiové popisují možnosti, jež byly zvoleny, a budoucnost nechávají otevřenou.

Z poznatků o jazyce Hopiů a z doložených příkladů vidění na dálku vyplývá, že za naším vztahem k časoprostoru je něco víc, než co jsme dosud připouštěli. Základem moderní fyziky je tvrzení, že čas a prostor od sebe nelze oddělit. Budeme-li tedy znovu přemýšlet nad tím, co pro nás v kontextu Božského zdroje

znamená vzdálenost, je jasné, že stejně tak musíme znovu zvážit svůj vztah k času. Možnosti, které se tak naskýtají, jsou už doopravdy zajímavé.

HOVĚZ TENDY JE NYNÍ

Spěcháme s dětmi na fotbalový trénink, dokud je mužstvo ještě na hřišti, řítíme se na letiště, abychom stihli letadlo – a potom nás napadne: Co je vlastně čas? Jsou to vteřiny, minuty, hodiny atd., bránící věcem, aby se děly všechny najednou, jak říká John Wheeler ve výroku, jímž je uvedena tato kapitola? Existuje čas nezávisle na našem vědomí?

Ještě složitější je otázka, zda jsou věci, které se dějí v čase, „fixované“, či nikoli. Jsou události světa vepsány do časové přímky, jež se odvíjí stejně jako náš život? Nebo je čas určitým způsobem tvárný? A pokud ano, lze události, které se v jeho rámci odehrají, změnit?

Všobecně se má za to, že čas plyne pouze jedním směrem – vpřed – a že to, co se již stalo, je v podstatě vryto do struktury časoprostoru. Z experimentálních důkazů však vyplývá, že naše představy o minulosti a přítomnosti nemusejí být vůbec přesné a správné. Podle Einsteina se čas pohybuje dvěma směry, což znamená, že dnešní volba tak může změnit události, které se odehrály včera. Roku 1983 byl navržen pokus, který měl takové možnosti vyzkoušet. Jeho výsledky jsou v naprostém rozporu se vším, k čemu jsme byli v souvislosti s pojetím času vedeni, a důsledky doslova převratné.

Když chtěl fyzik John Wheeler otestovat účinky přítomnosti na minulost, navrhl obměnu známého dvoušterbinového experimentu. Zde je stručné shrnutí původního pokusu, jak jsme jej popsali v kapitole 2.

Kvantová částice (foton) byla vystřelena na cíl, který dokázal rozpoznat, v jaké formě dorazila – zda jako částice hmoty, nebo jako energetická vlna. Před dosažením cíle však musela částice projít otvorem v překážce. Zvláštnost pokusu spočívala v tom, že foton „poznal“, kdy byla v překážce pouze jedna šterbina a kdy tam byly dvě.

Když měl před sebou pouze jednu, pohyboval se a dorazil na místo určené právě tak, jak svou cestu začal – jako částice. V případě dvou šterbin začal pokus jako částice, skrze oba otvory však prošel naráz jako vlna energie a také v cíli se choval jako vlna.

Závěr: Jelikož o otvorech v překážce věděli pouze vědci, kteří pokus prováděli, je zřejmé, že právě tato jejich vědomost ovlivnila chování fotonu.

Když potom chtěl Wheeler ověřit své domněnky o minulosti a přítomnosti, učinil u pokusu zásadní změnu, totiž že foton byl pozorován až *poté*, co prošel překážkou, avšak ještě *předtím*, než dorazil do cíle. Jinak řečeno, v době rozhodnutí, jak se na něj bude nahlížet, *byl již na cestě k cíli*.

Wheeler navrhl dva způsoby, jak poznat, že foton dosáhl cíle: použití objektivu, který jej zachytí“ vizuálně jako částici, a použití obrazovky, která jej zachytí jako vlnu. Šlo o důležitý krok, neboť dřívější pokusy ukázaly, že foton se chová způsobem, který se od něj v závislosti na jeho pozorování očekává, tedy jako částice, když byl pozorován jako částice, nebo jako vlna, když byl pozorován jako vlna.

Jestliže se tedy během pokusu pozorovatel rozhodl nahlížet na foton jako na částici, použil objektív, a foton prošel pouze jedním otvorem. Pokud se pozorovatel rozhodl pohlížet na něj jako na vlnu, použil obrazovku, a foton prošel oběma šterbinami jako vlna.

A nyní přichází to hlavní: rozhodnutí bylo učiněno až *poté*, co pokus začal (přítomnost), ovlivnilo však chování částice na začátku pokusu (minulost). Wheeler tento test nazval experimentem se zpožděnou volbou. Z toho vyplývá, že čas, jak jej známe ze *svěho* života (reálná úroveň), nemá na *kvantovou* sféru žádný účinek (energetická úroveň). Wheeler soudí, že když pozdější volba může určit, co se *odehraje v minulosti*, bude na něm sám, jestli se rozhodne „ovlivnit svou volbou to, co už vlastně mělo nastat“.¹⁰ Je to zásadní závěr, neboť otevírá dveře zcela novým možnostem našeho vztahu k času. Podle Wheelera může volba, již učiníme dnes, přímo ovlivnit události, které již v minulosti proběhly. Pokud je to pravda, může se tak změnit úplně všechno.

Jak to tedy je? Ovlivňují či dokonce určují rozhodnutí učiněná právě teď to, co se již odehrálo? Známe slova velkých mudrců, že se dokážeme přenést i přes největší utrpení, jež nás potkalo. Je tato schopnost rozšířena o možnost přepsat dřívější události, které k utrpení vedly? Připomeňme si film *Návrat do budoucnosti*, jehož hrdina Marty McFly (ztvárněný Michaellem J. Foxem) takovou možnost dostal. Zkusme si představit, co by nastalo, kdybychom dostali možnost poučit se z hrůz světových válek v minulém století anebo z bolestného rozvodu, který máme právě za sebou, a mohli dnes učinit takové volby, aby se nic takového nebylo mohlo stát. Získali bychom tak *kvantový vymazač*, který by nám umožnil změnit běh událostí, jež nakonec vyústily v bolestné prožitky.

Právě tento nápad přispěl k další obměně dvoušterbinového experimentu. Není bez zajímavosti, že tento této variantě říká pokus „kvantovým vymazačem“. I když takový název vypadá složitě, je snadno vysvětlí-

telný a neznamená nic menšího než boření dalšího paradigmatu. Půjdu ale rovnou k věci.

Ukázalo se, že chování částic je na *začátku* pokusu zcela předurčeno událostmi, které nenastanou dokonce ani v okamžiku, kdy je pokus ukončen.¹¹ Jinak řečeno, přítomnost má moc změnit to, co se již odehrálo v minulosti. Právě to je takzvaný efekt kvantového vymazání: okolností, jež nastanou po určité skutečnosti, mohou změnit („vymazat“) dřívější způsob chování částic.

V této souvislosti se nabízí otázka: Vztahuje se tento efekt pouze na kvantové částice, nebo se týká také nás?

Možná nás naše vědomí navzdory tomu, že jsme stvořeni z částic, drží jako přilepené k událostem – válce, utrpení, rozvodu, chudobě či nemoci – které vnímáme jako realitu. A my již tím, že se učíme ze svých chyb, měníme svou minulost, a děláme to tak odjakživa. Dost možná, že naše volby mají vlastnost promítat se zpět v čase, aniž bychom o tom věděli.

Je možné, že svět, jak jej vidíme dnes, je výsledkem toho, co jsme se již jednou naučili a co se odráží v minulém čase. Nad tím bychom se měli zamyslet. Navíc tuto možnost podporují výsledky výzkumu. Pokud je to pravda a náš svět se skutečně chová jako vesmírná smyčka se zpětnou vazbou, v níž poučení získané v současnosti mění minulost, znamená to přinejmenším, že svět, jak jej známe dnes, je výsledkem toho, co jsme se již naučili. A že bez tohoto poučení by mohlo být mnohem hůře, je to tak?

Ať už však máme či nemáme vliv na minulost, je nepochybné, že volby, které činíme nyní, určují přítomnost a budoucnost. A všechny tři tyto prvky – minulost, přítomnost a budoucnost – se nacházejí ve schránce Božského zdroje. Je proto zcela logické, že bychom

měli se Zdrojem, jehož jsme součástí, smysluplně a užitečně komunikovat. A my to skutečně děláme, jak ukazují vědecké pokusy i prastaré duchovní texty. Výzkumy uvedené v předchozích kapitolách mají dva společné jmenovatele, které

1. ukazují, že jsme součástí Božského zdroje;
2. dokazují, že lidské emoce (přesvědčení, očekávání a pocity) jsou jazykem, jemuž Božský zdroj rozumí.

Je zajímavé – jakkoli se může jednat o pouhou shodu náhod – že právě emoce byly z křesťanských biblických textů vypuštěny a odrazovala od nich i západní kultura. Dnes se ale vše mění. Muži jsou vedeni k tomu, aby si své emoce hýčkali, a ženy hledají nové cesty, kterak vyjádřit sílu jakožto přirozenou součást jejich bytí. Je zřejmé, že emoce, postoje a přesvědčení jsou jazykem Božského zdroje.

A také platí, že právě kvalita emocí nám umožňuje vnímat energetické pole propojující vesmír, a vnímat je výrazným, uzdravujícím a přirozeným způsobem.

Otázka teď zní: „Když hovoříme k Božskému zdroji, jak poznáme, že nám odpovídá?“ Jestliže jsou postoje, emoce, přesvědčení a modlitby předlohou kvantové podstaty vesmíru, co se potom dozvíme o naší roli v tomto dialogu od těla, života, vztahů? Abychom mohli tuto otázku zodpovědět, musíme pochopit druhou část naší rozmluvy s vesmírem. Jak tedy máme interpretovat vzkazy z Božského zdroje?

ČÁST III

**UZHYZY
Z BOŽSKÉHO ZDRUJE:
ŽIVOT, LÁSKA
A UZDRAVENÍ
V KVANTOVÉM VĚDOMÍ**

KAPITOLA ŠEST

VESMÍR K NÁM PROMLOUVÁ: VZKAZY ZE ZDROJE

*„Když není lásky ani nenávisťi
vše se stává jasným a nezasířeným.
Leč učitiť byť jen drobnou změnu
a nebesa budou oddělena od země
nekoněčnou vzdáleností.“*

– Čchien-č' Seng-cchan,
třetí čínský zenový patriarcha,
6.–7. století

(upraveno dle překladu knihy

Dennise Genpo Merzla

Oko nikdy nespi – Přimo do srdce zenu,
již vydalo nakladatelství Dharmagaia)

*„Jsme zrcadlem
i tvoří v něm.“*

– Rúmí,

perský básník, 13. století

Zatímco k Božskému zdroji mluvíme jazykem pocitů a hodnot, jež vyznáváme, Zdroj *nám odpovídá* událostmi, které nastanou, jak je popsáno v předchozích kapitolách. Naše nejhlubší přesvědčení se v tomto dialogu stává plá-
nem pro vše, co zažíváme. Rozprava se světem je nepřetr-

žít a nikdy neskončí, ať již jde o životní harmonii, uzdravení těla, vztahy a milostná dobrodružství či kariéru. Protože je tento rozhovor trvalý, nemůžeme se nikdy stát pasivními pozorovateli vlastního života. Pokud jsme při vědomí, pak – v souladu s definicí – neustále tvoříme.

Někdy je rozmluva jemná, jindy zase ne. Ať už je ale jakákoli, život v zrcadlené realitě nás ujišťuje, že svět není ničím víc – a také ničím míň – než Zdrojem odrážejícím naše nejhlubší a nejopravdovější vnitřní hodnoty.

To také zahrnuje naše důvěrné vztahy. Jsou věrnými obrazy nás samých, jak je vidíme v lidech kolem sebe. Smířit se s nimi však bývá mimořádně obtížné, jakkoli mohou představovat i nejrychlejší cestu k uzdravení.

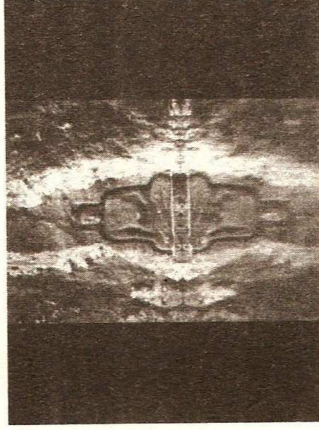
NAŠE ZRCADLENÁ REALITA

Roku 1998 jsem v Tibetu prožil něco, co může posloužit jako působivá metafora fungování kvantové „konverzace“. Naše výprava byla na cestě do hlavního města Lhasy, když jsme zabochili na cestu vedoucí k jezířku na úpatí útesu. Vzduch se ani nehnul, a tak jezerní hladina dokonale odrážela vše kolem.

Z vyvýšeného bodu jsem ve vodě spatřil obrovský obraz nádherně vytesaného Buddha. Bylo jasné, že obraz je vytesán někde na útesu tyčícím se nad jezerem, i když jsem jej v tom okamžiku neviděl – jenom ten odraz. Teprve když jsme projeli zatačkou a cesta se zase srovnala, uviděl jsem na vlastní oči zdroj onoho odrazu. Teď tu byl: Buddha vytesaný ve vysokém reliéfu a vystupující ze skály se tyčil nad jezerem jako němý svědek všech, kdo tudy prošli.

V té chvíli se obraz na hladině jezera stal symbolem viditelného světa. Když jsme vjeli do zatačky a já jsem ve vodě uviděl Buddhu, představoval jeho odraz jedi-

ný způsob, jak poznat, že zde ta socha existuje. I když jsem předpokládal, že obraz je odrazem něčeho hmotného, nemohl jsem z místa, kde jsem se zrovna nacházel, předobraz vidět. Podobně je tomu i s každodenním životem, jenž je odrazem hlubší reality promítnuté na plátno světa – reality, kterou z místa uvnitř ní prostě nemůžeme vidět.

Vyobrazení 11. Zrcadlíci se Buddha vytesaný do útesu poblíž tibetské Lhasy.

Jak starověké texty, tak současná věda nám říkájí, že to, co vnímáme jako viditelné vztahy „života“, není víc ani méně než odraz věcí z jiné sféry – z místa, které ze svého postavení ve vesmíru nemůžeme vidět. A stejně jako jsem s jistotou *věděl*, že obraz ve vodě zrcadlí něco skutečného a jednoznačného, můžeme si být jisti, že život nás informuje o událostech, jež se dějí v jiné sféře bytí. To, že nemůžeme tyto události pozorovat, neznamená, že nejsou skutečné. Starověké texty dokonce tvrdí, že nespátřený svět je skutečnější než ten, který vidíme. Jak víme od Bohma z úvodu této knihy, odtud, kde se v časoprostoru nacházíme, prostě nelze „hlubší realitu“ pozorovat.

Jakkoli však nedokážeme nahlédnout přímo do neviditelné sféry, máme představu o tom, co se v ní odehrává, neboť můžeme pozorovat její odraz v každodenním životě. Naše denní prožitky z tohoto pohledu slouží jako vzkazy z hlubších realit – je to komunikace vycházející z nitra vlastního Božského zdroje. A stejně jako musíme porozumět slovním jazyka, abychom chápali jejich obsah, musíme rozumět jazyku Božského zdroje, abychom měli z jeho sdělení užitek.

Vzkazy, které skrze něj přicházejí, jsou někdy přímé a nelze se v nich mýlit, jindy zase jsou tak málo zřetelné, že je ani nezaznamenáme. Nežádka však z jejich sdělení vyrozumíme něco úplně jiného, než co nám skutečně říkají.

NIC NENÍ VŽDY TAKOVÉ. JAK VYPADÁ

V tom okamžiku jsem ucítil náraz větru a začaly mě pálit oči. Upřené jsem hleděl oním směrem, ale nespátril jsem naprosto nic neobvyklého.

„Nic nevidím,“ řekl jsem.

„Jenom jsi to cítil,“ vysvětlil mi. [...]

„Co, ten vítr?“

„Nejen vítr,“ odpověděl stroze. „Možná se ti to jeví jako vítr, protože vítr je jediné, co znáš.“⁴

V rozhovoru poučuje indiánský medicínman kme-
ne Yaqui Don Juan svého studenta Carlose Castanedu
o jemné realitě neviditelného světa. Castaneda, antropolog dokumentující v knize *Cesta do Ixtlanu* svůj pobyt u tohoto šamana, brzy pochopil, že se nemůže spoléhat na filtry svých vjemů, jak byl dosud zvyklý, protože svět funguje nejen na viditelných, nýbrž také neviditelných úrovních.

Castaneda se například vždy učil, že když se keřům pohupují větve a člověk cítí, jak se mu o tváře otírá studený vzduch, je to vítr. Medicínman ho však upozornil, že mu to jako vítr pouze připadá, protože je to jediné vysvětlení, jež zná. Jistě, může to být vítr, jenže pocit větru vanoucího do obličje a čechrajícího vlasy může být i energie ducha, který o sobě dává vědět. Castaneda poznal, že podobný prožitek už nikdy nebude vnímat „pouze jako vítr“.

Skrze filtry vjemů se snažíme milostná dobrodružství, přátelství, finance nebo zdraví vsadit do rámce vytvořeného minulou zkušeností. A i když může tato hranice platit, jak dobře nám ve skutečnosti slouží? Jak často reagujeme naučeným způsobem, a ne na základě zkušenosti? Kolikrát jsme se zřekli bohatšího života, hlubšího vztahu či zajímavějšího zaměstnání jenom proto, že příležitost, která se nám naskytla, připomínala jinou, kterou jsme kdysi zamítli?

JSME NALADĚNI NA NÁŠ SVĚT

V kontextu Božského zdroje jsme součástí každého stébla trávy, každého kamene v potoku či říčce. Jsme součástí každé kapky deště i studeného vzduchu, který se nám otírá o tváře, když ráno vyjdeme z domu.

Pokud je naše spojení se vším, co ve světě existuje, opravdu tak hluboké, potom bychom logicky měli den co den vidět důkazy takového spojení. Ostatně, třeba takové důkazy opravdu *vidíme*, a možná denně, jenže v podobě, kterou nemusíme vždy rozpoznat anebo ji vůbec nezaznamenáme.

Je nám známo, že čím déle se nacházíme v přítomnosti určitého člověka, na určitém místě či okolo určitých věcí, tím příjemněji se cítíme. Pro většinu z nás je

bezespory příjemnější vstoupit do obýváku doma než do „obývacího pokoje“ hotelu v cizím městě. I když jde o nově postavený hotel s nejmodernějším vnitřním systémem, s novými koberci a krásným čalouněním, domov to prostě není. Ve chvíli, kdy něco takového prožíváme, určuje náš pocit pohody citlivě naladěný jemné energie, která nás uvádí do rovnováhy s okolním světem; takovou vyváženost nazýváme *rezonancí*.

Rezonujeme do jisté míry se vším, ať je to auto, dům či dokonce spotřebiče, na něž každý den spoléháme. Proto také pouhou přítomností ovlivňujeme ostatní lidi, své okolí a svět. Nemělo by nás tedy překvapit, že když se změně něco v nás nebo v okolí, projeví se tyto změny v našem životě.

Někdy se však takové změny projeví nepříliš zřetelně. Kdyby jsem byl majitelem „ameriky“, a když jsem potom v roce 1995 auto prodával, měl původní motor najeto téměř půl milionu kilometrů. Vždy jsem o svého „starého kamaráda“ co nejlépe pečoval. Byl to spolehlivý vůz a stále vypadal jako nový. Bezpečně jsem v něm projel coloradské pohoří až ke kopcům Napa Valley v Kalifornii a potom zase zpátky do vysoce položených pustin Nového Mexika.

Auto startovalo na první otočení klíčkem a jezdilo naprosto bez problémů, ale jakmile jsem je někomu půjčil, nikdy se nezapomnělo „rozbít“. Scénář byl vždy stejný – v motoru se začal ozývat neznámý zvuk a na palubní desce se rozblíkala výstražná kontrolka, anebo se auto jednoduše zastavilo a nejelo. Jakmile jsem za volant usedl já, abych vůz zavezl do servisu, problém se rychle „sám urovnal“ – prostě záhadně zmizel.

Automechanik mě ujišťoval, že „takové věci se dějí pořád“, jenže já jsem si jistý, že když po několika falešných poplašcích uviděl, jak se můj pontiac s půl mi-

lionem kilometrů na tachometru řítí k němu na parkoviště, začal o svém tvrzení pochybovat. I když to nedokážu vědecky dokázat, mluvit jsem s dostatečným počtem lidí, abych zjistil, že se nejednalo o nic neobvyklého. Předměty, které jsou nám důvěrně známy (a my zase jim), prostě fungují lépe, když jsme s nimi. Někdy se však naše souznění se světem projeví způsobem, který už tak jemný není, a vzkaz, jenž k nám mluví, lze jen těžko přehlédnout. Ostatně, o tom je i následující příběh.

Na jaře roku 1990 jsem opustil svou kariéru v obranném průmyslu v Denveru a přechodně se zabydlel v San Francisku. Přes den jsem vylepšoval své přednášky, psal první knihu a v noci pracoval jako poradce. Má poradenská činnost spočívala v napomáhání lidem, aby pochopili sílu emocí a roli, již hrají v jejich vztazích. Jedna z mých prvních klientek popsala vztah, který může posloužit jako nádherná ukáзка, jak hluboké – a úplné – dokáže být naše souznění se světem.

Svůj dlouhotrvající poměr s jistým mužem vylíčila jako „rande, které nikdy neskončí“. Byli spolu přes deset let, když jejich vztah najednou beznadějně uvízl ve slepé uličce. Debaty o sňatku vždy skončily hořkou hádkou, jenže sami být nechtěli, chtěli žít spolu. Jednoho večera mi klientka popsala tak jasný a intenzivní zážitek souznění, že o existenci propojení se světem nebylo možno vůbec pochybovat.

„Povězte mi, co jste prožila za uplynulý týden,“ vybídl jsem ji. „Jak to jde doma?“

„Tomu nebudete věřit, co se doma stalo,“ spustila ta žena. „Byl to opravdu zvláštní týden! Nejdřív, když jsme já a můj přítel seděli na gauči a dívali se na televizi, jsme uslyšeli z koupelny hlasitou ránu. Běželi jsme se tam podívat, a představte si, co jsme viděli!“

„Vůbec si netroufám hádat, natož si to představit,“ odpověděl jsem. „Ale *skutečně* jste probudila mou zvědavost... co se přihodilo?“

„No, trubka s horkou vodou, co vede pod umyvadlem, explodovala a vyrazila z pantů dvířka koupelny ve skříňky. Ta pak dopadla na stěnu proti umyvadlu,“ řekl.

„Opravdu?“ podivil jsem se. „O něčem takovém jsem ještě neslyšel.“

„A to není všechno,“ chrčila ze sebe. „Ono to pokračovalo! Když jsme sešli do garáže, protože jsme někam chtěli jet, byla podlaha plná horké vody – vybuchl boiler a voda byla všude. Vycouvali jsme tedy s autem na příjezdovou cestu a přitom praskla hadice od chladiče. Po cestě najednou tekla horká nemrznoucí kapalina!“

Naslouchal jsem ženiným slovům a hned jsem rozpoznal modelovou situaci. „Co se u vás tehdy dělo?“ zeptal jsem se. „Popište mi, jaký byl toho dne váš vztah.“

„To je jednoduché,“ vyhrkla. „V domě to bylo jako v papíňáku.“ Najednou ztichla a jen se na mě dívala. „Nemyslíte si, že to napětí v našem vztahu má něco společného s tím, co se stalo, že ne?“

„V mém světě,“ odvětil jsem, „všechno souvisí se vším. Jsme naladěni na svůj svět a ten nám fyzicky ukazuje energii, kterou emocionálně prožíváme. Někdy je jemná, ale ve vašem případě šlo o doslovnou ukázkou toho, co jsem teď řekl – ty události odrážely vypjatou situaci, ve které se s přítelem nacházíte. A stalo se tak prostřednictvím média, které po tisíciletí ztělesňuje emoce: pomocí vody. Energetické pole vám poslalo působivý, nádherně zřetelný vzkaz! Teď mi řekněte: co s tím uděláte?“

Klíč 17: Božský zdroj slouží jako zrcadlo ve světě vztahů, které si svými postoji vytváříme.

Nezáleží na tom, jestli své rezonanční spojení s realitou kolem nás rozpoznáme, či nikoli; v Božském zdroji existuje. Pokud jsme natolik moudří, abychom porozuměli vzkazům, jež k nám přicházejí skrze okolí, může se nám vztah se světem stát významným učitelem – a někdy dokonce zachránit život!

VZHAZ JAKO VAROVÁNÍ

Nejlepším přítelem mé matky byl hned po dvou synech pětikilový balík energie v podobě border teriéra zvaného Corey Sue (zkráceně „Corey“). Jezdím často na autorské čtení a podnikám přednášková turné, ale vždy se snažím matce alespoň jednou týdně zavolat, abych se ohlásil a zjistil, jak jde život, a pověděl jí, co je nového u mě.

Roku 2000 jsem jednou v neděli odpoledne, těsně před autorským čtením mé knihy *The Isaiah Effect* (Izajášův efekt), zavolal domů a matka se mi svěčila, že má o Corey strach. Corey se vůbec nechovala jako obvykle, dokonce ani moc něžrala, a tak ji matka vzala k veterináři, aby se na ni podíval. Vyšetření zahrnovalo i sérii rentgenových snímků, které ukázaly něco, co nikdo nečekal. Z jakéhosi nevysvětlitelného důvodu byly na snímcích plic vidět malé bílé tečky, které tam neměly co dělat. „Nic podobného jsem u psa ještě neviděl,“ řekl veterinář zmateně a rozhodl se provést další testy, aby se zjistilo, co ty tečky pro Coreyin stav znamenají.

Poslouchal jsem matčino úzkostné vyprávění a začal jsem se znepokojovat z jiného důvodu. Pověděl jsem jí o principu souznění a o tom, jak jsme naladěni na okolní svět, automobily, domov, dokonce i na zvířecí miláčky. Uvedl jsem případy, kdy zvířata prokazatelně převzala zdravotní stav svých majitelů, a to o týdnů nebo i měsíce dříve, než byl stejný problém objeven v těle člověka, který se o ně staral. Něco mi říkalo, že podobné to bude s Corey a mou matkou.

Po delším přesvědčování, že život je plný takovýchto vzkazů, matka slíbila, že se v týdnu půjde dát vyšetřit. Ačkoli necítila žádnou bolest a z vnějšího pohledu neměla sebemenší důvod jít k lékaři, souhlasila, že se objedná na prohlídku zahrnující i rentgen hrudníku.

Asi už tušíte, kam tento příběh směřuje a proč vám jej tu vyprávím. K matčinu překvapení jí rentgen odhalil na pravé plicí podezřelou skvrnu, která tam před necelým rokem, kdy absolvovala obvyklé vyšetření, nebyla. Po dalším vyšetření se matka dozvěděla, že se jí na plicí v pojivové tkáni tvoří jizva, jejíž příčinou je dávno zapomenuté onemocnění v dětství. Tehdy se sice uzdravila, ale ta skvrnka byla rakovinotvorná. O tři týdny později podstoupila matka operaci, při níž jí odstranili celou spodní třetinu pravé plicě.

Když jsem později v postoperačním pokoji mluvil s lékařem, opakoval mi už poněkolkáté, jaké měla matka štěstí, že se na nádor přišlo tak brzy, zejména když tu nebyly žádné příznaky, které by ji na problém upozornily. Před operací se cítila skvěle a spokojeně žila s Corey, syny a nádhernou zahradou, aniž v nejmenším tušila, že se děje něco nedobrého.

To je jeden z příkladů, jak lze využít zrcadla. Díky tomu, že jsme se s matkou naučili číst vzkazy, jež nám život v určitém okamžiku zasílal, a věřili jsme té řeči

natolik, že jsme ji dokázali použít v praxi, skončil tento příběh šťastně: matka se po operaci uzdravila. Dnes, kdy toto píšu, se má skvěle a žije bez rakoviny již šest let.

Není bez zajímavosti, že skvrnky na Coreyinych plicích po operaci rovněž úplně zmizely. Corey žila s matkou ještě dalších šest let; obě se těšily dobrému zdraví a užívaly si jedna druhé a všedního, každodenního života.

(Poznámka: Corey Sue opustila tento svět sešlostí věkem v době, kdy tato kniha procházela redakčními úpravami. Když zemřela, zbývalo jí půl roku do patnáctých narozenin, což je v „psích letech“ u její rasy téměř sto let. Období, jež následovalo po matčině operaci, prožila v dobrém zdraví a s jiskrou, která přinesla radost každému, komu vstoupila do života. Jak matka říkávala, pro Corey Sue nebyl nikdo cizí. Milovala každého, koho potkala, a dávala mu to najevo něžným mokřým polibkem, který nyní bude scházet každému, kdo ji znal.)

Ačkoli se nedá vědecky dokázat, že Coreyin zdravotní stav souvisel s matčinou nemocí, lze říci, že synchronie těchto dvou událostí je velmi zřetelná. Protože se nejedná o ojedinělý případ, musíme připustit, že jakmile takovou synchronii zaznameneáme, jde o korelaci. Tomuto spojení ani dnes plně nerozumíme a mohli bychom je zkoumat dalších padesát let, aniž bychom je plně pochopili. Co však *můžeme* udělat, je použít to, co známe. Potom se událostí všedního dne promění v bohatý jazyk, jenž nám dovolí nahlédnout do našich nejdůvěrnějších tajemství.

Znovu opakuji: ve světě, v němž sám život zrcadlí naše nejhlubší hodnoty, může skutečně existovat tajemství. Nakonec však stejně přilíš nezáleží na tom, jak

Poslouchal jsem matčino úzkostné vyprávění a začal jsem se znepokojovat z jiného důvodu. Pověděl jsem jí o principu souznění a o tom, jak jsme naladěni na okolní svět, automobily, domov, dokonce i na zvířecí miláčky. Uvedl jsem případy, kdy zvířata prokazatelně převzala zdravotní stav svých majitelů, a to o týdnů nebo i měsíce dříve, než byl stejný problém objeven v těle člověka, který se o ně staral. Něco mi říkalo, že podobné to bude s Corey a mou matkou.

Po delším přesvědčování, že život je plný takovýchto vzkazů, matka slíbila, že se v týdnu půjde dát vyšetřit. Ačkoli necítila žádnou bolest a z vnějšího pohledu neměla sebemenší důvod jít k lékaři, souhlasila, že se objedná na prohlídku zahrnující i rentgen hrudníku.

Asi už tušíte, kam tento příběh směřuje a proč vám jej tu vyprávím. K matčinu překvapení jí rentgen odhalil na pravé plicí podezřelou skvrnu, která tam před necelým rokem, kdy absolvovala obvyklé vyšetření, nebyla. Po dalším vyšetření se matka dozvěděla, že se jí na plicí v pojivové tkáni tvoří jizva, jejíž příčinou je dávno zapomenuté onemocnění v dětství. Tehdy se sice uzdravila, ale ta skvrnka byla rakovinotvorná. O tři týdny později podstoupila matka operaci, při níž jí odstranili celou spodní třetinu pravé plicě.

Když jsem později v postoperačním pokoji mluvil s lékařem, opakoval mi už poněkoli káté, jaké měla matka štěstí, že se na nádor přišlo tak brzy, zejména když tu nebyly žádné příznaky, které by ji na problém upozornily. Před operací se cítila skvěle a spokojeně žila s Corey, syny a nádhernou zahradou, aniž v nejmenším tušila, že se děje něco nedobrého.

To je jeden z příkladů, jak lze využít zrcadla. Díky tomu, že jsme se s matkou naučili číst vzkazy, jež nám život v určitém okamžiku zasílal, a věřili jsme té řeči

natolik, že jsme ji dokázali použít v praxi, skončil tento příběh šťastně: matka se po operaci uzdravila. Dnes, kdy toto píšu, se má skvěle a žije bez rakoviny již šest let.

Není bez zajímavosti, že skvrnky na Coreyinych plicích po operaci rovněž úplně zmizely. Corey žila s matkou ještě dalších šest let; obě se těšily dobrému zdraví a užívaly si jedna druhé a všedního, každodenního života.

(Poznámka: Corey Sue opustila tento svět sešlostí věkem v době, kdy tato kniha procházela redakčními úpravami. Když zemřela, zbývalo jí půl roku do patnáctých narozenin, což je v „psích letech“ u její rasy téměř sto let. Období, jež následovalo po matčině operaci, prožila v dobrém zdraví a s jiskrou, která přinesla radost každému, komu vstoupila do života. Jak matka říkávala, pro Corey Sue nebyl nikdo cizí. Milovala každého, koho potkala, a dávala mu to najevo něžným mokřým polibkem, který nyní bude scházet každému, kdo ji znal.)

Ačkoli se nedá vědecky dokázat, že Coreyin zdravotní stav souvisel s matčinou nemocí, lze říci, že synchronie těchto dvou událostí je velmi zřetelná. Protože se nejedná o ojedinělý případ, musíme připustit, že jakmile takovou synchronii zaznameneáme, jde o korelaci. Tomuto spojení ani dnes plně nerozumíme a mohli bychom je zkoumat dalších padesát let, aniž bychom je plně pochopili. Co však *můžeme* udělat, je použít to, co známe. Potom se událostí všedního dne promění v bohatý jazyk, jenž nám dovolí nahlédnout do našich nejdůvěrnějších tajemství.

Znovu opakuji: ve světě, v němž sám život zrcadlí naše nejhlubší hodnoty, může skutečně existovat tajemství. Nakonec však stejně přilíš nezáleží na tom, jak

nám nečekané okliky změny životem, jako spíše na tom, zda dokážeme či nedokážeme rozpoznat jazyk, který nás před nimi varuje.

NAŠE NEJVĚTŠÍ OBRAVY

Jelikož Božský zdroj prostřednictvím životních událostí bez přestání zrcadlí naše vnitřní hodnoty, postojů a emoce, přináší každodenní život nahlédnutí do nejhlubších sfér našeho skrytého já. Je to osobní zrcadlo, zobrazující naše nejpravdivější hodnoty, vášně a obavy. Svět je zrcadlo, před nímž není vždy snadné se postavit. Život nám s maximální upřímností dává pohlednout do podstaty našich hodnot, přičemž někdy k nám vyslaný odraz přichází způsobem, který bychom sotva čekali.

Vzpomínám si na událost, k níž jednou večer v roce 1989 došlo v potravinářství Safeway na předměstí Denveru. Cestou z práce jsem se tam jako obvykle zastavil, abych koupil něco k večeři. Když jsem procházel po děl regálů s konzervovanými potravinami, zvedl jsem na okamžik oči od nákupního lístku a zaznamenal, že v uličce jsem jen já a mladá maminka s holčičkou usazenou ve vozíku. Zjevně spěchaly a nejspíš byly nadšené stejně jako já, že musí na konci dlouhého dne ještě nakupovat.

Když jsem se vrátil k seznamu, abych jej porovnával s nápisy na plechovkách v regálech, zničehonic mě vyděsil dětský křik. Nebyl to však jen ledajaký křik; hlasitostí a srdceryvností připomínal Smolíčka, kterého unášejí jezinky. Dívka seděla v nákupním vozíku sama

a byla vyděšená... naprosto vyděšená. V mžiku oka byla matka zase u ní a začala ji uklidňovat. Dítě přestalo křičet a všechno se opět vrátilo k normálu.

I když jsme každý jistě někdy byli svědkem podobné scény, něco se mi nezdálo. Bůhví proč se mi nechtělo tu běžnou příhodou jen tak přejít, a proto jsem se zamyslel, co se stalo, a očima bezděčně projel uličku. Uviděl jsem matku, jak na okamžik poodstoupila od vozíku a svou dvou nebo tříletou dcerku nechala samotnou. To bylo všechno – dívka prostě byla sama.

Proč byla tak vystrašená? Matka pooděšla za roh uličky jen na okamžik. Proč se dítě v takové situaci tolik vystraší, když je obklopuje svět pestrobarevných plechovek s hezkými etiketami a nikdo mu nebrání v jeho průzkumu? Proč si holčička prostě neřekla: *Jupíí, teď jsem tady sama se všemi těmi krásnými červenobílými plechovkami Campbellovy polévky. Asi prozkoumám každou řadu, hezky jednu plechovku po druhé, a pěkně si to užiju!* Proč se představa, že bude sama, byt' jen na chvíli, dotkla kdesi hluboko v jejím nitru něčeho, kvůli čemu začala ječet, jako by ji na noze brali?

Na další večer jsem si naplánoval poradnu s asi pětatřicetiletou ženou, s níž jsem pracoval již mnohokrát předtím. Naše sezení začalo jako obvykle. Když se žena uvelebila v proutěném křesle naproti mně, požádal jsem ji, ať mi popíše, co se událo v týdnu od naší poslední rozmluvy. Spustila o vztahu s manželem, s nímž tehdy byla téměř osmnáct let. Celou tu dobu se většínou hádali, občas se to neobešlo bez násilí. Bezmála denně schytávala za všechno kritiku, ať šlo o oblečení, vedení domácnosti nebo vaření. Dokonce i v posteli cítila, že nikdy není dost dobrá.

Ačkoli jednání, jež popsala, nebylo v jejím vztahu nic nového, minulý týden se situace vyhrotila. Když

začala manželovi klást nepřijemné otázky, jak je to s jeho „přescásy“ a s prací do pozdních nočních hodin, rozzuřil se. Svého muže milovala a dlouho mu věřila, byla s ním však nešťastná. Teď její neštěstí ještě znásobila fyzická újma, protože manžel nad sebou ztratil kontrolu.

V rozčilení ji srazil k zemi a odešel bydlet ke kamarádovi. Nenechal jí telefonní číslo, adresu ani vzkaz, kdy a zda vůbec se vrátí – prostě zmizel. Muž, který jí dělal ze života peklo a ohrožoval ji výbuchy emocí a urážek, byl tedy konečně pryč.

Když dovyprávěla, čekal jsem, že spatřím náznak úlevy. Místo toho se začalo dít něco nepochoptitelného. Jakmile ženě došlo, že jí muž zmizel ze života, začala neovladatelně vzlykat. Když jsem se jí zeptal, jak se cítí, neodpověděla s odhodláním ani s úlevou, jak jsem čekal. Místo toho řekla, že prožívá bolest z osamění a touhy. Začala líčit, jak se bez manžela cítí „zdrčená“ a „naprosto zničená“. Ted, když měla příležitost žít bez kritizování, urážek a týrání, byla nešťastná. Proč?

Odpověď na ono „proč“ je u obou popsaných situací stejná. Sice se jedna od druhé liší, mají však společného jmenovatele. Je dost dobře možné, že hrůza, kterou zažila dívka v potravinářství Safeway, a pocit zničení, jenž posedl ženu, když ji opustil hrubiánský manžel, měla jen málo společného s lidmi, kteří je v danou chvíli opustili. Matka a manžel posloužili jako katalyzátor ke spuštění sotva patrného, leč intenzivního vzorce chování, který každý nosíme tak hluboko, že je sotva rozpoznatelný... a často si jej vůbec neuvědomujeme.

Tím vzorcem je strach.

Strach má v naší kultuře mnoho tváří. Hraje klíčovou roli ve způsobu, jakým budujeme přátelství, kariéru, milostné vztahy, zdraví, přičemž se objevuje prak-

ticky denně jako určující motiv našeho života, aniž si to vůbec uvědomíme. A dokonce tento vzorec chování nemusí být ani náš.

Když prožijeme něco, co v nás vyvolá silné emoce, můžeme si být skoro jisti, že ať si o příčině strachu *myslíme* cokoli, velmi pravděpodobně na povrch vylulo něco zcela jiného, něco tak závažného a zásadního, že je snadné to přehlédnout – dokud nám to nezkrší cestu způsobem, který už prostě přehlédnout nelze.

STRACH A JEHO VZORCE

Když nyní čtete tuto knihu, je dost pravděpodobné, že jste již mnohé své vztahy podrobili zkoumání a získali tak cenné poznatky o tom, jací lidé ve vás vyvolávají ty které reakce a proč. Sami se nepochybně znáte natolik dobře, že kdybyste se vás zeptal na vaši současnost a minulost, dali byste mi „správné“ odpovědi, na jejichž základě bychom dospěli ke „správným“ závěrům, bez ohledu na druh terapeutického testu. A právě v těchto dokonalých a přijatelných odpovědích vám může uniknout jeden z nejniternějších motivů chování, který se od narození táhne životem jako červená nit. Právě z toho důvodu vybízím účastníky seminářů, ať v předtištěném formuláři popíší u lidí, kteří se o ně v dětství nejvíce starali, ty nejvýraznější vzorce chování, jež považují za „negativní“.

Na negativní vzorce se ptám proto, že jen zřídka vídám lidi lapané v pozitivních vzorcích radosti. Takřka všeobecně platí, že situace, v nichž si lidé připadají bezradní, pocházejí z něčeho, co lze považovat za negativní pocity. Jedná se o emoce, které pocítujeme v souvislosti s negativními zkušenostmi a s tím, co pro nás znamenají. A i když to, *co* se stalo, nedokážeme

změnit, můžeme pochopit, *proč* se tak cítíme, a tomu, co to pro nás náš životní příběh znamená, dát nový náboj.

Když cvičení skončí, požádám posluchače, ať začnou hlasitě vyvolávat negativní vlastnosti svých pečovateli, které si poznamenali. Většina lidí vyrůstala u vlastních rodičů, jiní u pěstounů, pro někoho je však tím podstatným starší bratr nebo sestra, další příbuzní anebo rodinní přátelé. V každém případě jde o lidi, kteří se o mé seminariisty starali v době, kdy na ně měli největší vliv – tedy zhruba do puberty.

Jakmile posluchači začnou vykřikovat poznamenané negativní vlastnosti, zmizí z místnosti všechn ostych a zároveň se ukáže něco zvláštního: řada lidí má na to, co v dětství cítili, velice podobné vzpomínky a k popisu svých pocitů často volí naprosto stejná slova. Zapisuji ta takřka identická přídavná jména na tabuli – třeba:

rozzuřený	chladný	nedostupný	kritický
předpojatý	vulgární	žárlivý	přísný
panovačný	nepřístupný	vystrašený	falešný

Místnost se projasňuje a lidé se tomu, co vidí na tabuli, začínají smát. Skoro to vypadá, jako bychom všichni pocházeli z jedné rodiny. Podobnost slov je víc než náhodná. Jak může mít tolik lidí pocházejících každý z jiného prostředí natolik podobnou zkušenost? Odpověď na tuto záhadu je vzorec chování, uložený hluboko ve struktuře našeho kolektivního vědomí. Můžeme jej popsat jako prvotní obavu, základní strach.

Vzorce strachu se projevují nenápadně, když si je však vybavíme, bývají natolik bolestné, že se je snažíme zastřít, aby se staly snesitelnějšími. Podobně jako existují nepřijemné rodinné vzpomínky, ale málokdy se

o nich mluví, nevědomky zakrýváme svou minulost společenky přijatelným způsobem. V utajování obav dokážeme být natolik úspěšní, že původní příčiny bolesti vlastně zapomeneme a jediné, co zůstává, jsou jejich nevědomé vnější projevy.

Stejně jako žena, kterou opustil manžel, či dívka z obchodu netušily, proč cítily strach a reagovaly svým způsobem, ani my to nevíme. Strach různě maskujeme, a tak nás nic nenutí hovořit o bolestech, jež jsme zažili. Jenže s námi zůstávají – nevyřešené a stále se připomínající – dokud se něco nestane a na jejich řešení je už pozdě. Když se odvážíme nahlédnout hlouběji do svých intenzivních prožitků – aniž bychom sami před sebou něco skrývali – zjistíme, že přes zdánlivou různost obav je lze rozdělit do tří základních vzorců (a jejich kombinací): strachu z odloučení a opuštění, strachu z nízké sebeúcty a strachu z odevzdání se a důvěry.

Pojďme je nyní podrobně prozkoumat.

PRVNÍ VZOREC: STRACH Z ODLOUČENÍ A OPUŠTĚNÍ

Takřka v každém z nás je zakořeněn pocit samoty. Člověk, ba i celá rodina v sobě nese nevyřešený strach, že jsme určitým způsobem odděleni od toho, kdo nebo co nese odpovědnost za naši existenci. Máme pocit, že tam někde v mlze dávných vzpomínek jsme sem byli přineseni a pak bez vysvětlení opuštěni.

Proč bychom měli čekat, že se budeme cítit jinak? Máme sice vědu, která dokáže vynést člověka na Měsíc a přeměnit náš genetický kód, přitom ale stále netušíme, kdo vlastně jsme. A rozhodně ani nevíme jistě, jak jsme se sem dostali. Vnitřně cítíme, že jsme duchovně

založení, a snažíme se ten pocit v sobě potvrdit. Stále rozlišujeme mezi místem tady na Zemi a vzdáleným nebem – v literatuře, ve filmu, v hudbě, v celkové kultuře. Na Západě své oddělení od Stvořitele dotvrzujeme modlitbou, jež tento vztah popisuje: otčenášem.

Jeho západní překlad začíná slovy: „Otče náš, jenž jsi na nebesích,“ a tím je oddělení potvrzeno. V tomto pojetí jsme my „zde“ a Bůh jinde, daleko od nás. Původní aramejský text však na náš vztah s nebeským otcem nabízí jiný pohled. Překlad téže věty začíná slovy: „Ty zářící, jenž svítíš uvnitř nás a vně / i tma svítí / když se rozpomeneme...“⁴² Podle původního textu tedy Stvořitel od nás není ani oddělen, ani vzdálen. Tvůrčí síla našeho Otce – at jí přičkne jakýkoli význam – není pouze s námi; to *my* jsme tou silou, a ona prostupuje vším, co známe jako náš svět.

Tento překlad byl podpořen i objevem *božského kódu* učiněným v roce 2004 a vzkazem, jenž vzešel z převodu DNA do starověké hebrejské a arabské abecedy. Budeme-li se držet vodítka, jež nám nabízí mystická kniha z prvního století *Sefer Jecira*, přijdeme na to, že každý prvek, z nichž se naše DNA skládá, přísluší určitému písmenu těchto abeced. Když je takto nahradíme, zjistíme, že první vrstva DNA potvrzuje dávné poznání, že moudrost se nachází všude, i uvnitř nás. V lidské DNA doslova stojí: „*Bůh / Věčný uvnitř těla*.“⁴³

Když máme z něčeho strach, a nemusíme ani znát jeho příčinu, vzniká v těle emoční napětí – stav, označovaný rovněž jako „nabuzení“ či „horké tlačítko“. To se pak projeví jako silné tušení, že je něco „správně“ nebo „špatně“, případně jako vize cesty, jíž by se daná situace „měla“ ubírat. Naše nabuzení neboli horké tlačítko je příslibem, že vytvoříme vztahy, které nám ukáží, jaký strach má být léčen. Řečeno jinak, nabuzení

nám ukáže naše obavy – čím jsou větší, tím je strach podvědomější. A jen málokdy se mylí.

Jestliže si tedy vědomě neuvědomujete strach z odloučení a opuštění, je značně pravděpodobné, že se projeví způsobem, který nejméně čekáte, a v nejméně vhodně době. Zamyslete-li se nad svými milostnými a přátelskými vztahy nebo nad kariérou – patříte mezi „ty, co opouštějí“, nebo mezi „opouštěné“?

Jste to vy, kdo se vždycky dozví jako poslední, že je vztah u konce? Máte dojem, že se vám bez sebe menšího varování či viditelné příčiny rozpadá před očima dokonale, „spořádané“ manželství, že vám uniká báječné pracovní místo a vadné přátelství? Zničí vás, když se nakonec tyto vztahy a nabídky skutečně rozpadnou a zkrachují?

Možná ale jste na té druhé straně. Jste ten, kdo sám odchází ze vztahu a přátelství a opouští kariéru, jen aby se vyhnul případné bolesti? Přistihli jste se, že říkáte něco ve smyslu: „Toto je dokonalé _____ [doplňte podle sebe]. Radši to skončím už teď, dokud je všechno v pořádku, než se něco stane a já se budu trápit.“ Pokud jste již takový scénář prožili nebo jej právě prožíváte, je velmi pravděpodobné, že tímto mistrovsky vytvořeným a společensky přijatelným způsobem zakrýváte strach z opuštění a odloučení.

Opakujete-li tento model znovu a znovu v každém vztahu, asi se vám podaří snížit bolest ze strachu na zvládnutelnou úroveň. Třeba tak proplujete celým životem. Jenže se může stát, že svůj strach pouze zakryjete pláštěm zábravy a rozptýlení. Stane-li se to vaší specifickou metodou, jak se zbavit strachu z odloučenosti od celosti Stvořitele, z opuštění a nakonec ze zapomenutí, opustíte-li člověka (nebo jste jím opuštěni) poněkud, jakmile se trochu sblížíte, jak potom chcete nalézt lásku, důvěru a blízkost, po nichž tolik toužíte?

DRUHÝ VZOREC: STRACH Z NÍZKÉ SEBEÚCTY

V každém z nás, ať pocházíme z jakékoli kultury a společnosti, je zakořeněn pocit, že prostě nejsme dost dobří. Myslíme si, že za svůj přínos rodině, společnosti a pracovišti nezasloužíme uznání. Cítíme, že jako lidské bytosti nejsme hodni úcty a respektu. Občas nás dokonce překvapí pocit, že nejsme dost dobří k tomu, abychom vůbec žili.

Tento pocit nízké sebeúcty nebývá vždy vědomý, existuje však nepřetržitě a tvoří základ našeho postoje k životu a vztahů s ostatními lidmi. Občas se přistihneme, jak jako mistři emocionálního přežití přehráváme skutečné životní scénáře tak, aby se shodovaly s imaginárními hodnotami, jež jsme si přisoudili.

Každý kupříkladu sníme o dosažení něčeho velikého, doufáme v to a toužíme po tom, jenže většinou hledáme všemožné důvody, proč toho nikdy nemůžeme dosáhnout. Jak jsme již poznali v předchozích kapitolách, emoce jsou samy o sobě jazykem. Je to týž jazyk, na který reaguje Božský zdroj. Když máme pocit, že své největší sny nedokážeme realizovat, Zdroj nám jedno-duše pošle zpět to, o co si vlastně říkáme: odklady, pochyby a překážky.

Jisté, přejeme si velké věci, jenže odněkud z hlubin našeho nitra se vynoří pochybnost, jejíž příčinou je nízká sebeúcta, a my si začneme lámat hlavu: *Jsem dost dobrý na to, abych měl takové štěstí? Konečně, proč bychom měli čekat, že se budeme cítit jinak? Židovsko-křesťanské náboženské texty, kterým důvěřujeme a jichž si vážíme, praví, že jsme svým způsobem „podradnější“ bytosti. Nejsme tak dobří jako andělé z nebes anebo svatí, kteří nám jsou vzorem. Tytéž texty hlásají, že pouhé být na*

tomto světě znamená nutnost vykoupit se ze života jako takového, a to z důvodů, jež jsou mimo naše chápání.

Prostřednictvím dva tisíce let starého Ježíšova příběhu jsme konfrontováni s upravenými, zhuštěnými vzpomínkami na život muže, jemuž se nemůžeme rovnat a jehož osudy nemůžeme nikdy prožít. Takové srovnání zpravidla varuje, že když nebudeme žít určitým způsobem, dostane se nám odsouzení k těžkému posmrtnému životu. Jindy se jedná o mírnější pokárání, které jen poněkud sarkasticky připomene naše nedostatky. My z toho potom vyrozumíme, že i když povedeme sebe-služnější život, nikdy nebudeme tak dobří a vážení jako On. Jakkoli takové poznámky bereme jen zřídkakdy vážně, kdesi v hloubi do nás vřívají podvědomé přesvědčení, že si radosti, jež nám život nabízí, prostě nezasloužíme.

Uvěří tomu ostatně i ten, kdo má vysokou sebeúctu. Na určité úrovni jsme totiž takovým přesvědčením vybaveni všichni. Výsledkem je, že svou cenu vyjadřujeme očekávanými úspěchy, tím, kolik radosti si dovolíme, a úspěšností svých vztahů. Nakonec však převáží strach z toho, že nejsme hodni být milováni a nezasloužíme si dožít se ve zdraví vysokého věku, a projeví se navonek. Děje se tak způsobu, které by nás ani ve snu nenapadly.

Kolikrát jste se například smířili se vztahem, který nebyl právě šálek vašeho čaje, ale zdůvodnili jste si jej slovy „Prozatím to stačí“ nebo „Je to jen odrazový můstek k něčemu lepšímu“? Přistihli jste se, jak říkáte „Strašně rád bych žil s milujícím, soucivým, pečujícím a stannostlivým partnerem, ale...“ nebo „Tohle není zrovna práce, kde bych mohl ukázat své nadání a talent, ale...“, a vyjmenováváte všechny možné důvody, proč se váš sen nemůže v dané chvíli vyplnit?

Hrát podle podobného scénáře znamená vytvořit si

zástěrku ke zpochybnění své důležitosti, své vlastní hodnoty. Prostřednictvím osobních a pracovních vztahů si tak připomínáte své základní názory na sebe sama – názory, které si říkájí o zásadnější uzdravení.

TŘETÍ VZOREC: STRACH Z ODEVZDÁNÍ SE A DŮVĚRY

Zažili jste někdy vztah, v němž byla vaše míra důvěry tak naplněna, že jste své já dokázali odevzdat výměnou za poznání něčeho vyššího? Abychom si rozuměli, ne tvrdím, že byste se měli v nějaké situaci vzdát sebe samých a své osobní síly. Právě naopak, ptám se vás na zkušenost, v níž jste měli natolik jasnou představu, kdo jste, že jste odhodili přesvědčení o tom, kým nebo čím se máte stát, výměnou za lepší možnost toho, kým byste se stát mohli.

Snad všichni cítíme, že přijmout takovou možnost není bezpečné, stejně jako není bezpečné důvěřovat jiným lidem nebo věřit v moudrost těla či světový mír. Proč bychom si také měli myslet něco jiného? Stačí se podívat na večerní zprávy, a hned máme dostatek důvodů, jež tento pocit ospravedlňují. Každý den vidáme ukázky chování, potvrzující, a dokonce utvrzující naši představu, že žijeme v hrozivém a nebezpečném světě. Tato planeta, nazývaná „domov“, se může vskutku zdát hrůzným místem – vezměme si jen terorizmus, vraždy a loupežná přepadení, o nichž se dozvídáme.

Abychom se ve světě cítili bezpečně, musí pocit bezpečí vzejít z pocitu jistoty v nás samých. K tomu je však třeba věřit – zeptejme se sami sebe, zda věříme v inteligenci vesmíru, která je za všech okolností a u všeho živého neodmyslitelná. Pokud odpovíme *ne*, pak bychom

se měli zeptat *proč*? Od koho nebo od čeho jsme se naučili, že svět není bezpečný a není mu radno důvěřovat?

Věříte například, že se život vyvíjí? Když zjistíte, že vám, vašemu partnerovi či zvířecímu mazlíčkovi začaly nečekaně létat klacky pod nohy, budete pro svůj vnitřní klid raději klást vinu sami sobě? Když vaše děti vyrazí ráno do školy, bojíte se, že se jim něco stane, že nebudou v bezpečí, anebo jste si jisti, že jsou v bezpečí a že je opět přivítáte doma, jakmile je autobus v půl čtvrté odpoledne přiveze zpět?

Jakkoli jsou všechny ty děsivé věci, které kolem sebe vidíme, bezesporu součástí reality, je klíčem k překonání strachu vědomí, že nemusí být nutně součástí *naší* reality. Tato myšlenka sice připomíná naivní filozofii hnutí New Age, patří však ke starodávné víře a dnes ji potvrzuje špičková věda. Víme, že Božský zdroj existuje a že odráží vše, nač myslíme, co cítíme, co předstíráme a čemu v srdci i myslí věříme. Uvědomujeme si, že k tomu, aby se tato změna odrazila na našem zdraví, kariéře a vztazích, stačí nepatrná změna pohledu na nás samé. A právě zde začíná být patrna absurdnost tohoto zarovnaného kruhu strachu.

Klíč 18: Podstata našich „negativních“ zkušeností může být shrnuta do jednoho ze tří vzorců strachů (nebo jejich kombinace): strachu z opuštění, strachu z nízké sebeúcty a strachu ze ztráty důvěry.

Chceme-li, ať se něco změní, musíme prolomit kruh a nabídnout Zdroji k odražení něco jiného. Zní to jed-

noduše, že? Jenže zdání klame, protože změnit způsoby, jakým na sebe nahlížíme, je ten nejobtížnější úkol, před jaký kdy budeme postaveni. Ve vnějším světě probíhá kvůli přesvědčení velká bitva v srdci a myslí každého myslícího člověka – je to boj, který určí, jak se sámi budeme vnímat.

Navzdory všemu, co nám našeptává, abychom *nevěřili*, musíme nalézt cestu z vězení, do něž nás uzamknáš vlastní strach. Každodenní zkušenost nás vybízí, ať sami sobě ukážeme, jak silně dokážeme důvěřovat... nikoli slepě a bezdůvodně, nýbrž reálně vnímat jistotu a bezpečí, jež nám náleží.

KAPITOLA SEDM

JAK ČÍST V ZRCADLECH VZTAHŮ: VZKAZY, KTERÉ SI POSÍLÁME

*„Život je zrcadlo,
a okolí mu ukážeme,
nám zase vrátí zpět.“¹*

– Ernest Holmes (1887–1960),
zakladatel Církve náboženské
vědy neboli Vědy Mysli

*„Království je ve vás
a mimo vás ...*

*Není nic skrytého,
co nebude zjeveno.“*

– Ježíšova slova, jež zaznamenal
Juda Tomáš řečený Didymos;
knihovna v Nag Hammádi

Božský zdroj nejenže schraňuje naše zkušenosti, ale slouží také jako kvantové zrcadlo, v němž se odráží vše, co jsme vytvořili v souladu s našimi vnitřními hodnotami a přesvědčením. Skutečná podstata těchto hodnot se nejzřetelněji projeví ve vztazích s ostatními lidmi. Někdy je odraz jasný, a pak si řekneme: „Aha! Takhle tedy věci fungují.“ Jindy nás naopak překvapí, když se

ukáže pouze zjemněná podoba úsudku, která se podstatně liší od toho, čemu jsme *mysleli*, že věříme.

Ať už nás však tyto odrazy učí čemukoli, spouštěcím mechanismem pravých emocí a postojů se stanou teprve tehdy, když budeme trávit čas s ostatními. Pak vystanou v pravý čas, aby nám pomohly překonat největší bolesti a zahojit nejhlubší rány. Vztahy ukazují naše radosti, vášně a obavy. Ve šťastném vztahu se však jen zřídka „zasekneme“, a proto se zpravidla nestane spouštěčem hlubší životní lekce.

Vztahy představují příležitost poznat se ze všech úhlů. Každý člověk včetně kolegů v práci, spolužáků a životních druhů nám ukazuje něco o nás samých, ať se to týká zklamané důvěry či zoufalé snahy zaplnit prázdnotu. Budeme-li dost moudří, abychom rozpoznali sdělovaná poselství, odhalíme hodnoty, kvůli nimž trpíme.

Potkal jsem lidi, kteří mi říkali, že si od vztahů dali pohov nebo že už nikdy žádný vztah nenavází, protože jim působí příliš velkou bolest. Přitom však jsme s někým nebo s něčím ve vztahu neustále. I kdybychom žili na vrcholu hory a široko daleko nebylo živáčka, museli bychom alespoň s horou určitým způsobem spolupracovat. V takové interakci se ukáže skutečný obraz našich hodnot. Proč? Zrcadlo nikdy nepřestane fungovat – pracuje bez ustání. Nemí před ním úniku! A zrcadlo nikdy nelže.

Klíč 19: Naše skutečné vnitřní hodnoty se odrážejí v našich nejmintimnějších vztazích.

Povrch Božského zdroje je neutrální a odráží vše, co na něj bylo promítnuto. Otázkou je, zda rozumíme jeho řeči. Možná by bylo lepší se zeptat: Rozpoznáme vzka-zy, které posíláme sami sobě, neboť i my jsme součástí Božského zdroje?

Ernest Holmes, zakladatel Vědy Mysli, ve 20. století pronesl: „Život je zrcadlo; všechno, co mu ukážeme, nám zase vrátí zpět.“⁴¹ Toto spojení připouští mnohé starověké texty a hodnotí odrazy vztahů jako cestu k celistvosti a jednotě s Božským. V koptských textech sekty esejců, objevených roku 1945 v hornoegyptském Nag Hammadí jako součást tzv. gnostické knihovny, se můžeme například dočíst o skupině zrcadel, před nimiž v určitém bodě života každý staneme. I když jsou přítomna neustále, ve způsobu, jakým je budeme poznávat, existuje určitý řád.

Zmíněné náboženské texty věří, že překonáním nepřijemných pocitů ovládneme vzorce, které připouštějí bolest. Jinak řečeno, abychom překonali strach, musíme nejprve zvládnout vzorce, které povolují jeho existenci.

PĚT STAROVĚKÝCH ZRCADEL VZTAHŮ

<i>První zrcadlo:</i>	Odrazy okamžiku
<i>Druhé zrcadlo:</i>	Odrazy kritických postojů
<i>Třetí zrcadlo:</i>	Odrazy toho, co jsme ztratili, čeho jsme se vzdali nebo co nám bylo vzato

Čtvrté zrcadlo: Odrasy Temné noci duše

Páté zrcadlo: Odrasy největšího soucitu

Vyobrazení 12. Zrcadla vztahů jsou uvedena v pořadí, v jakém je poznáváme. Obecně platí, že ta nejzřejmější rozpoznáme jako první; díky tomu se pak projeví síla jemnějších, hlouběji uložených zrcadel a stane se zřetelnější.

V následujících odstavcích budeme zkoumat pět zrcadel vztahů, od nejviditelnějších až po ta nejméně patrná. Ostrost každého, tak jak jdou za sebou, odpovídá tomu skrytému vztahu, podle nějž dochází k nejvýraznějšímu uzdravení v nejkratší době. Na základě vědeckého výzkumu se zjistilo, že změnou úhlu pohledu na minulé události se mění chemické složení těla. Více než kdy jindy je důležité pochopit, co nám naše vztahy říkají, a naučit se rozumět poselstvím Božského zdroje. To platí o to víc, uvědomíme-li si, že způsob, jakým o sobě přemýšlíme, se promítá do světa kolem nás.

PRVNÍ ZRCADLO: ODRASY OKAMŽIKU

„Zkoumáte tvářnost nebe i země, ale toho, který je před vámi, jste nepoznali.

Ani tento okamžik neumíte prozkoumat.“²

– Tomášovo evangelium

Skvělým prostředkem k vyvolání emocí, kterým říkáme „problém“, jsou zvířata. Ve své nevinnosti, v níž si na nic nehrají, nás vedou k zamýšlení, nakolik ovládáme a jak hodnotíme věci kolem sebe. V tomhle jsou velice zdatné kočky.

Má první zkušenost s kočkou začala v zimě roku 1980. Pracoval jsem jako počítačový geolog pro jednu ropnou společnost a bydlel v malém bytě v Denveru. Jako člen čerstvě vytvořeného technicko-poradenského oddělení jsem většinu dní, večerů a víkendů trávil studiem počítačových noviněk a přemýšlením, jak získané poznatky uplatnit v tradičních postupech ropné geologie. O domácím zvířeti jsem nikdy neuvažoval, protože jsem nebyval moc doma, abych se o ně mohl starat.

Jednou mě o víkendu navštívil kamarád a přivezl nečekaný dárek: pětitýdenní oranžovo-bílé kotátko. Bylo nejmenší z celého vrhu a jmenovalo se Tygr, po tygrovi z *Medvídků Píi*. Nesměl jsem v bytě chovat zvířata, jenže Tygr si mě okamžitě získal. Jeho velký duch ukrytý v drobném tělíčku mě natolik okouznil, že mi začal chybět, když jsem s ním zrovna nebyl. Řekl jsem si, že to třeba bude jen nakrátko, trochu jsem obešel pravidla a nechal si ho. A tak jsme s Tygrem vytvořili rodinu.

Svého nového přítele jsem okamžitě začal učit re-spektu vůči „zakázaným zónám“ v bytě. Zakázal jsem mu skákat na pohovku, na pracovní stůl a na vršek led-

nice a především nesměl sedat na okenní parapet, aby ho nikdo neviděl. Vždycky, když jsem přišel domů, spal na některém ze schválených míst. Zdálo se, že náš tajný vztah báječně funguje.

Jednou jsem se vrátil z práce dřív než obvykle a když jsem otevřel dveře, probudil jsem Tygra z hlubokého kočičího spánku přímo na kuchyňské lince vedle dřezu – na místě, které jsme jasně definovali jako zakázané. Byl stejně překvapený, že mě vidí vcházet, jako já, že ho vidím ležet na lince. Okamžitě seskočil, protáhl se na své místo na posteli a čekal, co udělám. Začal jsem být zvědavý: Je to jen výjimka, nebo ukázka toho, co se tu děje, sotva vyjdu z bytu? Zná mé návyky tak dobře, že jakmile přijdu večer domů, je vždycky tam, kde má?

Rozhodl jsem se ho vyzkoušet. Vykradl jsem se na balkon, schoval se za závěsy a předstíral, že jsem zase odešel do práce. Nemusel jsem čekat dlouho. Za pár minut Tygr seskočil z postele a vydal se rovnou do kuchyně. Tam vyskočil na linku a pohodlně se uvelebil mezi toustovačem a odšťavnovačem. Bylo mu tam tak dobře, že za chvíli začal klimbat a brzy usnul – vedle dřezu, kam by za nic na světě nevezl, kdyby věděl, že jsem doma.

Probral jsem příběh s přáteli, kteří také chovají kočky, a zjistil jsem to, co nutně objeví každý, kdo si toto zvíře opatří: kočku nevychováte! Možná se najde výjimka, obecně si ale kočky dělají, co chtějí. Milují vysoce položená místa a ta nejvyšší je doslova magnetizují – kuchyňské linky, lednice, okenní římsy; všechno, co jsem prohlásil za zakázané zóny. Když jsme doma, obvykle pravidla respektují, jakmile však zůstanou o samotě, stávají se pány situace.

ZRCADLA JSOU VŠUDE

Vyprávím vám to, abych ukázal, co se mnou Tygrovo chování provedlo. Zjistil jsem, že mě rozčiluje, skoro dohání k vzteku. Když se mi díval zpřímá do očí, věděl jsem, že moc dobře ví, kde jsou jeho hranice. Přesto si v rozporu s tím, čemu byl naučen, dělal, co chtěl a kdy chtěl.

Možná nebyla náhoda, že v době, kdy jsem se potýkal s Tygrem, jsem začal mít podobný pocit marnosti také v práci. Podřízení, kterým jsem zadával výzkumné úkoly, mi dělali totéž co Tygr: nevěšimali si toho. Jedno obzvlášť nepřijemné odpoledne za mnou přišla kolegyně a zeptala se, proč ji prostě nenechám pracovat. Zadal jsem jí úkol a ona měla pocit, že všechno musí dělat právě tak, jak si já přeju. Toho dne jsem večer přišel domů a Tygr byl znovu v zakázané zóně na kuchyňské lince. Tentokrát se na mě jen podíval a ani se nenamáhal seskočit. Dostal jsem příšerný vztek!

Usedl jsem na pohovku, abych si promyslel, co se mi tu dáva najevo. Po chvíli jsem si uvědomil analogii mezi Tygrovým nerespektováním mých pravidel a chováním spolupracovníků. Prostřednictvím dvou současných, i když zdánlivě nesouvisejících zážitků jsem se díky Tygrovi a kolegům v práci o sobě dozvěděl něco opravdu důležitého. V obou se odrážel sotva patrný obraz, kterého jsem si dosud vůbec nebyl vědom. Stal se pak prvním z řady dalších, které jsem v sobě musel objevit, abych ve vztazích dokázal řešit věci důležitější a citlivější.

Psychologové ve svépomocných (self-help) komunitách 60. a 70. let tvrdili, že když nejsme spokojeni s tím, co nám život předvádí, měli bychom se podívat na sebe. Učili, že všechno – od zlé vůle spolupracovní-

ků po zklamání důvěry – je odrazem nehlubších hodnot, které vyznáváme. Vzory, s nimiž se nejvíce ztotožňujeme, jsou zpravidla ty, které u druhých nedokážeme vystát. A právě tento scénář se odehrál v případě Tygra a mých spolupracovníků. Netvrdím, že mi kolegové vědomě nastavovali zrcadlo nebo že věděli, co pro mě takový vzorec chování znamená. Prostě mi jen v důsledku napětí, které mezi námi vyrostlo, umožnili pohlednout na sebe jinýma očima. Tehdy šlo o zrcadlo kontroly. Díky tomu, že mě zobrazilo během okamžiku, a ne v průběhu hodin či dnů, jsem dokázal rozpoznat spojitost mezi svým chováním a jejich reakcemi. Klíčem k ponaučení mi byla okamžitá zpětná vazba.

ZRCADLO OKAMŽIKU

Význam schopnosti rozpoznat spojitost mezi tím, co děláme a co se děje ve světě, si můžeme ukázat na příkladu antropologických studií o neznámých asijských kmenech. Když badatelé objevili jeden ze „ztracených“ kmenů (za ztracené jsme je samozřejmě považovali pouze my; oni sami velice přesně věděli, kdo jsou a kde se nacházejí), překvapilo je, že jeho příslušníci neklaďou do souvislosti sexuální styk a těhotenství. Několikaměsíční časová prodleva mezi sexuální aktem a okamžikem zrození pro ně byla natolik velká, že tyto dvě události spolu vůbec nespojovali. Právě proto jsou zrcadla cenná – jejich bezprostřednost nám pomáhá porozumět skutečným, zásadním spojitostem mezi zdánlivě různorodými událostmi.

Pokud v zrcadle spatříme své přesvědčení a názory, jde o přesvědčení a názory aktuální. Ať potom uvidíme cokoli, vnímejme to jako mimořádnou příležitost. Jak-

mile si jednou uvědomíme negativní vzorec chování, snadno se jej dokážeme zbavit. Tím, že jej rozpoznáme, jsme se dostali na stopu jeho příčiny. Ve většině případů zjistíme, že negativní vzorce, které se nám promítají do života, mají původ v jednom ze tří základních typů strachu, které jsme probrali v minulé kapitole.

Vidíme-li ve vztazích s druhými své niterné hodnoty vyjádřené v reálném čase, setkali jsme se s prvním zrcadlem – zrcadlem okamžiku. Někdy nám však obraz okamžiku ukáže něco jemnějšího než to, co děláme – odhalí, co *posuzujeme*. Tehdy se setkáváme s druhým zrcadlem vztahů.

DRUHÉ ZRCADLO: ODRAZY KRITICKÝCH POSTOJŮ

*„Poznej, co je před tvou tváří,
a to, co je ti skryto, se ti odhalí.“³*

– Tomášovo evangelium

V 70. letech se jeden z mých instruktorů bojového umění se mnou podělil o tajemství, jak „přečíst“ protivníka: „Každý, s kým součtější, je pro tebe osobním zrcadlem: ukáže ti, kdo v tom okamžiku jsi. Sleduj, jak k tobě přistupuje, a z jeho reakcí poznáš, jak tě vnímá.“

Ta slova si dodnes pamatuji a často o nich přemýšlím. Později jsem instruktorovu radu začal aplikovat na způsob, jakým se lidé chovají. V roce 1992 jsem se ocitl v situaci, v níž první zrcadlo nedávalo žádný smysl, a tehdy jsem objevil jemné nuance druhého zrcadla vztahů.

Na podzim toho roku mi v krátké době vstoupili do života tři noví lidé. Jejich prostřednictvím jsem prožil

tří nejintenzivnější – a také nejbolestnější – vztahy, které jsem v dospělosti poznal. I když jsem si to tehdy neuvědomoval, stal se mi každý z nich velkým učitelem. Dovedli mě k poznání, že nic už nikdy nebude jako dřív. Ačkoli mi každý tento vztah sloužil jako zrcadlo právě v době, kdy toho bylo nejvíc zapotřebí, zpočátku jsem nerozpoznal, co si z něj mám odnést.

První byla žena s natolik podobnými cíli a zájmy, že jsme se rozhodli žít a pracovat společně. V druhém vztahu šlo o spolupráci při přípravě a organizování seminářů po celé zemi. Třetí vztah byl kombinací přátelství a obchodní dohody. Týkal se muže, který se mi staral o nemovitý majetek, když jsem byl na cestách, výměnou za to, že mohl bydlet v jedné z nepoužívaných a právě renovovaných budov na mém pozemku.

Skutečnost, že všechny tři vztahy začaly současně, mi měla napovědět, že se něco děje – něco významného. Takřka okamžitě začaly všechny tři osoby testovat mé hranice trpělivosti, asertivity a rozhodnosti. Občas jsem měl pocit, že mě ti lidé chtějí dohnat k šílenství! Hádanky a neshody byly na denním pořádku. Protože jsem často cestoval, nepřikládal jsem těmto napjatým situacím velkou váhu a nehledal jsem způsob, jak je řešit. Dokud jsem se nevrátil z další cesty, zaujal jsem prostě vyčkávací postoj v naději, že to nějak dopadne. Jenže když jsem se vrátil, bylo všechno jako předtím, a někdy ještě horší.

Po skončení série seminářů jsem vždycky nasedl do letadla, po přistání jsem si v zavazadlovém prostoru vyzvedl své osobní věci, z bankomatu vybral peníze na benzin a jídlo a vyrazil autem domů. Cesta mi potom trvala ještě čtyři až pět hodin. Jednou se však stalo něco, co mě přimělo, abych těmto vztahům začal věnovat náležitou pozornost. Vyzvedl jsem si zavazadla a vydal se pro

peníze k bankomatu. K mému zděšení však z přístroje jen vyjel potíštěný proužek papíru, z něž jsem pochopil, že nemám na kontě už ani dvacet dolarů na benzín!

Bylo to strašné, protože jsem si nedávno objednal firmu, které se měly pusit do renovace stoletých věřovicových budov na mém pozemku, a zaplatil šeky vypsány na vrub právě tohoto účtu. Přístroj mi ohlásil, že nemám nic – vůbec nic, čím bych pokryl své závazky, pominu-li vydaje na hypotéku, kancelář, cestování a běžný život. Říkal jsem si, že to musí být omyl. Také mi však bylo jasné, že se s tím v Novém Mexiku v neděli v půl šesté odpoledne nedá vůbec nic dělat; všude bylo až do pondělka zavřeno. Jakmile se mi podařilo přesvědčit hlídače parkoviště, že svůj dlouhodobý parkovací účet zaplatím poštou, vyrazil jsem domů a cestou přemýšlel, co se stalo.

Když jsem druhý den ráno zavolal do banky, čekalo mě ještě větší překvapení. Nulový zůstatek na účtu němě tam bylo ještě méně; žena, již jsem svěřil své obchodní záležitosti, vyzvedla víc, než činil zůstatek, a za to banka vyměřuje vysoké penále. Tak jsem se najednou stal majitelem záporného konta.

Byl to pro mě šok. Ten se zakrátko proměnil ve vztek a vztek v zuřivost. Před očima mi pobíhali všichni, komu jsem vypsál šek, a teď jsem nemohl svým závazkům dostát. Zneužití důvěry a naprostá lhostejnost vůči mně a mým povinnostem bolely víc, než jsem čekal.

Abych toho nebylo málo, téhož dne se má obchodní činnost ocitla v kritickém stavu. Když jsem pročetl poštu a prošel vyúčtování odvedených seminářů, nalezl jsem nesrovnalosti ve výdajích. Krátce nato jsem – už telefonicky – položku po položce bojoval o svůj podíl na zisku.

Ještě v tom týdnu jsem zjistil, že se můj nájemce chová v přímém rozporu s naší dohodou, a nejen to: tato dohoda ani neodpovídala ustanovením platným v Novém Mexiku. Bylo jasné, že v mých vztazích došlo k událostem, které už nebylo možno ignorovat.

EXISTUJE VÍC NEŽ JEN JEDNO ZRCADLO

Další den ráno jsem se vydal po zaprášené cestě vedoucí z mého pozemku k vysoké hoře, jež se tyčí nad údolím za domem. Opatrně jsem v blátě překračoval hluboké vyjeté koleje a rozházený štěrk a v tiché modlitbě jsem prosil, ať dokážu rozpoznat vzorec, který se mi tak očividně předkládal a já jsem si jej uvědomoval. Ptal jsem se, co mají tyto vztahy společného. Pak jsem si vzpomněl na slova svého instruktora bojových umění a položil jsem si otázku: *Jaký obraz mi ti tři lidé svým činy opakovaně ukazují?*

V hlavě se mi začala míhat slova, některá tak rychle, že hned zmizela, jiná byla zcela zřetelná a zůstala. Během okamžiku se ustálila čtyři hlavní: *čestnost, poctivost, pravda a důvěra*. Ptal jsem se v duchu dál: *Ještěže se v těch lidech zrcadlí, jaký v určité chvíli jsem, dávají mi tak najevo, že nejednám čestně? Nejednal jsem z nějakého důvodu nepoctivě nebo nedůvěryhodně? Nelhal jsem?*

Tehdy z hlubin mého nitra začínalo vystupovat jisté tušení. Nějaký hlas – *můj hlas* – ve mně křičel: *Ne! Jistěže jsem čestný! Jistěže jsem poctivý! Jistěže jsem pravdomluvný a důvěryhodný! Právě tyto vlastnosti jsou základem mé práce, o kterou se dělám s druhými.*

Vzápětí se mě zmocnil jiný pocit – zpočátku byl jen prchavý, potom však nabyl jasu a zřetelnosti, až se pevně ustálil, abych jej mohl spatřit a poznat. V tom oka-

mžiku již byl odraz naprosto jasný: ti tři lidé, které jsem tak šikovně vtáhl do svého života, mi neukazovali, jaký *v dané chvíli jsem*, nýbrž méně zřetelný obraz, o němž mi nikdy nikdo nepověděl. Místo aby předvedli, kdo jsem, ukazovali mi prostřednictvím našich názorových střetů *to, co odsuzují!* V důsledku nečestného chování těchto lidí jsem si znovu uvědomil, jak moc si vážím vlastností, které jim nic neříkají.

V tehdejší životní etapě jsem se velice trápil tím, jak lidé přistupují k zásadám čestnosti a poctivosti, a odsuzoval jsem je za to. Tento můj kritický postoj se začal rozvíjet nejspíš již v dětství. Najednou se mi oživily dávné vzpomínky. Rozpomněl jsem se na všechny události spojené s nedodržováním těchto zásad: na milostné vztahy, v nichž mi partnerky lhalý o lidech z našeho společného okolí, na sliby dospělých, jež nebyly nikdy dodrženy, na přátele, kteří to mysleli dobře, a na nadřizené v práci, kteří toho naslibovali tolik, že by to nedokázali splnit ani za sto let... Můj postoj k těmto věcem se vytvářel po celá léta tak nenápadně, že jsem si jej vlastně ani neuvědomoval. Nyní se stal ústředním bodem událostí, které jsem již nemohl nevidět.

Prázdňé bankovní konto se změnilo ve výstražně zdvižený ukazováček a já jsem pochopil, že když se budu chtít posunout dál, musím poznat, co pro mě tyto vztahy znamenají. Toho dne jsem také pochopil nenápadnou, avšak zcela zásadní podstatu druhého zrcadla vztahu – zrcadlo toho, co odsuzuji.

POZNÁTE SVŮJ ODRAZ?

Zkuste se blíže podívat na své vztahy s nejbližšími lidmi. Vyjmenujte jejich rysy a charakterové vlastnosti,

kteřé vás tak rozčilují, že vás až dovádějí k šílenství. Až skončíte, položte si otázku: *Ukazují mi tyto lidé v dané chvíli mě samého?*

Dost možná ano. Pokud tomu tak je, hned to instinktivně vytušíte. Bude-li však odpověď znít ne, znamená to, že odkrývají něco ještě hlubšího a významnějšího než odraz toho, kdo jste – ukazují vám věci, které posuzujete. Náprava vašich postojů začne, jakmile tento odraz rozpoznáte a vezmete na vědomí.

KASHÁDOVÝ EFEKT A NÁPRAVA

Den poté, co jsem rozpoznal odraz svých kritických postojů, jsem navštívil přítele, který žije a pracuje v nedalekém Taos Pueblu. Toto místo je bez přerušování osídleno přinejmenším patnáct set let a patří k nejstarším původním komunitám v Severní Americe. Robert, výjimečně nadaný umělecký řemeslník (jeho pravé jméno je jiné), vlastnil přímo v centru města obchod se sochami, „lapačí snů“, nahrávkami hudby a šperky, které patřily k puebelské tradici po celá staletí předtím, než vznikla „Amerika“.

Když jsem vešel dovnitř, právě pracoval na zhruba dva metry vysoké soše. Pozdravili jsme se, já jsem se optal, co rodina a jak jde obchod, a pár minut jsme probírali, co se mu přihodilo od doby, kdy jsme se viděli naposledy. Pak se na oplátku zeptal on, co se přihodilo mně. Řekl jsem mu o událostech posledního týdne, o těch třech lidech a chybějících penězích. Když jsem skončil, na okamžik se zamyslel a pak mi pověděl příběh.

„Můj pradědeček“ začal, „lovil bizony na pláních severního Nového Mexika.“ Věděl jsem, že musí jít

o hodně dávnou dobu, protože bizoni, pokud je mi známo, se v této části země netoulají již léta. „Než zemřel, daroval mi svůj nejcennější majetek: hlavu prvního bizona, kterého jako mladý chlapec ulovil.“ Robert pokračoval a svěřil se mi, že ta bizoní hlava se stala jeho pokladem. Po pradědečkově smrti to byla jedna z mála hmotných památek, které ho spojovaly s odkazem minulosti.

Jednoho dne přijela Roberta navštívit majitelka galerie z nedalekého města. Když uviděla nádhernou bizoní hlavu, zeptala se, zda by ji mohla použít pro výstavu, kterou chystá. Robert souhlasil. Uplynulo několik týdnů a Robertova nová známá se neozvala. Vypravil se proto do města podívat se, jak se jí vede. Když přijel ke galerii, zjistil ke svému údivu, že je prázdná. Dveře byly zamčené, okna zakrytá – zkrátka galerie mimo provoz. Majitelka i s jeho bizoní hlavou byla pryč. Robert zvedl oči od modelování a pohlédl na mě tak, abych poznal, jak ho ta zkušenost zabořila.

„Cos udělal?“ zeptal jsem se. Čekal jsem, že mi poví, jak galeristiku vypátral a cenný majetek získal zpátky.

Odpověď byla jednoduchá, avšak hluboce moudrá: „Neudělal jsem nic, protože žije s tím, co provedla.“ Když jsem z Taos Puebla toho dne odjížděl, myslil jsem na Robertův příběh a přemýšlel, jaký význam pro mě má.

Koncem týdne jsem začal zkoumat, jaké mám právní možnosti, abych získal zpět alespoň část zmizelých peněz. Brzy jsem zjistil, že ač je můj případ z právního hlediska jasný, čeká mě zdlouhavý, rozvláčný a nákladný proces. V první řadě musí být řešen nikoli jako občanskoprávní, nýbrž jako trestní záležitost. Od toho okamžiku by již všechno probíhalo mimo mou kontrolu. Pokud by žena byla uznána vinnou, hrozilo by jí

vězení. To by pak vytvořilo dlouhodobý vztah s někým, ke komu jsem již nic necítil.

Jak jsem zvažoval své možnosti, zamyslel jsem se znovu nad slovy svého přítele z Puebla a nad ponaučením, které z nich vyplynulo. Netrvalo dlouho a dospěl jsem k závěru, který mi jediný připadal správný: rozhodl jsem se nechat to být. Téměř okamžitě se začalo dít něco nečekaného – všichni tři lidé, kteří zrcadlili mé kritické postoje, se mi začali ze života vytrácet. Už jsem na ně neměl vztek ani jsem jim nic nezazlíval. Začal jsem vůči nim pociťovat zvláštní druh prázdnoty, ačkoli jsem se je nikterak nesnažil vytěšnit. Když jsem si ujasnil, co se mezi námi stalo, ovšem z hlediska skutečných prožitků, nikoli mých soudů, nezbylo nic, co by tyto lidi u mě udrželo. Všichni tři se prostě začali z mých každodenních aktivit vytrácet. Najednou jsem od nich do stával méně dopisů, méně mi volali a také já jsem na ně v průběhu dne myslel stále méně. To, co jako magnet drželo tyto vztahy pohromadě, byly mé postoje.

I když byl vývoj událostí zajímavý, během několika dní se začalo dít něco ještě neobvyklejšího. Uvědomil jsem si, že i ostatní lidé, kteří dlouho patřili k mému světu, se z něj začínají vytrácet. Znovu opakuji, že z mé strany nešlo o vědomou snahu tyto vztahy ukončit; prostě pro mě najednou přestaly mít význam. Když jsem s někým z těchto lidí výjimečně zapředl hovor, bylo to celé nepřirozené a falešné. Místo společné řeči nastoupila rozpacitost.

Skoro současně s tím, jak jsem zaznamenal posun v těchto vztazích, jsem si všiml něčeho, co mi zatím unikalo. Každý z těch vytrácějících se vztahů byl založen na stejném vzorci chování, který mi původně přivedl i ony tři lidi, a tím vzorcem byl kritický postoj. Ten postoj byl nejen magnetem, který ke mně tyto vzta-

hy přitáhl; byl i lepidlem, které je drželo pohromadě. Jakmile zmizel, lepidlo se rozpustilo. Všiml jsem si, že dochází k tomu, čemu se říká kaskádový efekt: Jakmile jsem vzorec rozpoznal na jednom místě, v jednom vztahu, odrážela se jeho ozvěna i v dalších úrovních mého života.

Odras kritických postojů je sotva patrný a těžko zachytitelný, a ne každému, kdo si jej uvědomí, dává smysl. Když se rodina a přátelé dozvěděli o mém rozhodnutí „nechat to být“, soudili, že se snažím popřít, co se stalo. „Vzala ti peníze!“ říkali. „Zneužila tvé důvěry! Nenechala ti vůbec nic!“ Na jednu stranu měli pravdu – to všechno se stalo. Tužil jsem ale, že kdybych postupoval podle typického vzorce odplaty, ocitl bych se v začarovaném kruhu, který podobná zkušenost ještě tě upevní. Na druhou stranu mi každý z těch tří lidí, kteří byli jednoduše sami sebou, napověděl něco o mně samém, což se později ukázalo jako zásadní v mých budoucích obchodních rozhodnutích. Tím „něčím“ byla účinná lekce o vnímání důvěry.

Před těmito událostmi jsem chtěl věřit, že důvěra je dvojího druhu. Tedy že člověku buď věříme, nebo nevěříme – a když mu věříme, pak mu můžeme důvěřovat na sto procent. Ačkoli se mi nelíbila představa, že bych měl uvažovat o světě jinak, tyto tři vztahy mě poučily, že existují úrovně důvěry, které se musíme naučit rozlišovat. Často druhým lidem důvěřujeme víc, než si věří oni sami. A právě to se mi přihodilo.

Rozpoznání kritického postoje, jenž se zrcadlí ve vztahu, znamená významný objev, jehož důsledky se dotýkají všech aspektů života. Lidem, kteří mi pomohli dospět k tomuto poznání, patří můj dík. A těm, již mi ukázali mé lidské kvality, vyjadřuji svou nehlubší úctu a vděk za to, že přede mnou tak bezvadně drželi

zrcadlo. Bylo to opravdu báječné potvrzení tajemství druhého zrcadla vztahů!

(*Poznámka:* V příběhu jsem se zmínil o vyrovnání se s břemenem hodnocení, aniž bych plně vysvětlil, jak toho dosáhnout. Vše je popsáno v mé knize *Secrets of the Lost Mode of Prayer* (Tajemství původních modliteb), vydané v roce 2006 nakladatelstvím Hay House, v části „Třetí tajemství: Modlitba znamená úlevu“. Mám-li stručně popsat tento klíč ke změně kritických postojů, musím uvést, že právě modlitba představuje prastaré tajemství, které nás zprošťuje životního utrpení na dost dlouhou dobu, aby je mohl nahradit jiný pocit. Modlíme-li se za ty, kdo nás ranili, přerušujeme dočasně kruh bolesti. A je nepodstatné, zda přerušení trvá nanosekundu nebo celý den. Ať je jakkoli dlouhé či krátké, modlitba nám otevírá prostor k vyrovnání se s vlastními kritickými postoji a dovoluje postoupit dál. Nejdůležitější je, že jsme na určitou dobu zbaveni bolesti a že tato doba je dost dlouhá na to, abychom si do srdce a mysli mohli vpustit něco jiného: sílu „krásna“.)

TŘETÍ ZRCADLO: ODRAZY TOHO, CO JSME ZTRATILI. ČEHO JSME SE UZDALI NEBO CO NÁM BYLO UZATO

„Království Ot[ce] je podobné ženě,
která nesla [džbán] plný mouky.

Když šla dlouhou cestu, ucho džbánu se utrhlo

a mouka se sypala za ní [po] cestě.

Nevěděla to, problému si nevšimla.

Když dorazila domů,

postavila džbán na zem

a zjistila, že je prázdný.“⁴

– Tomášovo evangelium

Vaše láska, soucit a starostlivost se podobají mouce ze džbánu. Jsou součástí vašeho já, které v těžkých dobách ostatní lidi (stejně jako *vás*) utěšuje, stará se o ně a podporuje je. Ztratíme-li lidi, místa a věci, které jsou nám drahé, je to právě naše milující a soucitná přirozenost, co nám pomůže přežít a s tímto prožitky se vyrovnat.

Láska, soucit a starostlivost zároveň představují tu naši část, o níž lze přijít, bláhově ji promarnit nebo si ji nechat vzít těmi, kdo mají nad námi moc. Pokaždé, když důvěřujeme natolik, že druhého člověka začneme milovat a starat se o něj, a naše láska je zneužita, přicházíme o část sebe samých. Neochota vystavit se znovu podobnému zranění je zároveň naší ochranou – způsobem, jak přežít zranění a zradu. Pokaždé, když uzavřeme přístup ke své soucitné a starostlivé přirozenosti, jsme jako ta mouka, která se usypává ze džbánu, jež nese ta žena.

Až konečně nastane okamžik, kdy se budeme chtít doopravdy otevřít a společně s druhou osobu vše sdílet, sáhneme do svého nitra pro lásku a zjistíme, že

zmizela. Zbude po ní prázdnota. Poznáme, že jsme kousek po kousku ztráceli sami sebe právě kvůli pocitům, jímž jsme důvěřovali natolik, že jsme si je vpustili do života.

Dobrá zpráva však je, že ony části náš samých, jež se *zdají být* nenávratně pryč, ve skutečnosti nikdy nezmizely. Není to tak, že by byly navždy zničeny... jsou součástí naší nejnějnější podstaty, součástí naší duše. A stejně jako nelze zničit duši, nemůže se ztratit ani jádro naší přirozenosti. Je pouze dobře zamaskované a ukryté, protože je tak chceme chránit. Jakmile poznáme, že svým chováním vlastně jenom chráníme něco, co je ukryto v hloubi naší duše, znamená to, že jsme vykročili po cestě k dosažení vnitřního klidu a míru. Vrátit se ke zdánlivě ztracené součásti vlastního já může být nejsilnějším důkazem našeho osobního vítězství.

Na začátku své kariéry v obranném průmyslu jsem pracoval v týmu, jenž vyvíjel software pro zbraňové systémy. Mí kolegové a já jsme sdíleli nevelký pracovní prostor typický pro vojenské letectvo – přepážky, židle, kóje – a tak jsme v těsně blízkosti společně trávili dlouhé hodiny. Jistě si dokážete představit, že takové uspořádání skýtalo jen málo prostoru pro soukromí. Telefonické hovory rezonovaly na holých stěnách ze sádrokartonů a přenášely se do vedlejších kójí, takže jsme se všichni docela dobře poznali – dokonce tak dobře, že jsme si nakonec ve všem navzájem radili: od pracovních záležitostí po rodinný a soukromý život.

Jednou jsem během přestávky na oběd uviděl na vlastní oči, co s člověkem udělá, když náhle na někom najde něco, co už dávno považoval za ztracené. Pozo-

roval jsem to na kolegovi, příteli, jemně se právě kvůli tomu změnil život v peklo.

Můj přítel se dokázal kdykoli „zamilovat“ do libovolné ženy, již potkal při svých pochůzkách. Mohla to být servírka, která nás obsluhovala, pokladní v krámě s potraviny... upřímně řečeno, byl to skoro každý (tedy každý rodu ženského), kdo mu během dne přišel do cesty. Docházelo k tomu všude a schéma bylo vždy stejné – prostě se dotýčné ženě podíval do očí, a najednou to „byl ten pocit“, který nedokázal vysvětlit. Protože pořádně nechápal, co se s ním děje, vysvětloval si to jediným způsobem, na který dokázal přijít, totiž že se zamilovává. Několikrát denně.

Mělo to však háček, a ne ledajaký: byl ženatý. Měl krásnou, milující ženu a nádherného, nedávno narozeného synka. Nesmírně mu na nich záleželo a to poslední, co by si přál, bylo ublížit jim a zničit, co spolu vytvořili. Zároveň ho však zaplavovaly city k druhým ženám.

Tehdy jsme se vrátili do kanceláře z rychlého oběda, před nímž jsme se ještě stavili u benzínky a v bance. A právě v bance do toho zabředl. U přepážky, kde jsme ukládali šeky, seděla nádherná pokladní (bylo to ještě v době, kdy se neprováděly elektronické vklady). Když jsme se vrátili do kanceláře, nedokázal na ni přestat myslet. Nemohl pracovat, nesoustředil se, zkrátka ji nedokázal pustit z hlavy. „Co když na mě zrovna teď myslíš?“ opakoval už poněkolidikáté. „Co když zrovna ona je ta pravá?“ Nakonec zvedl telefon, zavolal do banky, našel pokladní a zeptal se, zda by mohli po práci zajít na šálek kávy. Souhlasila. Když však seděli v kavárně, střetl se pohledem se servírkou, která jim nápoj přinesla, a zamiloval se do *ně*.

Jeho příběh vyprávím, abych poukázal na příčiny, které on nechápal. Přítel byl nucen navazovat kontakt

se ženami, k nimž, jak upřímně věřil, začal chovat city. Riskoval tak vše, co mu bylo drahé, včetně ženy, syna a kariéry. Co se s ním dělo?

Zažili jste někdy něco podobného (i když, doufáme, v menší míře)? Stalo se vám, že jste žili v dokonale šťastném svazku a náhle se „to“ stalo? Nebo jinak: třeba s nikým právě nejste a ani nikoho nehledáte, jdete po rušné ulici nebo procházíte nákupním střediskem či letištní halou, když „to“ najednou – bez varování – „zažijete“. Někdo, koho jste neviděli, projde okolo vás, vaše oči se v tu chvíli střetnou a – *prásk!* – už to je. Možná jde pouze o pocit spřízněnosti či nabízené příležitosti, anebo to je neovladatelné nutkání přiblížit se, prohlédnout si dotýčnou, zavést s ní rozhovor. Při pracovních seminářích jsem se na tuto záležitost mnohokrát ptal. A zjistil jsem, že – jsme-li k sobě vskutku upřímní – tento druh kontaktů není zase tak neobvyklý.

Zpravidla probíhá následovně: dva lidé se střetnou pohledem a zjevně se jich dotkne onen „pocit“, jeden z nich však nebude tomuto okamžiku přikládat žádný význam. Na kratičký zlomek vteřiny však nastane něco, co nelze popřít; je to stav změněného vědomí a pocit vytrženosti z reality. V tom prchavém okamžiku, který náhodným pohledem nepostřehnete, si jejich oči pošlou vzkaz. Oba si v té chvíli – možná naprosto neuvědoměle – cosi vzájemně sdělují.

Vzápětí jako na zavolanou přinese jejich racionální mysl nějaké rozptýlení, které přeruší rozpačitost toho kontaktu. Může to být zvuk automobilu, někdo, kdo projde kolem, list letící ve větru ulicí, kýchnutí nebo třeba útok stranou kvůli žvýkačce na chodníku. Jde o to, že každá taková maličkost přenesení pozornosti jinnam, a chvíle vzájemnosti je pryč, než se kdo naděje! Co se vlastně děje, když něco podobného prožíváme?

HOVŮ V DRUHÝCH HLEDÁME TO, CO JSME ZTRATILI

Jakmile se ocitneme v podobné situaci, stojíme před možností zajímavým způsobem se poznat – pokud ovšem pochopíme, co ona chvíle vlastně znamená. V opačném případě nám může zamotat hlavu a dokonce připravit horké chvíle, jak by mohl vyprávět kolega z práce. Tajemství podobných setkání je podstatou záhady třetího zrcadla.

Chceme-li přežít, musíme potlačit velkou část svého já. Pokaždé, když se tak stane, něco ze sebe ztrácíme, a to společensky přijatelným, nicméně bolestivým způsobem. Když jako malý zažíváme rozpad rodiny, bereme na sebe roli dospělých a přicházíme o dětství; násilným slučováním kultur ztrácíme svou etnickou identitu; potlačováním bolesti, zloby a hněvu se snažíme překonat první traumata – to vše jsou příklady, jak se kousek po kousku sami sobě ztrácíme.

Proč něco takového děláme? Proč zrazujeme svou víru, lásku, důvěru a soucit, když víme, že je to sama naše podstata? Odpověď je jednoduchá: Abychom přežili. Jako děti jsme poznali, že je jednodušší zůstat potuchu, než říci nahlas svůj názor a čelit riziku, že nás budou rodiče, bratři, sestry nebo kamarádi zesměšňovat. Jsme-li v rodině zneužíváni, je mnohem bezpečnější „vzdát to“ a zapomenout, než těm, kdo nad námi mají moc, vzdorovat. Jako společnost tolerujeme zabití jení lidí ve válce a odůvodňujeme to zvláštními okolnostmi. Všichni jsme uvykli v případě konfliktu, nemoci či zdrcujících emocí poddávat se způsobem, kterému teprve nyní začínáme rozumět. V každém případě je na nás, jestli v takových situacích spatřujeme úžasnou příležitost, anebo pobídku k posuzování toho, co je špatné a co dobré. Neustále hledáme něco, co zaplní

naši prázdnotu, ať je to, co je to. Najdeme-li člověka, který má právě to, čeho jsme se vzdali, dělá nám dobře být v jeho blízkosti. Sám fakt, že existuje někdo, kdo může doplnit, co ve svém nitru postrádáme, nám dává znovu zakusit pocit celistvosti. A právě to je klíčem k porozumění tomu, co se dělo s mým přítelem z práce, i dalším příkladům, o nichž jsem se zmínil.

Jakmile své „chybějící“ části objevíme u jiných lidí, jsme k nim silně a neodolatelně přitahováni. Dokonce si myslíme, že je „potřebujeme“, ale jen do chvíle, než si uvědomíme, že to, co nás k nim tolik láká, máme stále uvnitř sebe... jen to spí. UVědomíme-li si, že i v nás jsou tyto vlastnosti a rysy, můžeme je odkrýt a znovu uplatnit. Jakmile to uděláme, zjistíme najednou, že k osobě, jež tyto vlastnosti v našich očích původně ztělesňovala, nás to už tak silně, neodolatelně a nevysvětlitelně nepřitahuje.

Význat se ve svých citech vůči druhým, abychom věděli, jací doopravdy jsou, a nikoli jak jsme si je přáli vidět, je klíčem k třetímu zrcadlu vztahů. Onen nevysvětlitelný pocit, který zažíváme v přítomnosti někoho druhého – ta přitažlivost a jiskření, díky nimž jsme plni života – to jsme ve skutečnosti *my*! Je to podstata těch částí, které jsme ztratili, a poznání, že chceme, aby se znovu staly součástí našeho světa. Když to nyní víme, vrátme se k příběhu mého věčně zamilovaného kolegy.

Je dost pravděpodobné, že v těch ženách mimoděk viděl kousky sebe samého, které ztratil, vzdal se jich nebo které mu jiní vzali. Je možné, že na ně narazil i u mužů, ale vzhledem k tomu, jak byl vychován, si vůči nim stejné city nepřipustil. To, co ztratil, bylo v jeho životní zkušenosti natolik běžné, že to v určitém náznaku viděl téměř v každém, s kým se seznámil.

Protože však nechápal, co jeho pocity znamenají, pociťoval nutkání následovat je tím jediným způsobem, který znal. Uprímně věřil, že s každým dalším setkáním se mu nabízí možnost dosáhnout štěstí, neboť se s dotyčnou ženou vždycky cítil velice dobře. Manželku a syna stále nadevše miloval, a když jsem se ho jednou zeptal, jestli by je dokázal opustit, zatvářil se pohoršeně. Neměl vůbec v úmyslu s manželstvím skoncovat, přesto se však nechal silou svých pocitů zahánět do kompromitujících situací, až se ztráta rodiny stala reálným nebezpečím.

CO NÁM ŘÍKAJÍ CITY K PŘITAŽLIVÉ OSOBĚ A JAK TO ZJISTIT

Každý z nás se ve chvílích důležitých pro fyzické a emocionální přežití bez váhání vzdáme těch svých vnitřních částí, o nichž se domníváme, že je nutné je obětovat. Jakmile to však učiníme, můžeme sami sebe vnímat jako „méněcenné“ a uvíznout v pasti pochybností o tom, co z nás vlastně zbylo. U někoho tento výměnný obchod proběhne, aniž si uvědomí, co se vlastně stalo; u jiných se jedná o vědomou volbu.

Ještě stále jsem pracoval v obranném průmyslu spolu se svým přítelem technikem, když se mi jednou odpoledne objevila na stole nečekaná pozvánka. Jednalo se o neformální prezentaci nově financovaného obranného systému pojmenovaného Strategická obranná iniciativa (SDI; tzv. hvězdné války) pro pracovníky Bílého domu a armádní generalitu. Při rautu jsem pak vyslechl rozhovor jistého vysoce postaveného vojenského činitele s výkonným ředitelem naší společnosti.

Ředitel mu položil dost osobní otázku: „Jaké oběti

jste musel přinést, abyste se dostal tam, kde jste dnes?“ Důstojník popsal, jak jeho postavení v armádě a pak i Pentagonu postupně rostlo, až se dostal do vedení velké nadnárodní společnosti. Napjatě jsem naslouchal, protože ten muž mluvil neobykle upřímně a otevřeně.

„Abych se dostal tam, kde jsem dnes,“ začal, „musel jsem se odevzdat systému. Vždycky, když jsem povýšil, ztratil jsem další kus sebe sama. Jednoho dne jsem si uvědomil, že už jsem na vrchole, a ohlédl se zpět. A zjistil jsem, že už jsem toho ze sebe obětoval tolik, že už nic nezbylo. Stal jsem se majetkem korporací a armády. Vzdal jsem všeho, co jsem miloval: své ženy, dětí, přátel – a nakonec i zdraví. Vyměnil jsem je za moc, bohatství a řízení jiných.“

Jeho upřímnost mě ohromila. I když není pochyb, že ho celá ta mašinerie pohltila, dobře věděl, do čeho jde. Rmoutilo ho to, avšak to, co zaplatil, mu za jeho vlivné postavení stálo. Každý možná uděláme něco podobného, i když z jiných důvodů. Pro většinu z nás nebude cílem moc, nýbrž spíše snaha přežít.

Pokud potkáte někoho, kdo ve vás vzbudí důvěru, měli byste to prožít opravdu naplno. Vám i tomu druhému se totiž děje něco výjimečného a vzácného: právě jste našli někoho, kdo si nechal ty vaše části, které hledáte. Taková zkušenost bývá nezřídka oboustranná, neboť druhou osobu to k vám přitahuje ze stejného důvodu. Usoudíte-li, že je to vhodné, dejte se s ní do řeči. Začněte mluvit o čemkoli, jen abyste udrželi oční kontakt. Během hovoru si v duchu položte jedno-duchou otázku: *Vidím na tom člověku něco, oč jsem sám přišel, čeho jsem se vzdal nebo co mi vzali?*

Takřka ihned se vám dostane odpovědi. Může se jednat o něco tak prostého, jako je pocit pochopení, nebo

jasného jako vnitřní hlas, který poznáte a který je s vámi již od dětství. Odpovědi zpravidla přicházejí v podobě jednotlivých slov nebo krátkých frází, a to, co je důležité, rozezná vaše tělo. Třeba vnímáte něčí krásu, protože máte pocit, že se vám jí právě nedostává. Nebo vás u dotyčné osoby zaujme bezelstný přístup k životu, šarm, s jakým prochází uličkou v obchodě, sebedůvěra, s jakou udělá, co je třeba, nebo prostě jen její zářivá vitalita.

Vaše setkání nemusí trvat nijak dlouho, stačí pár vteřin nebo nanejvýš minut. Tyto krátké okamžiky vám umožní prožít radost a potěšení z dané chvíle, protože v druhé osobě nacházíte část sebe sama, něco, co již máte, stejně jako pocit, jaké je ono „něco“ v sobě opět probudit.

Ten, kdo si v těchto letmých okamžicích připustí, že zažívá něco důvěrně známého, se zřejmě den co den dívá do zrcadla odrážejícího věci, jež jsme kdysi ztratili. Tím, že nám druzí zrcadlí naši pravou podstatu, v sobě nalzáme úplnost. Společně všichni hledáme celistvost a každý z nás vytváří situace, jež nás vedou k jejímu nalezení. Každý je katalyzátor pocitů, ať už se jedná o kněze, učitele, staršího člověka, teenagera, rodiče nebo dítě.

V těchto pocitech nacházíme to, po čem vnitřně toužíme, to, co je stále s námi, avšak ukryto pod maskou člověka, kterým si myslíme, že jsme. Je to přirozené a lidské. Když porozumíme, co naše pocity vůči druhým vypovídají o nás samých, můžeme získat významnou pomůcku při objevování své skutečné síly.

ČTVRTÉ ZRACDLO: ODRAZY TEMNÉ NOCI DUŠE

„Jestliže zplodíte, co je ve vás,
to, co máte, vás zachrání.“⁵

– Tomášovo evangelium

Na počátku 90. let 20. století, v době technologického boomu, pracoval Gerald (jméno je smyšlené) jako technik v Silicon Valley v Kalifornii. Měl dvě krásné dcerky a neméně krásnou ženu. Byli spolu již téměř patnáct let. Když jsem se s ním seznámil, obdržel zrovna od společnosti vyznamenání za pětiletou práci jako vedoucí poradce pro odstraňování problémů specializovaného druhu softwaru. Ve své funkci byl pro společnost nepostradatelným přínosem a poprvá po jeho odborných znalostech sahala daleko za osmihodinovou pracovní dobu.

Aby ji dokázal uspokojit, začal Gerald pracovat dlouho do noci a o víkendech se svým softwarem objížděl obchodní výstavy a veletrhy mimo město. Zakrátko zjistil, že se spolupracovníky tráví víc času než s vlastní rodinou. Líčil mi, jak se doma jeden druhému vzdalují, a já jsem viděl v jeho očích bolest. Když Gerald přijížděl pozdě večer domů, žena a děti už spaly, a ráno, ještě než vstaly, už zase seděl v kanceláři. Brzy se začal doma cítit jako cizinec. O rodinách lidí z kanceláře toho věděl víc než o své vlastní.

Pak nastal v Geraldově životě dramatický zvrat. Přišel ke mně do poradny zrovna v době, kdy jsem psal knihu nazvanou *Walking Between the Worlds: The Science of Compassion* (Putování mezi světy: Nauka o soucitu), která popisuje roli, již v životě hrají „zrcadla“ vztahů. Před více než dvěma tisíci lety dva sty lety identifikovali

autoři svitků od Mrtvého moře sedm konkrétních vzorců chování, které lze vyzorovat při jednání s ostatními lidmi. Když Gerald dopověděl svůj příběh, bylo jasné, že popisuje jeden z těch vzorců, totiž životní odraz našeho nejsilnějšího strachu, běžně známého jako „Temná noc duše“.

Mezi techniky u něj v kanceláři byla i velmi nadaná mladá programátorka, zhruba v jeho věku. Společně byli zařazeni do týmu, jehož práce někdy zabrala celé dny v jednom kuse, a začali být vysíláni do měst po celé zemi. Zanedlouho se mu zdálo, že tu ženu zná lépe než svou vlastní. Když došel do tohoto bodu, začal jsem se obávat, že vím, kam míří. Nevěděl jsem ale, co se stalo potom a proč byl Gerald tak rozrušený.

Postupně nabyl pocitu, že se do kolegyně zamiloval, a rozhodl se ženu a dcery opustit a s ní začít nový život. Toto rozhodnutí se tehdy zdálo naprosto logické, neboť toho měli spoustu společného. Za několik týdnů byla však jeho nová přítelkyně převedena na projekt v Los Angeles. Geraldovi nicméně stačilo zavolat několika lidem, aby byl převeden do stejné kanceláře jako ona.

Vše se ale začalo ubírat nesprávným směrem a Gerald poznal, že přišel o víc, než čekal. Přátelé, které se ženou měli již roky, byli najednou daleko a těžko k zaštížení. Kolegové ho považovali za podivína, který se vzdal postavení a projektů, na nichž se těžce nadílel, a rodiče se zlobili, že rozvrátil rodinu. I když ho to bolelo, říkal si, že to prostě je cena za změnu. Měl před sebou báječný nový život. Co víc si mohl přát?

A zde přichází ke slovu zrcadlo rovnováhy a Temná noc duše. Gerald zjistil, že ač se zdálo, že do sebe všechno zapadá, všechno se naopak rozpadalo! Během několika týdnů mu jeho nová láska oznámila, že jejich

vztah není to, co čekala. Rázně jej ukončila a požádala ho, ať od ní odejde. Než se nadál, ocitl se Gerald sám, opuštěný a zlomený. „Po tom všem, co jsem pro *ni* udělal – jak jen mohla?“ nařikal. Opustil ženu, děti, přátele – během krátké doby se vzdal všeho, co miloval.

Brzy nato začal odvádět nekvalitní práci. Po několika výstrahách a ne právě prvotřídním pracovním posudku ho z oddělení nakonec propustili. Když Gerald dokončil svůj příběh, bylo zřejmé, co se ve skutečnosti stalo: jakmile se mu sny rozplynuly, jeho život se z nejvyšších výšin – nový vztah, nová práce, vyšší příjem – propadl do největších hlubin, neboť všechny jeho sny vzaly za své. Tu noc, kdy ke mně Gerald přišel, mi položil jedinou otázku: „Co se to stalo?“ Jak mohlo něco, co vypadalo tak nadějně, dopadnout tak špatně?

TEMNÁ NOC DUŠE: ROZPOZNÁNÍ SPOUŠTĚČE

V době, kdy jsem Geralda potkal, už přišel o všechno, co miloval. Zásadní otázka tohoto příběhu zní proč. Nechtěl se vzdávat věcí, které miloval, jenom kvůli pocitu, že už mu nemohou nabídnout nic nového; taková rozhodnutí činil, pouze když si myslel, že za ně má lepší náhradu. Řečeno jinak, hrál na jistotu. Protože se bál, že nenajde nic lepšího, zůstával fyzicky stále s rodinou, ačkoli citově ji už dávno opustil. Rozdíl mezi odchodem ze zaměstnání, opuštěním přítele a ukončením milostného vztahu, protože už nám nic nového nenabízejí, a tím, že zůstaneme, protože se bojíme, že nic jiného pro nás není k mání, je sice nepatrný, avšak podstatný.

V každém vztahu lze nalézt tendenci držet se zavede-

ného, dokud se neobjeví něco lepšího. Takový přístup pramení buď z toho, že vlastně nevíme, co chceme, nebo z toho, že se bojíme zčeřit klidnou hladinu a čelit nejis- totě neznámého. Ač může jít o vzorec chování, jehož si nejsme vědomi, stále je to vzorec. V práci, v milostných vztazích či zaběhnutém životním stylu se můžeme ocitnout v zajetí vzorce, kdy vlastně nejsme moc šťastní, ale nikdy jsme to svému okolí upřímně neřekli. I když si ostatní mohou myslet, že žijeme jako obvykle, někde uvnitř voláme po změně a cítíme se frustrováni, neboť nevíme, jak to sdělit svým nejbližším.

Jedná se přitom o vzorec, který je zdrojem negativiz- mu. Svě skutečné pocity ukryváme pod maskou napětí a nepřátelství, a někdy prostě už ve vztahu ani nejsme. Denně předstíráme, že s někým sdílíme život a domov, zatímco emocionálně žijeme v jiném, vzdáleném světě. Ať už se náš problém týká šéfa, partnera nebo nás sa- my, pro všechno máme zdůvodnění, děláme kompro- misy a čekáme. Pak se to jednoho dne zničehonic sta- ne – a *boom!* To, nač jsme čekali a po čem jsme toužili, se zčistajasna objeví před námi a my se po tom vrhneme jako zběsilí.

Gerald to vyřešil tak, že se odstěhoval za novou lás- kou do jiného města. Zbyla po něm nevyřešená prázd- nota, do níž se jeho svět zhroutil. Teď, když ztratil všech- no, na čem mu záleželo, seděl proti mně a po tvářích se mu koulely slzy jako hrachy. „Jak můžu získat zpátky svou práci a rodinu? Řekněte mi jen, co mám udělat!“

Zatímco jsem mu podával krabici s papírovými ka- pesničky, kterou jsem měl pro podobné případy polo- ženou na vedlejším stolku, řekl jsem něco, co ho za- skočilo: „Tentokrát nejde o to, získat zpátky, co jste ztratil, i když i to se může stát. To, co jste teď udělal, sahá mnohem hlouběji než jenom k vaší práci a rodi-

ně. Právě jste v sobě probudil sílu, která se může stát vašim mocným spojencem. Až si touto zkušeností projdete, získáte novou, neotřesitelnou sebedůvěru. Vstoupil jste do období, které znali už naši předkové. Říkali mu Temná noc duše.“

Gerald si otřel oči a opřel se o opěradlo židle. „Co myslíte tou ‚Temnou nocí duše‘?“ zeptal se. „Jak to, že jsem o ní nikdy neslyšel?“

„Temná noc duše představuje období, kdy se zaplete do situace, která pro vás ztělesňuje vaše nejhorší obavy; to, z čeho máte největší strach,“ odpovéděl jsem. „Toto období přichází, když je nejméně čekáte, a obvykle bez varování. Problém je v tom,“ pokračoval jsem, „že do víru těchto událostí můžete být vtaženi jenom tehdy, když vaše životní znalosti signalizují, že jste už připraven. Zrovna když se zdá, že je život dokonale, stane se dosažená rovnováha znamením, že jste připraven na změnu. Pokušení provést změnu se stane něčím, po čem toužíte, čemu prostě nemůžete odolat. Jinak byste ten skok nikdy neudělal.“

„Myslíte tím pokušením třeba nový vztah?“ zeptal se Gerald.

„Právě něco jako nový vztah,“ odpovéděl jsem. „Vztah představuje určitý druh katalyzátoru, který v sobě chová příslib, že se pohneme vpřed.“ Pak jsem pokračoval dál a vysvětlil mu, že i když víme, že jsme způsobili přelití všeho, co nám život postaví do cesty, není v naší povaze se prostě jednoho dne probudit a říci si: „Hmm... tak dnes se vzdám všeho, co miluji a čeho si vážím, a vstoupím do Temné noci duše.“ Tak prostě nefungujeme! Největší zkoušky naší Temné noci připrachej, když je nejméně čekáme.

Možnost, že nám život přinese právě to, co potřebujeme, a zrovna ve chvíli, kdy to potřebujeme, dává do-

konalý smysl. Podobně jako nenaplníme pohár vodou, dokud neotočíme kohoutkem, platí, že otevřeme-li skříňku plnou citového náčiní, vypustíme tak signál ke změně. Dokud kohoutkem neotočíme, nic se nestane. Druhou stranou této dynamičnosti je skutečnost, že nacházíme-li se v Temné noci duše, můžeme se alespoň utěšovat tím, že si za to můžeme sami, protože jsme to *my*, kdo otočil kohoutkem. Ať si to uvědomujeme, nebo ne, jsme vždy připraveni na všechno, co nám život může přinést.

NAŠE NEJVĚTŠÍ OBAVY

Smyslem Temné noci duše je prožít největší obavy a překonat je. Každý z nás se bojí něčeho jiného a co může být pro jednoho člověka děsivou zkušeností, znamená pro druhého jen poněkud nestandardní zážitek. Právě to je na Temné noci zajímavé.

Gerald se kupříkladu přiznal, že má největší strach z toho, že zůstane sám. Ten večer jsem o něco dřív mluvil se ženou, jež se mi svěřila, že největší radost jí dělá „být sama“.

Pro člověka, který má strach zůstat sám, není zase tak neobvyklé stát se mistrem vztahů, v nichž bude tento strach prožívat. Když mi Gerald popsal své lásky, přátelství a zaměstnání, bylo jasné, že prostě nemohly trvat dlouho! Přesto si pokaždé, když vztah skončil, myslel, že „dopadl špatně“. Ve skutečnosti však byly jeho vztahy natolik úspěšné, že mu umožnily, aby si svůj strach ze samoty náležitě prožil. Protože jej ale nikdy nepřekonal, dokonce ani nerozpoznal podobu s vzorci, které se opakovaly již dříve, ocitl se v situaci, kdy se jeho strach stával stále zřetelnějším. Nakonec se dostal do bodu, kdy

už byla tato emoce natolik přítomná, že se s ní musel vypořádat, aby mohl jít dál.

V životě můžeme projít řadou Temných nocí duše, ta první však bývá nejtěžší. Mnohdy se také jedná o nejúčinnější hybnou sílu změny. Jakmile pochopíme, proč se tolik trápíme, začne tato zkušenost dostávat nový význam. Poznáme-li náznaky Temné noci, můžeme si říci: „Aha! Tenhle vzorec znám! To musí být určitě Temná noc duše. A co se tedy po mně chce, abych zvládl?“

Znám lidi, kteří po překonání zkušeností z Temné noci zůstali natolik posilnění, že téměř vyzývali vesmír, ať jim přinese další. Dělalí to, neboť jednoduše vědí, že přežili-li první, dokáží přežít všechny. Pouze tehdy, když prožíváme podobnou zkušenost, aniž bychom věděli, oč v ní běží a proč jí procházíme, můžeme na celá léta nebo dokonce na celý život uvíznout v určitém vzorci. Ten nás pak doslova připraví o vše, co je nám nejdražší... i o sám život.

PÁTÉ ZACADLO: ODRAZY NEJVĚTŠÍHO SOUCITU

„Ukažte mi kámen, který stavítele zavrhlí:

To je kámen úhelný.“⁶

– Tomášovo evangelium

Ke konci 80. let 20. století jsem měl kancelář v obrovské mnohapatrové budově nacházející se v předehůří Denveru. I když byla budova velická, konec studené války a snížení vládních výdajů zapříčinily, že společnost,

pro niž jsem pracoval, začala snižovat stavy a došlo v ní ke slučování. Když se do našeho podniku přestěhovaly ostatní divize společnosti, stal se prostor vřácnou záležitostí. Měl jsem společnou kancelář se ženou, která v oddělení zastávala úplně jinou funkci, než byla ta moje. Protože jsme si nekonkurovali a neměli stejné úkoly, stali se z nás rychle dobří přátelé, kteří si vyprávěli o víkendech strávených s rodinou, přátelích a radostech a strastech života mimo společnost.

Jednoho dne, když jsme se vrátili z oběda, si kolegyně jako obvykle pustila vzkazy z hlasové schránky, nahrané v době, kdy jsme byli pryč. Koutkem oka jsem uviděl, jak najednou znehýbněla a pak se skelným pohledem v očích usedla na židli. Tvář jí celá zbledla, kromě líčidla na rtech a tvářích. Když zavěsila, počkal jsem chvílku, než se uklidní, a pak se zeptal, co se přihodilo. Podívala se na mě a začala vyprávět smutný a zároveň působivý příběh.

Její dobrá přítelkyně měla mladou dceru, u níž se snoubila záviděníhodná kombinace krásy, sportovního nadání a uměleckých vloh, podporovaných již od raného dětství. Když dívka vyrostla, snažila se najít způsob, jak všechny tyto dispozice sloučit do jediné profese, a rozhodla se stát modelkou. Rodina jí v jejím rozhodnutí podporovala a v dosažení jejího snu jí pomáhala, jak jen to šlo. Když dívka nabídlá své portfolio reklamním agenturám, mnohé jí odpověděly s nadšením. Donutila spoustu nabídek na cestování a vzdělávání a větší podporu, než si vůbec dokázala představit. Pro člověka zvenčí nemohlo být lepšího života.

Ti, kdo ji znali, ale viděli, že se mění, i když šlo jen o nenápadnou, sotva postřehnutelnou proměnu. Její nadšení vystrídaly starosti. Agentury, pro něž pracovala, chtěly ženy určitého vzhledu, a ty prosazovaly. Dív-

ka, přestože byla nesmírně krásná, jejich požadavky z konce 80. let na celých sto procent nespĺňovala. Nestále přemítala, jak onen chybějící kousek získat. Nakonec požádala rodinu o pomoc, aby mohla podstoupit řadu kosmetických úprav, jež jí měly zformovat do podoby diktované módním průmyslem.

Začala běžnými vylepšeními – menšími plastickými operacemi, při nichž se tu něco ubralo a jinde zase přidalo. I když jí postrčily blíž k cíli, stále to nebylo „ono“, a tak se pustila do radikálnějších zákroků. Již od dětství měla mírný předkus, tedy bradu a čelist posazenou více dozadu. Souhlasila s nápravou, což znamenalo zlomit čelist a následně ji usadit symetričtěji. Ústa pak měla zhruba šest týdnů zadrátovaná, aby se kosti zacelily, a mohla přijímat pouze tekutou stravu. Po odstranění drátů měla tvář krásně symetrickou, se zvýrazněnými lícními kostmi, a předkus byl pryč. Když mi kolegyně ukázala její fotografie z doby před operací a po ní, sám jsem ten rozdíl viděl.

Po absolvování několikátýdenní diety v podobě tektuté stravy, po níž výrazně zhubla, si ta krásná mladá žena všimla, že její tělo začíná ztrácet tvar písmene V, které mělo před operací. *Skutečnost* byla taková, že kvůli váhovému úbytku jí z horní části těla zmizel svalový tonus, díky němuž měla „míry modelky“. Ona to však vnímala jako chirurgicky vyřešitelný problém, a podstoupila zákrok, který odstranil spodní „pohyblivá“ žebra, aby se jí postava znovu lépe vykreslila.

Stres ze všech zákroků jí v těle vyvolal chaos. Zjistila, že nemá pod kontrolou, zda tu a tam kilo dvě přibere nebo naopak shodí. Její tělo bylo nastaveno do „šůflícího“ režimu a ona denně ubývala na váze. Než rodiče poznali, co se děje, a dali ji hospitalizovat, bylo už pozdě. Kvůli celé řadě komplikací, nikoli z jedné konkrétní

ní příčiny, známá mé kolegyně toho dne ráno zemřela. To byl ten vzkaz, který dostala po obědě.

Možná znáte lidi, kteří nastoupili podobnou cestu, i když snad ne tak radikální. Uvádím tento příklad, abych zdůraznil určitou věc. Mladá žena z příběhu měla v mysli nastaven dokonalý obraz, který se jí stal měřítkem. Držela se tak neustále v jeho stínu, neboť obraz, který si v duchu vytvořila, srovnávala se svým fyzickým vzhledem. Setrvala v přesvědčení, že její vzhled je nedokonalý a že tyto „nedostatky“ dokáží odstranit jen závažné moderní technologie. To, co se jí stalo, však sahá mnohem hlouběji než jen k zákrokům, které měly údajně nedostatky vyřešit – jde to přímo k podstatě tohoto zrcadla.

Proč měla ta žena pocit, že podobné extrémní zátky jsou pro úspěch nevyhnutelné? Proč ji rodina a přátelé v její touze po dokonalosti podporovali? Proč, když byla již krásná od přírody, měla takové nutkání být jiná, než jaká se narodila? Jaká obava byla natolik intenzivní, že změnila svůj vzhled, aby tak získala uznání? A ještě důležitější otázka zní: *Jak se můžeme z její zkušenosti poučit?* Jaká srovnávací měřítka sami používáme? Co je tím vztažným bodem, směrodatným pro poměrování životních úspěchů a neúspěchů?

„NEODSTATKY“ JSOU DOKONALOST SAMÁ

Vyprávím ten příběh na seminářích a hned poté požádám účastníky, ať vyplní jednoduchou tabulku, v níž sami sebe posuzují v různých oblastech – ve vzdělání, milostných vztazích, zaměstnání a sportu. Hodnotí se ve čtyřech kategoriích, od „opravdu dobré“ po „opravdu špatnou“. Důležité je, že na vyplnění dotazníků je

jen velmi málo času, a to z následujícího důvodu: sama odpověď na papíře není tak důležitá jako úsudek, který je do ní promítnut.

Ať jsou odpovědi jakékoli, mnohdy se v nich zbytečně promítá účastníkově kritické sebehodnocení. Jedním způsobem, jak se mohou lidé rozhodnout jako úspěšné či neúspěšné, je srovnání s někým, co sami nezažili. Jak víme, svými největšími kritiky jsme my sami. Proto se toto zrcadlo označuje jako největší projev soucitu. Jedná se o soucit týkající se nás samých – o soucit s tím, co jsme a čím jsme se stali.

Právě prostřednictvím vlastního odrazu jsme žádáni, abychom soucinně připustili dokonalost, která je přítomna v každém okamžiku života, bez ohledu na to, jak tuto chvíli vnímají jiní či jak nakonec dopadne. Pokud budeme přisuzovat význam spíše konání jako takovému a nebudeme lpět na výsledku, stane se každá naše zkušenost příležitostí, jak vyjádřit sami sebe... nic víc a nic méně.

Urníte si představit, jak by se náš život změnil, kdybychom byli ochotni připustit, že to, co jsme udělali, je prostě to nejlepší, ať už se věci později vyvinou tak, nebo onak? Pokud vše děláme a vytváříme v souladu se svými nejlepšími schopnostmi, pak do doby, než výsledky srovnáme s někým jiným, nemohou být jiné než skvělé. Jestliže pracovní projekt, vztah nebo domácí úkol nedopadne podle našich představ, můžeme se z této zkušenosti poučit a přistě to provést jinak. V Božském zdroji platí, že způsob, jakým o sobě smýšlíme – naše chování, vzhled a dosažené úspěchy – se k nám odráží zpátky jako životní realita. Máme-li to na paměti, může se smíření se sebou samými stát rovněž naším největším projevem soucitu. Je to ten největší dar, který můžeme sami sobě dát.

ZA ZRCADLY

I když existují další zrcadla, jež ukazují ještě jemnější tajemství naší podstaty, oněch pět zrcadel, která jsem vám zde nabídl, vám umožní zásadním způsobem upravit životní vztahy. Jako tvůrci v Božském zdroji nalezneme v tomto procesu svou skutečnou sílu. Každé zrcadlo je odrazovým můstkem k vyšší úrovni osobního mistrovství. Jakmile je jednou poznáte, nemůžete předstírat, že je „neznáte“. Když je jednou uvidíte, nemůžete je „nevědět“. Pokaždé, když v konkrétním okamžiku života některé z těchto zrcadel rozpoznáte, existuje velká pravděpodobnost, že se stejné schéma odehrává i v jiných oblastech.

Zdrojem silných emocí bývají v rodině debaty o tom, kdo má mít hlavní slovo. Podobné emoce, i když méně intenzivní, mohou vyplout na povrch, i když třeba budete jednat s cizím člověkem o prodeji ojetého vozu. Mírnější budou, protože k osobě prodejce nejspíš nemáte stejně důvěrný vztah, jaký chováte k rodině a přátelům. Ačkoli se však jedná o méně intenzivní vzorec, stále tu je. A to je právě na holografickém vzorci vědomí to krásné. Zarputilost, kterou lze vystopovat ve vašem vztahu s prodejcem aut, s pokladní v potravinách nebo číšníkem, který vám přinese připálenou večeři, prosákne i do vašich rodinných vztahů. Musí, neboť v tom spočívá podstata hologramu. Jakmile svůj vzorec chování změníte v jednom bodu, bude to prospěšné i pro všechny další vztahy založené na stejném vzorci.

Změny se někdy objevují tam, kde je nejméně čekáme. I kdyby to tak ale nebylo, stejně bychom ráno nevstávali se slovy: „Tak, a dneska se poperu se vztahy, do kterých se promítají mé nejniternější názory.“ Tak to prostě nefunguje! Příležitost k nápravě, kterou nám nabízí obraz nás samých v zrcadlech vztahů, přichází

ve chvíli, kdy vybíráme dopisní schránku nebo dofkujeme pneumatiky auta.

Není to tak dávno, co jsem potkal kamaráda, který se vzdal kariéry, rodiny, přátel a vztahu v jiném státě, aby se odstěhoval do divočiny severního Nového Mexika. Zeptal jsem se ho, proč toho tolik opustil jen kvůli tomu, aby mohl žít o samotě někde v pustině. Začal mi vyprávět, že se vydal hledat svou „duchovní cestu“. Jedním dechem z něj však zároveň vypadlo, že se na ni ještě nevydal, protože se zatím nic nedařilo. Měl problémy s rodinou, obchodními plány, dokonce i s najatými firmami, které stavěly jeho nový „duchovní“ dům. Kamarádovo zklamání bylo očividné. Když jsem poslouchal jeho příběh, podělil jsem se s ním o postřeh, který by mu podle mě mohl pomoci.

Jsem přesvědčen, že nedokážeme žít jiný než duchovní život. Abych to řekl ještě jinak, jako duchovní bytosti jsme schopni zažívat pouze duchovní prožitky. Ať už náš život vypadá jakkoli, věřím, že každé úsilí a všechny naše cesty vedou do jednoho a téhož místa. Z toho plyne, že každodenní činnost nelze oddělit od duchovního vývoje – ona náš duchovní vývoj *zosobňuje!*

Obrátil jsem se na přítele a naznačil mu, že třeba všechny výzvy, jimž právě čelí, *jsou* jeho duchovní cestou. I když takovou odpověď nečekal, zajímalo ho, co tím mám myslet. Jeho představa, jak svou duchovnost realizovat, byla žit v naprostém osamění a tise každý den rozjímat.

Vysvětlil jsem mu svůj názor blíže a připomněl, že i když se všechno, co plánuje, stane součástí jeho života, mohl by být způsob, jakým své problémy vyřeší, právě cestou, již se vydal hledat. Překvapeně se na mě podíval a když jsme se pak loučili, jenom prohodil: „Možná, že ano!“

KAPITOLA OSM

PŘEPÍŠÁNÍ KÓDU REALITY: ZO KLÍČŮ K VĚDOMÉMU TVOŘENÍ

„Teď jsi našel podmínky,
za nichž se touha tvého srdce může
stát realitou tvého bytí. Zůstaň tu,
dokud nezískáš vnitřní sílu,
kterou nic nezničí.“

– Učitel ke svému žákovi,
mystiku Gurdžijevovi
(1873–1949),
v *Meetings with Remarkable Men:
Gurdjieff's Search
for Hidden Knowledge*

(Setkání s pozoruhodnými muži:
Gurdžijevovo hledání skrytého
vědění)¹ *skrytého vědění*¹¹²

Slova populární rockové balady ze 70. let od skupiny Ten Years After odrážejí tutéž upřímnou touhu, kterou jsem slýchal od lidí po celém světě; zoufale dychtili po změně, ale cítili se bezmocní ji provést. „Rád bych změnil svět,“ začíná refrén písně, „ale nevím jak / ty na to přijdeš však.“² Doufám, že na následujících stránkách dáme společně dohromady vše, co potřebujeme k získání znalostí, abychom dokázali udělat svět lepším.

V první kapitole jsem vám vyprávěl příběh svého indiánského přítele o tom, jak jsou jeho lidé přesvědčeni, že jsme již kdysi dávno nějakým záhadným způsobem začali zapomínat na svou moc změnit svět. Vyslovil názor, že všemi těmi složitými technologiemi, které dnes používáme, se jen snažíme tuto dávnou schopnost znovu získat, a přitom by stačilo provést změny v sobě samých. V tomto kontextu nás proto nepřekvapí, že počítače se staly nedílnou součástí našeho života. V podstatě jenom kopírují způsob, jakým uchováváme vzpomínky a komunikujeme s druhými.

Při porovnávání vnitřních postupů a vnější technologie však můžeme zajít ještě dál, než můj přítel tušil (nebo alespoň dál, než mi tenkrát řekl). Náš mozek a dokonce i samo vědomí lze v mnoha ohledech srovnat se způsobem, jakým pracuje moderní počítač. Ředitel Centra kognitivních výzkumů na Tuftově univerzitě Daniel Dennett ve své průkopnické knize *Consciousness Explained* (Poodhalené vědomí) říká, že na lidský mozek můžeme nahlížet jako na „jakýsi druh počítače“ a že na základě tohoto příměru můžeme pochopit, jak používáme informace.³ Myšlenky, jež zahrnuje počítačová věda, nám v mnoha ohledech poskytují právě to, co potřebujeme, abychom našli cestu do míst, jimž se říká „terra incognita“ neboli „neznámá země“. Jde o to zmapovat „prostor“ mezi tím, co nám o mozku říká věda a co jeho *prostřednictvím* zažíváme. Je zřejmé, že úspěšnost počítače jako paměťového a komunikačního prostředku nabízí účinnou analogii, jež nám napomáhá porozumět záhadám vědomí.

V následujících odstavcích naleznete stručný popis, jak funguje moderní počítač. Ačkoli bude značně zjednodušen, jsou veškeré údaje přesné. Tento jednoduchý model nám umožní srovnat vnější svět hardwaru

a softwaru s vnitřním fungováním našeho vědomí. Ta spojitost je fascinující a podoba zcela zřejmá.

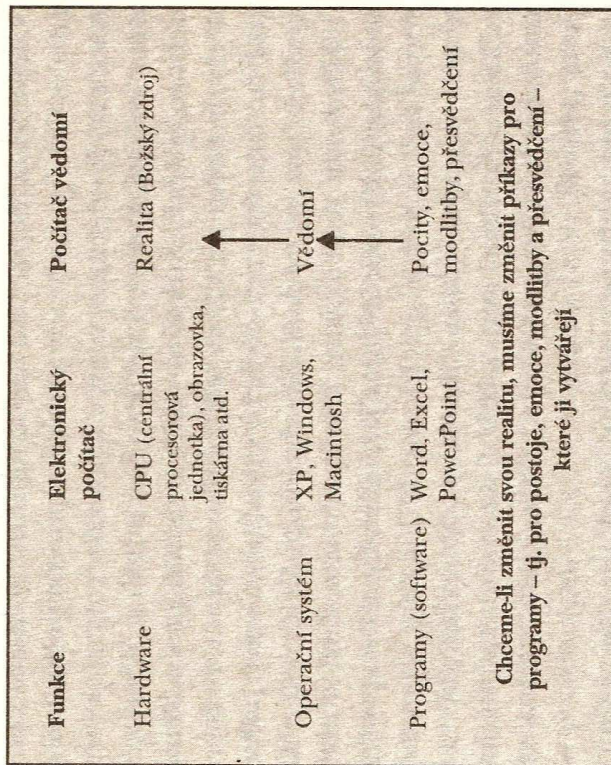
Pro začátek si řekněme, že všechny počítače, mají-li sloužit nějakému účelu, potřebují pouze tři základní věci. Ať je velký či malý a ať vypadá sebesložitěji, vždy ke své činnosti potřebuje *hardware*, *operační systém* a *software*. Zatím to zní dost jednoduše... abychom však vrhli nové světlo na podstatu vědomí, je důležité pochopit, co tyto tři části v počítači opravdu dělají.

Operační systém nám umožňuje komunikovat s počítačovými čipy a obvody a v závěru provést určitou činnost v tiskárně, na obrazovce a podobně. Ať už se jedná o známé operační systémy Macintosh a Windows nebo o systémy méně obvyklé, vyvinuté pro zvláštní účely, je právě zásluhou operačního systému, že nám počítač rozumí, když do klávesnice Źukáme své příkazy. Naše pokyny přeloží tak, aby jim počítač rozuměl. Hardware tvoří fyzické části počítače. Patří k nim monitor a klávesnice, stejně jako obvody, čipy a procesory – tedy součásti, jejichž prostřednictvím operační systém pracuje. Výstup činnosti počítače lze vidět na některém hardwarovém zařízení. Kromě obrazovky jím může být tiskárna, plotr a projektor, které zobrazí, co jsme vytvořili.

Software zahrnuje programy, např. dnes už notoricky známé Word, PowerPoint či Excel. Teprve používáním těchto programů, jimiž předáváme počítači příkazy, to vše dohromady dává smysl.

A zde leží klíč k této analogii: počítačový operační systém je prakticky vzato neměnný. Jinými slovy: „je“, co je. Chceme-li po počítači, ať dělá něco jiného, nezačneme měnit jeho operační systém, nýbrž *změníme příkazy, které do něj vstupují*. Uvádím to proto, že naše vědomí funguje naprosto stejným způsobem.

Jestliže si lidský život představíme jako obrovský „počítač vědomí“, pak právě vědomí představuje operační systém a realita je výstup. Stejně jako je operační systém počítače neměnný a změny musí přijít z programů, které s počítačem komunikují, musíme i my, chceme-li změnit svůj život, pozměnit programy, kterým realita rozumí: postoje, emoce, modlitby a přesvědčení.

Výobrazení 13. Srovnání počítače vědomí a elektronického počítače: Pro oba platí, že výstup lze změnit pomocí jazyka, jemuž systém rozumí.

Klíč 20: V životě se nevyhnutelně staneme právě tím, co se rozhodneme prožít.

Když na sebe budeme pohlížet tímto způsobem, bude možné všechno, co jsme si kdy dokázali představit, dokonce i věci, o nichž nás nikdy ani nenapadlo přemýšlet. Stejně jako pomocí programů Word a Works upravujeme výstup z počítače, představují pocity, přesvědčení a modlitby programy, jež mění výstup vědomí jako Božského zdroje. Půvab této analogie spočívá v tom, že tyto programy pro vytváření reality již máme a denně je také používáme.

V každém okamžiku vysíláme k vědomí vzkazy emocí, postojů, modliteb a přesvědčení; kód, v němž je posíláme, potom vědomí převede do denní reality v podobě těla, vztahů, života a světa kolem nás. Teď již není důležitá otázka, zda tento jazyk existuje, nýbrž jak jej používáme.

Abychom pochopili, proč má naše přesvědčení takovou moc a jak můžeme něco změnit ve světě, v němž žije zhruba šest miliard lidí, musíme své poznatky o hologramu posunout ještě o krok dál.

UZORCE CELHU

Nyní by již mělo být zřejmé, že jsme holografické bytosti. Stejně tak by mělo být jasné, že jsme holografická těla žijící v holografickém vědomí holografického vesmíru. Jsme aktivní stvoření, vyjadřující se těly, jež přesahují hranice buněk, abychom se stali samým vesmírem. To, že prostě „jsme“, kým jsme, nám umožňuje pojmout v sobě celý svět, v němž se všechno odráží – od největších jevů po nejbánálnější události, od nejsvětlejších chvil po chvíle nejponuřejší. Součástí tohoto celku jsou naši přátelé, partneři, rodiče, děti. Naše tělo odráží vesmírné vzorce zasazené do dalších vzorců, jež jsou zasazené do ještě dalších vzorců a tak dále.

Naše holografická existence však nepředstavuje žádně tajemství; stala se námětem těch nejhlubších a nejdějímavějších próz a básní v dějinách.

Například v gnostické básni *Hrom, dokonalá mysl* prohlašuje žena žijící ve 3. století, že není ničím víc ani méně než ztělesněným možností, které již jsou v každém člověku. „Já jsem to první a poslední,“ říká. „Já jsem dívka a svatá. Já jsem manželka a panna. ... Jsem matka svého otce a sestra svého muže. ... Neopouštějte mě pro mou slabost a nebojte se mé moci. ... Proč jste mě při svých soudech nenáviděli?“⁴

Ač byla tato slova sepsána v době počátků křesťanské církve, předstihla značně svou dobu a dokonale vystihla naši holografickou existenci. Jestliže si to uvědomíme, nebude těžké pochopit, proč církevní patriarcha, když ho požádali, ať vybere dokumenty, které budou z „oficiálních“ náboženských textů vypuštěny, nechal dílo *Hrom, dokonalá mysl* zmizet ze světa. Bylo objeveno o téměř sedmnáct let později v knihovně v Nag Hammádi.

Každý z nás – a to je důležité – je ve vztahu k sobě úplný a dokonalý. A právě to je klíč k ještě významnějším vzorcům pozitivních změn, které se nacházejí uvnitř ještě větší celosti. Tento účinný princip vyvolává prožitky a emoce, jež mají jen málo společného s tím, za co je považujeme.

Existuje například vysoká pravděpodobnost, že smutek, který pocítíme při sledování filmu líčícího nějakou ztrátu, má jen málo společného s konkrétní scénou, která je ve filmu vykreslena. Výborným příkladem, jak se tento princip uplatňuje v životě, je strhující scéná z filmu *Tanec s vlky* z roku 1990, v níž vojáci střelí na vlka, jehož si ochočil John Dunbar (ztvárněný Kevinem Costnerem). Dunbarovými očima sledujeme, jak

vojáci, kteří ho zajali, nyní útočí na vlka, jenž mu začal důvěřovat.

Viděl jsem tento film vícekrát a tato scéna pokaždé vyvolala v publiku silné, nefalšované – a pro někoho snad i záhadné – pocity. *Proč při pohledu na vlka, kterého loví a nakonec zabije, cítíme tak velký smutek?* ptají se lidé. Odpověď je možná překvapí. Důvod je ten, že smutek, který pocítují, má jen málo společného s dějem na plátně. Je dost pravděpodobné, že v nich tato několikamínutová filmová scéna vyvolala pocity, které uzamkli kdesi ve svém nitru pokaždé, když ztratili něco cenného nebo když jim to někdo vzal.

Koneckonců, není to zas tak překvapivé zjištění. Pocity, které v nás při sledování určitého filmu vznikají, mají více do činění s námi – s tím, čeho jsme se sami vzdali, abychom dokázali projít životem – než s filmovými postavami. I kdybychom si neuvědomovali, kolik věcí jsme si odepřeli, přistihli bychom se možná, že reagujeme na „spouštěče“ v podobě knih, filmů nebo situací, s nimiž se ztotožňujeme. Je to náš způsob, jak si připomenout, že stále poznáme to, oč jsme přišli, abychom překonali bolestné okamžiky života.

Život zřejmě funguje tak, že každý odrážíme pro ostatní různé části celku. Připomíná to i prastarý hermetický princip „jak nahoře, tak dole; jak uvnitř, tak vně“. Podle fyzika Johna Wheelera možná fungujeme jako vesmírné smyčky se zpětnou vazbou, které se znovu a znovu opakují, avšak na různých úrovních. Starověké texty uvádějí, že „zkušenostní“ smyčka života trvá, dokud naši duši nenaplní klid a mír. Teprve potom opustíme tento koloběh – či, jak hlásá hinduistická víra, naplní se naše karma.

NĚKDO TO MUSÍ UDĚLAT PRVNÍ

Každá část živého hologramu v počítači vědomí, ať je sebelepší, žije ve svém vlastním prostoru. A jako taková slouží vyššímu celku. Vezměme si subatomární částice. Jsou to částice ovlivňující funkci atomů, jež jsou z nich stvořeny; atomy zase tvoří molekuly a určují, jak ty fungují; molekuly tvoří buňky našeho těla a stanovují, jak fungujeme my; naše tělo je pak odrazem vesmíru... a tak dále.

Změna na každé úrovni se odrazí v celku, jak plyne z podstaty hologramu vysvětlené v části II. K tomu, abychom v rámci celkového vzorce vědomí zavedli nový způsob myšlení či přesvědčení, není proto zapotřebí mnoho lidí. Na výsledek společné reality může mít obrovský vliv i relativně malý počet osob vytvářejících ve vědomí nový program. Pripomeňme si Indiány 15. století, kteří se naučili „vidět“ nezvyklý obraz cizích plavidel, když jejich šaman přišel na způsob, jak se na ně dívat. Anebo pokusy prováděné v 80. letech v Izraeli a Libanonu, při nichž zdejší obyvatelé prožívali chvilky míru vyvolané speciálně trénovanými jednotlivci, kteří si v předem stanovených časových intervalech intenzivně představovali mír. Celý trik spočívá v tom, že někdo musí začít.

Jedinec si musí vybrat nový způsob bytí a podle něj žít v přítomnosti druhých, aby ho viděli a aby se tento způsob vtiskl do příslušného vzorce. Tak zlepšujeme své programy víry a posíláme vědomí plán nové reality. V minulosti jsme již mnohokrát viděli, jak tento princip funguje; řada lidí žila v přítomnosti druhých novým způsobem, přičemž měli ve vědomí obraz toho, čeho chtěli dosáhnout. Stačí jen vyslovit jména Buddha, Ježíš, Mohamed, Gándhí, Matka Tereza nebo Martin Luther King. Dost možná, že už jsme slyšeli tolik působivých příkladů změny, že je pokládáme za samozřejmost.

Podíváme-li se však zblízka, jak títo učitelé zasévali mezi zažitě názory nové myšlenky, zjistíme, že šlo o jedinečný způsob. Když bychom si něco podobného představili v naší analogii s počítačem, bylo by to stejné, jako kdyby se software na zpracování textu najednou sám přeprogramoval a začal se zabývat vědou o raketách... jako kdyby se objevil prototyp umělé inteligence! Považujeme proto za zázrak, když se nám při současné existenci názorů, jež nás omezovaly již v minulosti, podaří něco velkého změnit.

Nalezneme-li způsob, jak věřit okolnímu vesmíru, který skýtá dost důvodů k obavám, a přijdeme-li na to, jak nalézt odpuštění na planetě, na níž pevně zakořenila pomsta, a soucit ve světě, který se naučil zabíjet vše, čeho se obává a čemu nerozumí, získáme velkou moc. Právě to naši velcí učitelé dokázali. Tím, že žili v souladu s moudrostí, soucitem, důvěrou a láskou, změnili „software“ přesvědčení, který promlouval k „operačnímu systému“ vědomí. Ze semínek nových možností provedli „upgrade“ reality.

Dnes máme stejnou příležitost i my. A nemusíme být svatí, abychom něco změnili. Mezi volbami minulými a tím, co volíme dnes, existuje zajímavá odlišnost. Vědecké výzkumy ukazují, že čím více lidí přijme nový názor, tím jednodušší je ukotvit tento názor jako realitu. (Jak již bylo řečeno v části II, rovnice *druhé odmocniny* z *jednoho procenta* pouze ukazuje, kolik lidí je zapotřebí, aby se změna začala uskutečňovat.) Buddha, Ježíš a další učitelé byli možná první, kdo dosáhl takových úžasných výsledků; jejich příklad se stal katalyzátorem, který přiměl další lidi, aby učinili totéž. I sám Ježíš prohlásil, že příští generace budou dělat věci, které by lidem jeho doby připadaly jako zázrak.

Příklad těchto vizionářů následovala celá řada lidí.

Podnět, který nám poskytl, se stal výhodou, již oproti nim máme. Dnes víme, že dokážeme léčit tělo a žít do pokročilého věku. Víme, že láska, porozumění a vděčnost jsou životně důležité vlastnosti, které naplňují tělo vitalitou a život harmonií. A víme, že se znalostmi, jak vylepšit komunikaci s Božským zdrojem, dosáhne relativně malé množství lidí velkých změn.

Jak tedy s těmito znalostmi naložíme? Co se stane, rozhodne-li se někdo reagovat na staré a bolestné vzorce odlišným způsobem? Co když třeba odpoví na „zradu“ nebo „zneužití důvěry“ jinak než ublížeností a hněvem? Co myslíte, že se stane v rodině, jejíž jeden člen začne sledovat večerní zprávy, aniž by při nich cítil nutkání pomstít se těm, kdo někomu ublížili nebo ho ponížili? Stane se následující: tento jedinec bude živým mostem – průkopníkem i porodní bábou – pro každého, kdo se odváží zvolit si stejnou cestu. Pokaždé, když někdo další učiní stejné rozhodnutí, bude to mít o trochu snazší, neboť to před ním již někdo udělal.

Jak jsme si již řekli, klíčovým faktorem úspěchu je přenést se přes věci, které zraňují; nenechat se jimi pohltit. Řečeno jinak, Martin Luther King by nezastavil nenávisť tím, že by nenáviděl. Nelson Mandela by nepřežil více než dvě desetiletí v jihoafrickém vězení, kdyby opovrhoval těmi, kdo ho uvěznil. Stejně tak nelze ukončit válku zahájením další války. Působivým dokladem této myšlenky byla ve 20. století naše neschopnost dosáhnout míru. A jaké z toho plyne poučení? Ve vesmíru, který zrcadlí naše přesvědčení, nemohou lidé plně zloby stvořit svět bez násilí. Zkusili jsme to, a výsledkem je nestabilita dnešního světa.

Z příkladů těch, kdo změnili koloběh útisku, když sami byli jeho součástí, vyplývají dva významné závěry:

1. Rozhodnutí povznést se nad nenávisť má původ ve stejném systému, ze kterého se nenávisť rodí, a není k tomu tedy zapotřebí vnější zdroj.
2. Osoby, jež takové rozhodnutí učiní, se stávají živými mosty pro lidi, které milují. Skutečnou sílu nalézají žitím v souladu se svou pravdou v systému, který není jejich vnitřnímu přesvědčení nikterak nakloněn.

Jak působivý model! Holografické vědomí zajišťuje, že změna učiněná v systému *kdekoli* se v něm stává změnou *všude*. Ačkoli na zemi nyní žije více než šest miliard lidí, všichni máme do určité míry prospěch z toho, že si několik jedinců zvolí harmonii a uzdravení. A to mohou říci s určitostí, neboť jsme viděli, že tento princip funguje. Díky znalosti Božského zdroje máme nyní vše, co potřebujeme, abychom mohli přijmout tvořivou sílu a využít své poznatky pro velké výzvy naší doby.

Ať si již zvolíme harmonii ve světě nebo v rodině či uzdravení blízkých nebo sebe samých, jsou základní myšlenky vždy stejné. Přirovnáváme-li vesmír k počítači vědomí s postojí, emocemi, názory a modlitbami předurčujícími realitu, bylo by logické mít příručku, v níž budou jednotlivé kroky vytváření reality důkladně popsány. A my ji máme: po celé věky se o ni s námi dělili nejosvětenější mistři. Klíče uvedené v následující části pramení z jejich učení. Jsou sestaveny tak, aby nás postupně provedly postupy, jež prokazatelně přinašejí změnu.

I když samozřejmě existují i jiné klíče, tato časem prověřená posloupnost se osvědčila již v minulosti a potvrzují ji i mé vlastní zkušenosti. Proto ji zde uvá-

dím jako jakýsi stručný návod „jak na to“ při zlepšování vlastních programů pro vytváření reality a proměnu světa.

DVACET KLÍČŮ PRO VYTVÁŘENÍ REALITY

Zde jsou klíče, které shrnují to nejdůležitější z této knihy. Zajímavé jsou již samy o sobě. Spolu ale vyprávějí příběh – *naš* příběh – který nám připomíná naši sílu tvořit. Můžeme je považovat za software, který náš počítač vědomí používá k vytváření reality... za náš vlastní kód změny. A jako u každého kódu, i tyto klíče mají pro své pořadí určitý důvod. Jednoduše řečeno, stejně jako si nejdřív potřebujeme připravit všechny ingredience, než začneme péct koláč, fungují tyto klíče pro vytváření reality pouze tehdy, jestliže každý jednotlivý krok pochopíme a budeme jej mít po ruce pokaždé, když bude zapotřebí.

V této souvislosti si vzpomínám na působivou posloupnost vědění popsanou v kabalistickém spise *Sefer Jecira*. Kniha systematicky líčí vznik světa a vybízí čtenáře, ať se zamyslí nad každým jednotlivým krokem stvoření. Čtenář je tak schopen každému kroku přiřadit odpovídající význam. „Prověřuj s nimi / a zkoumej z nich,“ praví text starověkého učení. „Postav věc na její podstatu.“⁴⁵

Podobně i já vás teď vybízím, abyste se zamysleli nad následující posloupností klíčů, nad každým zvlášť. Připustíte, že každý má svůj význam jako účinný katalyzátor změny.

Pracujte s nimi, dokud je nepochopíte. Tyto klíče se pak stanou vašim přístupovým kódem ke změně světa a vás samých.

DVACET KLÍČŮ VĚDOMÉHO TVOŘENÍ

- Klíč 1:** Božský zdroj je *schránkou* obsahující vesmír, *mostem* mezi veškerými věcmi a *zrcadlem*, jež nám ukazuje, co jsme stvořili.
- Klíč 2:** V našem světě je všechno propojeno se vším.
- Klíč 3:** Abychom mohli čerpat sílu přímo z vesmíru, musíme sami sebe vidět spíše jako *součást* světa, a ne jako jedince, který je od něj *oddělen*.
- Klíč 4:** Jakmile je jednou něco spojeno, *je to spojeno jednou provždy*, ať to fyzicky zůstane připojeno, nebo nikoli.
- Klíč 5:** Akt zaměření pozornosti je aktem tvoření. Vědomí tvoří!
- Klíč 6:** Máme veškerou sílu, kterou potřebujeme, abychom učinili změny, pro něž se rozhodneme.
- Klíč 7:** Předmět zájmu vědomí se stane realitou života.
- Klíč 8:** Jenom *řici*, že volíme novou realitu, prostě nestačí!
- Klíč 9:** Pocit je jazyk, který „promlouvá“ k Božskému zdroji. Budte v takovém

citovém stavu, jako byste již svého cíle dosáhli a vaše modlitby byly vyslyšeny.

Klíč 10: Jen pocit nestačí. Ten, kdo tvoří, tak musí činit nezávisle na svém egu a bez posuzování.

Klíč 11: Musíme se *stát* tím, co si zvolíme, že chceme *prožít* jako svůj život.

Klíč 12: Nejsme limitováni dosud známými fyzikálními zákony.

Klíč 13: V každé části holografického objektu je zobrazen celý objekt.

Klíč 14: Celosvětově propojený hologram vědomí je pro nás příslibem, že v okamžiku, kdy v myslí vytvoříme nejlépe míněná přání a vyslovíme své modlitby, budou okamžitě přijaty v tom místě, pro něž byly určeny.

Klíč 15: Nepatrná životní změna se prostřednictvím holografického vědomí odrazí v celém životě.

Klíč 16: Minimální počet lidí nezbytných k „nastartování“ změny ve vědomí je $\sqrt{1}$ % z populace.

Klíč 17: Božský zdroj slouží jako zrcadlo ve světě vztahů, které si svými postoji vytváříme.

Klíč 18: Podstata „negativních“ zkušeností může být shrnuta do jednoho ze tří základních vzorců strachu (nebo jejich kombinace): strachu z opuštění, strachu z nízké sebeúcty a strachu ze ztráty důvěry.

Klíč 19: Skutečné vnitřní hodnoty se odrážejí v těch nejintimnějších vztazích.

Klíč 20: V životě se nevyhnutelně staneme právě tím, co se rozhodneme prožít.

Prakticky všichni sdílíme pocit, že v sobě skrýváme něco víc, než lze spatřit pouhým okem. Někte hluboko, v mlžném závoji dávných vzpomínek, víme, že se v nás skrývá záračná, podivuhodná moc. Již od dětství sníme o schopnosti dělat věci, které přesahují rozumový a logický rámec. A proč ne? Vždyť se jako děti teprve musíme „naučit“ pravidlům, která říkájí, že záznaky neexistují.

Ukázky našich záračných schopností nalezneme všude kolem. V části II jsem naznačil, že „anomálie“ kvantových částic by mohly znamenat víc než jen „podivné“ a „záhadné“ chování. Nadhodil jsem otázku, zdali volnost, kterou tyto částice při pohybu v časoprostoru mají, nám neukazuje svobodu dosažitelnou i pro nás. S odpovědí jsem záměrně čekal až do této chvíle. Po všech pokusech, výzkumech a příkladech lidí, kteří překročili hranice vlastního přesvědčení, věřím, že odpověď zní ano.

Pokud částice, z nichž jsme stvořeni, mohou jedna s druhou okamžitě komunikovat, být současně na dvou

místech, žít v minulosti stejně jako v budoucnosti, a dokonce pomocí současné volby minulost měnit, pak totéž dokážeme i my. Jediný rozdíl mezi izolovanými částicemi a námi je ten, že naše tělo sestává z velkého množství těchto částic, které drží pohromadě sama síla vědomí.

Starověcí mystikové připomínají srdci a novodobé pokusy to dokázaly myslí, že uvnitř každého z nás přebývá nejmocnější síla celého vesmíru. A to je to veliké tajemství tvoření: dokázat vytvořit to, co si vysníme ve svých představách. I když to možná zní příliš jednoduše, než aby to byla pravda, jsem přesvědčen, že vesmír právě tímto způsobem funguje.

Když si súfijský básník Rúmí všiml, že se bojíme nesmrtnosti, možná měl na mysli, že to, co nás doopravdy děsí, je možnost nesmrtnost si zvolit.

Podobně jako žáci Christophera Loguea v úvodu této knihy zjistili, že k tomu, aby dokázali létat, potřebují udělat poslední, drobný krůček vpřed, je možné, že i my potřebujeme jen malou změnu k poznání, že jsme strůjci svého života a osudu, vesmírní umělci, kteří svou vnitřní víru vyjadřují na plátně vesmíru. Pokud dokážeme mít na paměti, že jsme uměním a umělci zároveň, pak si také dokážeme zapamatovat, že jsme počátkem zázraku, stejně jako zázrakem samým. Jestliže dokážeme učinit tuto malou změnu, znamená to, že jsme jako součást Božského zdroje našli sami sebe.

— ● —
*Běže dál, i když není
 kam dojít. Nesnažte se
 dohlédnout konce.*

*To není v lidských silách.
 Kráčejte po své vnitřní cestě,
 její směr však nesmí vrčovat strach.*

Rúmí

PODĚKOVÁNÍ

Božský zdroj je syntézou výzkumu, objevů a přednášek, na jejichž počátku byl v roce 1986 malý obyvatel pokoj a několik posluchačů v coloradském Denveru. Od té doby mi cestu zkrátila řada lidí, kteří mi předali zkušenosti, jež vyústily ve významné a povzbuzující poselství této knihy. Často se na něm podíleli způsobem, kterého si ani nejsou vědomi. Výčet všech by vydal na další knihu, proto tyto stránky využiji k tomu, abych poděkoval těm, jejichž úsilí bezprostředně přispělo ke vzniku knihy.

Obzvláště jsem zavázán:

Všem báječným lidem z Hay House. Mé upřímné uznání a mnoho díky patří Louise Hayové, Reidu Tracymu a Ronu Tillinghastovi za jejich vizi a nadšení pro skutku výjimečný způsob vedení podniku, který se stal známou úspěchu Hay House. Řediteli Reidu Tracymu patří můj neupřímnější dík za podporu a neochvějnou víru ve mne a mou práci. Šéfredaktorce Jill Kramerové mnoho, mnoho díky za upřímné názory a rady; za to, žeš tu pro mě byla vždy, když jsem zavolal, a za roky zkušeností, které promítáš do každého našeho rozhovoru.

Dále jsou tu Angela Torrezová, jež vypracovala lektorský posudek, editor Alex Freeman, šéfka propagace Jacqui Clarková, obchodní ředitelka Jeannie Liberratiová, marketingová ředitelka Margarete Nielsenová, šéfredaktorka ediční rady Nancy Levinová a skvělý audiotechnik Rocky George – nemohl jsem si ke spolupráci přát oddanější tým! Vaše profesionalita je nepřer-

konatelná a já jsem hrdý, že jsem součástí toho dobrého, co rodina Hay House přináší světu.

Mému literárnímu agentovi Nedu Leavittovi: Tisíce díky za moudrost a integritu, jež promítáš do každého mílníku, který spolu překonáme. Díky tvým radám, jak mají naše knihy cestovat vydavatelským světem, jsme tímto poselstvím oslovili víc lidí než kdy předtím. Hluboce si cením tvých skvělých nápadů a obzvlášť vděčný jsem za tvé přátelství a důvěru.

Stephanii Gunningové, mé editorce a přítelkyni... velký dík za péči, dovednost a energii, které vkládáš do všeho, co děláš. Především ale děkuji za to, žeš mi pomohla porozumět složitosti vědy a nalézt slova, jimiž se o ně lze podělit. Žasnu nad tím, jak vždy položíš správnou otázku správným způsobem, který pak vede k jednoznačné volbě.

Jsem hrdý na to, že jsem součástí virtuálního týmu a rodiny, která se za ty roky vytvořila, aby mě podporovala v mém díle, včetně mé oblíbené (a jediné) office manažerky Lauri Willmotové. Za to, že tu pro mě jsi – hlavně když je toho opravdu třeba – ti patří můj obdiv a nesčetné díky! Robin a Jerryemu Minerovým ze Sourcebooks: Velký dík za to, že s námi po ty roky držíte a vymýšlíte báječné akce a výbornou prezentaci materiálů. Lidem z The Conference Works M. A. Bjarkmanovi, Rae Baskinové, Sharon Kriegové, Vick Spauldinové a všem ostatním patří můj hluboký vděk za to, co dělají, aby nám pomohli podělit se o naše poselství s tak skvělými posluchači po celé zemi.

Mé matce Sylvii a bratru Erikovi... díky za vaši neuctahající lásku a víru ve mne. I když je naše pokrevní rodina malá, společně jsme zjistili, že naše rodina přátelství je větší, než jsme si kdy dokázali představit. Můj vděk za to, co denně vnášíte do mého života, se nedá

vyjádřit slovy, jež by mohla být na těchto stránkách vypsána. Erikovi, audiovizuálnímu technikovi a mimořádnému technickému guru patří mimořádné poděkování za trpělivost se spoustou mnohdy náročných míst, v nichž se při práci ocitáme. Jsem hrdý na to, že pracujeme spolu, ale zvlášť pyšný jsem, že se mohu nazývat tvým přítelem.

Kennedy, mé milované ženě a životní partnerce, jedinému člověku, který je se mnou, když je mi nejlíp i nejhůř: Díky za tvou stále přítomnou lásku a neochvějnou podporu i za trpělivost s dlouhými dny, krátkými nocemi a přáním dobrého jitra na dálku. Nejvíc ze všeho ti však děkuji za to, co děláš, abys náš vztah udržela pevný a zdravý, a za to, že mi pomáháš vydávat ze sebe vždy jen to nejlepší. Tvá slova povzbuzení přicházejí v pravou chvíli a v podobě, o které často ani nevíš.

Samostatné poděkování patří všem, kdo po celá ta léta podporovali naši práci, knihy, nahrávky a živé přednášky. Jsem poctěn vaší důvěrou a žasnou nad vaší vizí lepšího světa. Díky vaší přítomnosti jsem se naučil lépe naslouchat a slyšet slova, která mi umožňují podělit se o naše povzbuzující poselství naděje a možnosti. Všem vám jsem za to navždy vděčen.

UVYŠVĚTLIVKY

Úvod

1. „Pojďte ke kraji“ je básně Christophera Loguea napsaná v roce 1968 pro festival pořádaný k padesátému výročí úmrtí francouzského básníka Guillaumea Apollinaira. Obsahuje ji Logueův výbor *Ode to the Dodo: Poems from 1953 to 1978* (Londýn: Jonathan Cape, 1981): s. 96.
2. *The Expanded Quotable Einstein*, ed. Alice Calaprice (Princeton, NJ: Princeton University Press, 2000): s. 220.
3. John Wheeler, citován F. Davidem Peatem v *Synchronicity: The Bridge Between Matter and Mind* (New York: Bantam Books, 1987): s. 4.
4. David Bohm a F. David Peat, *Science, Order, and Creativity* (New York: Bantam Books, 1987): s. 88.
5. David Bohm, *Wholeness and the Implicate Order* (Londýn: Routledge & Kegan Paul, 1980): s. 62.
6. Tamtéž.
7. Tamtéž, s. 14.
8. Michael Wise, Martin Abegg, Jr., a Edward Cook, *The Dead Sea Scrolls: A New Translation* (San Francisco, CA: HarperSanFrancisco, 1996): s. 365.
9. Glen Rein, Ph.D., Mike Atkinson a Rollin McCraty, M.A., „The Physiological and Psychological Effects of Compassion and Anger“, *Journal of Advancement in Medicine*, sv. 8, č. 2 (1995): s. 87–103.
10. Starověké vědy mají za to, že jednotné energetické pole představuje nekonečné pole energie, tvořící základ nekonečně rozmanitého vesmíru. Webová stránka: www.vedicknowledge.com.
11. *Verše důvěřující mysli* (Sin sin ming) jsou připisovány třetímu zenovému patriarchovi Čchien-č' Seng-cchanovi, žijícímu v 6.–7. století. Citovaný výrok je uveden v *Hsin-Hsin Ming: Seng-ts'an Third Zen Patriarch* (Buffalo, NY: White Pine Press, 2001), překlad Richard B. Clarke, ilustroval Gyoskusei Jikihara.
12. Tamtéž.

ČÁST 1

Kapitola 1

1. Dean Radin v pořadu s producenty filmu *Podezření nula* (Suspect Zero, 2004, režie E. Elias Merhige, Paramount Studios, na DVD od dubna 2005). Dějovou osu filmu tvoří dálkové pozorování kriminálního vyšetřování. Radin se v rámci svého působení na univerzitách Princetonské, Edinburské a Nevadské, jakož i v SRI International patnáct let zabýval experimentálními výzkumem faktoru psi. V současné době působí v Institutu gnozeologických věd, kde vede výzkum „hranic vědomí k urychlení individuální, společenské a světové transformace“.
2. Neville, *The Law and the Promise* (Marina del Rey, CA: DeVorss, 1961): s. 9.
3. Tamtéž, s. 44.
4. *The Expanded Quotable Einstein*, s. 75.
5. Francis Harold Cook, *Hua-yen Buddhism: The Jewel Net of Indra* (University Park, PA: Pennsylvania State University Press, 1977): s. 2.
6. James Clerk Maxwell, „otec“ elektromagnetické teorie. Tímto výrokem začíná článek, o jehož sepsání na téma éter byl Maxwell požádán pro deváté vydání *Encyclopaedia Britannica*, vydané Cambridge University Press v roce 1890. Webová stránka: www.mathpages.com/home/kmath322/kmath322.htm.
7. Fyzik Hendrik Lorentz v roce 1906, citováno v on-line sbírce stanovisek k éterovému poli „Physics – On Absolute Space (Aether, Ether, Akasa) a Its Properties as an Infinite Eternal Continuous Wave Medium“. Webová stránka: www.spaceandmotion.com/Physics-Space-Aether-Ether.htm.
8. Albert Einstein v přednášce z roku 1928. Tamtéž.
9. Tamtéž.
10. A. A. Michelson, „The Relative Motion of the Earth and the Luminiferous Ether“, *American Journal of Science*, sv. 22 (1881): s. 120–129.
11. A. A. Michelson a Edward W. Morley, „On the Relative Motion of the Earth and the Luminiferous Ether“, *American Journal of Science*, sv. 34 (1887): s. 333–345.
12. E. W. Silvertooth, „Special Relativity“, *Nature*, sv. 322 (14. srpna 1986): s. 590.
13. Konrad Finagle, *What's the Void?* (Barney Noble, 1898) [Výňatky znovu otištěny v D. E. Simanek a J. C. Holden,

Science Askew (Boca Raton, FL: Institute of Physics Publishing, 2002]. Webová stránka:

www.lhup.edu/~dsimanek/cutting/grav.htm.

14. Albert Einstein v přednášce z roku 1928. „Physics – On Absolute Space (Aether, Ether, Akasa) and Its Properties as an Infinite Eternal Continuous Wave Medium.“
15. Max Planck, proslov ve Florencii z roku 1944 „Das Wesen der Materie“ (The Essence/Nature/Character of Matter). Zdroj: Archiv zur Geschichte der Max-Planck-Gesellschaft, Abt. Va, Rep. 11 Planck, Nr. 1797.

Původní německý text: „Als Physiker, der sein ganzes Leben der nüchternen Wissenschaft, der Erforschung der Materie widmete, bin ich sicher von dem Verdacht frei, für einen Schwarmgeist gehalten zu werden. Und so sage ich nach meinen Erforschungen des Atoms dieses: Es gibt keine Materie an sich. Alle Materie entsteht und besteht nur durch eine Kraft, welche die Atomteilchen in Schwingung bringt und sie zum winzigsten Sonnensystem des Alls zusammenhält. Da es im ganzen Weltall aber weder eine intelligente Kraft noch eine ewige Kraft gibt – es ist der Menschheit nicht gelungen, das heißersehnte Perpetuum mobile zu erfinden – so müssen wir hinter dieser Kraft einen *bezußten intelligenten Geist* annehmen. Dieser Geist ist der Urgrund aller Materie.“

Překlad: „Jakožto muž, jenž zasvětil celý svůj život střízlivé vědě, totiž studiu hmoty, vám mohu o výsledku svého výzkumu atomů sdělit toto: Hmoty jako taková neexistuje! Vše vzniká a existuje pouze díky síle, jež rozkmitává částice atomu a drží tuto nejmenší sluneční soustavu atomu pohromadě. ... Musíme předpokládat, že za touto silou stojí *vědomá a inteligentní Mysl*. Tato Mysl je zdrojem všeho.“

16. Albert Einstein, citován fyzikem Michio Kakuem v on-line článku „M-Theory: The Mother of all SuperStrings: An introduction to M-Theory“ (2005). Webová stránka: www.mkaku.org/article_mtheory.htm.
17. *The Expanded Quotable Einstein*, s. 204.
18. Zhi Zhao, Yu-Ao Chen, An-Ning Zhang, Tao Yang, Hans J. Briegel a Jian-Wei Pan, „Experimental Demonstration of Five-photon entanglement and Open-destination Teleportation“, *Nature*, sv. 430 (2004): s. 54.
19. Eric Smalley, „Five Photons Linked“, *Technology Research News* (srpen/září 2004). Webová stránka: www.trmmag.com/Stories/2004/082504/five_photons_linked_082504.html.

20. Malcolm W. Browne, „Signal Travels Farther and Faster Than Light“, Thomas Jefferson National Accelerator Facility (Newport News, VA) on-line zpravidaj (22. července 1997).
Webová stránka: www.cebaf.gov/news/internet/1997/spooky.html.
21. Gisimův výrok je vypůjčen z článku popisujícího experiment „Geneva University Development in Photon Entanglement for Enhanced Encryption Security and Quantum Computers“ (2000). Webová stránka: www.geneva.ch/Entanglement.htm.
22. Malcolm W. Browne, „Signal Travels Farther and Faster Than Light“.
- Kapitola 2**
1. *The Illuminated Rumi*, přel. Coleman Barks (New York: Broadway Books, 1997): s. 13.
 2. Citováno Carlem Seeligem, *Albert Einstein* (Barcelona, Španělsko: Espasa-Calpe, 2005).
 3. John Wheeler, z interview s Mirjanou R. Gearhartovou z *Cosmic Search*, sv. 1, č. 4 (1979). Webová stránka: www.bigear.org/vollno4/wheeler.htm.
 4. Tamtéž.
 5. Kosmolog Joel R. Primack, Kalifornská univerzita v Santa Cruz, „According to the big bang, space itself is expanding. I don't understand: If space is expanding, into what is it expanding?“ (Podle teorie velkého třesku se vesmír jako takový rozpíná. Tomu nerozumím: Pokud se rozpíná, kam se rozpíná?), on-line článek ze sekce „Ask Experts“ (Zeptejte se odborníků) webových stránek *Scientific American*: www.sciam.com (zařazený 21. října 1999). „Podle moderní kosmologické teorie, založené na Einsteinově obecné teorii relativity (naší moderní gravitační teorii), se velký třesk neodehrál prostě někde ve vesmíru; obsáhl celý vesmír. A ve skutečnosti jej tímto vytvořil.“
 6. Rigvéda, citováno z „Hinduism – Hindu Religion: Discussion of Metaphysics & Philosophy of Hinduism Beliefs & Hindu Gods“. Webová stránka: www.spaceandmotion.com/Philosophy-Hinduism-Hindu.htm.
 7. Tamtéž.
 8. Tento jev byl poprvé oznámen v Rusku: P. P. Garjajev, K. V. Grigorjev, A. A. Vasiljev, V. P. Poponin a V. A. Scheglov, „Investigation of the Fluctuation Dynamics of DNA Solutions

- by Laser Correlation Spectroscopy“, *Bulletin of the Lebedev Physics Institute*, č. 11–12 (1992): s. 23–30, citováno Vladimírem Poponinem v on-line článku „The DNA Phantom Effect: Direct Measurement of a New Field in the Vacuum Substructure“ (Update on DNA Phantom Effect / Aktualizace fantomového efektu DNA: 19. března 2002). The Weather Master Website: www.twm.co.nz/DNAPhantom.htm.
9. Tamtéž.
 10. Vladimir Poponin, „The DNA Phantom Effect: Direct Measurement of a New Field in the Vacuum Substructure“, provedl ruský experiment znovu v roce 1995 pod záštitou Institute of HeartMath, divize pro výzkum, Boulder Creek, Kalifornie.
 11. Tamtéž.
 12. Glen Rein, Ph.D., Mike Atkinson a Rollin McCraty, M. A., „The Physiological and Psychological Effects of Compassion and Anger“, *Journal of Advancement in Medicine*, sv. 8, č. 2 (léto 1995): s. 87–103.
 13. Julie Motz, „Everyone an Energy Healer: The Treat V Conference“, Santa Fe, NM, *Advances: The Journal of Mind-Body Health*, sv. 9 (1993).
 14. Jeffrey D. Thompson, D.C., B.F.A., on-line článek „The Secret Life of Your Cells“, Center for Neuroacoustic Research / Středisko neuroakustického výzkumu (2000). Článek se odvolává na práci Thompsonova kolegy Dr. Clevea Backstera a na knihu o Backsterově výzkumu, nesoucí stejný název. Webová stránka: www.neuroacoustic.org/articles/articlecells.htm.
 15. Institute of HeartMath byl založen v roce 1991 jako nezisková výzkumná organizace „zajišťující škálu jedinečných služeb, výrobků a technologií ke zvýšení výkonu, produktivity, zdraví a duševní pohody za významného snížení stresu“. Pro více informací navštivte webovou stránku: www.HeartMath.com/company/index.html.
 16. Glen Rein, Ph.D., „Effect of Conscious Intention on Human DNA“, Sborník Mezinárodního fóra o moderní vědě (Denver, CO: 1996).
 17. Glen Rein, Ph.D. a Rollin McCraty, Ph.D., „Structural Changes in Water and DNA Associated with New Physiologically Measurable States“, *Journal of Scientific Exploration*, sv. 8, č. 3 (1994): s. 438–439.
 18. Rein, „Effect of Conscious Intention on Human DNA“.

19. Elaine Pagels, *The Gnostic Gospels* (New York: Random House, 1979): s. 50–51.
 20. Planck, „Das Wesen der Materie“.

ČÁST II

Kapitola 3

1. Chief Seattle, „A Message to Washington from Chief Seattle“.
 Webová stránka: www.chiefseattle.com.
2. Z interview Tima Folgera s Johnem Wheelerem, „Does the Universe Exit if We're Not Looking?“ *Discover*, sv. 23, č. 6 (červen 2002): s. 44.
3. Neville, *The Power of Awareness* (Marina del Rey, CA: DeVorss, 1961): s. 9.
4. Neville, *The Law and the Promise*, s. 57.
5. Neville, *The Power of Awareness*, s. 103–105.
6. Tamtéž, s. 10.
7. Tamtéž.
8. Seelig, *Albert Einstein*.
9. Michio Kaku, *Hyperspace: A Scientific Odyssey Through Parallel Universes, Time Warps, and the 10th Dimension* (New York: Oxford University Press, 1994): s. 263.
10. C. D. Sharma, *A Critical Survey of Indian Philosophy* (Dillí, Indie: Motilal Banarsidass Publishers, 1992): s. 109.
11. Neville, *The Law and the Promise*, s. 13.
12. „The Gospel of Thomas“ (Tomášovo evangelium), přeloženo a předloženo členy Koptsko-gnostického knihovního projektu z Institutu pro starověk a křesťanství (Claremont, CA). *Z knihovny v Nag Hammádí*, ed. James M. Robinson (San Francisco, CA: HarperSanFrancisco, 1990): s. 137, v češtině použita kniha Marvina Meyera *Evangelium svatého Tomáše* (Volvox Globator).
13. Jan 16:23–24, *Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona. Ekumenický překlad*. Ekumenická rada církví v Československu, Praha, 1985: s. 108.
14. *Prayers of the Cosmos: Meditations on the Aramaic Words of Jesus*, Neil Douglas-Klotz, překl. (San Francisco, CA: HarperSanFrancisco, 1994): s. 86–87.
15. Amit Goswami, „The Scientific Evidence for God Is Already Here“, *Light of Consciousness*, sv. 16, č. 3 (zima 2004): s. 32.
16. *The Illuminated Rumi*, s. 98.
17. *The Expanded Quotable Einstein*, s. 205.
18. Jack Cohen a Ian Stewart, *The Collapse of Chaos: Discovering*

Simplicity in a Complex World (New York: Penguin Books, 1994): s. 191.

19. Jeden z nejpádnějších důvodů spojení mysli a těla byl zdokumentován v přelomové studii provedené Jamesem Blumenthallem z Duke University „Chill Out: It Does the Heart Good“; tiskové prohlášení Duke University (31. července 1999) cituje technickou studii vztahu mezi citovou odezvou a zdravotním stavem srdce, jež byla poprvé uveřejněna v *Journal of Consulting and Clinical Psychology*.
 Webová stránka: www.dukemednews.org.
20. Skvělý příklad aplikace znalostí o vnitřním míru na válečnou situaci obsahuje průkopnická výzkumná práce Davida W. Orme-Johnsona, Charlese N. Alexandra, Johna L. Davise, Howarda M. Chandlera a Wallace E. Larimora „International Peace Project in the Middle East“, *The Journal of Conflict Resolution*, sv. 32, č. 4 (prosinec 1988): s. 778.
21. „The Gospel of Thomas“ (Tomášovo evangelium), *Knihovna v Nag Hammádí*, s. 134; v češtině použita kniha Marvina Meyera *Evangelium svatého Tomáše* (Volvox Globator).
22. Joan Carroll Cruz, *Mysteries, Miracles in the Lives of the Saints* (Rockford, IL: TAN Books and Publishers, 1997).
23. Existuje nespočet zpráv o záračném životě otce Pia, zahrnujících prorocství, záračná tušení, stigmata i bilokaci.
 Zdrojem příběhu z druhé světové války je webová stránka Eternal Word Television Network:
www.ewtn.com/padrepio/mystic/bilocation.htm.

Kapitola 4

1. Techniku holografie vynalezl v roce 1948 maďarský vědec Dennis Gabor. O třiatdacet let později, roku 1971, získal Gabor za tento objev Nobelovu cenu za fyziku.
2. Russell Targ v pořadu s producenty filmu *Podězení mla* (režie E. Elias Merhige, Paramount Studios).
3. Tamtéž.
4. Ervin Laszlo, „New Concepts of Matter, Life and Mind“, studie zveřejněná se svolením Physlink na webové stránce: www.physlink.com/Education/essay_laszlo.cfm.
5. Francis Harold Cook, *Hua-yen Buddhism*, s. 2.
6. Tamtéž.
7. Laszlo, „New Concepts of Matter, Life and Mind“.
8. Karl Pribram, úryvek z interview vedeného Danielem Golemanem „Pribram: The Magellan of Brain Science“ na

19. Elaine Pagels, *The Gnostic Gospels* (New York: Random House, 1979): s. 50–51.
 20. Planck, „Das Wesen der Materie“.

ČÁST II

Kapitola 3

1. Chief Seattle, „A Message to Washington from Chief Seattle“.
 Webová stránka: www.chiefseattle.com.
2. Z interview Tima Folgera s Johnem Wheelerem, „Does the Universe Exit if We're Not Looking?“ *Discover*, sv. 23, č. 6 (červen 2002): s. 44.
3. Neville, *The Power of Awareness* (Marina del Rey, CA: DeVorss, 1961): s. 9.
4. Neville, *The Law and the Promise*, s. 57.
5. Neville, *The Power of Awareness*, s. 103–105.
6. Tamtéž, s. 10.
7. Tamtéž.
8. Seelig, *Albert Einstein*.
9. Michio Kaku, *Hyperspace: A Scientific Odyssey Through Parallel Universes, Time Warps, and the 10th Dimension* (New York: Oxford University Press, 1994): s. 263.
10. C. D. Sharma, *A Critical Survey of Indian Philosophy* (Dillí, Indie: Motilal Banarsidass Publishers, 1992): s. 109.
11. Neville, *The Law and the Promise*, s. 13.
12. „The Gospel of Thomas“ (Tomášovo evangelium), přeloženo a předloženo členy Koptsko-gnostického knihovního projektu z Institutu pro starověk a křesťanství (Claremont, CA). *Z knihovny v Nag Hammádí*, ed. James M. Robinson (San Francisco, CA: HarperSanFrancisco, 1990): s. 137, v češtině použita kniha Marvina Meyera *Evangelium svatého Tomáše* (Volvox Globator).
13. Jan 16:23–24, *Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona. Ekumenický překlad*. Ekumenická rada církví v Československu, Praha, 1985: s. 108.
14. *Prayers of the Cosmos: Meditations on the Aramaic Words of Jesus*, Neil Douglas-Klotz, překl. (San Francisco, CA: HarperSanFrancisco, 1994): s. 86–87.
15. Amit Goswami, „The Scientific Evidence for God Is Already Here“, *Light of Consciousness*, sv. 16, č. 3 (zima 2004): s. 32.
16. *The Illuminated Rumi*, s. 98.
17. *The Expanded Quotable Einstein*, s. 205.
18. Jack Cohen a Ian Stewart, *The Collapse of Chaos: Discovering*

Simplicity in a Complex World (New York: Penguin Books, 1994): s. 191.

19. Jeden z nejpádnějších důvodů spojení mysli a těla byl zdokumentován v přelomové studii provedené Jamesem Blumenthallem z Duke University „Chill Out: It Does the Heart Good“; tiskové prohlášení Duke University (31. července 1999) cituje technickou studii vztahu mezi citovou odezvou a zdravotním stavem srdce, jež byla poprvé uveřejněna v *Journal of Consulting and Clinical Psychology*.
 Webová stránka: www.dukemednews.org.
20. Skvělý příklad aplikace znalostí o vnitřním míru na válečnou situaci obsahuje průkopnická výzkumná práce Davida W. Orme-Johnsona, Charlese N. Alexandra, Johna L. Davise, Howarda M. Chandlera a Wallace E. Larimora „International Peace Project in the Middle East“, *The Journal of Conflict Resolution*, sv. 32, č. 4 (prosinec 1988): s. 778.
21. „The Gospel of Thomas“ (Tomášovo evangelium), *Knihovna v Nag Hammádí*, s. 134; v češtině použita kniha Marvina Meyera *Evangelium svatého Tomáše* (Volvox Globator).
22. Joan Carroll Cruz, *Mysteries, Miracles in the Lives of the Saints* (Rockford, IL: TAN Books and Publishers, 1997).
23. Existuje nespočet zpráv o záračném životě otce Pia, zahrnujících prorocství, záračná tušení, stigmata i bilokaci.
 Zdrojem příběhu z druhé světové války je webová stránka Eternal Word Television Network:
www.ewtn.com/padrepio/mystic/bilocation.htm.

Kapitola 4

1. Techniku holografie vynalezl v roce 1948 maďarský vědec Dennis Gabor. O třiatdacet let později, roku 1971, získal Gabor za tento objev Nobelovu cenu za fyziku.
2. Russell Targ v pořadu s producenty filmu *Podězení mla* (režie E. Elias Merhige, Paramount Studios).
3. Tamtéž.
4. Ervin Laszlo, „New Concepts of Matter, Life and Mind“, studie zveřejněná se svolením Physlink na webové stránce: www.physlink.com/Education/essay_laszlo.cfm.
5. Francis Harold Cook, *Hua-yen Buddhism*, s. 2.
6. Tamtéž.
7. Laszlo, „New Concepts of Matter, Life and Mind“.
8. Karl Pribram, úryvek z interview vedeného Danielem Golemanem „Pribram: The Magellan of Brain Science“ na

19. Elaine Pagels, *The Gnostic Gospels* (New York: Random House, 1979): s. 50–51.
 20. Planck, „Das Wesen der Materie“.

ČÁST II

Kapitola 3

1. Chief Seattle, „A Message to Washington from Chief Seattle“.
 Webová stránka: www.chiefseattle.com.
2. Z interview Tima Folgera s Johnem Wheelerem, „Does the Universe Exit if We're Not Looking?“ *Discover*, sv. 23, č. 6 (červen 2002): s. 44.
3. Neville, *The Power of Awareness* (Marina del Rey, CA: DeVorss, 1961): s. 9.
4. Neville, *The Law and the Promise*, s. 57.
5. Neville, *The Power of Awareness*, s. 103–105.
6. Tamtéž, s. 10.
7. Tamtéž.
8. Seelig, *Albert Einstein*.
9. Michio Kaku, *Hyperspace: A Scientific Odyssey Through Parallel Universes, Time Warps, and the 10th Dimension* (New York: Oxford University Press, 1994): s. 263.
10. C. D. Sharma, *A Critical Survey of Indian Philosophy* (Dillí, Indie: Motilal Banarsidass Publishers, 1992): s. 109.
11. Neville, *The Law and the Promise*, s. 13.
12. „The Gospel of Thomas“ (Tomášovo evangelium), přeloženo a předloženo členy Koptsko-gnostického knihovního projektu z Institutu pro starověk a křesťanství (Claremont, CA). *Z knihovny v Nag Hammádí*, ed. James M. Robinson (San Francisco, CA: HarperSanFrancisco, 1990): s. 137, v češtině použita kniha Marvina Meyera *Evangelium svatého Tomáše* (Volvox Globator).
13. Jan 16:23–24, *Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona. Ekumenický překlad*. Ekumenická rada církví v Československu, Praha, 1985: s. 108.
14. *Prayers of the Cosmos: Meditations on the Aramaic Words of Jesus*, Neil Douglas-Klotz, překl. (San Francisco, CA: HarperSanFrancisco, 1994): s. 86–87.
15. Amit Goswami, „The Scientific Evidence for God Is Already Here“, *Light of Consciousness*, sv. 16, č. 3 (zima 2004): s. 32.
16. *The Illuminated Rumi*, s. 98.
17. *The Expanded Quotable Einstein*, s. 205.
18. Jack Cohen a Ian Stewart, *The Collapse of Chaos: Discovering*

Simplicity in a Complex World (New York: Penguin Books, 1994): s. 191.

19. Jeden z nejpádnějších důvodů spojení mysli a těla byl zdokumentován v přelomové studii provedené Jamesem Blumenthallem z Duke University „Chill Out: It Does the Heart Good“; tiskové prohlášení Duke University (31. července 1999) cituje technickou studii vztahu mezi citovou odezvou a zdravotním stavem srdce, jež byla poprvé uveřejněna v *Journal of Consulting and Clinical Psychology*.
 Webová stránka: www.dukemednews.org.
20. Skvělý příklad aplikace znalostí o vnitřním míru na válečnou situaci obsahuje průkopnická výzkumná práce Davida W. Orme-Johnsona, Charlese N. Alexandra, Johna L. Davise, Howarda M. Chandlera a Wallace E. Larimora „International Peace Project in the Middle East“, *The Journal of Conflict Resolution*, sv. 32, č. 4 (prosinec 1988): s. 778.
21. „The Gospel of Thomas“ (Tomášovo evangelium), *Knihovna v Nag Hammádí*, s. 134; v češtině použita kniha Marvina Meyera *Evangelium svatého Tomáše* (Volvox Globator).
22. Joan Carroll Cruz, *Mysteries, Miracles in the Lives of the Saints* (Rockford, IL: TAN Books and Publishers, 1997).
23. Existuje nespočet zpráv o záračném životě otce Pia, zahrnujících prorocství, záračná tušení, stigmata i bilokaci.
 Zdrojem příběhu z druhé světové války je webová stránka Eternal Word Television Network:
www.ewtn.com/padrepio/mystic/bilocation.htm.

Kapitola 4

1. Techniku holografie vynalezl v roce 1948 maďarský vědec Dennis Gabor. O třiatdacet let později, roku 1971, získal Gabor za tento objev Nobelovu cenu za fyziku.
2. Russell Targ v pořadu s producenty filmu *Podězení mla* (režie E. Elias Merhige, Paramount Studios).
3. Tamtéž.
4. Ervin Laszlo, „New Concepts of Matter, Life and Mind“, studie zveřejněná se svolením Physlink na webové stránce: www.physlink.com/Education/essay_laszlo.cfm.
5. Francis Harold Cook, *Hua-yen Buddhism*, s. 2.
6. Tamtéž.
7. Laszlo, „New Concepts of Matter, Life and Mind“.
8. Karl Pribram, úryvek z interview vedeného Danielem Golemanem „Pribram: The Magellan of Brain Science“ na

webové stránce SyberVision:

www.sybervision.com/Golf/hologram.htm.

9. Tamtéž.
10. „International Peace Project in the Middle East“, *The Journal of Conflict Resolution*, s. 778.
11. Matouš 17:20, *Bible. Písmo svatě Starého a Nového zákona. Ekumenický překlad*. Ekumenická rada církví v Československu, Praha, 1985; s. 26.
12. Neville, *The Power of Awareness*, s. 118.
13. *101 Miracles of Natural Healing* (101 zážraků přirozeného uzdravení), instruktážní video krokových Chi-Lei™ metod uzdravení, natočené Dr. Pang Mingem. Webová stránka: www.chilei-qigong.com.
14. Neville, *The Power of Awareness*, s. 10.

Kapitola 5

1. *The Expanded Quotable Einstein*, s. 75.
2. Yita Halberstam a Judith Leventhal, *Small Miracles: Extraordinary Coincidences from Everyday Life* (Avon, MA: Adams Media Corporation, 1997).
3. Jim Schnabel, *Remote Viewers: The Secret History of America's Psychic Spies* (New York: Bantam Doubleday Dell, 1997): s. 12–13.
4. Russell Targ, z DVD *Podzření mla (Suspect Zero)*.
5. Jim Schnabel, *Remote Viewers*, s. 380.
6. Benjamin Lee Whorf, *Language, Thought, and Reality*, ed. John B. Carroll, (Cambridge, MA: MIT Press, 1964): s. 58–59.
7. Tamtéž, s. 262.
8. Tamtéž.
9. Tamtéž, s. 59.
10. „Mathematical Foundations of Quantum Theory: Proceedings of the New Orleans Conference on the Mathematical Foundations of Quantum Theory“, *Quantum Theory and Measurement*, ed. J. A. Wheeler a W. H. Zurek (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1983): s. 182–213.
11. Yoon-Ho Kim, R. Yu, S. P. Kulik, Y. H. Shih a Marlan O. Scully, „Delayed ‚Choice‘ Quantum Eraser“, *Physical Review Letters*, sv. 84, č. 1 (2000): s. 1–5.

ČÁST III

Kapitola 6

1. Carlos Castaneda, *Journey to Ixtlan: The Lessons of Don Juan* (New York: Washington Square Press, 1972): s. 61.
2. Douglas-Klotz, *Prayers of the Cosmos*, s. 12.
3. Gregg Braden, *The God Code: The Secret of Our Past, the Promise of Our Future* (Carlsbad, CA: Hay House, 2005), s. xv.

Kapitola 7

1. Ernest Holmes, *The Science of Mind* (z původní verze z roku 1926, část IID, lecke čtvrtá: Rekapitulace). Webová stránka: ernestholmes.wwwhubs.com/sompart2d.htm.
2. „The Gospel of Thomas“ (Tomášovo evangelium), *Knihovna v Nag Hammádí*, s. 136; v češtině použita kniha Marvina Meyera *Evangelium svatého Tomáše* (Volvox Globator).
3. Tamtéž, s. 126.
4. Tamtéž, s. 136
5. Tamtéž, s. 134.
6. Tamtéž.

Kapitola 8

1. *Meetings with Remarkable Men: Gurdjieff's Search for Hidden Knowledge* (Corinth Video, 1987). Film vychází z Gurdžijevova života a jeho neúnavného pátrání po tajných učeních minulosti. Jeho cesty ho zavedly do celého světa, až se nakonec ocitl v tajném klášteře, který se údajně nachází v daleké divočině hormatého Pákistánu. Tato slova mu řekl jeho učitel, když dospěl k mistrovství, kterého tak dlouho toužil dosáhnout.
2. Ten Years After, z jejich alba *A Space In Time* (Capitol Records, 1971).
3. Daniel Dennett, *Consciousness Explained* (Boston: Back Bay Books, 1991): s. 433.
4. „The Thunder: Perfect Mind“, *Knihovna v Nag Hammádí*, s. 297–303.
5. *Sefer Yetzirah: The Book of Creation*, ed. Aryeh Kaplan, (York Beach, ME: Samuel Weiser, 1997): s. 165; v češtině použita kniha Aryeha Kaplana *Sefer Yetzira* (Volvox Globator).

REJSTŘÍK

- Advances*, 52
American Journal of Science, 22
armáda USA, experiment, 51–53, 58, 118
Avatamsaka-sútra, 117
Backster, Cleve, 53, 102
Bentov, Jicchak, 111
Bible, 103
bilokace, 33, 106–108
Blake, William, 15, 71, 111
Bohm, David, 71, 124, 155
Bohr, Niels, 81
boží kód, 170
Božský zdroj, definování, 44–64
Castaneda, Carlos, 156–157
Cesta do Ixtlanu (Journey to Ixtlan), 156
čas, 39, 125–127, 131, 135–148
časoprostor, 15, 61, 108, 135, 143–145, 155, 231
Dennett, Daniel, *Podhalené vědomí* (Consciousness Explained), 218
DNA, 46–59, 102, 111, 118–122, 170
fantomový efekt, 48–51
dvouštěrbinový experiment, 78–81, 145, 147
HeartMath, 55–56
kvantový vymazávač, 147–148
Michelson-Morleyho, 23, 49, 51
se zpožděnou volbou, 147
souřadnicové pozorování (scan by coordinate, SCANATE), 140–142
Ženevská univerzita, 34–37, 116
ego, 98–99, 230
Einstein, Albert, 14–15, 19, 20, 25, 28, 31, 32, 35, 78, 86, 89, 101, 116, 135–137, 145
a čas, 28, 145
a éter, 19, 31
a kvantová fyzika, 35, 43, 78, 86
a relativita, 19, 25, 28, 116, 136
éter, 18–23, 31, 46
Everett, Hugh, III., 82–84
experiment s kvantovým vymazávačem, 147–148
experiment se zpožděnou volbou, 147
experiment, vědecký, 47–49
armáda USA, 51–53, 102, 118
DNA, fantomový efekt, 48–51
dvouštěrbinový, 78–81, 145, 147
HeartMath, 55–56
kvantový vymazávač, 147–148
Michelson-Morleyho, 23, 49, 51
se zpožděnou volbou, 147
souřadnicové pozorování (scan by coordinate, SCANATE), 140–142
Ženevská univerzita, 34–37, 116

- Finagle, Konrad, 30
 fotony, 14, 34–38, 48–49, 87,
 93, 111, 116–117, 146
 Fourierova transformace, 124
 František z Pauly, svatý, 103,
 106
 fyzikální teorie, 28
 Gabor, Dennis, 124
 Garajev, Petr, 47–48
 Gisin, Nicholas, 35–36
 gnostická evangelia, 62, 104
 Goswami, Amit, 3, 98
 gravitace, 18, 82, 85–86
 Gurdžjev, Georgij Ivanovič, 217
 Halberstamová, Yitza, 137
 HeartMatch, experiment, 55–
 56
 Heisenberg, Werner, 81
 hodnocení, vyrovnání
 se s jeho břemenem, 194
 Holmes, Ernest, 177, 179
 hologram, 62, 110–126, 215,
 221, 224, 230
 a lidské bytosti, 125
 a vesmír, 114, 117, 122,
 125
 Hopi, indiánský kmen, 18, 37,
 143–144
 Hoyle, Fred, 36
 Hrom, dokonalá mysl, 222
 Hvězdné války (Star Wars), 112
 Chiao, Raymond, 35
 Chief Seattle, 67
 Indra, 18, 37
 Izejášův efekt (Isaiah Effect;
 Braden), 161
 izraelsko-libanonská válka, 127

- Jazyk, myšlení a realita
 (Language, Thought, and
 Reality; Whorf), 143
 jemná energie, 60, 63, 158, 160
 Ježíš, 94, 100, 105, 106, 107,
 109, 115, 129, 173, 177, 224,
 225
 Journal of Conflict Resolution
 (Časopis o řešení konfliktů),
 127
 jugy, systém, 136
 Kaku, Michio, 62, 86
 kaskádový efekt, 190–193
 Kierkegaard, Søren, 41
 King, Martin Luther, 224, 226
 klíče pro vyvážení reality, 228
 klíč 1, 4
 klíč 2, 12
 klíč 3, 13
 klíč 4, 38
 klíč 5, 69
 klíč 6, 70
 klíč 7, 78
 klíč 8, 91
 klíč 9, 93
 klíč 10, 98
 klíč 11, 104
 klíč 12, 109
 klíč 13, 115
 klíč 14, 119
 klíč 15, 121
 klíč 16, 128
 klíč 17, 161
 klíč 18, 175
 klíč 19, 178
 klíč 20, 220
 kodaňská interpretace, 81–84,
 89
 koherentní emoce, 57
 Kontakt, 8, 28, 120
 kritický postoj, jeho odraz,
 179–185
 kvantová fyzika, 26–28, 76–77
 kodaňská interpretace
 81–84, 89
 kvantová provázanost,
 33–35
 mnohosvětová
 interpretace, 82–84
 Penroseova interpretace,
 84–86, 89
 »podivnost«, 35, 80, 81, 87
 subatomární částice, 33,
 76, 224
 kvantová konverzace, 154
 kvantová síť, 11
 kvantový dialog, 67
 kvantový hologram, 62
 kvantový skok, 83, 100
 Laszlo, Ervin, 117, 120
 Leakey, Louis, 30
 Leventhalová, Judith, 137
 lidé starých civilizací, 5, 11
 Logue, Christopher, 13, 232
 Lorentz, Hendrik, 19
 Mackenzie, John, 15
 mahájánový buddhizmus, 88
 Maharišho efekt, 127
 Malé zázraky (Small Miracles;
 Halberstamová,
 Leventhalová), 137
 Mandela, Nelson, 226
 Manzo y Zuniga, Don
 Francisco, 107
 Marie z Agredy, 106–107
 Maxwell, James Clerk, 19, 25,
 27
 mayský kalendář, 136
 McCraty, Rollin, 57
 Mezinárodní mírový projekt
 pro Blízký východ, 127
 Michelson, Albert, 20–23
 Michelson-Morleyho
 experiment, 23, 49, 51
 Mitchell, Edgar, 61
 mnohosvětová interpretace,
 82–84, 89
 modlitba, 3, 39, 63, 68, 72, 91–
 96, 99, 100, 103, 106, 116,
 119, 125, 127, 138, 149, 170,
 188, 194, 220–221, 227, 230
 Morley, Edward, 20–23
 motýlí efekt, 12, 102
 moudrý stařec, 5–8, 14–15
 Nag Hammádí, knihovna, 92,
 94, 177, 179, 222
 Nature, 21, 23, 33
 Návrat do budoucnosti, 147
 nedostatký, a dokonalost, 213,
 214
 nelokální vesmír, 11, 117
 Neville, 67, 69–75, 89, 91, 130,
 132
 Síla vědomí (The Power of
 Awareness), 71
 Newton, Isaac, 18, 25, 27, 31
 Philosophiae naturalis
 principia mathematica
 (Matematické principy
 přírodovědy), 25
 newtonovská fyzika, 27, 28, 144
 »nová fyzika«, 12
 nová realita, její volba, 90, 91,
 133, 224, 229
 odevzdání se a důvěra, 169,
 171, 174, 175, 178, 184, 187,
 188, 193, 199, 202, 225, 226,
 231, 236

- odloučení a opuštění, 169, 171
 opuštění, 137-139, 225
 odraz, jeho rozpoznání, 177-178
 odrazy okamžiku, 179, 181
 otčenáš, 170
- Penrose, Roger, 84
 P. interpretace, 85-86, 89
- Philosophiae naturalis principia mathematica* (Matematické principy přírodovědy; Newton), 25
- Pio, otec, 107, 108
- Planck, Max, 3, 23, 28, 31, 32, 33, 39, 50, 59, 62, 68
 a éter, 23
- počítače, a vědomí, 218-228
- Poodhalené vědomí* (Consciousness Explained; Dennett), 218
- Poponin, Vladimír, 47-50, 58
- Přibram, Karl, 123-126
- Primack, Joel, 44
 prostor, 30-33
- představitost, její síla, 3, 15, 69, 71, 92, 112, 134, 137
- přitažlivost, 200
- Putování mezi světy* (Walking Between the Worlds; Braden), 204
- Radin, Dean, 11
- Rein, Glen, 57
- relativita, teorie, 19, 23, 25, 28, 31, 116, 136
- rezonance, 158
- Rgvéda, 45
- Rigvéda, 61
- Rúmí, 42, 98, 153, 232, 233
- řeč emocí, 93, 94, 103, 132
- Sartre, Jean-Paul, 136
- sebeúcta, nízká, 169, 172, 175, 231
- Sefer Jecira*, 170, 228
- Seng-cchan, Čchien-č', 153
- Síla vědomí* (The Power of Awareness; Neville), 71
- Silvertooth, E. W., 23
- soucit, 94-97, 106, 195, 199, 214, 225
 odrazy největšího s., 180, 210
- souřadnicové pozorování (scan by coordinate, SCANATE), 140-142
- soustředěná vůle, 57
- „Speciální relativita“ (Nature), 23
- spojení, 6, 8, 12-13, 15, 23, 35, 37, 39, 47, 54, 55, 59, 61, 63, 67, 87, 88, 117, 141, 157, 161, 163, 179
 strach, 161, 166-170
- Stroj času* (Wells), 157
- subjektivní představivost, 88
- sútry, 18, 37, 117
- světy, alternativní, 83-84
- svitky od Mrtvého moře, 46, 96, 205
- Tajemství původních modliteb* (Secrets of the Lost Mode of Prayer; Braden), 96, 194
- Tanec s vlky*, 222
- Targ, Russell, 116, 141
- Taylor, Geoffrey Ingram, 78
- teleportace, 33
- temná noc duše, odrazy, 180, 204-210

- a největší strach, 205, 208-209
- a rozpoznání spouštěče, 206-208
- teorie polí, 27
- teorie strun, 28
- Thákur (Tagore),
 Rabíndranáth, 101
- Thompson, Jeffrey, 54
- Tomášovo evangelium, 104,
 177, 181, 185, 195, 204, 210
- transcendentální meditace (TM), 126-127
- transplantace orgánů, 54
- útlisk, jeho koloběh, 226
- vědomé pozorování, 101, 129
- vědomí, 3, 15, 39, 42-44, 57, 68-73, 77, 78, 80-83, 87-89, 97-101, 104, 106, 117, 119-122, 126, 128, 132, 133, 137, 141, 143, 145, 148, 151, 168, 175, 198, 218-221, 224, 225, 227-230, 232
 změněné, 98, 141, 198
- velký třesk, 36-39, 45, 61
- vidění na dálku, 88, 106, 140-144
- víra, 129-130, 134, 223, 224
- vztahy, 154-161
 pět starověkých zrcadel vztahů, 179-210
- Wells, H. G., *Stroj času*, 137
- Wheeler, John, 41, 44, 67, 68, 72, 101, 135, 145-147, 223
 experiment se zpožděnou volbou, 147
- Ženevská univerzita, experiment, 34-37, 116